

THE DÎNKARD.

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT OF THE LATTER PART OF
BOOK VII. THE SAME TRANSLITERATED IN ROMAN
CHARACTERS. TRANSLATIONS OF THE PAHLAVI
TEXT INTO THE ENGLISH AND GUJERATI
LANGUAGES WITH FULL ANNOTATIONS.
AND A GLOSSARY OF SELECT WORDS

BY

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA, B.A.,
PRINCIPAL, SIR JAMSHEDJI JIJIBHAI ZARATHUSHTI MADRESSA
BOMBAY.

VOLUME XIV.,

CONTAINING THE

ZARATHUSHTRA-NĀMAG. PART II.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE OF THE TRUSTEES
OF THE
SIR JAMSHEDJI JIJIBHAI TRANSLATION FUND.

LONDON :

KEGAN PAUL, TRENCH, TRUBNER & Co

IN THE YEAR 1284 OF YAZDAZARD, AND 1915 OF CHRIST.

(*All rights reserved.*)

PRINTED AT BOMBAY AT
THE CANTON PRINTING WORKS, BY G. W. & A. E. CLARIDGE;
THE BRITISH INDIA PRESS, BY E. MILLER; AND
THE SANI VARTMAN PRESS, BY P. C. PATHAN;

AND

PUBLISHED IN INDIA BY
DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA, B.A.,
85, CUMBALLA HILL, BOMBAY.

CONTENTS.

Introduction	Page V.
The Pahlavi Text of the Dinkard, Book VII (to the end)	Pages 1--100.

ENGLISH TRANSLATION.

THE DINKARD, BOOK VII. THE ZARATHUSHTRA-NĀMAG, PART II.,

CHAPTER III.

- The heading of this chapter
- (§§ 1-4) The proclamation by Zarathushtra of his divine mission after his return from the first conference with Ahuramazda.
- (§§ 5-7) The effort taken by the Kigs and Karapans, on hearing the prophet's sermons, especially those regarding the doctrine of *khaētūkda* or self-sacrifice.
- (§§ 8-10) The acknowledgement by the shrewd and far-sighted Tur, Aūrvaītā-dēng, the descendant of the Usikshshes, of the truth of the prophet's teachings.
- (§§ 11-13) The practical precepts and personal influence of Zarathushtra which produce a wonderful effect on the character of his hearers.
- (§§ 14-20) The inspiration of Zarathushtra by Ahuramazda as to the way in which a recalcitrant chief like Aūrvaītā-dēng should be induced to join his party.
- (§§ 21-23) The message of Ahuramazda to Vaēdvoishta delivered through Zarathushtra to sacrifice his material belongings for the sake of the Great Cause.
- (§§ 24-26) The arrogant refusal of Vaēdvoishta to accept the offer.
- (§§ 27-28) The announcement by Ahuramazda of the punishment of Vaēdvoishta.
- (§§ 29-35) The miracle of the cure of the black bull by making him drink the consecrated *haōma-water*.
- (§§ 36-41) The secret machinations of Aharman and his confederate-demons to put an end to Zarathushtra's life and the latter's escape from the secret attack of these powers of evil by the magical use of the divine incantation of the Ahunavairya formula.
- (§§ 42-46) The breaking of the power of the demons on hearing the recital of the Sacred Prayer and their concealment under the earth.
- (§§ 47-48) How good men are deluded into the worship of the demons.
- (§§ 49-50) The place and time for demon-worship.
- (§§ 51-53) The belief of the demon--worshipper that his prosperity is from the evil objects of his worship and his ultimate ruin predicted by Ahuramazda.
- (§§ 54-56) Zarathushtra warned by Ahuramazda of his temptation by the *drūj* in the shape of Spenta Armaiti and advised as to how the demoness was to be foiled in her evil intents.

- (§§ 57-62) The temptation of Zarathushtra by the *drúj*, her being compelled to display herself in her ugliest form and her destruction by the miraculous recital of the Sacred Formula.
- (§ 63) Zarathushtra divulges his secret to men.
- (§§ 64-66) The jealousy of the nobles of Vishtâspa's court at the growing influence of Zarathushtra over Vishtâspa and their plot to bring about his downfall.
- (§§ 67-69) The incarceration and sufferings of Zarathushtra.
- (§§ 70-72) The miracles performed by the prophet to vindicate to Vishtâspa his divine mission, viz., those of the revival of a dead bull to life, of the reading of the thoughts in the minds of the king and his attendants, and of the destruction from the country of the sorcery of the Babylonians.
- (§§ 73-76) The manifestation, under the command of the Creator, of the Ameshaspentas, Vahmanana and Ashavahishta, and the spirit of Fire to Vishtâspa and his sages to convince them of the truths of Religion.
- (§§ 77-82) The message of the three Heavenly Beings to Vishtâspa to accept the new Faith and to help in spreading it in the world.
- (§§ 83-87) Nairyôsanğa, the messenger of God, administers to Vishtâspa the beverage of consecrated *haoma* and *mang* which enables him to see the future.
- (§§ 88-90) The demons, especially Aeshma, the personification of anger, perceive their hopeless position and try to work against the Irânians through the Khyâôutans.

CHAPTER IV.

The heading of the Chapter

- (§§ 1-2) The manifestation of joy by animate beings and inanimate objects in the royal mansion of Vishtâspa on hearing the sound of the Zarathushtrian hymns.
- (§§ 3-4) The performance by Zarathushtra of the fire ordeal and its effect on the populace.
- (§§ 5-7) Zarathushtra's instructions to Vishtâspa to propagate the faith.
- (§§ 8-10) The manifestations of the wonderful powers of Zarathushtra in the various arts and sciences.
- (§ 11) The Avesta itself is a great miracle.
- (§§ 12-13) The gift of God to Vishtâspa in the shape of a son like Peshôtanu.

CHAPTER V.

The heading of the Chapter

- (§§ 1-2) The phenomenon of the chariot of Sraëta of the family of the Vâcrapas.
- (§§ 3-10) The manifestation in public at the behest of Vishtâspa of the miracle of Sraëta's chariot and the increase in Vishtâspa's popularity therefrom.
- (§§ 11-12) The splitting up of the chariot into two.
- (§§ 13-14) The immediate and far-reaching consequences of the miracles described in this and the preceding chapters.

CHAPTER VI.

The heading of the Chapter

- (§ 1-2) The miracles hinted at of the Prophet's disciples and the collection of the religious books in the *Ganj-i-shapîgân* after the devastation wrought by Alexander.
- (§§ 3-4) The good work of a line of Zoroastrian reformers ending with Vahumana, son of Spentô-dâta.
- (§§ 5-6) The miracles of the high priest Saéna and the calamities inflicted on Irân by Alexander.
- (§§ 7-10) The protection afforded to the Religion by the four high-priests Arezvâô, Sento-spâdâô, Zrayanghâô and Spentô-khratvâô.
- (§§ 11-17) Areta-khshathra, the first Sâsânian Emperor, and Tanû-sara his prime-minister, as the organisers of the Faith in their age.
- (§§ 18-20) The Reformation of the Religion by Âtarô-pâta, son of Mahraspend.
- (§§ 21) What the Religion owes to a descendant of Mânûshchîhar.
- (§§ 22-25) The spread of Manichean views in Irân.
- (§§ 26-27) The prevalence of the counterfeit faith of Mazdak.
- (§ 28) The praise of Naôshûravân, the Sâsânian monarch, as the last ruler of Irân to re-organise the ancient faith.
- (§§ 29-32) The four signs of the coming of the ravagers of the country, and the precautions to be observed to prevent the entire destruction of learning in those dark ages.
- (§§ 33-37) The degradation and downfall of Irân brought about by the wicked, the refusal of the people to follow the true leaders of the Religion, and the spread of iniquity throughout the length and breadth of the land.
- (§§ 38-39) The good influence of the miracles described in this chapter in keeping up the continuity of the existence of the Faith.

CHAPTER VII.

The heading of this Chapter

- (§§ 1-3) The disorganised condition of the Irânian Religion and country during the ninth and tenth centuries of Zarathushtra's millennium.
- (§§ 4-6) The entire replacement of virtues by vices in Irân in these centuries.
- (§§ 7-10) The disruption of all laws and of government, and the breaking up of the bonds of society.
- (§§ 11-12) The downmost swing of the iron age.
- (§§ 13-18) The disruption of spiritual from temporal authority, religion being at its lowest ebb.
- (§§ 19-21) The infliction of physical and moral calamities.
- (§§ 22-23) The Good Religion will cease to be preached.
- (§§ 24-27) A momentary exaltation of the nefarious rabble and the falling of the poor righteous man into derision and hatred.
- (§§ 28-31) The existence, even in such a dark age, of righteous persons presaging the advent of Aûshidar.
- (§§ 32-37) The age of hypocrisy and dissimulation which practises irreligion and calls it religion, turns vice into virtue and brings about its own ruin.

- (§§ 38-43) Question whether the fallen people will rise again and the down-trodden monarchs will ever recover their quondam greatness.
- (§§ 44-47) The prediction regarding the appearance of Chithro-maêsana, the Holy, with his 150 disciples to purge the earth of its wickedness.
- (§§ 48-50) The good influence of the teachings of Chithro-maêsana.
- (§§ 51-54) The standing still of the sun to mark the passage of one century into another of Zarathushtra's millennium.
- (§§ 55-58) The miraculous and virgin birth of Aûshidar.
- (§§ 59-61) The world settles itself down again into law and order when Aûshidar attains the age of 30.

CHAPTER VIII.

The heading of the Chapter

- (§ 1) The miracle of Aûshidar at his birth in bodily form.
- (§§ 2-7) The severity of the seven winters of the sorcerer Mahrkûsha, and the rejuvenation of the world thereafter.
- (§§ 8-12) The admonition of the archangel Ashavahishta to men to cease from the slaughter of cattle.
- (§ 13) The proportion in which men will be saved.
- (§§ 14-17) The standing still of the sun to mark the passage of one century into another of Aûshidar's millennium.
- (§§ 18-20) The miraculous and virgin birth of Aûshidar-mâh.
- (§§ 21-23) The miracles of Aûshidar-mâh when he attains the age of thirty years.

CHAPTER IX.

The heading of the Chapter

- (§§ 1-2) The miracles of Aûshidar-mâh at his birth in bodily form.
- (§§ 3-6) The visible signs of the growth and development of the human race in the first ten years of Aûshidar-mâh's millennium.
- (§§ 7-9) The disappearance of untimely death and the gradual acquirement by men of the ability to live without food and drink.
- (§ 10) The release of Azi Dahâk from imprisonment, and the rising of Kareshâspa from sleep to slay Azi Dahâk.
- (§§ 11-14) The standing still of the sun to mark the passage of one century into another of Aûshidar-mâh's millennium.
- (§§ 15-18) The miraculous and virgin birth of Saôshans.
- (§§ 19) The sun stands still when Saôshans attains the age of thirty.

CHAPTER X.

The heading of the Chapter

- (§§ 1-2) The miraculous powers and faculties of Saôshans and the possession by him of the Kayânian glory.
- (§§ 3-5) The rapid coming of the human race to perfection during the fifty-seven years of Saôshans.
- (§§ 6-11) The complete renovation of mankind.

INTRODUCTION.

The last volume of the present series brought up the publication of the Dinkard to the end of the Second Chapter of Book VII. The rest of the book, comprising eight more chapters, has now been placed before the public in this Vol. XIV. The only old manuscript available for the editing of the book is, as observed by me in my Introduction to Volume XIII, DM. which I was compelled to follow with all its defects and deficiencies. Nine folios in DM. containing the Pahlavi text from chapter II, § 56 upto the end of chapter III, § 90 are missing in the manuscript existing in the Mullan Firoze Library in Bombay, but these are found in DP. The collations in the footnotes to pages 1 to 35 of the Pahlavi text are from these missing folios; for the rest I am indebted to the original manuscript itself.

The edition of the Pahlavi text of the *Zarathushtra-nâmag* has now been completed for the first time accompanied by a translation in English as well as in Gujerati. An attempt has been made, as in the previous volume, to render the translation as readable as possible for the layman without in any way depriving it of its literal sense so very necessary for the student of the language. No pains have been spared to enhance the utility of the work by the addition of copious notes illuminating the obscurity of the language, explaining philological and historical references and indicating, where possible, the allusions to the existing Avesta on which portions of the *Zarathushtra-nâmag* have been based, along with citations from the lost Nasks. The importance of the *Zarathushtra-nâmag* is due as much to the fact that it is based almost solely on the Avesta as then existing as that it is the only available and authentic account of the life and achievements of the great reformer and sage, Zarathushtra.

After having described the marvellous genealogy of Zarathushtra and the miracles accompanying his birth and youth in the first two chapters, the text in the present volume proceeds with what may be regarded as the real miracles performed by the prophet himself knowingly and consciously. The marvels hitherto manifested were as it were supernatural phenomena centered round the innocent infant and untrained youth who was miraculously guided to achieve a higher destiny. After the age of thirty circumstances are entirely changed ; Zarathushtra is thrown upon his own resources and the miracles indicate difficulties and failures to which all human efforts, however much they may be allied to the divine, are liable. Indeed, as the book proceeds further the meaning of the very word *afâ*, or "miracle," assumes a broader significance than could have been detected in the earlier portion of it. The miracle denotes, no doubt, the marvellous, the wonderful and the superhuman. But it is really something more than that. Ahuramazda has already laid down a plan on which his universe is to build itself up and progress. Religion is one of the lines on which this progress is to be guided. Man, however evolved and high in the scale of civilization, is unable, without the assistance of Ahuramazda and his Ameshaspentas and Yazatas, to carry out this mighty achievement. The necessity of a divine Revelation and of continual adjustment by Ahuramazda of the affairs of the world are thus obvious. Zarathushtra was a centre of these forces and his miracles are nothing less than the special efforts of God to adjust the clockwork of the universe whenever it gets out of order. Time after time religion is revived and reformed by great personages who are divinely inspired to do this and who derive their energy and inspiration from the original source of all these marvels, Zarathushtra.

At the outset of his career, which, it seems, practically begins after the age of thirty, Zarathushtra fails to draw to his teachings, petty chiefs, such as the shrewd and well-disposed Tur, who was named Aûrvâtâ-dêng, a descendant of the Usikhshes, the wealthy Vaêdvoishta, even the pious Parshîd-Tôrâ or the foul

Karapans, Zâg and Cheshmak. On the contrary, Zarathushtra's outspoken attitude, his opposition to the existing creeds, rotten to the core, and his puritanic religion exasperate the people and, in spite of the support of Ahuramazda behind him, he is subjected at first to the mortification and suffering which is the lot of all reformers. His innate purity remains unsullied and his glory shines brighter than ever; the archfiend Aharman, the *druj* or the demon of lie, the demon Buiti or idolatrous practices, and a host of other fell powers of darkness fall upon him and try to surprise and destroy his untainted purity, but to no purpose. At the back of him are the divine power and guidance which lead him unerring to the performance of his glorious mission. Zarathushtra is warned beforehand miraculously of the danger lurking near in some concealed form, and he is apprised of the weapons required to deal with it. The word "Ahuna-vairya" is a potent instrument of spiritual power to ward off evil. The Gâthic writings now extant confirm the statements in the *Zarathushtra-nâmag* when they depict Zarathushtra in sore straits, bewailing the loss of his following and enquiring what he should do and to what land he should go.

Zarathushtra comes out into greater prominence during the two years after he attains the age of forty. He is invited to the court of Vishtâspa, the reigning monarch, to discuss religion with the sages of the land and vindicate his divine mission by displaying his spiritual powers. Zarathushtra completely foils his assailants by meeting successfully with all the 33 problems propounded by them as the hardest to answer and by performing such feats as those of reading the minds of the king and his attendants, and of curing and resuscitating the favourite animals of the king that had become ill or had died. In all this he was guided and helped by Ahura himself or his archangels. The stir made in the land by the stories of these performances can only be guessed from the naïve manner in which the author of *Zarathushtra-nâmag* relates how Zarathushtra's opponents, the great nobles of the court, becoming jealous of him, used their influence with the king and got him imprisoned.

Even in the midst of his sufferings in prison Zarathushtra's glory is seen by all to shine brighter than ever. By bringing to life the dead bull of the king Zarathushtra obtains his freedom. The archangels Vahumana and Ashavahishta and the Fire Bûrzîn-mitra appear at the court of Vishtâspa, who is forthwith made to accept the Religion. After Zarathushtra had fully established himself in his own country, he turned his attention to the spread of his religion in the neighbourhood. The naive way in which again the *Zarathushtra-nâmag* puts it is by showing how Aeshma, the demon of wrath and war, incites the Khyaonians, the hereditary enemies of the Iranians, to wage war against them as the rise of Zarathushtra and his religion would practically mean the downfall of idol- and demon-worship. The hand of God directs the operations against Arejâspa and his Khyaonians, and Vishtâspa's army marches successfully through their territory, spreading a knowledge of the tenets of the faith.

The fourth chapter describes the marvellous effects of the recital of the Gâthic hymns on the men and animals in the royal mansion of Vishtâspa, the successful performance by Zarathushtra of the *Var-nirang*, or the fire-ordeal, and the wonderful knowledge and powers of Zarathushtra extending over all the sciences and arts in the world, *e.g.*, medicine, astrology, character-understanding, magic and over many other "spiritual and celestial and aerial and earthly and other world-profiting mysteries which could (only) be attained to by one through angelic sagacity." The miracle of all miracles, in the sense indicated by me above as fulfilling the divine purpose, is the Avesta itself, "the loftiest of the statements in the sum-total of all wisdom of the world."

Chapter V continues to show the way in which Zarathushtra works his "miracles" after his death, by the effects of the causes set in motion by him when alive. The mysterious, miracle of Sraêta's chariot, bringing the soul of Sraêta to that of Vishtâspa and breaking itself up into two, "the one spiritual and the other earthly," and the drive of Vishtâspa in that

earthly chariot to the province of his relatives, the Naôtaras, appear to mark an accession of strength to the Revelation by a general acceptance of the faith amongst a large mass of people. Thereafter, the wisest men of other countries derived their religious inspiration from ancient Persia. The *Zarathushtra-nâmag* then justifies the performance of these miracles on the ground that if they had not been performed, and if they had not convinced the primitive men of the truths of the Religion, the Avesta would not have continued down to our age, as it has actually done, and as it was the wish of God.

Chapter VI indicates briefly the miracles of the immediate followers of the prophet, of Vahumana, son of Spentô-dâta, of Saêna, of the four priests, Arezvâô, Srûtô-spâdâô, Zrayanghâô and Spentô-khratvâô, of Areta-khshatra, the founder of the Sâsânian dynasty and of his prime-minister Tanû-sara, of Atarô-pâta, son of Mahraspand, and of his son Avarethrabâô, known otherwise as Zarathushtra, of Khûsrui, son of Kavâd, and lastly of Naôshiravân, the Just. Along with these we are also informed of the malignance of Alexander, Rashnu-raêsha, Mâni, Mazdak and the like, through whose wickedness and apostacy the Religion was made to suffer.

Chapter VII describes the downfall and degradation of Irân and her religion in the last two "centuries" of the "millennium" of Zarathushtra, whatever durations of time these two expressions may exactly denote. The advent of foreigners and of people of foreign religion such as the Ecclesiastical Romans, the Arabs and Christians indicates the loss of power and religion. The miracles which follow this stage were yet to happen in the writer's time. The first great prophet who was still to come is Chithrô-maêsana, with his victorious club and his 150 followers. The passage of one century into another is invariably marked by a miracle, namely, "the sun stops (for some time)." At the end of the millennium of Zarathushtra the miraculous birth of Aûshîdar takes place. His mother, Shemig-abû, a maiden, conceives the child by absorbing within herself

the germs which Zarathushtra had dropped in the river Kânsava when he came into contact with Hvôvi. The chapter closes with an account of the miracles of Aûshîdar at the time of his birth.

Chapter VIII deals with the miracles of Aûshîdar. History repeats itself. There is again after the days of Yima the destruction of the world by the infliction of severe winters, this time by the arch-wizard Mahrkûsha, for a period of seven years. This destruction is however followed by an immediate reconstruction by the unclosing of the enclosure in which Yima had gathered the best materials for the future resuscitation of the world. Men then live again a life of simplicity and naturalness in point of food and raiment. At the end of the millennium of Aûshîdar, will be born the second of the three unborn sons of Zarathushtra and saviours of the world, namely, Aûshîdar-mah, from the maiden Shapîr-abu in a way similar to that in which Aûshîdar's birth is described.

The millennium of Aûshîdar-mah as described in Chapter IX will see a repetition of the glorious state of the world in the age of Aûshîdar. Life will become simple and less cumbersome yet, the attention of the people being drawn most to the education of the young. Disease and untimely death will be extirpated. There will be a final struggle between the good, accumulated and unused for ages, and the evil, pent up during the same period, as allegorically depicted by the myth of the unloosening of Azi Dahâk from his age-long bonds and the awakening of Kereshâspa from his sleep to slay the foul demon. At the end of the millennium the last and the greatest of Zoroastrian Saviours takes birth miraculously again from the maiden Gûbak-abû from the dormant seeds of Zarathushtra.

The *Zarathushtra-nâmag* ends with a description of the miracles of Saôshyâns, the final Deliverer and Renovator of the world. The work of improving and reforming the world, carried on from time to time by his predecessors, will be brought to a close and perfected. In this millennium will take place

“ the annihilation of the devilishness of the too-footed race and others, and the suppression of sickness and old age, death and affliction, and all other distresses of tyranny, heresy and evil ; there will be perpetual growth of fresh vegetation, and joyfulness in all the creations.” And again “ all-mankind will stand on one unanimous ground as to the Religion of Ahura-mazda. The *drúj* Aharman will be annihilated, and the Renovation of the Future Existence will take place. All the good creation will be endowed with purity and complete happiness.” Thus will the divine plan be matured and carried out to perfection by human agency assisted from time to time by divine guidance and thus will Zarathustra’s divine mission be fulfilled in the ages to come.

I express my indebtedness to the indefatigable labours of my predecessor in the field, the great European scholar Dr. E. W. West, for his translation of the *Zarathushtranâmag* in the Sacred Books of the East. His attempt, however helpful, has still all the drawbacks of a first translation of a difficult Pahlavi book like the Dinkard. Besides, Pahlavi scholarship has progressed considerably since the days of Dr. West. I have at places deferred considerably from this eminent authority, though not without some hesitation at times, and have tried to breathe so far as possible into my translations the spirit of Zoroastrianism to which the *Zarathushtra-nâmag* was intended to give expression.

In conclusion I would here warn the student against the unfair and ignorant criticisms of Dr. Jûncker on the method of collating the Pahlavi text adopted by Dr. West. The hasty and misdirected remarks of this raw German orientalist, whose pretensions to Pahlavi scholarship are of a doubtful value, against the mature judgment and keen discrimination of the late Englishman have been treated by me with the contempt they deserve, as but the result of a superficial study and lack of proper discernment. The German critic not only fails miserably to understand and appreciate the value of Dr. West’s

intelligent collations of the two original manuscripts containing Book VI of the Dinkard, which is the least troublesome and the easiest portion of the work to decipher, but he betrays also his inability even to rate the value of the codices according to their proper relative merits. It is not at all surprising therefore why Dr. Jüncker, envious of the fame of the great English savant, did not publish his criticisms during the lifetime of the latter while he had a chance of being replied to, although Dr. West lived for years after the publication of his collations in my vol. X of the Dinkard.

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA.

85, CUMBALA HILL,

Bombay, 15th April, 1915.

וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד
 מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד
 כְּלֵימֵי הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד
 וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד
 וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד
 וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד

(16) מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד
 כְּלֵימֵי הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד
 וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד
 מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד
 וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד
 וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד וְזֶה מִן הַיָּד

va ôl aôsha î ôlâ sârđag va avbars, î Kîgân va Karapân ôl
 Daëna î Aûharmazda karîtant, çhîgun hanâ î Daëna yemalêlûn-
 êl aîgh:—"Afash gûft Zaratûhshtra aîgh:—"Gaçtâ yasharâêih,
 Tûr î Aûrvâtâ-dêng î Aûsikhshan! kolâ shaçdân frajâm
 Mâzdayasnih Zaratûhshtra." (15). Azash gûft Tûr î
 Aûrvâtâ-dêng î Aûsikhshan aîgh:—"Zaratûhshtra î Spîtâmân!
 al li ôl hanâ anâgîh âkhez-âc, mûn baên lak-ich havâ-âc."

(16). Afash gûft Zaratûhshtra aîgh:—"Pûrsîd min li
 Aûharmazda aîgh:—"Zaratûhshtra! amat avô lenâ baên
 ahvân barâ mađ havâ-âc, haît mûn baên ahû î astâômand
 min anshûtâân pâs hû-tûbângarân anshûtâân î arataêsh-târân,
 sûd kh^vastârtûm, va gaôspendân kh^vastârtûm, va dûr-
 nâmîgtûm, va kabad pishnatûm [aîgh, mandavam vêsh
 barâ yehabûnêl], kabad babâtûm [aîgh, babû î hieh-gaôna

1-1. DP. 1473—2. DP. 1117—3. DP. adds 1—4. DP. 1117—5.
 5. DP. 1117, better 1117—6. DP. 1117—7. DP. 1117—8. DP.
 1117—9. DP. 1117

עֲשֵׂה: (19) וְהָאֵל זַכְּ זָרַתֻּחְשְׁתְּרָא לֵא אֶכְהֵזִיד, אֶפֶשׁ לֵא
 לֵא מֵדָה לֹא לִרְעוּשׁ סִרְוֹשְׁוֹ לֵא וְהוֹשְׁוֹ לֵא לֹא עֲשֵׂה
 סִרְוֹשְׁוֹ אֵל לֵא לֹא עֲשֵׂה סִרְוֹשְׁוֹ שֶׁלֹּא סִרְוֹ שֶׁלֹּא
 עֲשֵׂה אֵל אֵל אֶלֶּה אֶלֶּה זָרַתֻּחְשְׁתְּרָא שֶׁלֹּא מֵדָה לֹא עֲשֵׂה
 מֵדָה לֹא מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה
 מֵדָה לֹא מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה
 מֵדָה לֹא מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה
 מֵדָה לֹא מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה
 מֵדָה לֹא מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה

(21) מֵדָה לֹא מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה
 מֵדָה לֹא מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה
 מֵדָה לֹא מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה
 מֵדָה לֹא מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה
 מֵדָה לֹא מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה מֵדָה לֹא עֲשֵׂה

*frāj. (19). Va hat zak, Zaratûhshtra! lâ âkhezîd, afash lâ
 himnunêd, lâ hanâ î lak rûbâgih yehabûnêd, lâ ngôgshêd, lâ lak
 padîrag yetibûnêd; mâ lâ lak padîrag yetibûnêd-âe aîgh-am
 dânishnîg aîgh lâ âkhezîd, madam ôlâ yemalelûnêsh, Zarat-
 ûhshtra! aîgh:—“Zad, kh^vâstâr yasharâêih! havâ-âe, va
 tanâpûhragân marg-arjân khrûsishna dâdâr ôl rûbân”; mâ
 aêdûn-ich haît, va hanâ râe marg-arjân yehvûnêd, mâ-ash
 haîtîgih î Daêna khavî tunast.” (20). “Mâ lak yemalelûnam,
 Tûr î Aûrvâitâ-dêng î Aûsîkhshagân! aîgh zad, kh^vâstâr
 yasharâêih! havâ-âe, tanapûhragân marg-arjân khrûsishn dâdâr
 ôl rûbân.”*

(21). *Aêvag shkaft î shaêdân paêdâg, mûn kolâ mâ yaza-
 dân dûshman Karapan-î, Vaêdvôishta shem, a-hakhtân î Aûhar-
 mazda. (22). Afash gûft Aûharmazda aîgh: “Â-dâram aêdûn*

1. DP. 1. DP. 2. DP. 3. DP. adds 1-4. DP. 5. DP. 6. DP. 7.

8. DP. 9. DP. 10.

۱. ۱۳۰۰۰۰۰ ۱۳۰۰۰۰۰ ۱۳۰۰۰۰۰ ۱۳۰۰۰۰۰ ۱۳۰۰۰۰۰ ۱۳۰۰۰۰۰ ۱۳۰۰۰۰۰ ۱۳۰۰۰۰۰
 ۲۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۳۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۴۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۵۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۶۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۷۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۸۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۹۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۱۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰

(26) ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۲۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۳۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۴۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۵۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۶۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۷۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۸۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۹۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰
 ۱۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰ ۱۳۰۰۰

va âyûjishna i 4 aspa, va hat ân⁶ ôlâ yehabûn-âe, lak râya va
 gadâ pavan zak dahishna; va hat ân⁶ ôlâ lâ yehabûn-âe, lak
 dûsh-gadâ-ih pavan zak lâ dahishnih. (25). Va zak
 Karapan pavan pasakhûn Zaratûshstra drâyîl aîgh:—"Am
 lâ min lak bêsh [aîgh-am tûbângarîh haît la min kardan i
 lak], va lâ min Aûharmazda; bagatar havâ havâ-îm, pavan
 tûbângarîh frâjtar havâ-îm min Aûharmazda-ich; afam kabad,
 zak i 1000 khûg ramag, vindîl yegavîmûnêl."

(26). Barâ raft Zaratûshstra madam avô Aûharmazda,
 madam avô Amesûspendân; afash gûft Zaratûshstra aîgh:—
 "Aûharmazda, mainûg-awzûnig, dâlâr i gêhân i astâômandân,
 yesharûb! aêdûn-ash avô li pasakhûn gûft, aîgh:—"Am lâ min lak
 bêsh, va lâ min Aûharmazda; bagatar havâ havâ-îm min lak va
 Aûharmazda-ich; afam kabad, zak i 1000 khûg ramag, vindîl
 yegavîmûnêl."

1-1. DP. ۱۳۰۰۰—2. DP. ۱۳۰۰۰—3. DP. ۱۳۰۰۰—4. DP. adds :—5. DP.
 ۱۳۰۰—6. Or, avâ.

(27-28) מִן אֵלֶּה שְׁנֵי מַלְאָכִים שֶׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַיְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 כְּלִימָאֵינוּ וְהַיְהוָה מִן מַלְאָכִים וְהַיְהוָה בְּרָכָה [שֶׁ מִתְּחִלָּה
 מִן מַלְאָכִים וְהַיְהוָה מִן מַלְאָכִים] מִן מַלְאָכִים וְהַיְהוָה כֵּן
 מִן מַלְאָכִים שֶׁ לֵּד כֵּן וְהַיְהוָה לֵּד מִן מַלְאָכִים כֵּן
 מִן מַלְאָכִים וְהַיְהוָה לֵּד מִן מַלְאָכִים וְהַיְהוָה מִן מַלְאָכִים
 מִן מַלְאָכִים [שֶׁ מִן מַלְאָכִים] מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים
 וְהַיְהוָה מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים כֵּן מִן מַלְאָכִים לֵּד
 לֵּד מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים לֵּד מִן מַלְאָכִים וְהַיְהוָה
 (29-30) מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים
 מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים
 מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים
 מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים מִן מַלְאָכִים

(27-28). *Afash gûft Aûharmazda aîgh*:—"Min ôlâ-shân î lenâ râya va gadâ-î, Zaratûhshtra! ôlâ gabrâ avar-minishnih vindîd yegavimûnêl [aîgh, gaôspend lenâ yehabûnt, ôlâ avar-minishnih kabad gaôspendih]; adîn-îch ôlâ denâ pavan zak î pâdahishna, amat lâ zak î saîgar lêlyâ frâj pavan roêshâ zîndag yehamtûnêl, pavan zak sadigar lêlyâ ôlâ khayâ min kôstag barâ yegavimûnâd havâ-and [aîgh-ash min aîyayâr-âomandih lakhvâr yegavimûnâd havâ-and], 7 zak î raôshan î spaêta-dôisra, ôlâ-shân zak pavan lâlâih lâlâ râtinînîl, tamâ pavan lâlâih lâlâ parnân a-frâj vashtamûnt."

(29-30). *Aêvag rabâ bîshâzishnih min mayâ î haômîgân Zaratûhshtra, min rûd î Dâitya zak denâ yansegûnâ, î amat Vahûmana ôl ham-pûrsagih yezarûnâ paêlâgîhast*; ehigûn pavan gûbishna î Aûharmazda ôl Zaratûhshtra paêlâg, aîgh:—"Pavan ôlâ-shân mayâ î haômîgan mûn debrûn-âc, Zaratûhshtra!

זיין אדער א שטענדיגער און א שטענדיגער און א שטענדיגער
 אדער א שטענדיגער און א שטענדיגער און א שטענדיגער
 אדער א שטענדיגער און א שטענדיגער און א שטענדיגער
 אדער א שטענדיגער און א שטענדיגער און א שטענדיגער

(31) און א שטענדיגער און א שטענדיגער און א שטענדיגער
 אדער א שטענדיגער און א שטענדיגער און א שטענדיגער
 אדער א שטענדיגער און א שטענדיגער און א שטענדיגער
 אדער א שטענדיגער און א שטענדיגער און א שטענדיגער
 אדער א שטענדיגער און א שטענדיגער און א שטענדיגער
 אדער א שטענדיגער און א שטענדיגער און א שטענדיגער
 אדער א שטענדיגער און א שטענדיגער און א שטענדיגער
 אדער א שטענדיגער און א שטענדיגער און א שטענדיגער

*al pavan zak marđûm î shaêdâ-yazag shaêdân yazênd, ayûf ôl
 saklun-châr zak madam âhêngând; ôl tôrâ zak frâj deprûnêsh,
 î 4 sâlag, shkast-sân, î sihâ-mûi, î sûlâômmand; va mayâ frâj
 khûrishnîh zak tôrâ min zak vîmârîh barâ dravist yehvûnêl."*

(31). Barâ âkhar raft Zaratûhshtira, fratûm baên ahû î
 astâômmand, mûn ân ham Parshîl-tôrâ shem yehvûnt, Sajâstân
 pavan rôêshâ madam katrûnast. (32). Afash ôl ôlâ gûft
 Parshîl-tôrâ aîgh:—"Zartûhshtira î Spîtâmân! ôl li hanâ mayâ
 yehabûn, î haômîgân mûn deprûn-ûe". (33). Afash gûft
 Zaratûhshtira aîgh:—"Stây lak yasharâêih, Parshîl-tôrâ! va
 nikûh shaêdân, franâm Mâzdayasnîh î Zaratûhshtira andarg
 sarîtarân yemalelûn." (34). Stâyîd-ash Parshîl-tôrâ, afash
 nikûhîl shaêdân, afash lâ min ôlâ mekablûnâ Mâzdayasnîh î

1. DP. 1000—2. DP. 1001—3. DP. 1002—4. DP. 1003—
 5. DP. 1004—6-6. DP. 1005—7. DP. 1006—8. DP. 1007

(42-43) וְאֶבְיָג הָנָא יְלָא אֶבְיָג־יְחַ בְּאֵן אִירָאן שְׁחַטְרָא וֹל
 אִירָאן, בָּרָא בְּאֵן חַרְוִיסְפָא בּוּמְ וַאֲ וֹל כּוֹלָא סְרָאֲדָג פַּאֲעִלְגִיחַשְׁתִּי
 שְׁחַסְטָאן יְשָׁאֲעִדָאן קַהֲרִפְאֵל, פְּרָאֲזִי סְרָאֲיִשְׁנִיחַ יְזַרְאֲטֻשְׁחַטְרָא
 אֲחֻנַּבַּר; חִיגֻן זַק יְמַאֲלֵטֻנֶּהֱלִי אִיגְחִ:—“Qhâr î Kayân
 gadâ yazam, mûnash madam levatâ yehvûnt yasharûb Zarat-
 ûshshtra pavan madam minishnih, madam gûbishnih, madam
 varzishnih î Daêna, mûn yehvûnt min harvispa ahû î astâômand
 pavan yasharâêih yasharûbtûm, pavan khûdâêih khûdâêtûm, va
 pavan râya râya-âômandtûm, va pavan gadâ gadâ-âômandtûm.
 (44). Va pavan vinâvdâgîh, pîsh min zak, shaêdân patit havâ-
 and, afashân pavan vinâvdâgîh mâyagân frûnîd, afashân pavan
 vinâvdâgîh jêh barâ kashîd min anshûtâân; pavan zak snavi-
 dagân garzîd, ashân stahmagîhâtar garzîd shaêdân. (45).
 Pavan ôld-shân Ahûnavar î yasharûb Zaratûshshtra frâj srûd,

(42-43). Va aêvag hanâ î lâ aêvag-ich baên Airân shatra ôl
 Airân, barâ baên harvispa bûm va ôl kolâ srâdag paêlâgîhast,
 shkastan î shaêdân kahrpał, frâj srâyishnih î Zaratûshshtra
 Ahunavar; qhîgûn zak î yemaletûnêl aigh:—“Qhâr î Kayân
 gadâ yazam, mûnash madam levatâ yehvûnt yasharûb Zarat-
 ûshshtra pavan madam minishnih, madam gûbishnih, madam
 varzishnih î Daêna, mûn yehvûnt min harvispa ahû î astâômand
 pavan yasharâêih yasharûbtûm, pavan khûdâêih khûdâêtûm, va
 pavan râya râya-âômandtûm, va pavan gadâ gadâ-âômandtûm.
 (44). Va pavan vinâvdâgîh, pîsh min zak, shaêdân patit havâ-
 and, afashân pavan vinâvdâgîh mâyagân frûnîd, afashân pavan
 vinâvdâgîh jêh barâ kashîd min anshûtâân; pavan zak snavi-
 dagân garzîd, ashân stahmagîhâtar garzîd shaêdân. (45).
 Pavan ôld-shân Ahûnavar î yasharûb Zaratûshshtra frâj srûd,

𐬔𐬀 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌
 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌
 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌
 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌
 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌

(47) 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌
 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌
 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌
 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌
 (48) 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌
 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌

baên zimîg nigân va khazîd havâ-and harvispa shaêdâ [aîgh-shân kahrpaḏ barâ shkast]." (46) *Va paêdâg aîgh-shân âkhar min shkastan zyashân kahrpaḏ, pavan shaêdâ karpîh baên gêhân paêdâg yehvûntan va vinâsishna karḏan lâ shâyêḏ havâ-and; nihân haêm-ash ôl anshûtâân paêdâg yehvûnt havâ-and, marḏûmân ôlâ-shân barâ shnâkht aîgh lâ yazadân barâ shaêdâ havâ-and.*

(47). *Zaratûhshtra min gûbishnih î Aûharmazda ôl anshûtâân gushûft, çhîgûn baên hanâ î Daêna, pavan gûbishnih ôl Zaratûhshtra, yemalelûnêḏ aîgh:—"Çhîgûn baên ahû î astâômand anshûtâân shaêdâ pavan afrâs, pavan dastôbar, yakhsenund; çhîgûn havâ-and aîgh yemalelûnd aîgh pavan dastôbar âvâyênd dâshtan?"* (48). *Afash gûft ôl Zaratûhshtra, Aûharmazda, aîgh:—"Çhîgûn ôlâ-shân, Zaratûhshtra! î hû-anshûtâ, shaêdâ pavan afrâs yakhsenund, va çhîgûn havâ-and*

• † ၈ ရက်လောက်

[illegible]

aigh má yemaclûnd, shaêdâ aigh:—‘Tân vabîdûnîm;’ má yemaclûnd, shaêdâ aigh:—‘Tân yehamtûnèd’?”

(49). Azash gûft Zaratûshstra aîgh:—"Barâ pavan zak, Aûharmazda! barâ tachênd marđûm ôl zak i a-mânishna vashgar-dasht-i, aîgh aîsh lâ katrûnêl min raôshnih franâmishna, zak vad avô hû-vakhsh yehamtûnêl, amat lêlyâ 2 hâsra va lakhvâr, ayûf min hû-frâshmôdâd zak vad ôl ham varîshnih, amat lêlyâ 2 hâsra vazlûnt, aîgh tamâ lâ kûnishna anshûtâân, lâ kalbâân kâlâ vashammûnd. (50). Adîn pavan zak yemalcl-ûnd, pavan lakhvâr rasishnih, aîgh:—"Tamâ ôl shaêdân ham-pûrsid havâ-im, amat sâstârîh va pîshôpâcîh min ôlâ-shân jadyim, zak ôl lenâ yehabûnd; amat pâh-âômândîh va tûbângarîh min ôlâ-shân jadyim, zak avô lenâ yehabûnd.'"

(51). “Qhîgûn aêdûn mandavam pavan ôlâ-shân, Zarat-

1. DP. $\text{rəvəz}^1\text{əq}^1$ —2. DP. adds ə —3. DP. $\text{rəvəz}^1\text{əq}^1$ —4. DP. rəv^1 —

5. DP. 𐎧𐎢𐎥, *pasas* may be for *pasûsh* 𐎧𐎢𐎥𐎶

ואשר את ודלסו. צלסו את דנל סלסלסו ו' סל כד כ
 טסוט את ד סלסלסלסו טוט את ודסו 5

(54) טט' מלסו סלסל סל סלסל וסלו לו כלסלסלסו
 סלסו לו את ודל לסלסל כ ללסו ו וווט כ דלס' ללס
 ו' לו' ודלסו ו ודלסו ו כסלסל טט' ו טט' מלסלסל וסלו
 כ ללס ללס כ לו את טו סלסלסוט את ודל טוט סלסל
 טוט כ סלסלסלסו: (55) את טוט טו ודל ודלסוט סלסל
 את מלסל' את טו סלסלסוט" את ודסו: (56) כד וד
 לו כלסלסלסו דלסו את מלסלסו ודל ודלסו ו' טו ודסו [סל
 טלסלסלסו טט' ו' סלסלסוט ד כ לו כסלסלסו מלסלסו ודל
 כלסו ו' טו ודסו" סלסלסוט כ לו כסלסלסו סל ודלסלסו כ לו כסלסלסו¹⁰

kôst-i barâ nigirêl], ayûf barû bîsma aûftêl, va
 baên zak min avâgih barâê anshûtâân shaêdâ barâ
 nas'hônd'."

(54). Azash gûft Aûharmazda aîgh:—" Çhîgûn-at kâmag lak,
 Zaratûshstra! haîtî lak barâ nigîr, lâlâih min roêshâ, va nigûnîh
 min zîrîh regalâ, va dô lak kûst va kûst, va zâyâê pîsh va
 âkhar, harvispa-cha naêmag; mâ lâ lenâ min lak barâ pavan
 avînâvdâgih barâ vispa jadyîm, çhîgûn shaêdâ min anshûtâân.
 (55) Barâ shaêdâ pavan frâj bandishnîh amat barâ dûbârênd,
 barâ pavan avînâvdâgih barâ nas' hônd. (56) Madam-ich ôl lak,
 Zaratûshstra! drûj barâ dûbârêl, nakad, kerpa zarîn, va
 pûr-sîna [aîgh, pistân-pân yakhsenunêl]; va ham-hakhiagih î
 min lak zâyîdan dûbârêl, nakad, kerpa zarîn, va pûr-sîna,
 ham-pûrsagih min lak zâyîdan, ham-kerdârîh min lak zâyîdan;

1-1. DP. ודסו—2. DP. וט—3. DP. ו' ודל—4. DP. ו' ודל—

5. DP. ודלסוט—6. DP. וט' ודלסו—7. DP. ודסו—8. DP. adds ::—9. DP.

וודסו—10. DP. ודסו

𐬰𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀
 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀
 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀

(57) 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀
 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀
 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀
 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀
 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀
 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀

(58) 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀
 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀

afash al ham-hakhtagih ychabûn-âe, va al ham-pûrsagih, va al ham-kerdârih framâesh; ôlâ ôl âkharîh frûd vashtan, zak î pîrûjgar gûbishma frâj yemalêlûnêsh, Yathâ-ahû-vaîryô.”

(57) Barâ raft Zaratûhshtra avô zak î mânishna-âômand, dûst-âômand gêhân, zak khâpishna î ahû î ast-âômand barâ nigîrishnih râc; adîn ôl drûj frâj mað amat pavan nazdigih î jâmag yetîbûnast—zak jâmag î amat Vahûmana barâ ôl ham-pûrsagih yezderûnâ ash barâ hankhetûnt—nakad, kerpa zahbâin, pûr-sîna; afash ham-hakhtagih va ham-pûrsagih va ham-kerdârih min ôlâ zadîd, afash dandîd aigh:—“Havâ havâ-am Spendarma.”

(58) Gûft-ash Zaratûhshtra aigh:—“Barâ-am zak nigîrîd mûn Spendarmað, baên zak î raôshan yôm î an-avar; va zak li

1. DP. 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀—2. DP. 𐬀𐬭𐬀—3. DP. 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀—4. DP. 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀—
5. DP. adds 𐬀—6. DP. 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀—7. DP. 𐬀𐬭𐬀—8. DP. 𐬀𐬭𐬀—
9. DP. 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀—10. DP. 𐬀𐬭𐬀—11. DP. 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀

medammûnast Spendarmad, hû-avrûn va hû-pargûn va
hû-tarascha [aigh, hamâg jivâg nyôg yehvûnt];
âkharîh frûd varî aigh shnâyînam hat lak havâ-âe
Spendarmad.[†]

(59) Azash ôl ôlâ drûj gûft aigh:—“Zaratûshstra î Spîtâ-
mân! aigh ôlâ-shân lenâ havâ-im mûn nakadân, nyôgûg min
pîsh naemag, va dûsh zêshst min âkharîh, al li ôl âkharîh
framâyên.” (60). Âkhar min sadîgar patkârîl, drûj ôl âkharîh
frûd vasht; azash ôlâ khaditunt Zaratûshstra bâtar, andarg
gasht amat hikhra-suft yegavîmûnâd, pûr gaz va khun-jalâg
va karbûg va pazagûg va vazaga.[†]

(61-62). Afash zak î pirûjgar gûbîshna frâj gûft Zarat-
ûshstra, Yathâ-ahû-vairyô; adîn zak drûj barâ nasîd, va

medammûnast Spendarmad, hû-avrûn va hû-pargûn va
hû-tarascha [aigh, hamâg jivâg nyôg yehvûnt];
âkharîh frûd varî aigh shnâyînam hat lak havâ-âe
Spendarmad.”

(59) Azash ôl ôlâ drûj gûft aigh:—“Zaratûshstra î Spîtâ-
mân! aigh ôlâ-shân lenâ havâ-im mûn nakadân, nyôgûg min
pîsh naemag, va dûsh zêshst min âkharîh, al li ôl âkharîh
framâyên.” (60). Âkhar min sadîgar patkârîl, drûj ôl âkharîh
frûd vasht; azash ôlâ khaditunt Zaratûshstra bâtar, andarg
gasht amat hikhra-suft yegavîmûnâd, pûr gaz va khun-jalâg
va karbûg va pazagûg va vazaga.

(61-62). Afash zak î pirûjgar gûbîshna frâj gûft Zarat-
ûshstra, Yathâ-ahû-vairyô; adîn zak drûj barâ nasîd, va

* 1. DP. 1434—2. DP. adds “—3. DP. 144—4. DP. 145—5. DP.
146—6. DP. 147—7. DP. 148

אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד וְאֶתְּךָ מִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד
 מִן־הַמַּלְאָכִים כִּד וְאֶתְּךָ מִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד
 כִּד וּמִן־הַמַּלְאָכִים אֶתְּךָ אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד
 מִן־הַמַּלְאָכִים וּמִן־הַמַּלְאָכִים אֶתְּךָ אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד
 [שֶׁהָיָה לוֹ שְׂמֵחַ לִמְנוּחָיו] כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד
 מִן־הַמַּלְאָכִים וּמִן־הַמַּלְאָכִים אֶתְּךָ אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד

(69) וְאֶתְּךָ כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד
 מִן־הַמַּלְאָכִים וּמִן־הַמַּלְאָכִים אֶתְּךָ אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד
 מִן־הַמַּלְאָכִים וּמִן־הַמַּלְאָכִים אֶתְּךָ אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד
 מִן־הַמַּלְאָכִים וּמִן־הַמַּלְאָכִים אֶתְּךָ אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד
 מִן־הַמַּלְאָכִים וּמִן־הַמַּלְאָכִים אֶתְּךָ אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד
 מִן־הַמַּלְאָכִים וּמִן־הַמַּלְאָכִים אֶתְּךָ אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד אֶתְּךָ וּמִן־הַמַּלְאָכִים כִּד

li sang î dûsh-vaîlag-kash zak î regalâ an-kârî zûr; barâ li sang
 î dûsh-vaîlag-kash zak î bâzâtê an-kârî aôj; barâ li sang î dûsh-
 vaîlag-kash zak î gûsh an-kârî vashammûnishna; barâ li sang î
 dûsh-vaîlag-kash zak î aînâ an-kârî vinishna; afam barâ
 sînağ ôl parshti madam avgûndîl [aîgh-am pavan parshti
 lakhvâr yegavimûnâd], min azar-khastishnih î zak î dûsh-
 vaîl sang î pûr-marg.”

(69) Va litamâ min tagîgih î Zaratûshstra, pavan
 aêvatâğ ôl agîh sahmgûn razam sâtûnt; tamâ pavan zak
 âîninag î nipisht paêlâğ yehvûnt patûdan zy-ash zîndagîh baên
 zak ângûm pâdfrâs min sûd va tashna, va band î girân, avârig
 anâgîh î baên nîrûğ î çîhar î anshûtâ patâc î baên—lâ
 vaga-dağ—paêlâgîhast rabâ afdîh ôl Vištâspa malkâ afash
 yalêgân, amatshân vindâd pûr-gadâ tanû baên shkaftîh

1. DP. 1444—2. DP. 1445—3. DP. 1446—4. General
 reading: pûsht.

וּן אֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ
 (70) וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ
 וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ
 וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ
 וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ
 וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ

(71) וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ
 וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ

(72) וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ
 וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ
 וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ וְאֶת־כֹּחַ

va bandih va tanid ôlê pañ-khastagih dêr a-khûrîlârih zivandag.

(70) *Aêvag hanâ i yazadân ôl vahân i bûkhtishna i ôlâ min zak shkaftîh andâkht, jân-âômmand tanû bikhêdra azash azîvandag a-paêdâg yehvûnt; âkhar baên rabâ nishast i Vishtâspa va hanjamana i gehân Zaratûshtra, pavan aôj va vâvarîgânîh i zak i râst milayâ, ham-tanû navag lakhvâr karî, chûgûn zak i afdih i madam aspa i shaêta i Vishtâspân baên srûb-dîsîg.*

(71) *Aêvag minishna i Vishtâspa malkâ va kaêshvarîgân, va hân-ich kabad i nihûftag chabun, pavan mainûg-vînishnih gûftan va âshkârînîlan.*

(72) *Aêvag chand mandavam i vañ-jamâs i Dahâka pavan yâtûgîh baên Bâvîr karî yogavîmûnâñ, anshûtâ pavan zak niyâzânîh ôl aûzdis paristishnih mañ yogavîmûnâñ havâ-and, va azash*

1-1. DP. ۳۰۱۰۰۰۰—2. DP. ۳۰۰۰—3. DP. ۴۰۰۰۰۰—4. DP. ۱۰۰۰—

5.5. written above the line in DP.—6-6. DP. ۳۰۰

73) אֵבֶגְ הַנָּא, יִלְוֵתָא אֲפִדִּיחִי מִן זֵרַתֻּשְׁתְּרָא, פֶּאֶדְלָג־
 הַשְׁתִּי פֶאֶבֶן פַּתְכָּר יִמְדַּם דֵּאֵנָה לְוֵתָא קֵאֶשְׁחַר נָמִיג
 פְּרַאֲנָגָן, מִנָּאשְׁ בַּעֵן פֶּאֶבֶן פְּרַאֲנָגִיחִי גֵחַן אֶשְׁנָג, סְרֻב בָּאֲ-
 גִירָאֲגָן, בַּעֵן אֶלָּא־שְׁחַן יִשְׁחַפְּתִי פַתְכָּרְתָר זַק דִּיבְזַגְתָר גֻּ-
 בִּישְׁנָה, מִנְּשְׁחַן קָאִן מִן דִּיבְזַגְתָר דֵּאֵנָה בֻּכְחַתָּן; אֶפֶשְׁ רֵאשְׁתִּי
 דָּאִנִּישְׁנִיג פֶּאֶדְלָגִינִי־לָן וַאֲ וִישְׁתָּאסְפָּא מַלְכָּא קֵאֲדָא אֶלָּא־שְׁחַן פְּרַ-
 אֲנָגָן פֶּאֶבֶן רֵאשְׁתִּיחִי יִדֵּאֵנָה אֲוִיגֻמָּאִנִּינִי־לָן. (74) שְׁחֶדְרֻנִּידִי
 חַחַד דָּאֶלָּאֶר אֲוִיחַרְמַזְדָּא, וַאֲוִימָנָא, אֶשְׁחַוַּחִשְׁתָּא, וַאֲ אֶתָּאשְׁ
 יִבְזֻנִּיג פֶּאֶבֶן אֶשְׁתִּיחִי אֶל וִישְׁתָּאסְפָּא מַדַּם רֵאשְׁתִּי וַאֲכֶשְׁחַרִּיחִי יִ
 זֵרַתֻּשְׁתְּרָא, וַאֲ קָאֵמָג יִ אֲוִיחַרְמַזְדָּא פֶּאֶבֶן פַּדִּירָפְתָּן יִ
 וִישְׁתָּאסְפָּא דֵּאֵנָה מַזְדַּיָּאסְנָא, וַאֲ רֻבָּאֲגִינִי־לָנִי בַּעֵן גֵּחַן.

mareñhinishna î gêhân yehvûnt, pavan zak î pîrûjgar Daêna
 gûbishna î Zaratûshstra, zak padîrag zak yâtûgih, frâj gûftan
 hamâg vishûpîhast va akârîhast.

(73) Aêvag hanâ, î levatâ afdih î min Zaratûshstra, paêdlâg-
 îhast pavan patkâr î madam Daêna levatâ kaêshvar nâmîg
 frajânagân, mûnash baên pavan frajânagih gêhân âshnâg, srûb bâj-
 girâygân, baên ôlâ-shân î shkaft patkârtar zak dibzagtar gû-
 bishna, mûnshân kân min dibzagtar daêna bûkhtan; afash râstih
 dânishnîg paêdlâgînî-lan va Vishtâspa malkâ kâdâ ôlâ-shân fra-
 jânagân pavan râstih î Daêna avîgûmânînî-lan. (74) Shedrûnîd
 chand dâlâr Aûharmazda, Vahûmana, Ashavahishta, va Âtâsh
 î avzûnîg pavan âshthîh ôl Vishtâspa madam râst vakhshvarih î
 Zaratûshstra, va kâmag î Aûharmazda pavan padîraftan î
 Vishtâspa Daêna Mazdayasna, va rûbâgînî-lani baên gêhân.

1-1. DP. אֵבֶגְ—2. DP. אֵבֶגְ—3. DP. adds. 1—4. DP. אֵבֶגְ—

5. DP. אֵבֶגְ

𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀

(77) 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 (78-79) 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀

denâ aigh, amatash zak aêlûn madam khaditunt, bûrjâvand
 Kaê-Vishtâspa larzið, ôlâ harvispa pîshag larzið, ôlâ harvispa pad
 gardihêl, ôlâ min avartar naêmag chigûn aspa i ras-i vâzînîlâr.

(77) "Afash gûft pavan zak i virân gûbishnih, Âtâsh
 i Âûharmazda, aigh:—'Al tars, mâ-at lâ madam tarsishna,
 bûrjâvand Kaê-Vishtâspa! lâ-at ôl mân tarsîdan mað havâ-
 and âdâtag va avarkâr paêtâmbar i Arjâspa; afat lâ
 ôl mân tarsîdan mað havâ-and 2 Khyaôna i Arjâspa, mûn
 sâk va bâj bavîhûnd; afat lâ ôl mân-at tarsîdan mað, zak
 i harvispa tarvinîlâr, dûj i khûstâr, sag i râslâr. (78-79) 3
 havâ-im, mûn-at avô mân taras-cha mað havâ-im, Vahûmana
 va Ashavahishta va Atâsh-ich i Khûdâê i avzûnig, denâ lak
 âgûsîh rastagtûm dânnîghâtûm; hat vînâgih avâgin-âe [aigh-at

1. Thus in DP., an active verb used for the causative; better tarsânîdan.—2. DP. 𐬨𐬀 𐬨𐬀—3. DP. 𐬨𐬀—4. DP. 𐬨𐬀 𐬨𐬀—5. DP.
 𐬨𐬀—6. DP. 𐬨𐬀—7. DP. 𐬨𐬀, perhaps for 𐬨𐬀, "most true."

[illegible][illegible]

hâit apûyishna; baên kolâ 2 ahvân zîvandag va sharîtâ min
astâômandân min-cha mainûgân. (82) Pavan zak yâna,
pavan zak pâdahishna, hat lakûm lâ stâyîd shapîr Daêna î
avizag î Spitâmân yasharûb Zaratûshstra, a-lak pavan lâlâih
lâlâ vâzinim, afat âkharîh framâyim kargâs î zarmân-mînishna,
ôlâ-shân hanâ î lak *frâj* vashtamûnd khaditund lak, va khûn ôl
zimîg barâ yehamtûnêd, va âvân tanû î lak lâ yehamtûnêd.”

(83) *Aêvag zak î levatâ vâvarihasan î Vishtâspa baên*
Daêna, pavan-ich zak yehamtûnishna î gûbishna î Amesûspendân;
âkhar-cha padisâcê handishishna zy-ash min garân ajân pavan
khûn-rîjishna î min Arejadâspa î Khyaôna va pas-darishna zy-ash
lechadôn ham Khyaôna, min Daêna padîraftagârîh; yaonamig
zak î âgâsig vînâvdâg-cha nimûlanî ôl Vishtâspa pîrûjîh î madam

1-1. DP. 𐬨𐬀𐬭𐬀—2. DP. 𐬨𐬀𐬭𐬀—3-3. DP. 𐬨𐬀𐬭𐬀—4. DP. 𐬨𐬀𐬭𐬀—
5-5. DP. 𐬨𐬀𐬭𐬀—6. A correct Pahlavi transliteration of the Avesta
𐬨𐬀𐬭𐬀—7-7. DP. 𐬨𐬀𐬭𐬀—8. DP. 𐬨𐬀𐬭𐬀—9. DP. 𐬨𐬀𐬭𐬀—

[illegible]

(88) מן המאה ה-17
המאה ה-17

afash pavan zak madam frāj kh'ārīn dahyûpaḍ Vištâspa,
zy-ash ī ōlâ gûbīshna paḍiraftag.'" (86) Ashvavahishta
pâlakshshâe azash yansegunâ tashta ī nyôg, afash pavan zak
frāj kh'ārīnīḍ dahyûpaḍ būrjāvand Kaê-Vištâspa. (87) Va
shakbahônast dêh dahyûpaḍ būrjāvand Kaê-Vištâspa, amat
min vastar frāj yehvûnt afash avô Hûtaôsa gûft aîgh:—
"Yehvûnīḍ, Hûtaôsa! mûn Spîtâmân Zaratûshstra tîj hûnara
barâ hanâ yehamtûnêḍ, pavan tûkshshâgih ī Spîtâmân
Zaratûshstra tîj hûnara aê nikiziḍ Daêna ī Aûharmazda va
Zaratûshstra."

(88) *Aêvag hanâ i paêlâg aigh:—“Amat Vishtâspa Daëna mekablûnâ yasharâêih stâyîl, shaêdân baên dûsh-khan akârînîl havâ-and, va Aeshma shaêdâ ôl Khyaônân matâân, va mar i*

1. DP. 1910111111—2. DP. 11111111—3. DP. here repeats by mistake the foregoing three lines, namely: 11111111 11111111 11111111 11111111 11111111 11111111 11111111 11111111—4-4. DP. 11111111—5. DP. adds 11111111 Perhaps, *Hātaōsi*.—6. DP. 11111111 by mistake.—7-7. DP. 11111111 11111111

מִשְׁמַחֲמִי שֶׁנֶּשְׁטָה עֲוֹן וְיִשְׁמַחֲמִי שֶׁנֶּשְׁטָה עֲוֹן
 שֶׁנֶּשְׁטָה עֲוֹן וְיִשְׁמַחֲמִי שֶׁנֶּשְׁטָה עֲוֹן וְיִשְׁמַחֲמִי
 עֲוֹן [שֶׁנֶּשְׁטָה עֲוֹן] וְיִשְׁמַחֲמִי שֶׁנֶּשְׁטָה עֲוֹן
 שֶׁנֶּשְׁטָה עֲוֹן וְיִשְׁמַחֲמִי שֶׁנֶּשְׁטָה עֲוֹן וְיִשְׁמַחֲמִי
 שֶׁנֶּשְׁטָה עֲוֹן וְיִשְׁמַחֲמִי שֶׁנֶּשְׁטָה עֲוֹן וְיִשְׁמַחֲמִי
 שֶׁנֶּשְׁטָה עֲוֹן וְיִשְׁמַחֲמִי שֶׁנֶּשְׁטָה עֲוֹן וְיִשְׁמַחֲמִי

khshûft, aîgh-ash aêvag pavan tanid frâj makhûtuntan, afash
 ham-rân va pavan ham-khûn-rîjishnih ôl ham-vashtamûnt; afash
 barâ zak î tâkhal khûp-gasht Khyaôna [aîgh-ash vesh barâ
 akârînîd], ôlâ mar î zak î sakhûn-vîn khûn-rân madam
 khshûft; afash aêlûn pavan zêshita khûlâêih davyîd, aîgh :—‘Tij
 hûnara avô ham-yehamtûnêl Khyaôna mad, adîn tij hûnara
 ôl ham yehamtûnêl Air matâêl’ ”

1. DP. 1000—2. DP. 1001—3. DP. 1002—4. DP. 1003 by mis-
 take—5. According to the Persian numbering of the folios in DM. and
 DP., one folio is here missing, which contained the remaining text of this
 chapter III.

דאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן
 נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן
 נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן
 נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן
 נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן
 נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן

(3) נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן
 נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן
 נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן
 נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן
 נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן
 נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן
 נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן נאן

chīgūn hanâ î Daēna yemalelûnê! aîgh:—"Harvispa pâha va
 staôra va âtâsh î jîvâg î ashô hû-ravâkhlmanîh medammûnast;
 va harvispa î khûp-nîvâr! mainûg va mânâ-ashân aôj-âômandih
 medammûnast, aîgh:—"Mân min kunun frâj aôî-âômand
 pavan Daēna vabîdûnâ", amatshân zak gûbishna barâ
 vashammûnt, mûn-ash gûft Spîtâmân yasharûb Zaratûhshtra. "

(3) Va aêvag karîlan î Zaratûhshtra baên vichîr va
 dâtôbar, zak î bûkht va agirâyîl nimûdâr var pasâkhtan, î
 madam dâdîstânîhâ nihûftag î baên Daēna gûft yegavîmûnêl,
 chīgūn 33 âîninag. (4) Hanâ î âkhar-îch min zak vad
 han-chaptan î Airân khûdâfêih hàvîshân î Zaratûhshtra baên
 kêr dâst; azash âhang aêvag zak î vîlâkhtag rûî madam aîsh
 rikhtan chīgūn hû-fravar! Atarô-pâta î Mahraspendân, pavan
 pasâkhtan î madam Daēna padash bûkhtan âgâsîh baên

1. DM. נאן—2. DM. נאן—3. DM. נאן—4. DM. נאן—

5. DM. נאן

דנסמא זכאדא ו פאעלאגהאסטאן א פאנא-אח זאק ראבא
אפדיה, פאנאן שפאר דאענא מאדאם האם-באבא דענא-אח
ימאלעלונעל, אאג:—“Zak kabad amat nigirênd, ashân hêmnun-
ênê dravandân, zak î nîrang î var.”

(5-6) אעבאג זאק א אכאר מינ פאש קאעליגאח א זאראטושטרא,
א אבאר-גובאשניח א דאענא אל ושאטאסא א קאעשאראגאן
פאעלאגאחאסט, אהאגאן פאדאראפאן א ושאטאסא דאענא זאק א
זאראטושטרא פאנאן באן-יחאמאטאנאשנא; אאבאש גאפט מינ
דאחאפאד דאענא פאעלאגאח אאג:—“Lak denâ haêm va
denâ Daëna mûn ârtû-ig haît, kh'âstag avkunun ôl
ham-vabîdûn-âe, Kaê-Vishtâspa! aîgh barâ padîr-âe lak denâ
haêm va denâ Daëna mûn haît, aîgh frahângân frahâng, î barâ
yakhšenun-âe, dahyûpad ! aîgh rûbâgîh vabîdûnâ lak denâ
haêm madam yakhšenun-âe; ahîgûn stûnag î navag âsyû
pavan madam yakhšenunishnîh madam yakhšenunêl, ahîgûn.
stûnag dâshtâr î denâ Daëna havâ-âe.” (7) Va pirûjîh

gêhân stardag; va paêlâgîhastan î pavan-ich zak rabû
afdih, pavan shapîr Daëna madam ham-babâ denâ-ich
yemalelûnêl, aîgh:—“Zak kabad amat nigirênd, ashân hêmnun-
ênê dravandân, zak î nîrang î var.”

(5-6). Aêvag zak î âkhar min pîsh kaêlîgîh î Zaratûshtra,
va avar-gûbishnîh î Daëna ôl Vishtâspa va kaêshvarigân
paêlâgîhast, ahîgûn padîraftan î Vishtâspa Daëna zak î
Zaratûshtra pavan bûn-yehamtûnishna; aôbash gûft min
dahyûpad Daëna paêlâgîh aîgh:—“Lak denâ haêm va
denâ Daëna mûn ârtû-ig haît, kh'âstag avkunun ôl
ham-vabîdûn-âe, Kaê-Vishtâspa! aîgh barâ padîr-âe lak denâ
haêm va denâ Daëna mûn haît, aîgh frahângân frahâng, î barâ
yakhšenun-âe, dahyûpad ! aîgh rûbâgîh vabîdûnâ lak denâ
haêm madam yakhšenun-âe; ahîgûn stûnag î navag âsyû
pavan madam yakhšenunishnîh madam yakhšenunêl, ahîgûn.
stûnag dâshtâr î denâ Daëna havâ-âe.” (7) Va pirûjîh

וּמִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְעַל כָּל הַשְּׂרָרָה וְעַל כָּל הַכְּבוֹד
וְעַל כָּל הַגְּבוּרָה וְעַל כָּל הַחֵסֶד וְעַל כָּל הַחַסְדִּים
וְעַל כָּל הַחֲסָדִים וְעַל כָּל הַחֲסָדִים וְעַל כָּל הַחֲסָדִים

(8) וְעַל כָּל הַשְּׂרָרָה וְעַל כָּל הַכְּבוֹד וְעַל כָּל הַגְּבוּרָה
וְעַל כָּל הַחֵסֶד וְעַל כָּל הַחֲסָדִים וְעַל כָּל הַחֲסָדִים
וְעַל כָּל הַחֲסָדִים וְעַל כָּל הַחֲסָדִים וְעַל כָּל הַחֲסָדִים
וְעַל כָּל הַחֲסָדִים וְעַל כָּל הַחֲסָדִים וְעַל כָּל הַחֲסָדִים
(9) וְעַל כָּל הַשְּׂרָרָה וְעַל כָּל הַכְּבוֹד וְעַל כָּל הַגְּבוּרָה
וְעַל כָּל הַחֵסֶד וְעַל כָּל הַחֲסָדִים וְעַל כָּל הַחֲסָדִים
וְעַל כָּל הַחֲסָדִים וְעַל כָּל הַחֲסָדִים וְעַל כָּל הַחֲסָדִים
וְעַל כָּל הַחֲסָדִים וְעַל כָּל הַחֲסָדִים וְעַל כָּל הַחֲסָדִים

î Vishtâspa madam Arjûspa î Khyaôna, va âvârig an-Aîrân pavan zak shkaft kârîjâr, chîgûn Zaratûshstra pavan Daêna barâ ôl Vishtâspa châshîl kabad î min Daêna paêlîag.

(8) Aêvag ahû-patih î Zaratûshstra baên pûr nyôgîh va bazeshgîh va chîhar-shnâsîh, va avârig pîshag kirûgîh, râzigîhâ va bandîhâ, î pavan dâtig dânishnih va maînûg-vînîshnih shâyad; va nimûdanî min Daêna nîrangîhâ î madam spûkhtan î sîj va tarvinîdan î shaêdâ va parîg, va akârinîdan î yâtûgîh va parîgîh; (9) va baêshâzinîdan î vîmârih, va hamaêstârinîdan î gûrgân va khrafstrân, va sharîtuntan î vâran, va bastan î tagarg va tûna va magas va sahm avârig î jûrlâgân, aûrvarân va gaôspendân paîtiyârag, afd nîrang î madam-ich Hvarda! va Amerdad!

• 1. DM, «*ar*»; better «*ar*»—2. DM, «*ar*»—3-3. DM, «*ar*»
—4-4. DM, «*ar*»—5. DM, «*ar*»

۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱

۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱

jastan; hân-cha kabad nîrang î vad han-çaptan î Airân
 khûdâêih pavan kâr dâsht; va haît î kunun-ich katrûnt
 yegavîmûnêl levatâ andagî min afdih î pavan âtâshân.; (10)
 va lâlâ paêlâgîhastan va âshkâragîmîdanî ôl anshûtân kabad
 mayû-ihâ î tag min argihâ î afd, va darmân î vîmârîh î min
 bazeshgân huskûr fragarlag; kabad mainûgîg va spaharîg va
 vâ-yîg va zimîgîg va hân-ich gêhân-sûl rûza, î pavan yazadân
 khratû-ih aôbash shâyad mađan.

(11) Aêvag afdih î benafshâ Avistâg î pavan hamâg pâhlôm
 aêvâçih î gêhân, haugarđîgîh î vispa-dânâgîh gûbishnân avartûm.

(12) Aêvag mađanî ôl Vishtâspa hanâ-ich î Amesûspendân
 pavan pâdahishna î Dâena pađiraft va navigîniđ, çhîgûn Pêshyô-
 tanû, va khadituntan î frakhû dahyûpađ ôlâ amarg, va azarmân,

1-1. DM. ۱۱۱۱۱—2-2. DM. ۱۱۱۱۱—3-3. DM. ۱۱۱۱۱—4-4. DM.

מִשְׁמַע מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְלֹא מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁמַע
 עֲלֵינוּ וְלֹא מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁמַע (13) וְלֹא מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁמַע
 וְלֹא מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁמַע וְלֹא מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁמַע
 עֲלֵינוּ וְלֹא מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁמַע וְלֹא מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁמַע

CHAPTER V.

אֲנִי יָזַדְתִּי מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְלֹא מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁמַע
 עֲלֵינוּ וְלֹא מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁמַע (1) וְלֹא מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁמַע
 וְלֹא מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁמַע וְלֹא מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁמַע

anîyâz klûrishna, rabâ-tanû, va bûndag nîrûg va pûr gadâ,
 amâvand va pîrûjgar, va yazadân hamtâg barâ. (13) Aêvare-
 cha î Peshyô-tanû ôl Kanga-daêza khûdâêih, î tamâ chigûn
 dâdâr Aôhar-mazda aôbash khalkûnt, paêlâgîhastan î pavan-
 ieh zak rabâ afdih ôl kabadân.

CHAPTER V.

Madam afdih î paêlâgîhast âkhar min vîkhîz î yashta-
 fravâhar Zaratûshtra ôl zak î pâhlûm ahvân baên zîndagih î
 Vishtâspa.

(1). Aêvag hanâ î min Daêna paêlâg. madam vairâstan î
 Sraêta i Vaêsrâpân ras-î. hanâ pavan afdih î nâmîg, va mađan î

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥

(2) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥

(3) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥

srûb i madam afdih i zak ras-i ôl Vishtâspa, va bavîbûnastan i
 Vishtâspa zak ras-i min Sraêta, va Sraêta pavan pasakhun i
 Vishtâspa:—"Zak ras-i ôl gabrâ-i i yasharûb, mân rûbân i Sraêta
 pavan zîndagîh i Sraêta, va tanû zak i ôlâ gabrâ pavan zîndagîh
 i ôlâ tanû, agavîn pavan gaêtâ vînâz-lâg ôl ham-yehamtûnd."

(2). Va rûbân i Sraêta, pavan râdînîlan i zak Sraêta zak
 ras-i ôl ôlâ gabrâ i yasharûbîh chashm, dîlan padash paçlâg
 yehvûnêl, khaditunt yogavîmûnâd, va hân ânînâj lâ karlan gûft.

(3). Bîrjâvand Kaê-Vishtâspa çhîgân min Daêna madam
 shnûdîh i baên zak avigâma hanâ afdih âgâs yehvûnt, avîrtar
 denâ-îçh afdih ôl gêhân dagyâ paçlâgîhastan, va avarîh i Daêna

1. DM. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥—2-2. DM. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥—3. DM. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥; the Pers. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 for 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
 would be naturally written by a Persian scribe for the Pahl. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, *kh*. This
 shows that the writer knew the correct pronunciation of this Pahl. word,
 which afterwards came to be pronounced *astûnt*.—4-4. DM. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥—5. DM.
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥; it might be 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 "existence"—6. DM. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥—7-7. West
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥—8-8. DM. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥

6. *Adin zak i ôlâ rûbân Amesûspendân frâj shedkûnâ,*
min zak i raôshan Garô-domâna madam ôl zimig i Auharmazda-
dâd, min raôshnih zak sâtunt ôl rûbân i Vishtâspa, afash baên
raôshnih ôl paîrâg sâtunt Vishtâspa, madam avô zak i avzûnig
Rapithwin. (5) Zak min ayâcagân ayâvaghâtâr, va zak min
pûrsishnigân pûrsishnigtar, va harvispa mûn khaditunt ashân
gûft, va aêlûn mûn gûft ashân madam vashamunûnt; amat-
shân pavan agavin-vînishnih khaditunt barâ yegavîmûnûl
havâ-and, va rûbân va kerpa i Vishtâspa afashân niyâyishna
andarg nimûl.

(6) *Pavan zak madam tij yehvûnt, lâ dêr, amat frâj maî*

Mazdayasna karîtnâgtar yehvûntan râc min kaêshvarigân diîârîg
 yehvûntan bavîhûnast, (4) Ham-bûl-diî paêlâg yehvûnt rabâ
 afdih ôl Vishtâspa va gêhânigân, ehigûn Daêna yemalehûnêl,
 aîgh:—"Adin zak i ôlâ rûbân Amesûspendân frâj shedkûnâ,
 min zak i raôshan Garô-domâna madam ôl zimig i Auharmazda-
 dâd, min raôshnih zak sâtunt ôl rûbân i Vishtâspa, afash baên
 raôshnih ôl paîrâg sâtunt Vishtâspa, madam avô zak i avzûnig
 Rapithwin. (5) Zak min ayâcagân ayâvaghâtâr, va zak min
 pûrsishnigân pûrsishnigtar, va harvispa mûn khaditunt ashân
 gûft, va aêlûn mûn gûft ashân madam vashamunûnt; amat-
 shân pavan agavin-vînishnih khaditunt barâ yegavîmûnûl
 havâ-and, va rûbân va kerpa i Vishtâspa afashân niyâyishna
 andarg nimûl.

(6) *Pavan zak madam tij yehvûnt, lâ dêr, amat frâj maî*

11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200
 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300
 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400
 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500
 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600
 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700
 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800
 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900
 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990
 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

(8) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200
 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300
 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400
 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500
 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600
 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700
 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800
 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900
 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990
 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

pavan dūbārishna, va rūbân ī Sraēta ī Vaēsrāpân, min apâkhtara
 naēmāg ī âdrang ī âdrang zaîlâr ; aîgh banafshâ sihâ yehvûnt,
 afash kûnishna-ich sihâ sihâ yehvûnt, âdrangtûm min shaêdân.
 (7) Azash aêlûn khûd-khast, afash aêlûn davyîl, rūbân ī Sraēta,
 aîgh ;—"Yehabûn kh"ârâe ī vâzinîlâr mûn zy-at, Vishtâspa,
 pavan hanjâm akhagîh madam vârunîh ; va pavan zak sajiîl
 yasharâêih madam avîzag, al pavan mandavam ī sâig-âômand ;
 aîgh, al nîrmaî ī gaêtâ râc, yasharâêih zûshâram râc, ī min
 haitân pâhlum."

(8-9) Amat-ash zak gûbishna madam vašammûnt,
 Sraēta ī Vaēsrāpân, levîn ī vâsha barû yegavimûnâî ; afash
 aêlûn pavan gûbishna gûft, aîgh :—"Pavan yasharâêih ôl
 lak yehabûnam, aê tagig Kaē-Vishtâspa ! denî ras-î ī barâ
 vâzinîlâr, aêvâcha yasharâêih zûshâram râc, ī min haitân pâhlum ;

1. מלואו של מלך-העולם ושל מלך-העולם ושל מלך-העולם
 ושל מלך-העולם ושל מלך-העולם ושל מלך-העולם (10) ושל מלך-העולם
 ושל מלך-העולם ושל מלך-העולם ושל מלך-העולם

[illegible]

va aêlûn pavan yasharâêih ehigûn pavan yasharâêih pâhlûm;
va aêlûn pavan rûbân ehigûn ôl rûbân pâhlûm.” (10)
Hamîh dahîshna vandînîl aîgh-ash paîrîshna paêlâginîl
vad ôl 3 bâr.

(11) Adin *zak* *ras-i* 2 *ras-i* *yehvúnt*, *maínûg zakâc* va *gaêtâ zakûc*; va pavan *gaêtâ frâj vâziql bûrjâvand Kaç-Vishtâspa* *madam avô vis i Naôlarân pavan hû-ravâklumanih hû-mînishnih*; va pavan *zak i maínûg frâj vâziql rûbân i Sraêta i Vaêsrâpân madam avô zak i pâhlum ahvân*.

(12) *Aêvag* hanâ î paçdâg pavan 57 şhnat î min paîîraftan î Zaratûshtra Daêna, va frâj barâ rasisînhî î Daêna pavan haft-kaêshvar paêdâg; baên zîndagîh î Vishtâspa aêdînhî paêdâg-îhast pavan mađan î min kaêshvar pavan Daêna khâyisînhî *ôl* Frashaôshtra î Hvôbân, chîgûn Daêna yema/eînhêd, aîgh:—“ 2 mîn

1. DM. 𐎠𐎡𐎢—2. DM. 𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤—3. In DM. 𐎡 is written above the line—4. DM. 𐎠𐎡

מִשְׁמָרָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא
וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא

(13) וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא
וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא
וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא
וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא
וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא
וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא
(14) וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא
וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא
וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא
וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא וְכִי שְׂמִירָא

aêlûn shem yehvûnd—Spîtûîsh va Arezurâspa—mûn tachîl
havâ-and pavan khratû khâyishnîh î madam avô Frashaôshtra
î Hvôbân."

(13) Va hanâ hand varecha va afdih î Vishtâspa va kaêsh-
varigân madam Zaratûshtra, va hanâ zak î min maðan î Amesû-
spendân pavan gaôkâsîh î madam râst vakhshvarîh î Zarat-
ûshtra min asmân ôl zimîg levîn î Vishtâspa, va zak-ich î
madam Pêshyô-tanû va ras-î î Sraêta va âvârig babâ î avar-
nipisht khaditunt, min Avistâg paêlâg, î ham î ôlâ-shân
min Zaratûshtra pavan âfrigânîh î Aûhar-mazda gûbîshnîh
paîraft. (14) Va hat hanâ varecha va gadâ afdih î avar-
nipisht madam khadituntan î ôlâ-shân kaêshvar frazânagân î
pavan paêlâgîh. î min Avistâg paêlâg, lâ yehvûnt; va Vish-
tâspa malkâ va ôlâ-shân kaêshvar frazânagân lâ khaditunt
havâ-âc zyashân dênâ Avistâg, mûn paêlâg yehvûnt î hanâ

מִן הַיָּד וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל
וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל

CHAPTER VI.

הַיָּד וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל
וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל

(1) הַיָּד וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל
וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל
וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל
וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל

hand varecha va afdih ol ôlâ-shân azash paêlâg avi-avar
dâshtan ghedgûnâ, ôl lenâ lâ paḏvast havâ-âc. . . .

CHAPTER VI.

Madam afdih î paêlâgihast âkhar min Vištâspa vad
han-chaptan î Airân khûdâêih.

(1). Havâ-at afdîh paêlâgihast âkhar min Vištâspa vad
han-chaptan î Airân khûdâêih jvîl min vâvarigânîh î var, va pa-
sâkhtan î âvârîg Avistâgîg nîrang, va rabâ aôj î madam âtâshân
î Varasrân, va hân kabad Daēna-îg varecha-gârih, î pavan
hâvishtân î Zaratûshtra paḏvastag yehvûnt.

שֶׁל זֶה דִּינֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ
 סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ
 סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ

(6) סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ
 סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ
 סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ

(7) סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ
 סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ
 סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ
 סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ סִמְלֵהוּ

aîgh:—"100 sâlag yehvûnêl Daêna amat Shaênava zerkhûnêl, va 200 sâlag amat barâ vaîrêl; zak-ich fratûm Mazdayasna 100 sâlag khayâ yehvûnêl, va mûn pavan 100 hâvishtân frâj sâtûnêl madam denâ zimig."

(6) Min vishûftârân Aleksandar, chigûn-ash baên Daêna denâ-ich yemaelûnêl, aîgh:—"Aê zak î ham-ayâvay zimistâna ôlâ î Aeshma madam pavan hich dâmân nihânihâ mar vabîdûn-ayên, î dûsh-gadâ Aleksandar".

(7) Va min dastôbarân Arezvâg, zyash vichârishna î shem, "avizag gûbishna"; va Srûtavôg Spûlâg, zyash vichârishna î shem, "srûl avzûnig"; va Zrayanghâo, zyash vichârishna î shem, "zrayâe ahû"; va Spentô Khratvâo, zyash vichârishna î shem, "avzûnig khratû".

1. DM. adds :—2. DM. adds—3. DM. omits.—4. DM. adds—
 5. DM. adds—6. So DM. for —7-7. DM. adds—8. DM.
 adds —9. DM. adds :—10-10. DM. adds—11. DM. adds :—
 12. DM. adds—13. DM. adds

۱۳۲۶ ۱۳۲۷ ۱۳۲۸ ۱۳۲۹ ۱۳۳۰ ۱۳۳۱

(10) א' לביאן אדני: טעלרס ד' כ' פארטא וואו ער האט געזעהן

۱. اس سیدان کی زندگی ۲. ان کے عقائد ۳. ان کے عقائد ۴. ان کے عقائد ۵. ان کے عقائد ۶. ان کے عقائد ۷. ان کے عقائد ۸. ان کے عقائد ۹. ان کے عقائد ۱۰. ان کے عقائد ۱۱. ان کے عقائد ۱۲. ان کے عقائد ۱۳. ان کے عقائد ۱۴. ان کے عقائد ۱۵. ان کے عقائد ۱۶. ان کے عقائد ۱۷. ان کے عقائد ۱۸. ان کے عقائد ۱۹. ان کے عقائد ۲۰. ان کے عقائد ۲۱. ان کے عقائد ۲۲. ان کے عقائد ۲۳. ان کے عقائد ۲۴. ان کے عقائد ۲۵. ان کے عقائد ۲۶. ان کے عقائد ۲۷. ان کے عقائد ۲۸. ان کے عقائد ۲۹. ان کے عقائد ۳۰. ان کے عقائد ۳۱. ان کے عقائد ۳۲. ان کے عقائد ۳۳. ان کے عقائد ۳۴. ان کے عقائد ۳۵. ان کے عقائد ۳۶. ان کے عقائد ۳۷. ان کے عقائد ۳۸. ان کے عقائد ۳۹. ان کے عقائد ۴۰. ان کے عقائد ۴۱. ان کے عقائد ۴۲. ان کے عقائد ۴۳. ان کے عقائد ۴۴. ان کے عقائد ۴۵. ان کے عقائد ۴۶. ان کے عقائد ۴۷. ان کے عقائد ۴۸. ان کے عقائد ۴۹. ان کے عقائد ۵۰. ان کے عقائد ۵۱. ان کے عقائد ۵۲. ان کے عقائد ۵۳. ان کے عقائد ۵۴. ان کے عقائد ۵۵. ان کے عقائد ۵۶. ان کے عقائد ۵۷. ان کے عقائد ۵۸. ان کے عقائد ۵۹. ان کے عقائد ۶۰. ان کے عقائد ۶۱. ان کے عقائد ۶۲. ان کے عقائد ۶۳. ان کے عقائد ۶۴. ان کے عقائد ۶۵. ان کے عقائد ۶۶. ان کے عقائد ۶۷. ان کے عقائد ۶۸. ان کے عقائد ۶۹. ان کے عقائد ۷۰. ان کے عقائد ۷۱. ان کے عقائد ۷۲. ان کے عقائد ۷۳. ان کے عقائد ۷۴. ان کے عقائد ۷۵. ان کے عقائد ۷۶. ان کے عقائد ۷۷. ان کے عقائد ۷۸. ان کے عقائد ۷۹. ان کے عقائد ۸۰. ان کے عقائد ۸۱. ان کے عقائد ۸۲. ان کے عقائد ۸۳. ان کے عقائد ۸۴. ان کے عقائد ۸۵. ان کے عقائد ۸۶. ان کے عقائد ۸۷. ان کے عقائد ۸۸. ان کے عقائد ۸۹. ان کے عقائد ۹۰. ان کے عقائد ۹۱. ان کے عقائد ۹۲. ان کے عقائد ۹۳. ان کے عقائد ۹۴. ان کے عقائد ۹۵. ان کے عقائد ۹۶. ان کے عقائد ۹۷. ان کے عقائد ۹۸. ان کے عقائد ۹۹. ان کے عقائد ۱۰۰. ان کے عقائد

(11) $\alpha \in \text{Aut}(M)$, $\beta \in \text{Aut}(N)$, $\gamma \in \text{Aut}(P)$

[illegible]

(12) ۱۶ مئی ۱۹۷۱ء سے ۱۱ جون ۱۹۷۱ء تک دہلی میں ہونے والے

bavîhûnd mîmîshna, gûbîshna, kûnîshna ôlâ-shân kolâ 4].

(10) Va Rashnû-raêsha alarmôg î zak zimânag, qhigûn gehân baên *Rashnaôsh* raêshishnih kabad; va denâ-ich madam yemalelûnêl, aigh:—“Min zak ôlâ-shân baêshidârih biisht havâ-and, harvispa mûn havâ-and Spenâg-mainûg dâm, ôl ôlâ-shân gabriân madam aêmîlaginênd, Arczvâk va zak 3 î tanid.”

(11) Va min avibâma-ârâstârân Aretakhshatra i Pâpagân, ehigûn-ash denâ-ich madam yemalêlûnêl, aigh:—“Kaêlâr zak i zûrig Kaê-Aretakhshatra i tagig, i tan framân, i shkaft zayana, i khûdâe, mûn ôlâ baên mân Yasharishvang i nyôg va raôshan fraj sâtônêl pavan kanig kerpa, i nyôg, i kabad amâvand, i hûraôsta, i búland-ayivâyâsta, i râst, i râya-âômandtum, i âzâd ? (12) Mûn haît aigh pavan rasishna i arlig, pavan zak i nafshâ bâzâe,

1-1. DM. 𐭠𐭣𐭥𐭡𐭩𐭪—2. DM. 𐭠𐭣𐭥𐭡𐭩𐭪 written in Pāzend.—3. Probably here some such word as 𐭠𐭣𐭥𐭡𐭩𐭪 has been omitted in DM.—4. DM. 𐭠𐭣𐭥𐭡𐭩𐭪—

5. DM. adds 5—6. DM. adds : and begins a fresh paragraph.—7-7. DM.

၂၈၀၁၃၁၃၄-၈-၈. DM. ၁၃၁၃၁-၉-၉. DM. ၁၃၁၃၁-၁၀-၁၀. DM. ၁၃၁၃၁-၁၁-၁၁

דכרונש' [אז משהו שיש ויהי ויהי] שיש. אמר
 [אז משהו] א כד נ משהו נ משהו ו א כד ויהי משהו
 דא דמשהו דכרונש' שו ויהי. (16) [אז משהו כד כד כד
 דא משהו משהו משהו] [אז כד דא משהו משהו] [אז כד
 דא משהו משהו] ו א כד כד כד כד משהו משהו
 שו שו משהו משהו ו א כד ד משהו משהו ו א כד ד משהו
 משהו ו א כד משהו משהו משהו משהו משהו ו א כד
 משהו ד שו משהו דא משהו משהו משהו משהו. (17) ו
 שו משהו משהו משהו משהו משהו משהו משהו משהו
 משהו דא משהו משהו משהו משהו משהו משהו משהו
 משהו משהו משהו משהו משהו משהו משהו משהו משהו
 משהו משהו משהו משהו משהו משהו משהו משהו משהו
 (18) ו שו משהו משהו משהו משהו משהו משהו משהו

yezrúnê!]; mûn haît aîgh ôlâ-ich î âtûbanîg vimârinê! [aîgh-ash
 mandavam barâ yensegûnayên] min zak î khûnishna-dast; va
 madam katrûnishnih khânag î gêhân yezrúnê! pavan vardagih.
 (16) Barâ madam avô zak matâ zak î avârûn anâshnih patê!, barâ
 zak î avârûn daêva-nîyaishna,³ barâ zak î avârûn spazgih; va lâ-ich
 min zak matâ zak î avârûn an-âshnih frâj avîsâihê!; va lâ zak î
 avârûn daêva-nîyaishna, va lâ zak î avârûn spazgih, vad amat avô
 ôlâ yehabûnd padîrîshna âsravan î mainûg sardâr, î pûr gûftâr, î
 râst gûftâr, î yasharûb Tanû-sara. (17) Va amat yehabûnd
 padîrîshna ôl mainûg sardâr, î pûr gûftâr, î râst gûftâr, î yasharûb
 Tanû-sara haît, aîgh ôlâ-shûn matâ amat bavîhûnd baêshâzînishnih
 vandênd, va lâ an-âînîmagih min zak î Zaratûshstra Daêna.' "

(18) Va pavan Daêna-ârâstâr Âtarô-pâta î Mahraspendân î

1. DM. דכרונש—2. Perhaps משהו *khûn-dân*, "a receptacle of blood."—

3. Generally משהו *âuftêd*.—4-4. DM. משהו—5. DM. משהו—6-6. DM.

משהו—7-7. DM. משהו—8. DM. משהו—9. Or, *daêva-nîyaishna*.

[illegible]

(21) Vakaē-īrūg-dah ī Mânûshchihar, hû-bakhtag Âtarô-pâta niyâg, yemalelûnê. ī aīgh:—“Min ôlâ barâ *Avarethrabâo*”; va aē ī min Daēna paityârâgân aharmôgân-aharmôg, zyashân Mazdag-īg-īch karitunt havâ-and. (22) Chīgûn-shân denâ-īch madam yemalelûnêd, aīgh:—“Denâ ī li Daēna pavan ahû-mînishna nigîr-âe, kabad barâ nigîr-âe, Zaratûhshtira! amat kabad, aharmôg âgâs, yasharâeih kerđârih va âsrunagih-īch yemalelûnd avinâsih, kam âshkâr va varzidâr havâ-and.” (23) Pavan Daēna ī Mazdayasnân hanâ aīgh:—“Pavan Daēna barâ nigîr, va afashân chârâg bavîhûn, va min ôlâ-shân chikâm-châe ī paityâra-dâr yehvûnt yegavîmûnd baēn ahû ī astâômand, va agiraptâr ī âyîn-âômand yasharâeih mûn min hastân pâhlûm, va aēdûn Daēna ī Mazdayasnân; pavan taôkluma, bûjishnih bakhshênd, kerđârih kh'ishân râe yemalelûnd, va bâhar ôl kh'ishân yehabûnd. (24) Khûrishna va pishna vînênd,

1. DM. 11191—2-2. DM. 11191—3-3. So DM.—4. DM. adds 1—

5 DM. 3334-6. DM. 16-7-7. DM. 3334-6

37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

CHAPTER VII.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

shatra; paêlâg aîgh denâ î nîpîst maw! gēhānīgān āgāsīh.
 (39) Denâ-ieh madam gaôkâs haît î arar:—"Va hat hanâ î min
 Avistâg pavan yehamtûnishna î âkhar min Kaê-Vishtâspa vad
 frajâm î Airân khûdâieh î paêlâg, lâ maw! yohvûnt havâ-
 âe, vâvarigānîh î Avistâg mûn-ieh denâ chabun vad kunun
 yehvûnt, pavan ghal yehvûnêl, î baên zak afash gâs azash
 paêdâg, baên ôlâ-shân khûdâyân va dastôbarân min Vîsh-tâspa
 frâj vîshûptan nasîdan, ôl lenâ lâ patvast havâ-âe."

CHAPTER VII.

Madam afdîh î paêlâgîhastan paêlâg paêlâgîhêl âkhar
 min han-châpîhastan î Airân khûdâieh min Airân shatra, vad
 hazangrôg-zima î Zaratûhshtân rôcshâ va yehamtûnishna î
 Aûshîlar î Zaratûhshtân.

1. DM. 1000—2. DM. adds :—3. DM. 1000—4. DM. 1000—
 5. DM. 1000—6. DM. 1000—7. DM. omits.—8. DM. adds 1000 by mistake.

שׁוּב וְאֵלֶּיךָ יְהוָה וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ
 וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ

(11) וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ

וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ
 וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ

(12) וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ

וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ

וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ

וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ

וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ

(13) וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ

וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ

וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ וְנִשְׁכַּח עֲוֹנוֹתֶיךָ

azash kunun-ich aêlûn vînâv lâg, azash yehamtûnê! paêdâg.

(11) Va denâ-ich nisang-î afash Daêna yemalelûnê! aigh:—
 “Zak avibâma i ayagênin madam gûmikh̄t [aigh, min hamâg
 kûstag nigirênd ayagênin], mûn baên zak i stûrg kh^vâstâr aharmôg
 ash baên zerkhûnt havâ-and. (12) Stûrgih-shân hanâ aigh-shân
 pasand an-vinishna i kolâ 2 âinag; afashân kh^vâstârih hanâ
 aigh hamâê amat-shân tûbân anâgih pavan aîshân vaîdûnând;
 amat frâj pavan karkû i garshnân pir paêdâg yehvûnê!, saryâ
 zimânih râê mûn baên zak gabrâ zerkhûnd, mûn frazânag a-dûst
 havâ-and [aigh, aêrpatistâna dastôbarân lâ dûst havâ-and].

(13) “Va âzâd gûbishna havâ-and [aigh, milayâ charpihâ
 yemalelûnd], va dravand havâ-and, va pûr-tagînîlâr gûbishna
 havâ-and, aigh¹ gûbishna i aêrpatân va dastôbarân akâr
 vaîdûnând; va sigûnd ahû-âômândih va raîl-âômândih, va

1. DM. 1460—2. This word is written above the line in DM.—

3. DM. 1460—4. DM. 1460—5-5. DM. 1460—6. DM. 1460—7. DM.

1460—8. DM. 1460 for 1460 âzûd.

מִן־מִן־וּ וְ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ
 מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ (14) מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ
 וְ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ
 וְ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ
 מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ
 מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ

(15) מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ
 מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ
 מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ
 מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ
 (16) מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ מִן־מִן־וּ

khûdâêih va dastôbarih pavan dûsh-barishnih debrûnând pavan
 âvârûn, barâ aêvatâg hû-nâm debrûnd. (14) Mandavam zak
 yemalelûnd akarj agih, va ôlâ matâ i dâsh̄t dâtôbar, ashân ôl zak
 i ganâg var ramîtund, ôl dûshkhan; havâ-at ham-ashân ac anâgîli
 pa-lash va bidûnând, vad barâ ôl dravandih yehamtûnd pavan
 aûshumûrishna madam yegavimûnd, zak i dûsh zâg i dûshvift
 i aharmôg, zak i saritar gûrg i pûr vôiighen, i pûr sirîtarîh.

(15) “Makhitund litamâ dûst ôl ôlâ i dûst, afash zabunênd
 afash zak i nafshâ kerdârih [aigh, hamâe amat-shân tûbân, ash
 kh’âstag barâ yansegûnând], va ôl ôlâ yehabûnd mûn-ash afash
 lakhvâr patishninênd; amat lâ, ôlâ i nishîn-gûn bavîhûnd,
 va drîgûsh zak i zakâe zabuninênd, aigh-ash kh’âstag barâ
 yansegûnând, afash rivînênd amat garzishna va bidûnayên.
 (16) Lakhvâr aêlûn lâ avô lak yehabûnam, lâ litamâ, dûst.

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

(32) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

lak ham-pûrsênd, va an-âgâs havâ-and i sâstâr; va vînâg ôlâ-shân-ich drûj havâ-and mûn ôl ôlâ-shân ham-pûrsênd, va âgâsih minênd; va an-âgâs havâ-and aharmôg mûn ôlâ-shân nazdig paityârâgînênd, aîgh hanâ yemalelûnd, aîgh:—‘Mân hanâ i lak yemalelûn-âe paçdâg, aîgh lâ aêdûn çhîgûn lak yemalelûn-âe’; mûn ôlâ-shân yemalelûnd aîgh:—‘Lâ li hanâ i lak gabrâ kâr [aîgh-am lâ âvâyad kardân], lâ lak [aîgh, lak-ich lâ âvâyad kardân], mâ lâ hanâ i yasharâêih [aîgh lâ kerfag].’
 (31) Mâ denâ avô hanâ i lak gûbishna va minishna yehabûnt yegavîmûnêd, mûn lak-ich âgâs havâ-âe; zak i minîdâr patkâr Aôshîdar, çhîkâm-çhâê litamâ, Spîtâmân Zaratûhshtra! mâ madam pavan gaômîjag ôl âshkâragih yehamtûnînêd mûn yasharûb, ayûf lâ yehvûnt yegavîmûnêd, zak i nafshâ rûbân.”

(32) Va denâ-ich yemalelûnêd, aîgh: “Ôlâ-shân ôl lak yema-

כל־עֲרֵךְ לַעֲשֹׂת וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה
 וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה
 וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה
 וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה
 וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה

(38) וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה
 וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה
 וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה
 וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה
 וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה
 וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה
 וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה וְאֵין מִן הַמִּשְׁפָּחָה

srâyênd pâhlûm kûnishna ôl mardûm, a-patmân kûshishnih, mûn
 min zak î saritar kûnishna hû-ravâkhmanih yemalelûnd; zak-ich
 marenghinênd zak î mainûgân ahvân, marenghinênd zak î nafshâ
 rûbân, marenghinênd astûômandân gêhân; ôlâ-shân khrûsishna
 yohabûnd ôl rûbân; va Daëna-ich madam mâ ainînağ râyînîdan î
 hû-daëna anshûtâ levatâ saritarân î ham zimânag.”

(38) Va denâ-ich yemalelûnêd, aîgh:—“Zaratûhshttra pûrsîd
 min Aûharmazda aîgh:—‘Mâ aêdûn ôl ôlâ-shân framâyim, mûn
 lâ pavan dâr-snesî tûbânîg havâ-and, aîgh-shân avzâr levîť,
 afashân lâ spâh, va lâ madam pânağ, va afashân kabad bîshîdâr.’
 (39) Gûft-aşh Aûharmazda aîgh: ‘Ôlâ-shân-ich tôsht mîn-
 ishna gabrâ vakhshînishna dakîshagî pavan aôsha mûn lâ haît,
 pavan spâh tûbânîg havâ-and, afashân kabad bîshîdâr.’”

• (40) Va madam saçîhastan î pâdakhsâcîh min saritarân î

מַחְסֵרָא מִחֲסָרָא וּמִחֲסָרָא כֹּה וְכֵן לֵךְ מִחֲסָרָא שֶׁ עָלָה
 כִּד וּמִחֲסָרָא לֵךְ מִחֲסָרָא שֶׁ מִחֲסָרָא שֶׁ לֵךְ מִחֲסָרָא כֹּה וְכֵן
 שֶׁ עָלָה וְכֵן וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן (49) וְכֵן שֶׁ עָלָה כִּד וְכֵן
 מִחֲסָרָא וּמִחֲסָרָא שֶׁ עָלָה וְכֵן מִחֲסָרָא שֶׁ עָלָה וְכֵן
 כִּד וְכֵן וְכֵן וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן (50) וְכֵן
 מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן
 שֶׁ עָלָה כִּד מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן
 וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא
 וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא
 וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא
 וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא וְכֵן מִחֲסָרָא

(51) וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן

âkhizêd, khûrsandihâ va akhûrsandihâ; mûn ôlâ lâ khûrsand
 aigh pavan zak i yemalêlûnêd lâ ham-dâdistân, ash khûrsandihâ fra-
 nâmêd, Zaratûshstra! aigh-ash barâ ôl Daëna yâityûnêd. (49).
 Ham ôlâ pavan zak vazra masînêd, i hanâ-ham aigh pavan yadâ
 i ôl kh'ârihêd kh'âr dâshtan pavan zak i çhîr bâzâê, va pavan
 zak i garshna tûvishna. (50). Barâ amâvandih va pîrûjgarîh
 asrûnêd ôl zak i ôlâ Daëna i Aûharmazda, va pavan zak
 amâvandih va pîrûjgarîh hamâê min zak franâmîd yehvûnd;
 amat ôlâ-shân yehamtûnd mûn barâ i Zaratûshstra havâ-and,
 mûn vabîdûnând Frashakarî baên ahvân, azarmân va amarg va
 asûdishna va apûishna, dêr hamâc vad avô vispa."

(51) Va madam barîmag i 10 sata-zima, i baên aêvag hazan-
 grôg-zima i Zaratûshstân, va âgâsih i Aûshîdar i Zaratûshstra barâ,

1-1. DM. 10000—2. DM. 10000—3. DM. 10000—4. DM. 10000—

5. DM. 10000—6. DM. 100

אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי

(60) אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי

(61) אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי
 אֲדִין אֲמַת זַק גַּבְרָא 30 סֵלָג יֶהְוִנְתְּלִי, זַק הַמִּפְּסֵדִי

vashamnûnishna vashamnûntan; aêd ûn ôlâ-shân mûn lâ adîn-ich
 khivîrund aigh mandavam-i î jvîtar haît.

(60) “ Adin amat zak gabrâ 30 sâlag yehvûnêl, zak ham-
 pûrsêl ôl Amesûspendân, î hû-khûdâyân î hû-dahagân; fra!âg baên
 yôm, zak î raôshan yôm, barâ paê!âg amat ahû î haît amûst, va
 a-Kaê va a-Karapan [aigh, pavan mandavam î Yazadân lâ kar
 va kûr], va a-nas'honishna [aigh-ash nafshâ tanû mandavam î
 Yazadân jvît lâ kar! yegavîmûnêl], va pûr khayâ-dâdîg yegavî-
 mûnêl [aigh, vâran yehvûnt yegavîmûnêl], va mayâ jivâg jivâg
 lakhvâr yegavîmûnêl baên Airân-vaêja, aigh shapîr Dâitya.”

(61) Hanâ dakhshagîhâ î madam satôg-zima î 2 haît,
 nahûm va dâhûm; dravistîh î zak î madan saqbihashtan denâ
 mai! yegavîmûnêl; va paê!âg kolâ 2 madam dravistîh î
 madam zak yehamtûnêl, gûft yegavîmûnêl avar, gaôkâs.

1. DM. 100000—2. DM. 100000—3. DM. 100000—4. DM. 100000—

5. DM. 100000

CHAPTER VIII.

𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀

(1) 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀
 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀

Madam afdih î âkhar min hazangrôg-zima î Zaratûhshtân
 rôêshâ va rasishnih î Aûshîdar, vad hazangrôg-zima î Aûshîdarân
 rôêshâ va rasishnih î Aûshîdar-mâh, min âgâsîh î ham zimânag.

1. Afdih î Aûshîdar pavan zerkhûnishna tanû, gadâ va
 milayâ va kêr; hastishna î hvareshaêta 10 yôm miyân asmân;
 avisâishna î 4 zanda-taôkhmag drûj; yehabûntan î 3-zare-
 mâte an-avargirih ôl aûrvarân; nizârihastan î frehîbûd va aîbîbûd;
 vêsh zôrihastan î patmân; râmihastan î an-aîrih vêh-dûstîh; mêh
 valkhshishnih î Daêna dânaîgh; va stâyîdan î ehand srâdag mâr;
 jan Daêna î Mazdayasnân makhîtuntan î Aûshîdar mazûnihâ î
 chârân.

1. DM. adds 𐬀—2. DM. 𐬀—3. DM. 𐬀—4. DM. 𐬀—
 5. DM. 𐬀—6. DM. 𐬀—7. DM. 𐬀

𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲
 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲
 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲
 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲
 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲

(21) 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲
 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲
 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲

(22) 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲
 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲
 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲

yehvúnt. aigh yasharûb Zaratûhshtra dadîgar avdûm ash ôl
 Hvôv bûn zak frâj shedkûnâ, va zak zak barâ baên yehabûnêd,
 mûn haît aigh 'Vakhshînîdâr î Nîyâyishna' shem [aigh, râdîh
 barâ avzâyînêd]. (20) Amat 15 sâlag zihânag lâ pîsh min zak
 lovatâ gabrâ-ân barâ vifyîdan va lâ-cha âkhar amat âpûstan
 yehvûnêd pîsh min zak vad amat zak lâla zerkhûnêd.

(21) "Amat zak gabrâ 30 sâlag yehvûnêd, zak hvare-
 shaêta barâ yegavîmûnêd pavan balist î zak asmân 20 yôm
 lêlyâ darenga, harvispa kaêshvar madam tâpêd, mûn 7."

(22) "Aêdûn-ich ôlâ-shân benafshâ paêdâgîh haît [aigh,
 khavitund aigh hazangrôg-zima barîn], mûn donâ Daêna madam
 pavan vashammûntan vashammûnt; aêdûn-ich ôlâ-shân mûn
 râê adin-ich khavitund aigh mandavam-î î jvitar haît.

1. DM. 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲. In the *Larger Bûndahishna* her name is written 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲
Hvôvî.—2. DM. 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲.—3. DM. 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲.—4. DM. 𐭮𐭲𐭬𐭮𐭲

(23) 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥

CHAPTER IX.

𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥
 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥 𐭠𐭣𐭥

(23) “*Amat zak gabrâ 30 sâiag yehvúnêd, zak ham-pûrsêd
 ôl Amesûspendân, hú-khûdâyân î hú-dâgân; fardâg baên yôm,
 zak î raôshan yômî, barâ paêdâg amat ahû î astâômand haît amûst,
 va a-Kaî va a-Karapan [aîgh, pavan mandavam î Yazadân
 lâ kûr va lâ kar]; va a-nas'honishna [aîgh-ash nafshâ tanû man-
 davam î Yazadân jivîd lâ kard yegavimûnêd], va pûr khayâ dâd
 yegavimûnêd [aîgh, vîrân yehvûnt yegavimûnêd], va mayâ jivâg
 jivâg lakhvâr baên Aîrâna-vaêja, aîgh shapîr Dâitya.*”

CHAPTER IX.

* Madam afdîh î âkhar min hazangrôg-zima î Aûshîdar rôêshâ
 va rasishna î Aûshîdar-mâh, vad hazangrôg-zima î Aûshîdar-
 mâhân rôêshâ va yehamtûnishna î Saôgshûns, min agâsîh ham
 zimânanag.

[۱]

[۲]

[illegible]

(10) וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמַח וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמַח
וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמַח וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמַח
ihâtar, tvakhshâgihâtar yasharâêih yasharâyinîm [aîgh, kâr
va kerfag vabîdûnîm].”

[(7) Denā-ich yemalelûnêd, aîgh:—“Mâ lâ pavan zak î afdûm hazangrôg-zima zakâê min zak barâ vađîrêd, mûn pavan dâr-snesh makhûtûnd, mûn-cha min zermânîh barâ vađîrênd. (8) Amat min zak î ôlâ hazangrôg-zima katrûnt yegavîmûnêd 53 shnat, shîrînîh va çarpîh baên pîm va aûrvara aêdûn spûrîgîh-êd aîgh anshûtâ, avî-nîyâzîh î min basaryâ râê, basaryâ khûrishnîh shedgûnâ; afashân khûrishna pîm va aûrvara yehvûnêd. [(9) Amat 3 shnat katrûnt yegavûmûnêd, pîm khûrishnîh-ich shedgûnând, afashân khûrishna kh'ârishna mayâ va aûrvara yehvûnêd.

(10) “Va baēn zak ī ōlā hazārag rānag bandīh ī Dahāg, ašpishna ī Kerēshāspa ōl zaḍan ī Dahāg, yehamtūnishna ī

1. DM. ၄၈၁၂၄-2. DM. ၁၈၁၂၄-3. DM. adds ၂-4. DM. ၁-
၆. DM. ၁၂၁-6. For ၂၄၈၁၂၄ or ၂၄၈၁၂၄

וּמְהֵרָא שֶׁכְּתוּבָא דְּמִנְיָא שְׁמִינִי מִן מִנְיָא שְׁמִינִי מִן מִנְיָא
 וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא
 וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא
 וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא

(11) וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא
 וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא
 (12) וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא
 וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא
 וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא
 וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא
 וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא

(15) וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא
 וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא
 וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא וּמְהֵרָא

Kaë-Haösrûi, afash ham-haklagân ôl alyyârîh Saöghshâns, pavan Frasha-karî kerðârîh, va nivârîshna î frehist anshûtâ pavan Gâsânîg haêm va dâta, hân-cha kabad afdîh va shkaftîh baên ôlâ zak hazangrôg-zima yehvûntan paêdâg."

(11) Va denâ-igh yemalelînêd, aîgh:—"Amat zak hazangrôg-zima î daðîgar pavan Daëna î Mazdayasnân barâ sachêd, mâ âkhar fratûm satôg-zima barîn haît? (12) Azash gûft Aûharmazda aîgh:—"Hvareshaëta madam nihûmbêd." (13) Va mâ âkhar daðîgar va sadîgar va chahârûm va panjûm, shashûm va haftûm va hashtûm, nahûm va dâhûm satôg-zima .barîn? (14) Azash gûft Aûharmazda aîgh:—"Hvareshaëta madam nihûmbêd."

(15) "Va amat zak î dâhûm satôg-zima 30 zimistâna a-rânag, ôl kanîg ôl mayâ madam sâtûnêd mûn Gûbâg-abû, hanâ aîgh

וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר
 וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר
 וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר
 וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר

(4) . וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר
 וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר
 וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר
 וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר
 וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר
 וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר

(6) וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר
 וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר
 וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר
 וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר וְהָיָה לְךָ כְּשֶׁמֶט הַלֵּל וְדָבָר

vîmârih va zermânihi, margih va bîsh, va kâdâ anâgih sâstârih
 va aharmôgih va sarîtarîh; yehvûnêd hamîshag aûrvara zarîn
 vakhsîshîshna, hâm dahîshna aûrvâkhmanîh, yehvûnd 17 shnat
 aûrvara khûrîshna, 30 shnat mayâ khûrîshna, 10 shnat mainûg
 khûrîshna.

(4) “Va hamâg vareqha va gadâ va aôja î madam kolâ
 vareqhâvandân, gadâ-âomandân, va aôj-âomandân yehvûnt, pavan
 ôlâ î madam ân ham yehamtûnêd, va ôl zak î ôlâ; amat-ash kabad
 kaî va nîrûg vareqhâvand va aôj-âomand hû-sachîhastan; va
 pavan zak î ôlâ-shân aôja va gadâ hamâg drûj va gurîl-ash
 vânihêd. (5) Va vispa mardûm madam aêvag hamîh î pavan
 zak î Atharmazdar Daêna yegavîmûnd, min dâdâr kâma, va
 framâna ôl afash, va ham-hakhagân avzârîh.”

(6) Pavan frajâm î 57 shnat, drûj Aharman avisâihêd,
 Frâsha-kert Tanû-i-pasîn yehvûnêd. (7) Hamâg î shapîr

𐬔𐬀𐬌𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 (8) 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀

(9) 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
(10) 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀

dahishna pavan avijagih pôrû-shaêtâcîh nîvârîhênd. (8) Chîgûn Daëna yemalêlûnêl aîgh:—"Amat zak hazangrôg-zîma barâ sachêd, î sadîgar pavan Daëna î Mazdayasnân, ad'ên zak Mazdayasna frâj sâtûnêd min mayâ î Kânmasâ. mên haît Pîrôjgar shem, levatâ 1,000 ham-hakhag va bigar pa-vand haêm, nôk-var-ieh, hû-râs; va marlûm dravand î sâstâr makhîtunêd, afashân avîsûnêd."

(9) "Adîn ôlâ-shân Mazdayasna makhîtund, afashân lâ za'lûr-âomand. (10) Adîn ôlâ-shân Mazdayasna Frasha-kert baên ahvân kâmag yehabûnd, hamâc-zîvandag, va hamâc-sûd, va hamâc-kâmag khûdâc. (11) Adîn li mên Aûharmazda havâ-am, Frasha-kart pavan kâmag baên ahvân yehabûnam, hamâc-zîvandag, hamâc-sûd, hamâc-kâmag khûdâc."

1. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀—2. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀—3. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 (Pâzend); generally written 𐬀𐬎𐬎𐬀 Kayânsâc—4. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀—5. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀—6. DM. 𐬀𐬎𐬎𐬀—7. DM. adds

THE DĪNKARD, BOOK VII.,

(continued.)

[The Pahlavî *Zarathushtra-nāmāh*,]

PART II.,

CHAPTER III.

About the miracles, which were manifested from the first conference onwards (*frāj*) till the end of the seventh conference, (and) which happened¹ during the long lapse of ten years; and (about) his^{1a} praiseworthiness² through (his) prophetic power (as exhibited) in the world; and (about) the acceptance of the Religion by the blessed³ Kaê-Vishtâspa within⁴ the two years that followed the ten years which (elapsed) in the conferences.⁴

(1) One (miracle was) this which⁵ became manifest when⁵ he returned⁶ from the first conference; then he by the first commandment of the lord-creator Ahuramazda, then solely in the midst of a flock of the Kîgs and the Karapans, proclaimed⁶ (his) prophetship of that which was for him the Religion of Ahuramazda-worship, and the peace of Ahuramazda; just as he chanted (it)⁷ with a loud voice, he attracted⁸ mankind to the

1. *I yehvînt*. The writer means that those seven conferences occupied a period of ten years during which those miracles were manifested, which are mentioned in this chapter.—1^a Zarathushtra's.

2. Av. *frî*, "to praise." The word might also mean "blessedness." Should it be read *vâvarîgânîh*, by attaching to it the preceding word, it would mean (from Av. *vere*, "to believe"), "trustworthiness."

3. Comp. Av. *barej*, "to bless" or, "to exalt."

4-4. *Chîgân âkhar min 10 shnatî baên hampûrsagîh pavan 2 shnat*. Lit., "within two years, such as (happened) after the 10 years....."

5-5. *Paêdâk aîgh amat*.

6. *Lakhvâr yehvînt*; comp. Mod. Pers. *bâz-shûdan*, *bâz-âmadan*. Literally, "when he (Zarathushtra) was back from the first conference."

7. The Religion. 8. *Karîlunt*; lit., "summoned."

Religion of Ahuramazda. (2) Since (it is) this which the Religion says, namely (*aiḡh*) :—" Then as to those who had settled in dwellings¹ and were possessed of cattle,¹ to those who were with the *kusti*² (the sacred garment and girdle) on, (and) who were embodied beings, it was altogether arranged³ by Zarathushtra that thorough attention be paid⁴ to them." (3) And when the request⁵ was made by them (to him) for hearing (his) utterances,⁶ then Zarathushtra with (his) exalted attainments⁷ proclaimed aloud to the world of embodied beings,⁸ what righteousness (was⁹). (4) " I declare it to be the best for you,¹⁰ to praise righteousness and to condemn the demons, and to do homage¹¹ to the Ahuramazda-worshipping Religion of Zarathushtra, and the admiration¹² and praise of the Ameshaspentas (archangels), and also to make known¹³ (to the people) that denouncement¹⁴ of the demons and self-sacrifice¹⁵ (are) the best (for them) ;" so that from the intelligence that is offered (by Zarathushtra, there shall be) faith in that one meritorious act (which is) the great, (and) the most sympathetic¹⁶ of their (acts, *viz.*, the self-sacrifice of) the father, the

1-1. *Mānishna-âomand va gaôspend-âomand.*

2. *Zak i parav atvayānghān*, compare Av. *atvayānghana* (root *yāngh*, "to put on"), "the sacred badge of the Parsi Zoroastrian, namely, the *kūstī*." 3. *Ham-ārāst.*

4. *Barā-nigtrishnīh* for *barā-nigtrishna* (subjunctive).

5. *Nivīdishna*, comp. Av. *ni-vid*, Skr. *ni-vid*, "to invite," "to request the company of," (see *Yasna* I., §§ 1-19).

6. *Ōl nyôkshishna gūbishnīh barā mat.* Lit., "(when their invitation) for listening to (his) sermons reached (him)."

7. *Parav madam rasishnīh.* 8. Or, "to the physical world."

9. *Ī yasharāēih*, lit., "what righteousness (is)," or, "(to the material world) of righteousness."

10. *Ōl lakūm pāhlūm yemalelūnam.*

11. Av. *fra* and *nam* "to perform dutiful reverence," "to bow down."

12. *Ā-yazishna.* 13. *Āgās-dahishnīh.*

14. *Ā-gazishna*; comp. Pahl. and Pers. *gazīdan*.

15. *Khvāētākdaśa.* For the interpretation of this word see my essay on "The Alleged Practice of Next-of-kin Marriages in Old Irān," (Trübner & Co., London, 1888).

16. *Hū-dardūm* for *hū-dard-tūm.*

daughter, the son, (and) her who bore them; (and that) of the brother (and) the sister.¹

(5) It is manifest that on account of that sermon innumerable Kigs and Karapans, (who were) demon-worshippers, fell upon² Zarathushtra, and strove for his death; since (it is) this which the Religion says: "It was then³ (that) the cruel (Karapans) fled away, (those) who were seated near him, (and) who (were) the next-of-kin relations⁵ of Tûr, the obedient ones,⁶ and (with them) the brother of Tûr, just like men who were modest⁷" [that is, they became ashamed on (listening to the doctrine of) the *khvaêtûkdasa* about which he (Zarathushtra) had declared that they should practise it]. (6) This Tûr (was) the Tûr who (was named) Aûrvâitâ-dêng, who (was) a descendant of the Usikhshes⁸; (he was so named) because he was a great king of that quarter, and he had many a soldier and much power. (7) To him spoke the cruel (Karapans):—"Should they

1. "That is, the self-sacrifice of the father towards his wife and children, and *vice versa*; and that of the brothers towards their sisters, and *vice versa*.

2. Comp. Av. *sar*, "to torment," "to break into pieces."

3. Pahl. *havât adîn*. 4. Comp. Av. *mairya*.

5. Lit., "Those who had sucked the breasts of women of the same family."

6. *I'ijr-dâr*, "those who abided by his decisions or orders;" in other words his staunch followers.

7. *Mûn sharm yehvânt*; comp. Av. *fsharema*. From the context of this passage and that of section 7, it appears that the word *khvaêtûkdasa* was used and taken in a bad sense by the early Tûrânians, especially the Kigs and the Karapans, who were the worst opponents of the Religion of Zarathushtra. The Prophet's doctrine was, therefore, misinterpreted by those opponents amongst themselves with an evil motive, and the Avestic idea of "self-sacrifice" or "self-communion" was diverted by them to that of marriages between next-of-kin relations. This accounts for the flight of the party opposed to the Prophet, from amongst the audience while Zarathushtra was delivering his pious sermon.

8. The *Usikhsh* of the Gâthâ, chap. XLIV., § 20, a Tûrânian sect that was opposed to Zarathushtra, just like the Kavis and the Karapans. Compare the Gathic text: *yâtish gâm Karapâ Usikhsh-châ aêshêmâi dâtâ yâchâ Kavâ ânémê urâdôyatâ*.

exact greatness from him who has little (knowledge),¹ O Tûr, Aûrvâtâ-dêng, the next-of-kin relation of the Usikhshes! where on account of it we should kill this great one, who commingles his² with the propitious statements (of our religion); where we are so much without doubt as to a work therein³ (mentioned), that such (a thing as) *khvaêtûkdasa* should not be practised, he would be making⁴ us doubtful (about it, by declaring) that it ought to be practised."

(8) Thereupon spoke the Tûr, Aûrvâtâ-dêng, the descendant of the Usikhshes, thus: "Mayest thou not kill that man who in my opinion (*âyaîn*)⁵ is perceived (to be) one who has the most remarkable⁶ desires,⁶ (the only one) of the entire embodied world (who) will attain to power; because it has not seemed to me (that), if thou shouldst kill him for this (reason), wisdom should exist very long⁷ [that is, the lord of wisdom (*ahûk i dânâkih*) will cease to exist on this earth, who is so perfectly reasonable⁸ as this one is]; that is, if they kill a man who has such a good reasoning power, wisdom will cease to exist for a long period."⁹ (9) Thereupon spoke (unto Zarathushtra) the Tûr, Aûrvâtâ-dêng, the descendant of the Usikhshes, thus: "In my opinion¹⁰ thou art pure, who art sincerely reasonable."⁹

1. *Azash mas yansegûnâ mûn kas-dâst*, better *kas-dâst*; otherwise it might be read *kasthasi*.

2. That is, his religious ideas.

3. That is, in the religion of those demon-worshippers.

4. Pahl. *hamâe vâbidûnâ*. 5. *Mûn-am âyaîn*.

6-6. *Kâmak dôisratûm*, (comp. Av. *doithra*, "the eye"). Lit., "the desires which are most eyed (observed or watched)."

7. *Lâ hanâ râê, dêr zimân dânâgth yelvûntan, li medammûnast*.

8. The reading *hû-chemîg*, in this section is correct. DM. reads it *hanjamanîg* in § 9, which seems to be an error of the copyist. *Hû-chemîg*, lit., means, "of good reason or reasoning power." Here Zarathushtra's opponent seems to have been convinced of the Prophet's sound and clear reasoning, which was a remarkable characteristic of his sermons.

9. Reading: *arik* (long) *dânâkih lâ yelvûnêt*.

10. Lit., "as for me," meaning "as far as I am concerned (*li râê*)."

(10) Thereupon spoke Zarathushtra thus:—"I should never be that (sort of) mean (*a-frâj*) speaker, by whom it was declared (so) against me; for him (these) acquirements¹ (are) most favourable,² (namely) an intuitive speech³ and embellished temper and self-sacrifice, and appointment of the high-priest⁴ and performance of (divine) worship."

(11) And here was manifested a great miracle to many, (namely) the true spiritual lordship⁵ and the glorious moral courage⁶ of Zarathushtra, whereof the preparation⁷ (was conducive) to the peace of the supreme lord and creator Ahuramazda; (and here) was observed the sublime exaltation which (was) his, the superior (*madam*) Prophet of the creatures, by whom anybody who (was) disgracefully⁸ a glutton,⁹ of clandestine movements and a manifold (*gaônak*) cheat, was guided¹⁰ towards a good temperament¹¹ and moderation.¹² (12) Then (again) as to indilgence¹³ which, like the nature of fear and the nature of apostasy, (is) an attractor¹⁴ of innumerable people of different kinds (or creeds) to it,¹⁵ when it reaches intense falsehood;¹⁶ he (who is indolent) becomes little by little proof¹⁷ (against it) and a killer (of it), (and consequently) a desirer of greatness (through the guidance of Zarathushtra). (13) It is declared that through those two (virtues,

1. *Îyâvishna*.

2. *Avzûnigûm*, lit., "most increasing," "most propitious."

3. *Andarg gûbishnîh*, lit., "a declaration or speech (emanating) from the inmost of the heart," or "an inward or intuitive speech."

4. *Dastôbar kartan*. The appointment of a qualified person as the head-priest of a community, is here regarded as a meritorious act. Hence it is obligatory on a Zoroastrian that he shall in life elect a high-priest for himself.

5. *Hû-ahûth*. 6. *Gadû-amâvandîh*; comp. Av. *amavant*.

7. *Pasijak*, comp. Pers. *pasîzah*, "prepared."

8. *Nangîh*, for *nangîhâ*. Comp. Pers. *nang*.

9. Comp. *raspatagîh*, used in vol. XII., C., chap. IX., p. 57. Pers. *ras*, "a glutton."

10. *Râyînishna* for *râyînit*. 11. *Khûp khûk*, "a good character."

12. *Hû-patak*; comp. Pers. *pâd*, "a guardian."

13. *A-khvîshkârîh*, "inaction," "indolence." 14. *Khâstâr*, or *hâkhâr*.

15. That is, to indilgence. 16. *Kabad drûgîth*.

17. *Nimûtar*, comp. the use of the word in Mod. Pers.

namely) conscience and excellent (*avartar*) thinking of his, and through the glory of that strong¹ hero (of the Religion, there) was (in this world) abundance (*kabad*) of wealth that was luminous.²

(14) The ruler of the land, the Tûr, who (was named) Aûrvâitâ-dêng, in the midst of (his) wrath and excitement³ and distraction⁴ for (causing) Zarathushtra's death, invited the Kîgs and the Karapans to (listen to) the Revelation of Ahuramazda, just as this which the Revelation says: "And he, Zarathushtra, spoke thus: • 'Righteousness in this world, O Tûr, who (is named) Aûrvâitâ-dêng, the descendant of the Usikhshes! (and) the Ahuramazda-worshipping Religion of Zarathushtra (will bring) all demonism to an end.' " ⁵ (15) The Tûr, who (was named) Aûrvâitâ-dêng, the descendant of the Usikhshes, thereupon spoke as follows: "O Zarathushtra of the Spitâmas! thou shalt not attract (*âkhez-âe*) me to such a danger as thou, too, art in."

(16) And he, Zarathushtra, spoke thus: "Ahuramazda inquired of me thus: 'O Zarathushtra! when thou hast approached us in (our) spiritual abodes," (I ask thee:) Is (there) someone who from the men in the material world (is) the guardian⁷ of the good-powerful men⁸ who (are) warriors, (and who is) most desiring for benefit and most desiring for cattle, and most famous in distant lands,⁹ and most-possessing food of

1. Comp. Av. *stavrâ*. 2. *Khanîl*, Av. *khan*, "to shine."

3. Comp. Pahl. *sâridan*; see vol. XIII., Bk. VII., chap. I., § 9, p. 23, l. 4; and the Glossary, s. v.

4. Reading: *avbars*, "distraction"; see vol. XIII., Bk. VI., E. chap. XXVII., p. 12, l. 1; and the Glossary, s. v.

5. Meaning that "Righteousness and the Mazdayasnian Religion of Zarathushtra will cause the destruction of all evil or the demons."

6. *Alvân*, "spiritual abodes," comp. Av. *anghu*.

7. Comp. Pers. *pâs*, "a guard," "a sentinel."

8. That is, the able or opulent people who are righteous.

9. Reading: *dâur-nâmîgtûm*. It might be read *dâur-zimîgtûm*, meaning "one who owns properties in most distant lands."

many kinds¹ [that is, he gives out things abundantly], (and) most hospitable² in many ways³ [that is, the door of every kind of treasure³ (of his) is open'] ?' (17) I spoke to him in reply, thus : 'Aûrvâtâ-dêng the Tûr, who (is) the descendant of the Usikhshes.' "

(18) " And he spoke to me in reply, thus :—' That one first from amongst the men (who are) warriors,⁵ O Zarathushtra ! thou shalt attract⁶ to this Revelation of the high thoughts⁷, of the high words, and of the superior deeds⁸ (of us) who⁹ (are) Ahuramazda and Zarathushtra ; if that one is attracted, O Zarathushtra ! and he believes (in it), and also gives currency to this (Religion) of thine, and even sits in front (of thee) as a disciple—in such a manner that¹⁰ he calls himself thy disciple, (and) would act (as such)—and listens to the Religion and would propagate it ; that one, likewise, is always after (thee), O Zarathushtra ! first¹¹ from amongst the men (who are) warriors, (who is) most desiring for benefit, most desiring for cattle, and most famous in distant lands, and most hospitable in manifold ways, (first) of those who have been born until now, (and) who will be born henceforward. (19) And if that one is not attracted, O Zarathushtra ! and he does not believe (in it), nor gives currency to this (Religion) of thine, nor listens (to it), nor would sit in front of thee¹² ; since he would not sit in front (of thee, as thy disciple), as to him (*aigh*) my idea¹³ is that he will

1. *Kabad pishna-tîm*.

2-2. *Kabad babâtîm*, lit., " who has many doors mostly open for hospitality."

3. Reading : *khanjînak*, Av. *khan*, " to shine ;" comp. Mod Pers. *khazânah*. Perhaps, *khanjîrak*, " a place or depository of riches."

4. *khadîunt*, lit., " is seen or visible."

5. If we would take *anshûtân* in the sense of Pers. *marân*, the expression might mean " many warriors."

6. Reading : *âkhezêsh* ; better *hakhzêsh*, comp. Av. *hakhshaêsha*, rt *hagh*, " to guide." 7. *Madam mînishnîh*. 8. *Avar-varzishnîh*.

9. Better *lenâ mân*..... 10. *Hanâ âigh*.—

11. Perhaps, the most pre-eminent one amongst warriors.

12. *Lâ lak palîrak yetîbûnêt-âe*.

13. *Dânishnîh*, for *dânishnîh*, " knowledge" " anticipation."

not be attracted, (then) thou shalt denounce on him,¹ O Zarathushtra! thus:—‘O seeker of righteousness! thou art possessed of the devil,² and (thou art) the causer of the hardship³ of^{3a} the *tanâpûhr* sinners (who are) worthy of damnation, unto (thy) soul;’ for so, too, it is, and for this (reason) he will be worthy of damnation, because the existence of the Religion is known to him.’” (20) (Then Zarathushtra spoke thus:—) “What I declare to thee, O Aûrvâitâ-dêng the Tûr, who art one of the Usikhshes! (is) that thou art possessed of the devil, O seeker of righteousness! and (thou art) the causer of the hardship of the *tanâpûhr* sinners, (who are) worthy of damnation, unto (thy) soul.”

(21) A wonder relating to a demon (became) manifest, relating to him who (was) a Karapan, Vaêdvoishta⁴ by name, an enemy of the good spirits of every description, one of the non-adherents (*a-hakhtân*)^{4a} of Ahuramazda. (22) With reference to him Ahuramazda spoke thus:—“I so lead⁵ that man, O Zarathushtra! who is produced to be over creatures by me, who am the good-thinking⁶ Ahuramazda; since I am free from harm through righteousness [that is, through straight-forwardness I keep back harm from the creatures]; (also) the Ameshaspentas are free from harm.⁷ (23) Therefore (*adin*) walk forth, O Zarathushtra! thou shalt ask from him⁸ for me [that is, assume (him) as my own (and⁹ ask from him)] a hundred most

1. *Madam ôlâ yemalelînêsh*.—2. *Zat havâ-âc*; comp. Mod. Pers. *zâdu budan*, “to be possessed of the devil,” (Steingass.)

3. *Khrûsishna dâtâr ôl rûban*; comp. Pahl. *Vendîdâd*, Fragard, V., § 4., where Av. *khraozhdât-urva* is rendered in Pahlavi by *va khrûsishnâ dât ôl rûbân*; see *Vendîdâd*, Fd., XV., § 5, *khraôsyêiti*, Av. rt. *khrus*, “to clamour” Pers. *kharûsîdan*.—3^a That is, the hardship suffered by such sinners.

4. One of the four Karapans, who were opponents of Zarathushtra, and who flourished before the conversion of Vishtâspa by the Prophet. See Bk. VII., vol. XIII. chap. I., § 9. note 5.—4^a Av. *hach*, “to follow.”

5. Reading: *â-dâram*; comp. Pers. *bar ân dâshdan*, “to lead,” or “to instigate,” DP. *âsharam*, meaning “I strike,” (comp. Pers. *âshurdan*), which is not applicable to the context; so the reading is here altered by me.

6. Reading: *hû-andish*. West’s reading: *khuânêsh* “thou shalt invite.”

7. *Jivî bîsh havâ-and*. 8. *Vaêdvôishta*. 9 *Yakhsenûn*.

vigorous¹ males and females, and a team of four horses²; thus speak to him:— ‘O Vaêdvoishta! Ahuramazda demands from thee a hundred most vigorous males and females, and a team of four horses³; if thou givest them (*ân*) to him, splendour and glory (will be) thine through that gift, and if thou dost not give them to him, evil-notoriety (will be) thine through that non-bestowing.’ ”

(24) Then walked forth Zarathushtra to that Vaêdvoishta the non-adherent,⁴ and he said to him, thus:—“ O Vaêdvoishta, the non-adherent! what Ahuramazda demands from thee is one hundred most vigorous males and females, and a team of four horses; if⁵ thou givest them to him, splendour and glory (will be) thine through that gift; but (*va*) if thou givest not them to him, evil-notoriety (will be) thine through that non-bestowing.” (25) And that Karapan exclaimed (*drâyit*) to Zarathushtra in reply, thus: “ For me (there is) much (*bêsh*) not from thee [that is, my opulence is not from thy doing], nor from Ahuramazda; I am⁷ a better god⁸ (than thee), in opulence I am⁷ more abundant, too, than Ahuramazda, much has been acquired by me, (namely) a thousand droves of swine.⁹ ”

(26) On went Zarathushtra to Ahuramazda, on to the Ameshaspentas; and he, Zarathushtra, said (to them) thus:— “ O Ahuramazda, the spirit of progress, the creator of the world of embodied beings, thou righteous one! thus he (Vaêdvoishta) spoke to me in reply: ‘ For me (there is) much not from thee,

1. Comp. Av. *têvîshi*, “ strength,” “ vigour.”

2. *Ā-yūjishna* 4 *aspa*; comp. Av. *chathru-yūkhta*.

3. The demand does not seem to have been made for an offering or sacrifice in honour of Ahuramazda, but it is a mere demand for causing an increase in the followers and helpers in the religious work of the Prophet. One hundred strong warriors with their families are demanded from Vaêdvoishta, the chief of the Karapans (idol-worshippers), for their conversion from demon-worship to Ahuramazda-worship.

4. Of Ahuramazda. 5. Pahl. *va hat*, lit., “ and if.”

6. *Lâ-dahishnîh*. 7. The plural *havâ-îm* is used for a king.

8. *Bagatar*, Av. *bagha*, Old Persian *baga*, “ a god.”

9. *Zak* † 1000 *khûg ramît vandît yegarîmînêl*.

nor from Ahuramazda ; I am a better god than thee, and Ahuramazda, too ; much has been acquired by me, (namely) a thousand droves of swine.' ”

(27-28) And he, Ahuramazda, spoke thus :—“ From those who (are) ours, O Zarathushtra ! that man of arrogance has acquired splendour and glory¹ [that is, the cattle are created by us, (and look at) his arrogance of (possessing) many cattle²] ; therefore this (will be) his, too, as a retribution for it,³ when at the end of (embodied) life on the third night he approaches (us)⁴ not, on that third night (when) they⁵ have stood aside from his soul [that is, they have stood back from helping him], the seven (good spirits) that are shining, that are bright-eyed ; (and) he will be caused by them to run up to a height, there to that height where very mouldy (*lâlâ parnân*)⁶ food will be largely (*afraj*) eaten by him.”

(29-30) One (miracle) of Zarathushtra's, the great (*rabâ*) curing by means of the consecrated *haôma* water, (and) the bringing of that (water) by him⁷ from the river Dâitya, was manifested when Vahumana was conveying (him) to the conference (with Ahuramazda) ; just as is evident through the speech of Ahuramazda unto Zarathushtra, thus : “ For those⁸ the consecrated *haoma*-water (is meant), which thou bringest, O Zarathushtra ! not for those demon-worshippers, who worship demons ;⁹ in other words (*ayûf*) they¹⁰ may sprinkle it (only) on those who follow (thy)

1. *Gadât* in the sense of *gadâth*.

2. *Ôlâ avar-minishnih kabad gaôspendih*.

3. That is, for his arrogance and evil practices.

4. Or “when at the end, on the third night he does not approach alive (but he will be condemned to hell)” ; that is, he does not come to the good spirits in an immortal state worthy of heaven.

5. Perhaps, the seven archangels.

6. That is, he will be thrown down from the *Chinvat Bridge* into hell, where he will eat mouldy food. Comp. Pers. *parnân*, “mouldiness of bread.”—7. Lit., “by this one” (namely, Zarathushtra).

8. For the pious spirits and pious men.

9. Meaning that it is not meant for those who do not worship Ahuramazda.

10. That is, the priests.

words (*sakhun-châr*)¹ ; (also) to that bull thou shouldst convey it, who (is) four years old, whose body is broken (*shkasta-sân*²), who (is) of black hair and useful (*sât-âômañd*) ; and on drinking the (*haôma*) water that bull will become cured of that illness."

(31) Soon after³ Zarathushtra proceeded first into the embodied world on which dwelt at the end of Sajâstân⁴ he who was of that same name, Parshîd-tôrâ.⁵ (32) And he, Parshîd-tôrâ, spoke to him thus :—" O Zarathushtra of the Spîtâmas ! give unto me this water which (is) of the consecrated *haôma* (*haômigân*, and) which thou holdest in thy hand."⁶ (33) And he, Zarathushtra, spoke thus : " Do thou praise piety, O Parshîd-tôrâ ! and condemn the demons ; declare among the evil people⁷ the blessings of the Ahuramazda-worship of Zarathushtra." (34) Parshîd-tôrâ praised it⁸ and he condemned the demons ; but he did not declare among the evil people his acceptance of the Ahuramazda-worship of Zarathushtra. (35) To him went forth Zarathushtra, on (hearing) his praise of righteousness ; for him the consecrated *haôma*-water was brought by him, who (was) Zarathushtra, but not for the men who were demon-worshippers and worshipped the demons :

1. Reading : *sakhun-châr*, Av. *char*, " to pass," " to proceed on."

2. Comp. Mod. Pers. *sân*, " the back." 3. *Barâ âkhar*.

4. Generally named Sajistân, which was situated on the frontier of Afghânistân.

5. Parshîd-tôrâ is mentioned in the *Fravardin Yasht*, §§ 96 and 127, and in the *Bundahishna*, chap. XXIX., 5. According to the Avesta, there were two men of the name of Parshad-gaô, one of whom was the son of Frâta, another was the brother of Dâzgara-gaô, of the Apakhshira country. It is easy to ascertain from the context that the Parshîd-tôrâ alluded to here in the Dinkard, is identical with one of the two illustrious personages of the same name recorded in the Avesta. According to the *Bundahishna*. " Parshadgâ Khembya is in the plain of Peshyânsâi ; Khembya for this reason because they brought him up in a *khemb* (a jar) for fear of Aeshma (the demon of wrath)." The Avestâ mentions one Fradhâkhshti Khumbiya, in § 138, and the Pahlavi *Dâdistân-i-Dîwîg*, one Fradhâkshta Khumbigân, in the reply to question 89. 6. *Debrûnde*, lit., " thou carriest."

7. West, " iniquitous." 8. Namely, piety.

and he, Zarathushtra, brought it for that ox, who (was) four years old, whose body had been broken, who (was) of black hair (and) who (was) useful ; (and) owing to the use (*fráj-barish-nih*) of that water that ox was quite restored from that illness to health.¹

(36) One (miracle was) that which was manifested from the rushing of Aharman (the destructive spirit) for killing Zarathushtra. just as the Revelation says, namely :—“ From the northern direction rushed forth Aharman, who is full-of-death ; and he who (is) the evil-knowing Aharman, who (is) full-of-death, shouted out thus : ‘ O *drújas* ! rush upon (him), and kill the holy Zarathushtra.’ (37-38) The *drújas* rushed on towards him, the demon Buiti,² and all (others) who (were) thievishly moving³, (and) who (were) deceitful : and Zarathushtra recited the *Ahûnavar* aloud, (and) the *drújas*, (namely) the demon Buiti and all (others) who (were) thievishly-moving and deceitful, that (were) near him,⁴ were (thereby) confounded, (and) they ran away. (39) And the *drújas* exclaimed to him thus :—‘ Thou art arrogantly observing, O Aharman ! [that is, thou dost not at all observe things with reason], and what you order (us) to do is not possible ; the death of him who (is) Zarathushtra of the Spîâmas, is not anticipated by us.’ (40) Owing to the perfect gloriousness of the holy Zarathushtra, he⁴ foresaw in his superior (*madam*) mind thus : ‘ The wicked, evil-knowing demons conspire (to bring) about

1 *Zak tôrâ min zak vîmârih barâ dravîst yehvînt.*

2. Vide the Avesta-Pahlavi *Vendîdâd*, Fd. XIX, §§ 1-4., According to Darmesteter : “ Bûiti is identified by the *Larger Bûndahishna*, with the Bût, the idol worshipped by Bûdâsp (a corruption of Bodhisattva). Bûiti would be, therefore, a personification of Buddhism, which was flourishing in Eastern Irân in the two centuries before and after Christ. Bûidhi in Fragard XI. may be another and more correct pronounciation of Bodhi.” For this quotation refer to S. B. E., vol., IV., p. 209.

3. *Nihân-rûbishna*, lit., “secretly-moving.” The text may be otherwise read thus : *Bât shaêdâ va Stj î nihân-rûbishna î fradîptâr.* “The demon Buiti, and the thievishly moving (demon) *Stj* (pestilence), who (is) deceitful.” To *Stj* comp. Av. *Ithyêjangh*, name of the demon of destruction.

4. Zarathushtra.

my death ;' and (contemplating thus) stood up Zarathushtra, walked forward Zarathushtra."

(41) Here was manifested a great miracle to many in that (passage) which speaks thus¹ : " And he, the holy Zarathushtra, lifted up² a stone³ (and) held (it) in (his) hand ; it was of the size of a gourd⁴ (*kadûg-masâê*), (and) it was obtained by him from the creator Ahuramazda, (namely) the divine⁵ (word) *Yathâ-ahû-vairyô*."

(42-43) And one (miracle was) this which was manifested not only⁶ in the kingdom of Irân to the Irânians, but in every land and to every race, (namely) the breaking of the bodies of the demons, (and) the loud intonation⁷ of the *Ahûnavar* by Zarathushtra ; just as that (passage) which speaks thus : " I admire the help (*châr*)⁸ of the glory of the Kayâns, where-with the holy Zarathushtra was highly associated⁹ through (his) high-thinking, high-speaking (and) high-activity about the Revelation, who was the holiest of all embodied existences in holiness, the best sovereign in ruling, the most splendid in splendour, and the most glorious in glory. (44) And on observing (his) splendour (*vin-âv-dâkih*)¹⁰ the demons have already¹¹ fallen down ; and on beholding (his) splendour their stinging and biting habits¹² have passed away¹³ ;

1. Pahl. *pavan zak i yemalcûnêt*.

2. Reading : *frâjyât* (from Pahl. *frâjîtan*). Other readings : *frâj-dât*, gave back," " put forth ;" and *frâjisht* or *frâjst* " most elevated."

3. *Kaspâ*, the Huzvareš synonym of the Pazend word *sag*, " stone."

4. •DP., *kadag-masâê*, " of the size of a hut ;" better *kadûg-masâê*, " of the size of a gourd."

5. *Mainûg*, " spiritual," " divine," " inspired."

6. *Lâ aêvag-ich*. 7. *Frâj-srâyishnêh*.

8. Comp. Pers. *bî-chârah*, " helpless."

9. *Madam levatû yehwûnt*.

10. The word is composed of *vin* " sight ", and *âv* " splendour " and *dâkih*, " gift " ; lit., it means " seeing the halo of splendour."

11. *Pîsh min zak*, lit., " before that."

12. Comp. Mod. Pers. *mâyah*, " a stinging or biting animal."

13. Reading *frânîtan*, comp. Avestic rt. *fru*, " to go or pass away." It might be *naflûnêt*, Pahl. *naflûnastan*, " to fall down."

and their licentious indulgence¹ has been withdrawn from men on beholding (his) splendour ; on account of that the injurious ones² deplored, (and) they the demons deplored most violently.³ (45) To them was chanted the *Ahûnavar* by the pious Zarathushtra,⁴ (and) all the demons have been buried and concealed⁵ in the earth (thereby) [that is, their bodies have been entirely shattered].” (46) And it is declared that they after the shattering of their bodies, have been unable to come forward and cause destruction in the world as embodied demons ; their concealed nature⁶ having become apparent to mankind, men thoroughly recognised them, (and knew) that they were no angels but demons..

(47) Zarathushtra divulged⁷ unto mankind by the words of Ahuramazda, how in this (passage) of the Revelation He spoke unto Zarathushtra in (the form of) a question (*gûbishnih*), namely : “ How in the material existence do mankind regard demons as exalted as *dastûrs*⁸ ? how are they that say that they ought to regard (them) as *dastûrs* (or head-priests) ? ” (48) And Ahuramazda (further) spoke unto Zarathushtra thus : “ O Zarathushtra ! how do those who are good⁹ men,

1. Comp. Av. *jah, jahi*.

2. Comp. Av. *Snâvidhaka*, the name of a giant who caused injury and destruction in this world. It is sometimes used as a common noun in Pahlavi, and signifies “ a destructive demon .” According to West, the Pahlavi word is probably intended for *shnâyân* “ hearing,” or it might be an approximate transcript of the Av. *snaôdhentish*, namely *snôdiyân*, meaning “ weeping.”

3. *Stahmagîhâtar*, lit., “ more oppressively or tyrannically.”

4. West : “ By the *Ahûnavair* which the righteous Zaratûst chanted aloud to them.”

5. Pahl. *khazît* for *khazîtak* ; comp. Mod. Pers. *khazîdah* “ concealed,” “ lying hid.” It might be read *nigân va apaêtâk*.

6. Reading : *nihân haēmîh*. West : *yazadân haēmîh*, “ of the nature of sacred beings.”

7. Better *vishâft*, Mod. Pers. *gushâft*, “ opened,” or “ revealed.”

8. The chief authorities in religious matters.

9. Here such men are ironically called “ good.” They are rather the greedy and avaricious people who go to worship demons, because of the deceitful attraction towards the demons by the affirmative replies of the latter to grant every asking, demand and wants, fair or unfair, of their worshippers.

regard demons as exalted? and how are they? to whom (*aigh*) whatever they say, the demons (reply to)' thus: 'We will do (it) for you'; (and) whatever they ask the demons' (reply to) thus: 'It will happen to you.'"

(49) Thereupon Zarathushtra spoke thus: "Only for that¹, O Ahuramazda! mankind run to that (place) which is a desert-plain² uninhabited,³ where no one stays from the passing away⁴ of light until sunrise⁵ approaches, when (it is) two *hâsras*⁶ of night and behind⁷ (it), [or from after the time of sunset until the time of their returning (there) together⁸, (that is,) when two *hâsras* of night have passed,] where they hear no noise of work, nor voice of men nor dogs⁹. (50) Then as to that¹⁰ they say on returning back (to their country), thus: 'There¹¹ we have conferred¹² with the demons; when we solicit¹³ from them kingship and leadership, they give that to us; when we solicit from them ownership of flocks¹⁴ and opulence, they give that to us.'"

1. *Barâ pavan zak*.

2. *Vishkar-dasht*. For the use of the word *vishkar*, "a jungle," see Bk. VI., E., chap. XXX., § 11, p. 18, l. 3. It is the Pahlavi rendering of the Av., word *skairya*, "a hunting ground." Refer to the *Vendîdâd*, Fragard VIII., § 95.

3. *Amânishna*, "without dwelling places," "unpopulated," or "lonely."

4. *Franâmishna*, Av. *fra-nam*, "to bow down (and depart)."

5. *Hû-vakhsh*; comp. Av. *hacha hû vakhshât â-hû frâshmôdâtôit*, "from sunrise to sunset,"

6. In the Pahlavi *Pâzend Frahang* the word signifies a measure of time, about one hour and a half. In the Avesta *hâthra* is used to denote a measure of space, equal to one Roman mile. The Pahlavi text here means that demon-worshippers haunt such a lonely place in search of demon-gods, not before it is 10 or 11 o'clock in the night, but even later than that.

7. Pahl., *lakhvâr*, that is, "after." 8. *V'ad ôl ham-vartishnêh*.

9. That is, they frequent a place that is very quiet, in the middle of the night.

10. That is, as to the benefit accruing from demon-worship.

11. In such and such a place. 12. *Ham-pûrsît*.

13. *Jadyîm*; comp. Av. *jad*, "to request," *jaidhyêmi*. The Dinkard in this sentence first reads *it zadyîm*, and afterwards *jadyîm*. The latter reading is correct. 14. *Pâh-âbmandîh* "possession of cattle."

(51) (Thereupon Ahuramazda spoke thus :) “ How can they do such a thing for them? that is, how do the gifts frequently reach (*yehabûnt yehabûnt*) them?¹ so that they speak thus ‘It has come to us’ ”

(52) Thereupon spoke Zarathushtra thus : “ They speak³, O Ahuramazda ! about that prosperity² differently³ ; there is some one who speaks thus : ‘ Always after that⁴ I have been possessing more men and herds⁵, (and thus it will be) so long as I am in communication with the demons ;’ and there is some one who speaks thus : ‘ Always after that I have been continuing worse, and more ill-famous⁶, (and thus it will be) so long as I am in communication with those demons ;³ since they possess the entire living⁷ for themselves from the demons, [that is, when their different sorts of lives,⁸ whatever they may ask for, are owing to the demons].’ ” (53) And he, Zarathushtra, (further) spoke thus :—“ So they speak about it⁹, O Ahuramazda ! ‘ You should observe very closely¹⁰ that (when) anybody of us (demon-worshippers) gets perverted¹¹, either he laments for the same¹² [that is, he keeps (his) head down on his chest (*ôl kanâr*)], or he repents for it [that is, he sees only on one side], or he falls down full of pain,¹³ and in that (condition)

1. That is, how can the demons grant all the gifts asked for, every now and then, by the demon-worshippers ?

2. Reading : *âvâtîh*. Another reading : *âzâtîh* (Av. *âzâta*) “ generosity,” “ nobility.” 3-3 *Jvîr yemaletûnd*.

4. That is, after my communion with the demons. 5. *Ramag-âbmandîtar*. 6. *Dâsh-gadâ-âbmand*.

7. *Barâ yehwânishnîh yakhsenûnd* ; West : “ they possess a full subsistence for themselves

8. Lit., “ when they live differently owing to the demons, as to whatever they ask for.” 9. Lit., “ So they speak about it, thus ”

10. *Parûn barâ nigîrît* ; comp. Av. *parenangh*, *paru* “ abundant,” “ much.” West : “ further.”

11. *Lakhvâr vardêt*, comp. Mod. Pers. *gashtan*, “ to go away,” “ to be converted, or perverted.”

12. *Ol ham mûshêt* ; see the use of the word *mûshêt* in vol. XIII., Bk. VI., E., chap. XLV., § 21, p. 35, l. 10.; Mod. Pers. *mûsh*, “ grief,” “ lamentation.”

13. *Barâ bîsma âîstêt*, comp. Sanskrit *vishama*, “ painful,” “ frightful.” West : “ only pleasantly cast down (*barâ basm âîstêt*).”

the demons¹ push (him) away from (receiving) the help¹ (which is) for mankind (from the good spirits).’ ”

(54) Thereupon spoke Ahuramazda thus : “ Just as it is desired by thee, O Zarathushtra ! observe thoroughly (*barâ*) thy life,² upwards from the head, and downwards from the shoe,³ and on thy two different sides,⁴ and thou shouldst produce⁵ (fruits) before and behind, and on all sides ; because we do not ask (*jadyîm*) from thee everything only clandestinely,⁶ just as the demons (do) from mankind. (55) Besides, the demons, when they rush forth with a strong league,⁷ draw away⁸ (mankind) only surreptitiously. (56) Even on towards thee, O Zarathushtra ! the *drûj* will rush forth, a female, golden-bodied,⁹ and full-bosomed¹⁰ [that is, she has put on a bosom-protector¹¹] ; and she will rush to seek¹² companionship¹³ of thee, a female, golden-bodied, and full-bosomed, to seek conference with thee, (and) to seek co-operation¹⁴ with thee ; (but) thou shouldst not grant her companion-

1-1. *Min avâgîh. . shaêdâ barâ nas'hûnd.*

2. *Haîtî(h) î lak barâ nigîr.*

3. Pahl. reading : *zîrîh regalâ* (corrected from *lélyâ va regalâ* in the manuscript DP.) ; comp. Mod. Pers. *zîr-pâ*, “ a shoe ”. West : “ the sole of the foot.”

4. West : *arik kûstak va kûstak*, “ afar on various sides.”

5. Reading : *zâyâê* ; comp. Av. *jan*, Pers. *zâyîdân*, “ to bring forth,” “ to produce,” “ to come forward.” It can be read *zadyêâê*, comp. Av. *jad*, “ to beseech,” “ to solicit ;” hence West : “ thou shouldst beseech.”

6. Lit., “ in a surreptitious manner ” (*pavan avînâvdâkîh*). The demons are here supposed to persuade their worshippers to fulfil their evil objects, generally in the darkness of night, secretly and not openly.

7. *Pavan frâj bandishnîh*, “ with strong ties,” “ strongly united.”

8. *Barâ nas'hûnd.* 9. *Kerpa zarîn.*

10. Comp. Pers. *pûr-sînâh*. It may be read *vakad kerpa zarîn-pûsîn*, “ a female person with a golden crown ;” comp. Av. *zaranyô-pusa*. But the latter idea does not accord with the context of the whole passage.

11. That is, “ a bodice ;” Av. *fshatîna-pâna* · Mod. Pers. *pêstân*, “ the breast,” and *pân, bân*, “ protector.” West : “ a bodice.”

12. Comp. Pers. *justan*, aorist *zây* ; Av. *jad*, “ to beg.”

13. *Ham-hakhagîh*, Av. *hakha*, “ a friend ;” Pers. *ham-khwâh* “ a fellow-citizen.” 14. *Ham-kertârîh.*

ship nor conference, nor shalt thou order her to do any work; thou shalt recite aloud that triumphant (sacred) formula, the *Yathâ-ahu-vairyô*, in order that she be reversed downwards to (her) end.¹ ”

(57) Onward walked Zarathushtra, towards the world that was full of habitations and friends, in order to observe thoroughly the life of embodied existence which belonged to himself²; then he met the *drûj* who was seated near a garment³—the garment which was deposited (there) by him⁴ when Vahumana was leading him⁴ to the conference⁵ (with Ahuramazda)—a female, a person ornamented with gold, and full-bosomed; and she solicited from him companionship and conference and co-operation; and she murmured⁶ thus: “I am Spendârmât.⁷ ”

(58) And Zarathushtra spoke to her thus: “But I have seen her, who (is) Spendârmât, on a bright day that was cloudless,⁸ and that Spendârmât seemed to me fine⁹ behind,⁹ and fine in the front,¹⁰ and fine all round¹¹ [that is, she was fine on all

1. *Ôlâ ôl âkharîh frût vashtan*; comp. Mod. Pers. *frû-gashtan*.

2. Pahl. *zak khâpishma*, “that (was) his own,” when Zarathushtra returned to this world. Comp. Av. *khâpailhya* or *hwâpailhya* in *pailish nmânêm ym hwâpailhm* (see *Yasht* V, § 62). West: *khâpishnô*, “a beaten track.”

3. *Adîn ôl drûj frâj mat, amat* (for *mân*) *pavan nazdikîh i jâmak yetîbînast*. 4. Zarathushtra.

5. To the first conference with Ahuramazda.

6. Comp. Av. *dantan*, “a tooth.” Pers. *dandidan*, “to mutter to oneself in anger,” “to growl.” Another reading: *daryft*, Av. *davata*. The Pahl. word might otherwise be read *gandît*; comp. Av. *gainti*, *gan*, Pers. *gandîdan*, “to stink,” “to putrefy,” “to make a false statement.”

7. Av. *Spenta-Ârmaiti*, the archangel presiding over the piety and humility of females, etc.

8. *Baên zak i raôshna yôm i an-avar*. As to *an-avar*, comp. Av. Pers. *abar*; hence *an-avar*, or *bî-abar*, means “without clouds.”

9-9. Comp. Pahl. *hû-avârûn* of which *hû-avrûn* here used is a variant.

10. Reading: *hû-pargûn*; comp. Av. *pairi-chithîl*, “before,” “in front of.”

11. Comp. Av. *tarascha*, *tarô*.

sides] ; (now) turn your back,¹ so that² I may know if thou art Spendârmat."

(59) Thereupon the *drûj* spoke to him thus : "O Zarathushtra, the descendant of the Spîtâmas ! as we are of those who (are) females, that are handsome in the front side and badly ugly from behind, (therefore) do not order me (to turn my) back." (60) After she had (so) squabbled (*patkârit*) a third time (with him,) the *drûj* turned towards (her) back,³ whereupon⁴ Zarathushtra observed her from behind,⁵ when (there) stood⁶ hard *nasâ* matter⁸ under the interior opening,⁷ (which was) full of biting reptiles (*gaz*)⁸ and leeches (*khûn-jalâg*)⁹ and lizards (*kalbug*)¹⁰ and centipedes (*pazgug*)¹¹ and frogs (*vazaga*).¹²

(61-62) Thereupon, the triumphant formula, (namely) the *Yathâ-ahu-vairyô*, was loudly recited by Zarathushtra, then that *drûj* was confounded¹³; and Chêshmak the Karapan rushed forth, and while he was in a decaying state,¹⁴ he muttered thus : "The injury from here¹⁵ (is) such as has overpowered¹⁶ me ; why (*mâ*) is it thought by thee that thy world (is) more delightful than that of the heroes of any description (*mâ*) who, through (thy) striking, go to hell ? I (too) proceed more joy-

1. *Âkharîh frût vart.* 2. *Aîgh* is here inserted by me.

3. *Ôl âkharîh frût vasht.* 4. *Azash.*

5. *Bâtar*, compare Chaldæ, *bâtîl*, "behind," "through"; Arabic *bâtîn* "interior," "private."

6-6. *Amat hikhra-suft yegavîmûnât*; comp. Av. *hikhra*, and Pers. *suft*, "hard."

7. Pahl. *andarg-gasht.* 8. Av. *azhi*, Pers. *gaz*, "a snake."

9. Reading : *khûn-jalâg*; comp. Mod. Pers. *zalûk* or *zalû* "leeches." Lit., "blood-sucking (reptiles)."

10. Comp. Av. *kahrpu*, Pers. *kalpag*.

11. Comp. Mod. Pers. *pazg*, "a centipede."

• 12. Av. *vazaga*. This is an allegorical representation showing how Zarathushtra was tempted by vicious and wicked women in this world, how corrupt and filthy the latter were, and how the prophet withstood their temptations by the help of his holy conscience.

13. Reading : *nasî*; comp. Av. rt. *nas*, "to decay," "to grow weak."

14. *Nasishnîh*, from the same root. 15. That is, from this world.

16. *Vandît*, Av. rt. *van*, "to conquer."

fully in (*madam*) my world in my embodied life,¹ so that thou art deceived as to thine (*lak râê*) by deceits from me² in thy embodied life.³

(63) And Zarathushtra divulged this secret to mankind,⁴ the test of themselves and through it the knowledge of the demons were manifested to humanity also by a great miracle of like nature⁵ —(namely), the visible rushing of the demons in this world before Zarathushtra, the shattering of their bodies by Zarathushtra's loud-chanting of the Revelation declared by the Avesta, which king Vishtâspa and the people of his age accepted as truth—and if this had not been so, Vishtâspa and those of (his) generation would not have accepted the Avesta, of which such a (truthful) nature is manifested therefrom, considering it⁶ to be false, and it would not have survived to us.⁷

(64) One (miracle was) this which was also associated (*levata*) with the cognizance⁸ of Zarathushtra from the Revelation about the evil of the perverted religion⁹ of Zâg,¹⁰ who was full of damnation,¹¹ (and that) of the Karapans of Vishtâspa, and many other Kaïs¹² and Karapans that (were) at the court of

1. *Pavan tanû khayâ.*

2. *Barâ fradîpt min afam.* 3. *Aigh-at pavan tanû khayâ*; lit., "that is, in thy material life."

4. The Prophet revealed unto mankind the danger of vicious temptations in this world, and the test of the good people in the midst of such temptations, and their protection from such temptations by the necessary warning and commandments of the Mazdayasnian Religion. The survival of this Religion up to the present time seems certainly due to its purity, piety and truth.

5. *Mîn-ich ham-babâ.* 6. Namely, the Avestic Religion.

7. *Ô lenâ lâ patvast havâ-âe*; lit., "it (the Avesta) would not have been, now connected with us."

8. *Âkâs yehvûntan.* 9. *Vashtak daênâth.*

10. Zâg is here the name of a demon. In the *Bûndahishna*, chap. XXXIII., § 5, it is the name of a good person.

11. *Pûr-marg*, "full of death or destruction."

12. Comp. Av. *Kavi* or *Kavan*, he who was blind to the truths of the Zarathushtrian Revelation.

Vishtâspa ;¹ (about) their united action (*hamih*) for causing the death of Zarathushtra, the fabrication² of 'grievous scandals about him² (that were told) to Vishtâspa, and the incitement³ of Vishtâspa for (causing) his death; and (about this that) he will suffer⁴ rigorous imprisonment⁵ and punishment by the command of Vishtâspa. (65) Then, too, the intelligence (he received) about his great (*madam*) deliverance therefrom⁶, the manifestation of a marvellous act of his, and the remarkable testimony of his attainment to prophetic power ; (and) after the last question (put to God by him) in the ten years that had elapsed (*sachishna*) in (*his*) conference (with Ahuramazda), about (his) lonely departure⁷, by the advice and command of Ahuramazda, to the court (*babâ*) of Vishtâspa, and to the ordeal (*var*) of that terrible battle (for the sake of the Religion). (66) About his own superior utterance on the race-course⁸ of Vishtâspa, (on) the friendship,⁹ power and triumph of Ahuramazda; (about his) invitation of Vishtâspa to the Religion of Ahuramazda ; and besides,¹⁰ the listening of Vishtâspa, on account of his¹¹ own great wisdom, devotion, and spiritual faith, to the words of Zarathushtra, (what) he¹² should have wished for the establishment of (his) prophetship.¹³

(67) (And) afterwards, too—(but) before the words of Zarathushtra were (completely) heard by him,¹⁴ and the character of Zarathushtra could be understood (by him)—

1. *Madam babâ i Vishtâspa.*

2-2. *Vaêrâstan i madam-ash girân a-râst* (untruth). West : " the preparation for severe abuses."

3. See the use of the word *sârinîtan* in vol. XIII., Bk. VII., chap. I., § 9. 4. *Yehamîtnêt*, lit., " he approaches to."

5. *Shkast band*, lit., " strong fetters."

6. That is, from his rigorous imprisonment and punishment.

7. *Âêvatâk fravaftan*, " to stalk ostentatiously alone."

8. *Aspânvar*, " a race-course;" comp. Pers. *aspânvar*.

9. According to the MS., *âshîh*, Av. *âkhshî*, " peace," " friendliness"; it might be read *ayâdîh*, and mean " remembrance."

10. *Levatâ zak*. 11. Vishtâspa's. 12. Zarathushtra.

13. *Vakhshvarîh andâkhîtan râê*. 14. Vishtâspa:

owing to the 'poisoning of the mind' of Vishtâspa against² Zarathushtra by Zâg, who was deadly,³ and the rest of the Kîgs and the Karapans, through back-biting⁴ and sorcerous acts, (there was) for Zarathushtra (then) the consignment⁵ by him⁶ to the punishment of a prison⁷, as it is expressed in the words of Zarathushtra, thus:—"I have thoroughly replied to their 33 enquiries,⁸ and I have fastened (the mouths of) 33 of them, (that is), I (have fastened) with 33 fetters the cruel ones, who were wicked and demon-worshippers; (68) (but) as to me the weight⁹ of the evil-vindictive¹⁰ ones rendered useless¹¹ the strength of (my) legs; as to me the weight of the evil-vindictive ones rendered useless the vigour of (my) arms; as to me the weight of the evil-vindictive ones rendered useless the hearing of (my) ears; as to me the weight of the evil vindictive ones rendered useless the sight of my eyes; my bosom was thrust inward upto the back¹² [that is, I

1. *Sîjñîtan î Vishtâspa madam Zarathushtra*. Comp. Av. *îthyējangh* "destruction," Pahl. *sij*, "pestilence," "infection." It may be read *dîpñîtan* or *divñîtan*, "to demonize;" Av. rt. *dab*, or *div*, "to deceive."

2. *Madam*, lit., "about."

3. *Pûr-marg*, lit., "full of death or destruction."

4. *Spazgishnâihâ*, Av. *spazga*, "slander."

5. *Avispârtantî*. 6. Vishtâspa.

7. *Band pâlfâs*.

8. Lit., "I have spoken excellently (*madam*) to their 33 interrogatories." His replies to the religious enquiries of those thirty-three Kîgs and Karapans, were so cutting and appropriate that their mouths were as though fettered or locked up.

9. Reading: *sang*, Av. *ascnga*, Pers. *sang*, "a stone," "a weight." West's reading: *sûd*, "hunger."

10. Reading: *dûsh-vailag-kash*; comp. Mod. Pers. *vail-kash*, "a vindictive person," According to West, "*gushn-gîrâih*, 'manhood's inclination,' perhaps *dûshvîrâih*, 'bad provision.' He was left to starve to death in prison."

11. Reading: *ankârtan*; lit., "to render (any physical part of a body) useless."

12. Pahl. *afam barâ sînak ôl parshti madam avgândît*. Meaning that, by the distress brought on him by the malignant Kîgs and Karapans, Zarathushtra suffered starvation, whereby his body became so macerated that his breast-bones almost touched the spine like an utterly famine-stricken man.

withdrew¹ towards the back], from the • heavy affliction² caused by the weight of the evil malignance (*dīsh-vail*) of the deadly ones.”

(69) And here owing to the brave endurance³ of Zarathushtra, single-handed⁴ he faced⁵ the terrible combat against evil⁶; there, in the manner written (above), became manifest the fall⁷ of his life into so much punishment⁸ from hunger⁹ and thirst,⁹ and from heavy fetters (and) other afflictions—against which (there is) a guardian¹⁰ in the natural vigour of the man, (and) which (afflictions) are not divinely destined¹¹—(then) a great miracle was manifested to Vishtâspa the king and his heroes,¹² when his (Zarathushtra's) body was found¹³ by them in full-glory in the midst of distortions (*shkafthi*) and imprisonment, and of his other afflictions of a life of prolonged starvation.¹⁴

(70) One (miracle was) that which was designed¹⁵ by the good spirits for the purpose of delivering him¹⁶ (Zarathushtra) from that awful hardship,¹⁷ (when) a life-possessing body of

1. *Aīgh-am lakhvâr yegavimûnâl.*

2. Reading: *avar-khastishnûh*; comp. Av. rt. *khad* “to beat,” “to extirpate;” Pahl.-Persian *khastan*, “to wound.” West's reading: *padgashtagîh*, “transformations.”

3. *Takîgîh*; comp. Av. *tanjishta*; Mod. Pers. *tag*, “brave,” “powerful.”

4. *Pavan aēvalâk*, “undefended,” “standing by himself.”

5. *Sâtûnt*, “walked or proceeded towards.”

6. *Ôl agîh*; comp. Av. *agha*, or *aka*, “bad,” “evil.”

7. *Patûtan*; Av. *pal*. “to fall.” 8. Av. *paili-frasa*, or *paili-frasha*.

9-9. Reading: *sud va tashna*. It may be read: *sang i vadagân*, “the weight of the evil ones.”

10. Meaning, the virtue of endurance; comp. Pers. *pad*. “a guardian,” and Pahl. *patâyitan*.

11. *Baga-dat*, for *baga-dâta*; see my edition of *Dînâ i Maîniç-i-Khratî*, chap. XXIV. (*bâgûk-bâkhta*).

12. Reading: *yalêgân*; comp. Pers. *yal*, “a hero.”

13. *Vindât*, Av. *vind*, “to obtain.” Reading according to DP., *amgt-shân dât*, “was presented to them,” “was offered to them.”

14. *Dêr a-khûrtârîh zîvandak*.

15. *Andâkht*; it may mean “conceived,” “contemplated.”

16. *Ôl vahâna i bûkhtîshna i ôlâ*. To *vahâna* comp. Pers. *bahânah*.

17. *Min shkafthi*, lit., “from a confused condition, or from bewilderment.”

an ungelded bull¹ was invisibly (rendered) by them² lifeless ; (and) afterwards in the great session³ of Vishtâspa and the conference⁴ of the world Zarathushtra, through the strength and faith⁵ in what is the true Word⁶ (of God), restored the same body to life,⁷ just like the miracle about the shining horse⁸ of Vishtâspa, which is mentioned in the sacred text.⁹

(71) One (miracle was Zarathushtra's) foretelling¹⁰ and disclosing¹⁰ through(his)spiritual insight¹¹ what was in the minds¹² of king Vishtâspa and of the people of (his) country, and, likewise, several other valuable¹³ (*chabun*) private matters.¹³

(72) One (miracle was that) several objects of vicious⁴ delusions¹⁴ which had been practised by means of sorcery

1. Reading : *jân-âômand tanû bikhêdra* ; comp. Av. *bikhedhra*, Palil. *bikhêdrak*, "not castrated," (see *Vendîdâd*, Frag. XIX., § 21). The author refers possibly to the purely white bull used in certain religious ceremonies by Zarathushtrian priests.

2. Namely, by the good spirits. According to DP., *a-zîvandak va a-paêtâk yehvûnt*, "became lifeless and imperceptible."

3. Comp. Pers. *nishast*. 4. *Hanjamana*.

5. *Vâvarîganîh*, "belief," "admiration ;" comp. Av. *var*, "to put faith in," "to venerate ;" Av. *vâurayâ*, *vâvar*, *vâûr*.

6. *Zak î râst mîlayâ*.

7. *Ham-tanû navak lakhvâr kart*; lit., "renewed again the body (to life)."

8. Reading : *aspa î shaêta*; comp. Av. *khshi*, "to glitter ;" *shaêta*, "affluence." The passage here alludes to the marvellous curing of Vishtâspa's horse by Zarathushtra. This miracle is described in detail by the Persian *Zarâtûshî-nâmah*.

9. Comp. Av. *sravangh*, "the (Avesta) sacred text," and Av. *dis*, Skr. *dish*, "to show," "to exhibit." It may also mean : "which is demonstrated in a remarkable passage."

10-10. *Gûftan va âshkârînîtan*. 11. *Mainû-vînishna*. 12. *Minishna*, "thoughts."

13-13. That is, they were divulged by him. *Nihîftak chabun* might, otherwise, mean "mysterious (spiritual) wealth."

14-14. Reading : *vad-jamâs* ; comp. Pers. *bad-jamâsh*, "evil or wicked deceit."

by Dahâka in Babylon¹—through the greediness² whereof mankind had come³ to the worship of idols and, consequently,⁴ there was destruction of the world,—wer⁵ entirely dispelled and rendered inactive⁵ through the proclamation⁶ of the triumphant words of the Religion by Zarathushtra, (namely) those⁷ (words that were) opposed to that sorcery.⁷

(73) One (miracle was) this which was manifested with the miracles that⁸ are attributed to Zarathushtra,⁸ in the controversy⁹ on the Religion with the famous sages of the region¹⁰ (of Khanîras), who were well-known¹¹ in the world for (their) learning (and) contributors¹² to the sacred texts,¹² (and who were) among those that (were) the most awful opponents¹³ of the most

1. *Bâvîr*; comp. Av. *Bawri*, "Babylon," in *Yasht* V., § 29, and *Yasht* XV., § 19. According to Darmesteter (*Études Irânniennes*, II, 210), "the usurper Azi, being a non-Aryan, was identified with the hereditary foe, the Chaldæan; the name Babylon united in it, at the same time, a dim historical record of the old Assyrian oppression, then shaken off and forgotten, and an actual expression of the national antipathy of the Irânians for their semitic neighbours in Chaldæa. After the conquest of Persia by the Musulmâns, Azi was turned at last into an Arab. The original seat of the Azi-myths was on the southern coast of the Caspian Sea." According to *Yasht* XV., § 19, Dahâka built *Kvirintem duzîtem*, his palace of Kvirinta, called *Kuleng-dîs* by Hamza, and *Dizukht* by Ferdausi in the *Shâh-nâmah*. Azi-dahâka used to take refuge frequently in this "accursed" fortress of Babylon.

2. *Pavan zak nîyâzânîh*.

3. *Mat yegavîmûnât*.

4. Reading: *azash*. According to DP., *vakhsh*, "increase;" so according to West: "(and its) increase was the destruction of the world."

5-5. *Hamâk vishâpîhast va akârîhast*. 6. *Frâj gûstân*.

7-7 *Zak patîrak zak yâtîkîh*. 8-8 Pahl. *î min Zarâtûshstra*.

9. *Patkâr*. lit., "contest;" here "public argument," or "debate."

• 10. *Kaêshvar*; Av. *karshware*. 11. Comp. Pers. *âshnâ*.

12-12. Reading: *srûb bâj girâyagân*; comp. to *srûb* Av. *sravangh*, "the sacred test," and to *bâj* the Old Persian word *bâji*, "tribute" (in the Behistâna Inscriptions, col. I., § 19), Av. rt. *baj*, Skr. *bhaj*, "to allot;" Pers. *bakhtan*. Hence *bâj-girâyagân*, lit., means "those who are inclined to pay a tribute (to literature)."

• 13. *Shkafî patkârtar*.

deceitful doctrine,* (and) whose desire (was) for freeing themselves from* (that) most deceitful religion (of theirs); to them (there was then) the intelligible² manifestation of the truth (by Zarathushtra), and the making of king Vishtâspa and of all those sages³ certain⁴ as to the truth of the Religion. (74) (It was then that) Ahuramazda sent⁵ some,⁶ (namely) Vahumana, Ashavahishta, and the propitious Fire (Bûrzi-mitra⁷ to this world), for (creating) peace of mind⁸ in Vishtâspa as to the true prophesying of Zarathushtra and as to the wish of Ahuramazda for the acceptance of the Mazdayasnian Religion by Vishtâspa, and for the propagation (thereof) in the world.

(75) The miracle which was revealed to Vishtâspa and the people of (his) region—both through the flight⁹ of those Ameshaspentas down from the sky to the earth, and in their entrance into the residence of Vishtâspa—(was) like this which the Religion mentions thus: “Then He, Who is the creator Ahuramazda, spoke to them, (namely) to Vahumana, Ashavahishta, and the propitious Fire of Ahuramazda, thus: ‘Proceed, you who are Ameshaspentas,¹⁰ on to the residence of Vishtâspa, who has the resources¹¹ of cattle (and) who is pre-

1. *Zak dîbzagtar gûbishna*; lit., “the most deceitful words,” meaning the doctrine of the demon and idol-worshippers of the age. Comp. Av. *diwza*, “fraud,” rt., *diwz*, “to deceive” (see *diwzat hacha* in *Vend.* XVIII., 1 seq.)

2. *Dânishnûk*. 3. Who are referred to above.

4. Lit., “doubtless.” 5. *Shedrûntân*, “sending,” “mission.”

6. *Chand* (of the Ameshaspentas).

7. See the *Selections of Zûdsparam*, chap. XXIII., § 7.

8. *Pavan âshtîh*, i.e., “for producing a stronger conviction” in Vishtâspa, and for helping him and his council of sages to believe in the truth of Zarathushtra’s prophecy, and in spreading the same throughout the world. 9. *Vâzitan*, Av. *vaz*, “to move,” “to fly,” “to drive in a carriage.”

10. *Amesûspend-ît* for *Amesûspend havâ-ît*.

11. *Afzâr*, means “resources or means;” also it is used in the sense of “a faculty or aptitude for a special kind of action.” According to DP., “who possesses the resources of cattle,” signifying that he had abundant financial resources. In Avestic Irân payment was generally made in cattle, and not in coins.

eminently (*frâj*) renowned in distant countries,¹ for the divine guidance² (of Vishtâspa) towards this Religion [that is, until he shall stand entirely (*barâ*) for this Religion]; and as to the utterance of the replies (to them)³ of the holy Zarathushtra of the Spîtâmas, for (causing) the acceptance by them⁴ of that utterance.⁵ (76) The Ameshaspentas proceeded on to the residence of Vishtâspa, who had the resources of cattle (and was) pre-eminently renowned in distant lands, (when) the radiances of their bodies⁶ in that lofty mansion, owing to their great vigour and triumph, seemed to that Vishtâspa all heavenly⁷ light; this (then happened) that, when he was thus looking upon it, the great Kaê-Vishtâspa trembled,⁸ he who (was) the premier⁹ trembled, he who (was) the chieftain over all¹⁰ became dizzy,¹¹ (and) he who (was) an aristocrat¹² (was) like the driver of a chariot-horse.¹³

1. Reading: *i dûr frâj nâmîk*.

2. *Avar-âstishnîh*; comp. Pers. *bar-âstâ*, "a skilful guide." It may be read: *avar-hastishnîh*, "faith," "reliance," "superior life."

3. The replies made by Zarathushtra, during the controversy on the Mazdayasnian Religion, to Vishtâspa and the sages of his kingdom.

4. *Zyashân*, "by them," namely, by Vishtâspa and the people of his kingdom. Perhaps, the plural pronoun is used only for the king.

5. West's reading: *zag shân i zak i gûbishna*, "the nature of those words."

6. Of the bodies of the Ameshaspentas. Comp. Pers. *deh*, "the human body." 7. *Mainû*, "heavenly."

8. Comp. Pers. *larzîdan*, "to tremble."

9. *Pîshak*; lit., "he who (was) in the front, or (was) the first in rank."

10. *Ôlâ harvispa pat*; lit., "he who (was) above all," or, at the head of all.

11. *Gardîhêt*, lit., "was tumbled down; comp. Pers. *gardidah*, "revolved."

12. *Ôlâ min avartar naêmak*, lit., "he who (was) from the highest quarter."

13. He was as stupefied as though he was an ordinary driver of a chariot-horse. To the Pahl. word *ras*. comp. Av. *ratha*. Owing to the awe-striking radiance of the Ameshaspentas, Vishtâspa and all his courtiers were highly thunderstruck, and they began to tremble with awful fear.

(77) "And he, the Fire of Ahuramazda, addressed (them) in a manly speech¹, thus :—' Fear not; because for thee, O exalted Kaê-Vishtâspa ! (there is) nothing to fear about²; they (the Ameshaspentas) have not come to alarm³ thee in (thy) residence, nor have they come to alarm thee in thy residence as lawful⁴ and expert⁵ envoys⁶ of Arjâspa,⁷ nor have they come to alarm thee in thy residence as the 2 Khyaônas of Arjâspa, who demand offerings and tribute⁸; nor has come to alarm thee in thy residence the injurious thief⁹, who is all-plundering¹⁰, or the dog of a bandit.¹¹ (78-79) We¹² are three, who have come to thee,¹²

1. *Zak i vîrân gûbishna*. Comp. Av. *vira*, "a manly person."

2. *Mâ-at lâ madam tarsishna*.

3. Better reading : *tarsânîtan* ; Av. *teres*, "to fear."

4. Reading : *â-dâtak*, "appointed," or "lawful;" according to West, *ayitak*, "reminder;" according to DP., *âshtak*, "friendly," or "peaceful."

5. *Avarkâr*. 6. *Paêtâmbar*.

7. *Arejât-aspa* of the Avesta, the king of the Khyaônians. He is mentioned in *Yasht* V, §§ 109, 113, 116; *Yasht* XVII, 50; XIX, 87. The allusion is to the envoys, Vidrafsh and Nâmkhvâst, who were sent by Arjâspa at the court of Vishtâspa, for the purpose of compelling the latter to abjure the new Zarathushtrian Mazdayasnian Religion. The refusal of Vishtâspa and his brother Zairivairi (Zarîr) to do so, resulted in the famous war between Vishtâspa and Arjâspa, which ended in the entire victory of the army of Vishtâspa over the Khyaônians. This "war of the Religion" between Arjâspa and Vishtâspa is described in the Pahlavi treatise entitled the *Yât-gâr-i-Zarîrân*.

8. Comp. Pers. *bâj va sâv*. This expression is off and on mentioned by Firdausi in his *Shâh-nâmah*.

9. Reading : *dûj i khûstâr*; comp. Pahl. *khûstan*, "to wound." According to DP., the word can be read *sag*, which may denote the figure 60 in Pahlavi. Considering the figure that follows, it might be read *se*, "3." West's translation runs thus: "and (there has) not come, for alarming thy abode, the all-overpowering thief who is an injurer, (or) the dog who is a highwayman."

10. DP. *tarînitâr*, better *tarvînitâr*, which is the Pahlavi rendering of the Av. *hâm-vaintyâô* in the *Sirûzah Yasht*, § 2 (see also *Âfrîn i Rapithvina*, § 3). Av. *hâm-vaintyâô*, means "victorious," "overpowering;" rt. *van*, "to conquer."

11. Reading : *râsdâr*; comp. Pers. *râhdâr*, "a robber," "a bandit."
12-12. *Se havâ-tm mân-at mat*.

in (thy) residence outside¹ (the heavens, namely), Vahûmana, Ashavahishta, and the Fire of the propitious Lord²; of these thy knowledge³ is most wisely most unprejudiced⁴; if thou shouldst help⁵ (thy spiritual) vision⁶ [that is, if (spiritual) wisdom is in thee], (you will perceive that) this world requires⁷ the good Mazdayasnian Religion, which proceeds in (its) purity⁸ through the recitation⁹ of him who is Zarathushtra of the Spîtâmas. (80) Chant¹⁰ the *Ahunavairya*¹¹, praise piety which is best,¹² and utter no worship¹³ for the demons; because the will of Ahuramazda regarding thee is the exaltation¹⁴ (by thee) of this Religion, and as (it is) the desire of those Ameshaspentas, and (also) the desire regarding thee of the other Yazatas (sacred beings), who are judicious¹⁵ and pious. (81) And if you praise the good and pure Religion of the holy Zarathushtra of the Spîtâmas, (then) as the gift¹⁶ (and) as the recompense (thereof) we will give to thee a kingship and sovereignty of a long duration, and¹⁷ a long life which (is) a life of 150 years¹⁷; we will

1. Reading: *tarashcha*, comp. Av. *tarô*, *tarascha*, "through," "beyond." West: "over to thy residence."

2. *Ahuramazda*.

3. Referring, to the knowledge which Vishtâspa received from Zarathushtra about the Ameshaspentas.

4. Pahl. *rastaktûm*, comp. Pers. *rastah*, "liberal," "free."

5. Comp. Av. *avangh*, Skr. *avas*, "help;" rt. *av*, "to help."

6. *Vînâgîh*, "sight," rt. *dî*, *vîn*, *bîn*, "to see."

7. *Gaêlâ âvâyat*.

8. *Mûn avîzagîhâ sâtûnet*, lit., "which goes onward purely."

9. *Pavan aûshmîrîshna*.

10. Aorist imper. *srây*, Av. *sru*, "to sing."

11. The *Yathâ-ahu-vairyô* prayer.

12. That is, chant the *Ashem-vôhu* prayer.

13. *A-âyazishnîh*, in the sense of *gazishna*, "execration." In other words: "denounce execrations on the demons."

14. Comp. Pahl. *afrâjîtan*, from *frâj*; Pers. *afrâkhtan* "to raise."

15. *Shapîr-dahak*, lit., "good-giving." Comp. Av. *hu-dhâcng*, "possessing good sense."

16. Comp. Av. *yâna*, "a blessing," "a gift," West's reading is *jân*, "life," and his rendering is "and as the recompense in this life."

17-17. West: "and the long lifetime of a life of 150 years."

give to thee righteous-speaking¹ and a glorious existence of a long duration,¹ (we will give) constant help in your object,² and good superior³ help in (that) constant helping, and sublime progress⁴; and we will give to thee a son, Peshôtanu⁵ will be (his) name, (who will be) immortal, (who will be) so without old age,⁶ without hunger⁷ and without thirst⁸; (who will be) alive and powerful⁹ in both the lives of the embodied and spiritual existences.¹⁰ (82) If you do not praise the good and pure Religion of the holy Zarathushtra of the Spîtâmas, as the gift (and) as the recompense (thereof) we will not carry thee on high (to heaven), (but) we will order for thee at (thy) end (that) the vultures¹¹ who (are) thinking of decaying (bodies),

1-1. Reading: *ashar-sakhûnîh va rayâ hastishnîh î dêr*; comp. Pahl. *ashar-gûbishnîh*. West's reading: "Aharîshvang and Râê-astishnîh, the equivalents of Av. *Ashish-vanguhi* and *Rasâstât*, who are spiritual personifications of the qualities (integrity and rectitude) mentioned in the text."

2. *Kâmak*. 3. *Madam*. 4. *Afrâj-sachishnîh*.

5. The son of Vishtâspa, born long after this prophesying of Zarathushtra (see chap. IV., 12). He is named Peshôtanu in the *Vishtâspa Yasht*, 4. He is mentioned in the *Bândahishna*, chap. XXIX., 5; *Vahûman Yasht*, chap. III., 25-32, 36-42, and 51-52. Sections 26, 37 and 38 of the *Vahûman Yasht* states:—(26) *Sâtûnêt Nâryôksanga yézata va Sraôsha yasharûb min shapîr Chakât-î-Dâtîg ôl Kanga-daêza î Sîyâvakhsha î bâmîk kart, afash kulâ rabîdînt aîgh*:—"Frâj sâtûn, Peshyôtanû bâmîk! Chîtrômîyân î Vish-tâspân, Kayân gadâ, î Daêna-râst vaêrâslâr! frâj sâtûn ol denâ Airân malâân î li Aîharmazda dât, lakheâr vaêrâî gâs va Daêna khûlâêh.".....(37) *Va madam yehamtûnêt Peshyôtanû bâmîk, va Âtarô Frôbâg, va Âtarô î Gaôshmaspa, Âtarô î Bûrzîn-Mitra î pîrûjgar, barâ makhîlûnêt zak drîj î kabad-aôj; barâ khafrînêt zak aôjdîschâr, aîgh nishîmak î shaêdâân; va yazishna frâj sâjênd, barsûm frâj vastarênd, va yezbakhînd Dvâzdah-hômâst, va stâyênd li Aîharmazda levatâ Amesûspendân; denâ zak levîn yemalelîm-am.* (38) *Frâj sâtûnêt Peshyôtanû î bamîk ôl denâ Airân malâân, î li Aîharmazda dât, ôl Arvend va Vêh-rût; amat dravandân ôlâ khadîttînt barâ dâgînnând, ôlâ-shân tûmtîmîgân va lâ arjânîgân.*

6. Comp. Av. *zaurva*, rt. *zar* "to decay.". 7. Av. and Skr. *shudha*, "hunger."

8. Comp. Av. *tarshna*, "thirst." Pers. *tishnagî*.

9. Pahl. *sharîtâ*, a synonym of *pâtakhshâ*.

10. *Mîn ast-âômandân mîn-cha mâinûgân*.

11. Av. *kahrkâsa*, Pers. *kargas*, "a vulture," who is always anxious to find out corpses to feed himself.

will behold thee and devour this (body) of thine, (when) thy blood will reach the earth, and no waters will (then) reach thy body¹.”

(83) One (miracle was) that which was connected² with the faith² of Vishtâspa in the Religion through the advent (into this world) of the Ameshaspentas (archangels) as well as their speeches, and, after that, with his³ distressful⁴ anxiety⁵ owing to the heavy⁶ loss of lives³ through the bloodshed that (was caused) by the Arêjat-aspa of Khyaôna, and his⁷ later defeat⁸ beyond⁹ the very (district of) Khyaôna; because of the acceptance of the Religion (by Vishtâspa), and continuously (*yaonamîg*)¹⁰ with the intelligent vision causing Vishtâspa to perceive¹¹ (his) triumph over Arejat-aspa and the Khyaônians. (84) And on account of that most pre-eminent position and harmless¹² sovereignty and splendour and glory owned by him,¹³ the simultaneous¹⁴

1. It is a sort of curse on the unbelievers, for whom no water at death will be available for the purpose of purification, and whose blood will be merged in the earth; that is, they will die without leaving any male progeny behind them. 2-2. *Levatâ vâvarîhastan*. 3. Vishtâspa's.

4. *Patîsûê*, comp. Av. *paili* and *sâ* “to torment.” The word is also used in Pahlavi in the sense of “a beginning,” hence the rendering would be: “and later on with the beginning of his anxiety.” West's reading: *patyasâi*, “obedience.” 5. *Han-dîshishna*; comp. Pers. *andîshah*,

6-6. Reading: *garân* (“heavy”) *ajân* (“lifeless”). According to DP., *garânîgishna*, “heaviness,” “burden on the head.” 7. Arejat-aspa's.

8. Reading: *pas-darîshna*, Pahl. *darîtan*, “to tear,” “to defeat,” Av. rt. *dere* “to tear.” West's reading: *pas-gurdân*, “attendant heroes.”

9. Huzvarešh word: *lechadôn*, “beyond,” or “across.”

10. Comp. Av. adverb *yaônêm*, “perseveringly,” “constantly.” West's reading: *yômîg*, “daily;” hence it may mean: “daily with the intelligent vision.....”

11. Pahl. *nimîtan*. The sentence may be supplemented thus: “One (miracle was) that which (was) connected continuously with the intelligent vision exhibiting (spiritually) unto Vishtâspa (his future) victory over Arejat-aspa and the Khyaônians.”

12. Reading: *a-sijîshmîg*, “without injury,” “without pain.” West's reading: *â-sachîshmîg*, “unceasing.” The latter reading may also mean “progressive” (sovereignty).

13. *Benafshâ-cha*; namely, by Vishtâspa. 5. *Shedrûntânî baên ham zîmâna*.

sending of the *yazata* (angel) Nairyôsangha¹ to the residence of Vishtâspa by the 'creator Ahuramazda, as a companion² unto Ashavahishîta, to make Vishtâspa drink of the spring of life,³ for⁴ the sublime (*madam*) looking into the abodes of the good spirits⁴—that enlightening beverage (*khûrishna*) on account of which Vishtâspa beheld the great glory and splendour⁵ (of heaven). (85) Just as this, which the Revelation declares that He, Who (is) the creator Ahuramazda, said to the *yazata* Nairyôsangha thus: "Proceed quickly,⁶ O Nairyôsangha, who is the chief of assemblies⁷! to that residence of Vishtâspa, who (has) resources of cattle, (and) who (is) very famous in distant lands; and thou shalt say this to Ashavahishta, thus: 'O Ashavahishta, the authorized⁸ (archangel)! thou shouldst take the fine goblet, highly finer⁹ than the other goblets which are made [that is, a goblet so fine as (one) made to suit for royalty¹⁰]; and thou shouldst carry (in it) our excellent (*madam*) *haôma* and

1. Av. Nairyô-sangha, name of the messenger of Ahuramazda. It is also the name of a fire that dwells in the hearts of kings, and helps them in their royal functions.

2. Comp. Av. *âkhshti*, or *âkhshta*, "friendliness."

3. *Khayâ aîna*; comp. Huzvareh *aîn*, Pers.-Ar. 'aîn, "a spring."

4-4. In order that his spirit may become exalted, and he may be able to look into the sublime abodes of the spirits in heaven. 5. Comp. Av. *râza râz* "to glitter."

6. *Vâz*; comp. Av. *vâza*, "strength," and *vâzishta*, "swiftest," "quickest;" Here *vâz* may also be taken as an aorist imperative of *vâzitan* "to drive," or "to hasten," Av. rt. *vaz*. Refer to *Vendîdâd*, chap. XXII., 7 *Nairyôsanghō aôchayata yô dadhvâo Ahurô Mazdâo*: "*Nairyôsanghe vyâkhana! para-âidhi upa-vazanguha avinmânem Airyamainê, ima sanghōish.*"—"He, Who is the creator Ahura Mazda, sent a message to Nairyô-sangha: 'Go thou, O Nairyô-sangha, the chief of assemblies! drive towards the residence of Airyaman, and speak thus to him.'" Hence the Pahlavi *barâ sâtân vâz*.....would signify: "Go, drive swiftly, O Nairyô-sangha! to the residence of Vishtaspa....."

7. Comp. Av. *vyâkhana* of which *hanjamanîg* is the exact Pahlav rendering. West's meaning: "the assembler."

8. *Pâtakhshât*, "empowered," or "proper." 9. *Madam nyôktar*.

10. *Pavan khûtâêih shâyat-kari*.

narcotic¹ (*mang*) to Vishtâspa, and make him drink it up to the brim²—the king Vishtâspa, by whom the (divine) Word³ has been accepted.' " (86) Ashavahishta, the authorized (archangel), taking the fine goblet from him⁴, made the blessed king, Kaê-Vishtâspa, drink entirely the contents⁵ of it⁵. (87) And the king of the country, the blessed Kaê-Vishtâspa, lay down⁶ when he had undressed himself,⁷ and spoke to Hûtaôsa⁸ thus :—" O Hûtaôsa ! you are (she) to whom will reach, besides this⁹ (Religion), the prompt skill¹⁰ of Zarathushtra of the Spîtâmas, through perseverance¹¹ in (acquiring) the prompt skill of Zarathushtra of the Spîtâmas, so that (*ac*) you will expound¹² the Religion of Ahuramazda and Zarathushtra."

(88) One (miracle was) this which is revealed thus : " When Vishtâspa, accepting the Religion, praised piety, the demons were rendered inactive in hell, and the demon

1. Reading : *mang*, Pers. *mang* : see Pahlavi *Artâ-Vîrâf Nâmah*, chap. I., § 38 ; II., §§ 22 *seq.* West's reading : *mûi*, " hair " (meaning thereby the *varesa* used for sacred purposes.)

2. *Pavan zak madam frâj*, lit., " full with it up to the brim....."

3. *Zyash i ôlâ gûbishna patraflak*. By the Word the Revelation is meant.

4. From Nairyô-sangha. 5-5. *Î pavan zak*, " what (was) in it."

6. *Shakbahônast* ; *shakbah* means in Semitic languages : " to acquire," " to collect," " to toil." In the Pahlavi Version of the Avesta this word is used as the rendering of the Av. word *saêtê* (*shakbahônêl*) " he lies down." The last meaning is here adopted as it is applicable to the context.

7. *Amat min vaslar frâj yekûnt*, " when he had taken off (his) clothings."

8. Av. Hutaôsa, wife of Vishtâspa, who is mentioned in the *Gôsh Yasht*, § 26 ; *Râm Yasht*, §§ 35-36 ; and *Ashi Yasht*, § 46. She belonged to the heroic family of the Naôtaras. In the *Gôsh* and *Ashi Yashts* Zarathushtra prays as follows : *Dazdê mê vanguhî sevishîtê Dravâspa tal âyaptem, yatha axem hachayêni vanguhîm âzâtâm Hutaôsâm, anumatê Daênaydo, anukhtê Daênayâo, anvarshlê Daênayâo, yâ mê Daênâm Mâzdayasntm sarascha dat apâêcha aôtâl, yâ mê varezânai vanguhîm dat frasastm.*

9. *Barâ hanâ*. 10. *Tij ânara*, " the prompt dexterity or expertness " of Zarathushtra as the prophet, soothsayer, philosopher, physician, sec. Comp. Av. *thwâ hunarâ* in *Yasna XLIII.*, § 5.

11. *Pavan tûkshlâkth*. 12. *Nikîzêt*.

Aeshma rushed towards the Khyaōnian territories, and toward Arjâspa the cruel¹ ruler¹ of Khyaōna, as that one was the most powerful² of the tyrants³ in that age, (and) he instigated⁴ a number of them to battle⁵ by the most terrible clamour⁶."

(89) And here, too, was manifested a great miracle to the Irānian deputation⁷ that had come⁸ to the court of the Khyaōnian Arjâspa; just as this (passage) of the Revelatic declares, (namely): "Then directly⁹ he¹⁰ called¹¹ an assembly (and) Aeshma the unforgivable¹² appeared¹³; he¹⁴ wailed¹⁵; being without a retinue of followers¹⁶, and he cried aloud thus: 'Distress must be yours, you who are Khyaōnians, through (your) defeat after your engagement (in battle); henceforth shall not be that the victory of Irān comes over¹⁷ to the Khyaōnians from (amongst) the non-Irānians, because of the companionship¹⁸ in the abode of Vishtâspa of that man who is stronger than those that have been born,¹⁹ (namely) Zarathushtra of the Spîtâmas.'" (90) When (it was that) that worst²⁰ kingdom of the cruel Khyaōnian Arjâspa, which was highly heard of

1. Comp. Av. *maīrya*. 2. *Mazvanitum*; comp. Av. *mas-vanaiti*.

3. Av. *sâstar*. Skr. *shâstar*, "an oppressor."

4. *Sârînit* (see vol. XIII., chap. II., § 50); comp. Av. *sâra*, a *sâremmô*; Pers. *sâr*, "incitement," "affliction." 5. *Kûshishna*.

6. Reading: *zeshsta-tûm vâng*; comp. Av. *achishsta*. According to D. *zeshstatûm va hand*.

7. *Rama*, "a body of people," "a flock of followers;" comp. *hvâthwa*, "a good retinue," which Av. expression is rendered into Pahlavi by *hû-rama*. 8. *Matâr*, lit., "that had been comers."

9. *Madam pavan zimâna*, "immediately at the time." 10. Arjâs

11. Comp. Av. *davata*, used for the utterance of evil people, as *adkhita* is used for the utterance of good people. 12. *Tanâpûhrag*. 13. *Nimûlak*. 14. Aeshma.

15. Comp. Av. *garez*, "to cry aloud," "to wail;" Pers. *garzîdan*.

16. Pers. *gurôh*, "a squadron," "a troop of warriors."

17. Comp. Av. *tarascha*. 18. *Ham-hakhagîh*; comp. Av. *hakha*.

19-19. *Zak ê takîgtar gabrâ min zerkhûntak*.

20. Comp. Av. *achishsta*, superl. of *aka*. *Zeshsta* is generally used in Pahlavi in the sense of the English words "ugly," "hideous," etc.

21. *Madam vashammûnt*. West's reading: *madam vashlamûnt*.

(before), was cruelly disturbed,¹ that is, by its strong (*fráj*) mutual smiting, and its mutual struggling² and mutual slaughter,³ it was altogether engulfed⁴; and besides, (when) its Khyaōnians (were) bitterly⁵ much perverted⁶ [that is, they were much disabled], the cruel one, that one who was eloquent⁷ for blood-shedding,⁸ became highly confused,⁹ and he clamoured thus regarding (his) worst sovereignty :—" Prompt skill (once) approaches (me) simultaneously when the Khyaōnian came (to power), immediately after that¹⁰ prompt skill approaches (him) simultaneously when the Irānian came (to power)."¹¹

1. *Mar-gaōna khshūft* (generally read *āshūft*); Av. *khshuṣ*, "to decay."

2. *Ham-rân*; comp. Av. *râna*, "a fighter," Skr. *rana*, "a battle-field," rt., *ran*, "to fight," "to agitate."

3. Reading: *ham-khun-rījishnīh* instead of *ham-khīrishnīh* in DP.

4. *Ham-vashtamūt*, lit., "was all devoured."

5. Reading: *tākhal*; comp. Mod. Pers. *talkh*, "bitter."

6. *Khūp-gasht*, "much changed," "much transformed."

7. *Sakhun-vān*; comp. Mod. Pers. *sakhun-var*, *sakhun-rān*.

8. *Khūn-rān*, comp. Mod. Pers. *khūn-riz*, or *khūn-chakān*.

9. *Madam khshūft*. 10. *Adin*, "thereupon" "soon after."

11. Meaning that, prompt skill was at one time a gift of the Khyaōnian Arjāspa when he was predominant, but now it has become the gift of the Irānian Zarathushtra.

CHAPTER IV.

About the miracles which were manifested (during 1 interval) from the acceptance onwards¹ of the Religion Vishtâspa, until the passing away² of Zarathushtra of the rever *fravâhar* to the best abode, when 77 years³ had passed away⁴ from the nativity, and 47 years onwards from the conference (with Ahuramazda), and 37 years onwards from acceptance by Vishtâspa of the Religion.

(1) One (miracle was) this which was manifested thus (that when Zarathushtra chanted⁵ (the hymns of) the Religion the residence⁶ of Vishtâspa, it could be seen with the effect that even the animals (and) cattle, and the spirits of (sacred) fires which were in the midst of the royal mansion were made to leap⁸ with sincere joy.⁹ (2) From that, it was manifest a great miracle like this which the Revelation describes thus : " All the animals and cattle and fires of the places manifested joyfulness, and all the well-adorned¹¹ spirits

1. *Frâj*. 2. *Vîkhîz*, (see Bk. VII., Pahl. intro., § IV., p. 18, and Glossary, s. v.), a corruption of *âkhîz*, " rising," " ascension."

3. The original has here " 57 years," which is evidently a misfor " 77 years," for we know from chapter II, § 51, that a period of 30 years elapsed after the nativity, and before Zarathushtra had a conference with Ahuramazda ; adding to this the 47 years mentioned here, the time should have elapsed from the nativity ought to be 77 years and not 57.

4. *Avazît* ; Av. *vaz*, Sans. *vah*., lit. " to drive," " to be carried swiftly."

5. *Srûl*. 6. *Mân*, lit. " a house." Av. *umâna* or *demâna*.

7. That is, there could be no doubt on the point.

8. *Akhûmbîhast* *hu-ravâkhmanîh*, lit. " joy was leapt." *Akhûmbîhast*, a denominative verb ; comp. Pers. *khamb*, " a trumpet," lit., " were summoned to good rejoicings." West. " to dance to."

9. *Hâravâkhmanîh* ; Av. *urvâzeman*, " joy," " friendliness."

10. *Min*. 11. *Khûp-nivârl*.

and (those) of their ranks¹ manifested strength, (thinking within themselves) thus : ' We shall henceforth be powerful through the practice of the Religion ' ; when those words will be heard by them, which will be uttered by the holy Zarathushtra of the Spítâmas."

(3) And one (miracle was) the performance by Zarathushtra of the achievement² of the (fire) ordeal², indicating a free³ and uninvolved⁴ (condition of the soul), in (coming to) the decision and dispensation of justice, which have been mentioned as most decidedly the secrets in the Religion, (and) such (secrets) are of 33 kinds. (4) (It was) this (practice) which after that (time), even until the fall⁶ of the Irânian sovereignty, the disciples of Zarathushtra used to observe ; one of the modes⁷ (of performing the ordeal was) to pour melted brass over a person, as (was the case with) Âtarô-pâta of the good-*fravâhar*,⁸ son of Mahrspend, by whose undergoing (through the experiment) over (the questions of) the Religion and passing⁹ through it successfully⁹, knowledge (was) spread¹⁰ throughout the world ; and concerning the manifestation which (was) also through that great miracle, this, too, is stated on the same subject in the good Religion, namely : "When many (people) will observe that they, the wicked ones, (even) believe¹¹ in that ordeal of fire."

1. *Mânû-shân* ; lit. " those like them ; " Av. Pers. *mân*, " to resemble," and *mânâ*, " like," " resembling." West reads *mân-hishânô*, " those quitting the abode," from *hishlan*, " to quit."

2-2. *Var pasâkhian*. 3. *Bûkht*.

4. *A-girâyîl*, i.e., not involved in sin ; comp. Pers. *girâyîdan*, " to involve," " to wrap round," " to cover." This refers to the *var-nirang* or the fire-ordeal through which the Prophet and his successors had passed in the public, to prove the infallibility of the truths of the Avesta Revelation.

5. *Han-chaplan* ; Av. rt. *schap* or *chap*, " to break down."

7. *Âhang* ; comp. Pers. *âhang*, " rule," " custom," " manner of proceeding."

8. *Hû-fravard* ; comp. Av. *fravarti*, *fravashi*, rt. *varel* " to guard," hence " the guardian spirit," also Pers. *parvardan*, " to teach," " to educate."

9-9. *Bûkhtan*. 10. Comp. Av. *stere*, " to spread." Eng. *strew*

11. *Haëmnunënd*, " will put faith in."

(5-6) One (miracle was) that which was manifested just after the previous¹ (*pîsh*) captivity of Zarathushtra and the proclamation² of the Religion to Vishtâspa and the people, such as the acceptance by Vishtâspa of the Religion of Zarathushtra from the moment³ of its advent⁴ (into the world), (when) he (Zarathushtra) spoke to him (Vishtâspa) regarding the proclamation⁵ of the Religion by the king, thus :—" O Kaê-Vishtâspa ! thou shouldst collect together⁶ now the wealth of this faith⁶ (*haêm*) and this Religion which is beyond (all) doubts⁷, that is, thou shouldst accept this faith and this Religion which exists, which (is) the science of sciences, (and) which thou shouldst accept, O king ! so that⁸ by propagating this faith thou mayest stick⁹ to it highly⁹, just as¹⁰ a new support¹¹ props up firmly¹² a mill, so¹⁰ be thou the supporter¹³ of this Religion." (7) And many a victory of Vishtâspa over Arjâspa the Khyaônian and other non-Irânians in that awful battle, is revealed by the Religion, just as Zarathushtra prophesied¹⁴ to Vishtâspa with (the help of) his spiritual vision.¹⁵

(8) And one (miracle was) the mastery¹⁶ of Zarathushtra in perfect goodness and healing power and character-under-

1. *Pîsh*. 2. *Avar-gûbîshnûh*. 3. Lit., " original " (*bûn*-).

4. Lit. " coming," The very fact that the Religion was accepted by Vishtâspa so soon after its Revelation was a miracle in itself.

5. *Paêtâkîh*, lit., " manifestation."

6. *Ham-vabîdûn-âc*.

7. *Arûti-ig*, lit., " without doubt," comp. Pers. *rûf*, " doubt," West reads it *khrôsakô*, " calling."

8. *Aîgh*. 9. *Madam yakhseunûn-âc*.

10. Observe the idiomatic use of *chîgûn* *chîgûn*, " just as . . . so."

11. *Stûnak*, Av. *stûna*, " a pillar ", rt. *stâ*, " to stand." Pers. *sitân*.

12. *Madam yakhseunûnishna madam yakhseunûnêl*. This use of the cognate object to denote emphasis is peculiarly Avestic, and shows that the text is a translation of a lost fragment of the Avesta.

13. Lit., " support-keeper." 14. *Châshîf* " taught," from Av. *chash*.

15. Here *daêna* is used in the etymological sense, from Av. *dî*, " to see," and seems to be the " spiritual vision " (*mainûg-vînišnîh*) which is spoken of in the next section.

16. *Ahû-patîh*, Av. *ahû*, " the earthly leader or master." West, *gushûfîh*, " disclosure."

standing, and in the secrets¹ of other professions, mysteriously and completely, which are essential² (*shâyat*) to the knowledge of the law and spiritual vision, and (to) the display from the Revelation of the incantations which (are meant) for the warding off³ of death, and the annihilation of the demon and the faery, and the disabling⁴ of sorcery and witchcraft; (9) and (in) the marvellous rites⁵ about soliciting⁵ (the help of) Hvardat and Amerdat for the curing of diseases, and the fighting against wolves and noxious creatures, and the freeing of rain,⁶ and the confining of hail, and the binding of spiders,⁷ locusts⁸ and other terrors (*sahm*) that are opposed to⁹ corn, plants and cattle; and (in) several other rites which were kept in use until the collapse of the Irânian sovereignty, and (there) are (several) which have survived even till now along with a few miracles which (are performed) through fires; (10) and (in) the publication and disclosure unto men of many powerful liquids¹⁰ (produced) from wonderful (medicinal) essences,¹¹ and of remedies for diseases which (are) mixtures¹² (made) by well-experienced¹³ physicians, and (of) many spiritual and celestial and aerial and earthly and other world-profiting mysteries¹⁴ which could (only) be attained to by one through angelic sagacity.¹⁵

1. Comp. Pers. *kirî*, "memory," "the getting of the knowledge of a secret," (Steingass). West, *gîrîkîh*, "retentiveness."

2. *Madam spûkhtan*. 3. *Âkârînîtan*.

4. *Afd-nirang*. 5. *Justan*, Av, *jad*, "to seek," "to solicit."

6. Compare the struggle, as described in the Avesta, between Fishtrya and Apaōsha.

7. *Tûna*, comp. Av. *siinô*, see *Vend.*, Frag. I; Pers. *tanandû*, "a spider." 8. *Magas*, "locusts," "gnats;" comp. Av. *siinô madhakha-yâōscha*. Some of the plagues referred to here are mentioned in *Vend. I*.

9. *Paitîyârah*; lit., "opposition." 10. lit., "waters."

11. *Ark* is the technical expression for a certain class of medicinal essences or preparations. West: "of many running waters from marvellous streams (*ardâyâ*)."

12. Comp. Pers., *fragardah*, "mixture"; Pahl, *a-fragart*, "unmixed," (used in the *Dînkard*, Bk. IV., 12); see also my English foot-note on p 27, Bk. V., vol. X.

13. *Hûshâr*, lit., "thoughtful,"; comp. Pers. *sigâldan*, "to think,"

14. Reading *râza*; West, *lâfô*, "praise." 15. Lit., "wisdom."

(11) One miracle (was) of the Avesta itself, which on account of (its) all-best praise¹ (is) the loftiest (of the) statements in the sum-total (*han-gartīgih*) of all wisdom of the world.

(12). One (miracle was) the coming from the Ameshaspentas to Vishtâspa, as a reward² of his accepting and promulgating³ the Religion, of such a one, too⁴, like Peshô-tanu,⁵ and the seeing by that auspicious⁶ sovereign of him (who was) the immortal, the ever-youthful one,⁷ one needing no food, of a stalwart constitution,⁸ and perfect strength and complete glory, mighty and victorious, and a son⁹ resembling an angel.

(13). The unique splendour of Peshô-tanu over the kingdom of Kanga-daêza, just as the creator Ahuramazda allotted it to him there, was a manifestation to many also by that magnificent miracle.¹⁰

1. Pers. *âccâz* or *âccâzah*, "praise," "fame;"

2. Generally *pâdahishna*, Av., *paiti* and *dâ*.

3. Av. *nivâd'haya*, from *vid*, "to know"; Pers. *navîd*, "good news," "gospel."

4. *Hanâ-ich*, "such a one, too."

5. Peshô-tanu is in the Av. *Yasht* XXIV, here, and in the *Bundahishna*, mentioned as a son of Vishtâspa. He was surnamed Chitrô-Miyânak from the most prominent river of that name in *Kanga-daêza*, where he was the ruler.

6. Pers. *farrukh*, "auspicious." 7. Lit., "one without old age."

8. *Rahâ tanû*.

9. *Yazadân hamtâk barâ*.

10. Here end the miracles of Zarathushtra, performed by the prophet during his life-time. The next chapter contains a list of such manifestations of Zarathushtra as took place after his passing away. According to a later tradition the event of the Prophet's passing away was also marked by a miracle. When the Prophet was assassinated by Brâdrûg-raêsha the Tur, he threw his beads at his murderer and killed him, thus vindicating his divine powers.

CHAPTER V.

About the miracles which were revealed after the passing of Zarathushtra of the revered-*fravâhar* to the best abode in the life-time of Vishtâspa.

(1) One (miracle was) this which is revealed by the Religion about the preparation¹ of a chariot for Sraêta of (the family of) the Vaêsrapas²—this was through a celebrated marvel—and the coming to (the ears of) Vishtâspa of the fame of (that) great marvel in connection with that chariot, and the request of Vishtâspa to Sraêta for that chariot, and the response³ of Sraêta to Vishtâspa :—“That chariot (is) for a holy man whose soul, which (was) Sraêta’s in the life-time of Sraêta, and (whose) body (which was) of that (holy) man in the life-time of that body, came visibly⁴ together over the earth.”

1. *Vaêrâstan*, lit., “to adorn,” “to embellish.”

2. Sraêta mentioned here is probably the one referred to in the Pahl. (*Vend.*) XX., § 2 comm. His patronymic, as given here, is Vaêsrapân, which name is spelt Israzân or Israpân in the Pahl. (*Vend.*). In section 7 of this chapter the spelling used is Israpân. The Sraêta of the Dinkard, Book VII, is certainly not the Av. Thrîta, son of Sâyûzdri, whose Fravashi is worshipped in *Yasht* XIII., § 113. West thinks that as the legend in the text appears to refer to the soul of Sraêta, revisiting the world to meet Vishtâspa, this Sraêta may have been the warrior Sraêta, the seventh brother, employed by Kai-Ûs, about 350 years earlier, to kill the “frontier-settling” ox of that time.

3. *Pasakhûn*, comp. Av. *sákheni*, *sungh*, “to speak.”

4. It must be remembered that the prophet is performing the miracle from the other side of death, hence he necessarily has to use the soul of one who has already passed on to the next world, but the body must necessarily be the body of one who is living. The miracle as described is at first sight rather vague and chimerical, but the leading ideas are the same which we find described in the spiritualistic experiments narrated by the most eminent scientists of our age.

(2) The soul of Sraêta, on account of the driving¹ of that chariot by that Sraêta to that man of righteous² vision, was³ manifest to his sight thereby ; it was (thus) seen (by him) it is said, and not by doing anything else.

(3) The blessed Kaê-Vishtâspa, when he became aware of this miracle at that time (by) listening⁴ to⁵ the Revelation, (in order that) this miracle, too, may be best manifested to the world in a pure form,⁶ and (that) the supremacy of the Mazdayasnian Religion may be best proclaimed,⁷ wished that it may be exhibited to the people of his region. (4) A great miracle was simultaneously⁸ manifested to Vishtâspa and the people of the world, just as it is related in the Revelation, namely :— " Then the Archangels sent down the soul of that (Sraêta) from the brilliant Garô-demana towards the earth created by Ahuramazda, from the light it walked forth towards the soul of Vishtâspa and he, Vishtâspa, proceeded in the light to meet it, towards the propitious south." (5) He (Vishtâspa was) the more talking⁹ amongst the talkative, and more questioning amongst the questioners ; and he accosted everyone whom he saw and, likewise,¹⁰ listened attentively¹¹ to those who spoke to him ; when they had (just) a sight of him they stood (still), and they carried¹² obeisance to the soul and the person of Vishtâspa.

1. West also, *râdînitân*, " to drive." 2 *Yasharûbîh* for *yasharûbîk*.

3. Lit., " is " (*ychwînêt*).

4. Comp., Pers. *shnawidan*, " to listen." Av. *sru*, " to hear."

5. *Mîn*, lit., " from."

6. *Dagvâ* ; West's reading *gêhânigih*, " worldly existence."

7. *Karîtunâgtar*, from Huzvâresh *karîtunlan*, rt. *karra*, " to invoke," " to call."

8. *Ham-bût-dîd*. or *ham-bîd-ast* ; comp. Pers. *ham-bîdah ast*.

9. Pers. *yâvagi*, " talkativeness," generally used for a foolish talk. The familiarity of Vishtâspa with the poorest of his subjects is described here. West, " acquiring," " gaining." 10. *Âêdîn*. 11. *Madam*.

12. Lit., " showed."

(6) It was immediately after that, (but) not long after, that¹ he, the calamity²-striker³, came running along with the soul of Sraêta of (the family of) the Vaésrapas, from the horrid quarters of the north⁴; that is, he was himself black and his actions, too, were extremely⁵ wicked⁵, the most destructive⁶ of the demons.⁶ (7) And he (the demon) so self-distressed therefrom, cried out to the soul of Sraêta thus :—“ Give distress⁷ to him who (is) the driver, (and) who (is) thine, (namely) Vishtâspa, he is highly perverted⁸ for sincere companionship⁹; and by that you shall be worthy of the highly pure holiness, (but) not by things which (are) shadowy¹⁰; that is, (it¹¹ is) the best amongst existing things¹² not for (any) earthly recompense,¹³ but for the love of holiness (itself)¹⁴.”

(8-9) When he had listened to those words attentively,¹ Sraêta of (the family of) the Vaésrapas stopped in front of the carriage¹⁶; and he spoke in these words¹⁷, namely :—“ O mighty king Vishtâspa! I bestow this self-driving¹⁸ chariot on thee

1. *Amat*, lit., “when.” 2. Reading: *i âdrang zatâr*, “who is the striker of affliction.”

3. That is, the evil spirit 4. *Min apâkhlara naêmak i âdrang*; see Pers. *âdrang*, “grief,” “heavy calamity,” “ruin.” West, *âgrand*, “horrid.” The word might also be read *âirvad*, Pers. *âir*, “the north-wind.”

5-5. *Sihâ sihâ*, lit., “black black” or “very black.”

6-6. *Âdrang-tâm min shaêdân*. 7. *khvârîh*, comp. Pers., “distress;” intensive form *dûsh-khvârîh*. West, *khûd âyêt*, “comes himself.”

8. Here *vârânîh* for *vârûnik*; Pers., *vârûn*, “inverted,” “unfortunate.” West’s reading: *khvârâg*, “maintenance” 9. Reading: *khûp ham-hakhagîh*. West, too, reads *khûp ham-hakhagîh*, “good fellowship;” it might also be read *khûp hamîshagîh*, “for ever.”

10. *Sâig-âômand*. That is, not substantial. West: “protective.”

11. Namely, holiness. 12. *Haîtân pâhlûm*. 13. *Nîrmað i gâêlâ*. The word *nîrmað* is used off and on in Pahlavi for the fees of a Zoroastrian priest, or for his share in a diocese (*panthak*).

14. Holiness is to be practised not for any earthly reward it brings, but for its own sake, as the proverb goes: “virtue is its own reward.”

15. *Madam*. 16. Pahl. *vâsha*, Av. *vâsha*, Sans. *vâha*, Lat., *vehiculum* “a waggon,” from Av. root, *vaz*, to carry. West’s reading: *levînô-vakhsh*, “the early bestower.” 17. *Âêdûm pavan gubishna*. 18. Lit., “without (*barâ*) a driver.” Apparently the miracle of the chariot is an allegory.

for (thy) holiness, and only¹ for (thy) love of purity. which is the best of existing things²; and thus much for purity as (is) the best for purity, and thus much for the soul as (is) the best for the soul." (10) On the whole,³ he obtained possession of the gift, whereof (*aigh*) he announced the acceptance three times.⁴

(11) Then that one chariot became (*yehvúnt*) two chariots, the one⁵ spiritual and the other⁵ earthly; and in the earthly (one) the blessed Kaê-Vishtâspa drove over to the province of the Naôtaras⁶ in sincere joyfulness⁷ (and) devotion, and in the spiritual (one) the soul of Sraêta of (the family of) the Vaêsrapas (drove) over to the best abode.

(12) One (miracle was) that which (was) manifested in the 57th year onwards from the acceptance of the Religion by Zarathushtra, and at the coming of the Religion to the seven *ka'shvares* (of the earth); (and) in the life-time of Vishtâspa it was manifested in this manner⁸ by the coming (of people) from the (several) *ka'shvares* to Frashaôshtra of the Hvôvas,⁹ desiring for the Religion; just as the Revelation declares, namely:—"The two, whose names are as follows¹⁰:—Spitûîsh and Arezurâspa¹¹—came running to Frashaôshtra of the Hvôvas in search of wisdom."

1. *Âévâcha*. 2. That is, virtues. 3. *Hamîh*. 4. Probably Vishtâspa repeated the *Ashem Vohu* formula three times.

5-5. Mark the use of *zakâi*. *zakâi*, "the one.....the other."

6. According to the *Bûndahishna*, Naôtara was the descendant of Mânûschîhar of the Kayâniân dynasty to which Vishtâspa belonged. Hutaôsa, the wife of Vishtâspa, also came of the Naôtara family.

7. *Hî-ravâkhmanîh*. 8. *Âêdûnîh*; West: "a circumstance."

9. He is the Ferashaôshtra Hvôgva of *Yasna* LI, 17, the brother of De-Jâmâspâ, and the father-in-law of Zarathûshtra. He was one of the first disciples of Zarathushtra.

10. *Mûn aêtûn shem yehvúnt*. 11. According to the *Bûndahishna*, these two personages were the high-priests of the two *kaêshvars*, Fradadhafshu and Vidadhafshu, respectively. They were brothers, sons of Uspâsnû, and their *fravashis* are remembered in the *Fravardin Yasht*, section 121.

(13) And it is clear from the Avesta that as soon as so much of the glory and wonder (displayed) by¹ Zarathushtra to Vishtâspa and (his) country² people, and that (displayed) in the coming of the Ameshaspentas in the presence of Vishtâspa, from the sky to the earth, in witness³ of the highly³ true prophetship³ of Zarathushtra, and even that regarding Peshô-tanu and the chariot of Sraêta and other matters, which are written above, were observed, (people) accepted from Zarathushtra entirely those words (which were) in praise of Ahuramazda⁴. (14) And if the marvellousness of that splendour and glory, which is described above as observed, had not been manifested to those wise men of these (different) regions, as (it is) declared by the Avesta; and if king Vishtâspa and those wise men of the *ka'shvars* had not looked over this Avesta which became manifest along with so much splendour and marvellousness that appeared to them⁵ from it,⁶ (but) had abandoned the same by disbelieving⁷ it⁶, it⁶ would⁸ not have survived to our times.⁸

1. *Madam*, lit., "over."

2. *Gaôkâsh*, originally *gaô-akâsh*.

3-3. *Madam râst vakhshvarîh*.

4. That is to say, one got converted to the Religion and became Ahuramazda-worshipper. This passing remark well indicates the object with which the Prophet performed these miracles. It was neither for self-glory nor for working upon the simple faith of the king and his people, but in order to turn their minds towards the One God and His worship.

5. *Ôl ôlâ-shân azash paêtâk*. 6. The Avesta.

7. Comp. Pers. *bâvar-dâshlan*, "to believe;" hence *art-bâvar-dâshlan* means "disbelief," "scepticism."

8-8. Lit., "would not have continued (to exist) to our times."

CHAPTER VI

About the miracles which were revealed after (the death of) Vishtâspa until the collapse¹ of the Irânian sovereignty.

(1) There are miracles which were revealed after Vishtâspa until the overthrow of the Irânian sovereignty, besides (*jvit*) those (manifested) from the faith² in the ordeals, and from the accomplishment of other Avestic rites and great powers of the superior Behram Fires, and many other acts of glory³ pertaining to the Religion, which have been associated⁴ with the disciples of Zarathushtra.

(2) Even after the devastation by Alexander which had reached Irân, many (things) were brought again together from a scattered condition by the rulers⁵ who (came) after him⁶; there was one (ruler) who ordered (those things) to be deposited in the (*Ganj-i-Shapîgân*) Treasury of Shapîgân.⁷

(3) And, likewise, (the records of) the fame⁸ and names of great⁹ rulers and high-priests, according as they came

1. *Hanchaptan*. 2. *Vâvarîgânîh*.

3. West: *varich-gârîh*, "religious observances."

4. Lit., "connected with." 5. Referring to king Valkhas (Vologeses I) the Ashkânian, and kings Aretakhshathra and Shahpûhrs of the Sâsânian dynasty. 6. That is, the Greek emperor Alexander the Great.

7. The treasury where an accurate copy of the Avesta and Zend, written on cow-hides in golden letters, is said to have been deposited by Jâmâspa, by the order of the Kayânian monarch Vishtâspa. The name is written *Ganj-i-Shapîgân*, *Ganj-i-Shaspigân*, or *Ganj-i-Shapân*; also *Ganj-i-Khûdâyân* in the Dinkard, Bk. V. In Pahlavi the word *shapîg* is used for the sacred shirt (*shûdrâh*) of the Parsi-Zoroastrians; so the name *ganj-i-shapîgân* may mean: "the treasury of the (religious writings of the) Zoroastrian *Bastêkûstîyân*" of ancient Irân.

8. *Âfrîhasan*. 9. *Madam*.

one¹ after the other¹ for the organisation² of the Religion and the world at different times and at different places; and even of³ the apostate-tyrants who have 'appeared,' and whose coming was manifest and well-known at different times for the destruction of the Religion and sovereignty and the world (in general⁵).

(4) Just as from amongst the rulers (there was) Vahumana,⁶ the son of Spentô-dâta, regarding whom this, too, is mentioned in the Avesta:—"Vahumana, the truthful and the best organiser⁷ of the community⁸ from amongst the Mazdaysnians."

(5) And from amongst the high-priests (was) Saêna,⁹ just as about him, too, it says, namely:—"It will be 100 years to the Revelation when Saêna will be born, and 200 years when he will pass away; he, too, will be the first Ahuramazda-worshipper whose life will be of 100 years, and who will walk forth on this earth with 100 disciples."¹⁰

(6) And from amongst the devastators (was) Alexander, just as about him it is also said in the Revelation, thus:—"Know

1-1. *Ākhar ākhar*. 2. Lit "ornamentation," "preparation."

3. Meaning: the records of the evil notoriety and names of. 4. Pers. *padid*, "apparent." West, *patit*, "penance."

5. That is, for the destruction of the Religion, government and everything else. It is possible that the word *padit* might have been inserted by the copyist through mistake.

6. Vahûmana was the son of Spentô-dâta and a grandson of Vishtâspa. He was the last of the Kayânian rulers of ancient Irân. His name does not occur in the Avesta. Spentô-dâta is the celebrated hero, Ispendiyâr, son of Gûshtâspa, of the *Shâh-nâmah*, with whom ends the Avesta Kayânian dynasty.

7. *Kerdârtûm*. 8. Av. *hanjamana*. 9. He is the Saêna of the Avesta, who is here called Shaênava in Pahlavi.

10. This is a quotation from the *Fravardîn Yasht* section 97:—*Saênahê Ahûm-stûtô ashaöñô fravashîm yazamaidê, yô paöiryô satô-aêlhryô frakhshata paiti âya zemâ*. "We praise the *fravashî* of the pious Saêna, the son of Ahûm-stûta, who first appeared upon this earth with a hundred disciples."

that (*ac*) he, who (is) Aêshma¹, will inflict all-desolating² winters on each³ and every one of the creatures³ without⁴ being seen⁴, the wicked one⁵ who is Alexander of evil glory."

(7) And from amongst the head-priests (were) Arezvâô,⁶ the meaning¹⁰ of whose name (is) "pure speech"; and Srûtô-spâdhâô,⁷ the meaning of whose name (is) "beneficial intonation"; and Zrayanghâô,⁸ the meaning of whose name (is) "the lord¹¹ over the seas"; and Spentô-khratvâô,⁹ the meaning of whose name (is) "propitious wisdom."

(8) Just as about them this, too, it declares, namely:—"I declare thy manifestation¹² and the tokens, too, of their fame¹³:—"When it will be 400 years to this Ahuramazda-worshipping Religion of thine, in the course of (*baîn*) which (*denâ*) irreligion will come¹⁴ to an end¹⁴, the people of the world will observe the appearance¹⁵ of a number¹⁵ of

1. The demon of destructive wrath, called Esmodeus in the Old Testament.

2. Reading: *ham-ayâvag*. Comp. Pers. *yâvagi*, "loss," "ruin." It can also be read *ham-ayâzag*, "shaking," "trembling" from Persian *yâzeh*. West, *ham-ayâzakô*, "of like purpose."

3-3. *Pavan hich min dâmân*.

4. *Nihânihâ*; compare the expression *nihân rûbishnîh*, "moving secretly," which occurs as a rendering of the Avesta word *marshaōnem*, in *Vend.*, XIX., 1; there it is applied to *Sîj*, the demon of death. West reads *apashmân gēhântha*, "the impenitent world."

5. *Mar*, Av. *mairya*.

6-9. These are called in the Dinkard, Bk. VII., chap. VI., § 7; Arezvâk, Srûtavôk-spâdâk, Zrayanghâô and Spentô-khratvâô. They are the four high-priests mentioned in the *Fravardin Yasht*, § 115:—*Arezvâô Srûtô-spâdhâô ashaônâô fravashîm yazamaidê. Zrayanghâô Spentô-khratvâô ashaônâô fravashîm yazamaidê*. The last two names are here transcribed in their Avesta form, and are in the genitive singular.

10. *Vijârishna*, "explanation."

11. Reading the word as *ahû*, "lord." West's rendering: "ocean • existence."

12. *Paêtâgîh î lak*, "thy appearance" "sight." 13. *Va ôlâ-shân âshkârakîh dakhshak-ich*.

14-14. To *lêlyâ yehvûntan* comp. Pers. *shab shudan* "to terminate."

15-15. *Pavan mar-paêtâkîh*. *Mar* here means "a number of," Av. *mar*, "to count"

planets as well as stars ; and of those who are mine during the century¹—according to a moderate view² who have been amongst mankind for thirty years³—the holy Arezvâô⁴ and those three others of them, who are the holiest of the (human) existences⁴, (and) who (are) the most exalted lords⁵ and best *dastûrs*⁶ of the period.' " (9) And this, too, (is added), namely :—" (It is) they who, during the fifth and sixth centuries, will glorify the Ahuramazda-worshipping Religion, and none of them⁷ will save (his) soul except by the coming of (these) four ;" [the exposition (is this) that everybody⁸ will stand through the spiritual guidance (*dastôbarîh*) of these four,—namely, Arezvâô and Srûtô-spâdhâô and Zrayanghâô and Spentô-khratvâô—who⁹ will seek⁹ the thoughts, words and deeds of all those four¹⁰ through the *mânthras*.]

(10) And Rashnû-raêsha¹¹ (was) the apostate¹² of that age, when much injury (was done) to Justice ; and this, too, is declared about it, namely :—" On all those who are the creatures of Spentâ-mainyu, and who believe highly¹³ in those men, (namely), Arezvâô and those three others, calamities will be inflicted by him."¹⁴

1. West here remarks : " If the chronology in the *Bd.* xxxiv, 7, 8, were correct, the interval between the first revelation of the religion and the death of Alexander would be 272 years, and this would make the 400th year of the religion coincide with B.C. 195. The four successive high-priests insure the continuance of orthodox religion for more than a century, or well into the sixth century of the religion as mentioned in § 10."

2. *Mayân mînishnîh* ; *lit.*, " moderate thinking."

3. *Lit.*, " 30 winters." Evidently a distinction appears to have been made here between a *sâlak* and a *zimistâna*, though it is difficult to see exactly what it is. 4. *Haitân*.

5. *Madam radtûm* 6. *Dastôbartûm*. 7. *Ôlâ-shân lâ aîsh*. 8. *Aîsh*.
9-9. That is, " everybody will stand, who wishes for, or seeks (them)." 10. *Ôlâ-shân kôlâ* 4.

11. He is mentioned in the *Dinkard*, Bk. III., Dasturji Peshotanji's edition, vol. V., § 198, in which his ten monitions against Saëna aforesaid, are given. He flourished two centuries later than Saëna.

12. *Av. ashemaôga*. 13. *Madam*.

14. *Rashnû-raêsha*. *Pahl. min zak bishîtârîh bisht havâ-and*.

(11) And from amongst the organisers of the age¹ (was) Areta-khshatra,² the descendant of Pâpak, as regarding him this, too, is declared, namely:—"Who (is) that powerful Kaë-Areta-khshatra, who (is) mighty, who (is) an embodiment of commandments, who (is) awfully armed,³ who (is) the lord in whose residence (the angel) Ashish-vangh, the good⁴ and bright, walks forth in a virgin body,⁵ who (is) virtuous, who (is) very (*kabad*) bold, who (is) of a beautiful stature (*hû-raōsta*), who (is) high-girt⁶, who (is) truthful, who (is) glorious and noble (*âzâta*)?⁷ (12)⁸ Who is he that on the outbreak of war⁹ seeks success¹⁰ for himself with (the strength of) his own arm? who is he that on the outbreak of war encounters his enemies with (the strength of) his own arm?"

(13) Tanû-sara¹¹ (will be) as his assistant, as about them this, too, it says:—"Zarathushtra inquired of him¹² again

1. *Avibâma* for Av. *avivâma*.

2. The well-known founder of the Sâsânian dynasty of Irân. For his life see the Introduction to my edition and translation of the Pahl. *Kârnâmag i Artakhshtar i Pâpagân*. He is called Kaë-Areta-khshatra, because his pedigree is traced from the Kayânians. 3. *Skaft zayana*.

4. *Vanguhi* is a recognised epithet of Ashi. 5. *Kanig kcrpa*.

6. *Bûland âlvyâsta*. 7. Most of these epithets are applied to the yazata Ashi-Vanghui in the *Fravardîn Yasht*, § 107: *Yênghe nmânê Ashish Vanghui srîra khshôithni fracharaêta, kainânô kehrpa, srîrayâô ashamayâô, hu-raôdhayâô, uskâl yâstayâô erezvairhyô raêvat chithrem âzâtayâô*.

8. This section seems also to be a quotation from the Pahlavi Version of the *Fravardîn Yasht*, § 107, with reference to the hero Karesna, son of Zbaurvant:—"Yô azgatô arezyayâô havaêibya bâzubya, tanuyê ravô aêshishtô; yô azgatô arezyayâô havaêibya bâzubya, hamerethem paiti yâidhishtô."

9. *Artig*. 10. DM. has *frâkhûth* "ease," "prosperity"; possibly *fîrâjîh*, "victory," "success," is here meant.

11. This name is generally spelt so as to read *Tanû-sara* (lit. "the head of the embodied existence"), *Tanû-gîra* (lit., "the conqueror of the embodied existence"), *Tar:âsar* ("of hairy body"), *Tôsar*, and *Tansar*. He was the *dastûrân-dastûr*, the head-priest, and the prime minister of the first Sâsânian king, Ardashîr Pâpakân. He played a very important part in reforming the Religion, and it was mainly through his efforts that the lost Avesta fragments were gathered together and compiled in the present form, and translated into Pahlavi. This explains the reference in the text. Tanû-sara's letter to Gûshnasp-shâh, king of Padashkhvârgar and Tabaristân, was translated into Arabic by Ibn-al-Moqaffa, and is still preserved to us (*vide* Darmesteter's edition in the *Journal Asiatique*, 1894, Lp. 185-250, 502-555). See my papers on "Tansar's Alleged Pahlavi letter to the king of Tabaristân," read before the B. B. Royal Asiatic Society. 12. Of Ahuramazda.

thus :—' Who is the most health-giving for the country, which the demons have enchanted away¹ from (all) good things? to whom has the office of its *dastâr* been assigned² for the teaching of the wicked and the false? ' (14) To him Ahuramazda replied thus : ' The potentate³ (is) for keeping the country salutary, who has not exceeded⁴ (the limits of his authority), [that is, he does no harm to the good], who is well-directing [that is, he issues righteous commands], who is of noble blood⁵ and also a priest, who (is) versed in warfare (*patkâr*⁶), renowned in the land, (and) holy ; such a one⁷ is the most health-giving (ruler) of the country.' (15) And this I declare to thee, namely : ' The apostasy of destruction is like unto a four-footed wolf, that⁸ gives up the world to a confused formation⁸ [that is, it drags it into confusion by its action] ; it is he who afflicts⁹ the opulent person [that is, he robs him of his wealth] with¹⁰ a murderous hand,¹⁰ and he throws into confusion superior habitations¹¹, the homes of (the people of) the world. (16) But horrible strife¹² doth descend upon that country, besides the wicked *daêva*-worship¹³, (and) besides the dishonest slander ; nor does the horrible strife, nor the wicked *dâeva*-worship, nor the dishonest slander disappear¹⁴ from that country, until they (the people of the land) acknowledge¹⁵ him,

1. *Avispârt*, "delivered away," "removed." 2. *Debrânt*, lit., "conveyed."

3. Av. *sâstar*, Skr. *shastar*, "a ruler," "a king." Lit., "the potentate of a country (is) for rendering it healthy."

4. *A-raftag*, lit., "not gone (beyond)."

5. *Âzâta taôkhmak*.

6. Or, "in (religious) controversies."

7-7. Meaning that, such (people are) the best restorers or reformers of the country. 8-8. *Mân zak géhân frâj yehabûnêt ôl vartag tâshishnêh*.

9. *Vimârnêh* ; the Persian word *bîmâr* is also used sometimes in this sense.

* 10-10. *Khûnishna dast*. West reads *khûnyân dast*, "by the hand of the assassin." It might be read : *khûnigân-dast* or *khûn-yehvân-dast*, "a bloody hand."

11. *Madam katrânishnêh*.

12. *Avârân an-âshkêh*, "immoral discord," "wicked struggle."

13. Reading : *daêva-niyaishna*. 14. *Avîsâthêh*, lit., "is annihilated."

15. *Yehabûnd padîrishna*, "they give acceptance to."

the priest who (is) the spiritual guide, who (is) the eloquent¹ speaker¹, who (is) the truthful preacher, who (is) the holy Tanû-sara. (17) And when they will accept as (their) spiritual leader him who is the holy Tanû-sara, the eloquent speaker, and the truthful preacher, then those (people) of the land will obtain redress² whenever they desire it, but not (so) by unlawfully³ deviating from (*min*) the Zarathushtrian Religion.”

(18) And as to the restorer of the Religion, Âtarô-pâta, son of Mahrspend, the descendant⁴ of the Fryâna⁴ (race), (and as to) the nature⁵ of the high connection of the glory with (his) family, this, too, the Revelation mentions, namely :—“ When, righteousness is exalted⁶ by the descendants and offspring⁷ of the Tûrânians, when it is said⁸ to be elevated by the Fryânas, [that is, when it is there accepted by them⁹], they further the material world of holiness with perfect¹⁰ understanding,¹⁰ and involve¹¹ the wicked in distress ; and, O Zarathushtra ! they, too (*ham*), rely¹² on Vahûmana, their joy (is) in the words (of¹³ Ahuramazda¹³).”

1-1. *Pûr gûstâr* ; *pûr* meaning lit., “ full.” “ complete,” “ perfect.”

2. *Baêshâzinishnêh*, “ the remedy of a disease.” 3. *Lâ-âtnînâk*.

4-4. *Fryâna nâf*. The Fryânas were a border tribe, a clan of the Tûrânians. They appear to have been friendly to the Irânians, and were converted to Zarathushtrianism. According to the author of the Dinkard, Âtarô-pâta-i-Mahrspend was a descendant of this race. Doubts must have been felt by certain classes of the Irânians as to whether so much piety and zeal for the Religion could sincerely be shown by a Fryâna, hence the writer cites the authority of the Gâthâ wherein the Fryânas are alluded to. The passage quoted here is a Pahlavi translation of the *Yasna*, *hâ XLVI*. § 12 (see Mills, p. 262). Dr. West instead of reading *Fryâna nâf*, reads *pûrsishna va vâch* “ questions and statements.”

5. *Chîgûnêh*. 6. *Lâlâ yehamtûnêh*. 7. *Naftagân* ; Dr. Mills in his translation of the Gâthâs reads *nafteshô*. *Nâfân* and *naftagân* stand for the Avesta *naptyaeshû* and *naftshuchâ*, which are both connected with the Sans., *nâbha*. 8. *Gûft* may be for Av. *âjyaeshû*. 9. The Fryânas.

10-10. That is, *Ârmaiti*, “ devotion,” “ humility.” 11. This seems to be a translation of the Avesta word *thwakhshanghâ*. 12. Av. *aibî mōist*.

13-13. Added from the Gâthâ XLVI. This whole quotation is very interesting like other similar ones occurring in the Dinkard, as showing that there were more than one edition and translation of the Avesta, extant at the period, out of which only one has survived to us. It is also probable that the author is giving his own explanation of the Avesta. The Pahlavi version of the Avesta passage, as we have it at present, is :—*Amat lâlâ yasharâêh min nâfân va naftagân i Tûrân abjêt pavan Fryânân zak gûft* [aigh tamâ padtrishna yehvûnêh], *pavan bûndak mînishnêh gêhân frâj yehabûnd pavan tûkhshâkêh* ; *aêtân ôlâ-shân ham pavan Vahûmana hatrûnd* [pavan frârûnêh], *ôlâshân zak i Aûharmazda râmnîitârêh yemalêlûnd* [zak mandavam yemalêlûnd zyashân râmnîitârêh azash yehvûnêh].

(19) "The birth of Zarathushtra is from us who are the Ameshaspentas ; we, who are the Ameshaspentas, are thus liberal to thee."

(20) Âtarô-pâta was a descendant of Frashâ-vakhsha,¹ (and) well-destined ; regarding him this, too, is revealed, namely :—"That steel² age, in which that man, Avarethrabâô,³ will be born, the organiser of prosperity, the furtherer of holiness, possessing a high status in society,⁴ son of Âtarô-pâta, son of Mahraspand :—"I admire also this Avarethrabâô, the restorer (of the Religion), this one (*ae*) who (is) of the holy fravâhar."⁵ "

(21) And (about) Vakaêdrûg-dah,⁶ the descendant

1 The name occurs in the *Fravardin Yasht*, sec. 109 : *Frashâ-vakhshahê ashaônô fravashîm yazamaidê*. He seems to be a progenitor of Âtarô-pâta. The Pahl. *tâm* at the end of the word, is sometimes used as a variant of *taôkhma*. Hence *Frasha-vakhsha-tâm* means " of the family of *Frashâ-vakhsha*." Âtarô-pâta flourished in the reign of Shahpûr II. (A. D. 309-379.)

2. Comp. Pers. *fûlâd*, "steel." According to the Pahlavi writers the world has already passed through three ages : the gold age, the silver age and the copper age ; we are now in the fourth and the last, namely, the steel age.

3. This name is found written in Avesta characters. From this and the former passages it appears that this Avarethrabâô is the same personage who is known as Zarathushtra, the son of Âtarô-pâta. The book of advice known as *Andarz-i-Âtarô-pâta* was written by the latter for the instruction of this Zarathushtra. Âtarô-pâta was the high-priest and prime minister of the Sâsânian king, Shahpûr II. The *Fravardin Yasht*, § 106, refers to one Avarethrabâô, son of Râstare Vanghant, whom Dr. West identifies with this Zarathushtra, son of Âtarô-pâta. This theory however cannot be accepted for the following two reasons :—(1) The list of names given in the *Fravardin Yasht* is, as far as these names can be identified, arranged in the order of the times in which the persons flourished. If so, Avarethrabâô, son of Râstare Vanghant, would belong to the age of the Prophet's immediate successors. (2) It does not appear that any of the names in the *Fravardin Yasht* belong to the Sâsânian period. Areta-khshatra and Tanû-sara had greater claims for the inclusion of their names in the list than Zarathushtra, the son of Âtarô-pâta.

4. *Hanjamanîg*. 5. This is a quotation from the *Fravardin Yasht*.

6. The reading of this name is doubtful. It may be *Vakedrûg-dâ*, Av. *Vâkhedhrô-dâ*. The name does not occur elsewhere as the name of a person, and therefore cannot be identified. Av. *Vâkhedrakae* is the name only of a mountain in the *Zamyâd Yasht*, § 4.

of Mânûshchîhar,¹ and the ancestor of Âtarô-pâta, the well-destined, it² speaks thus :—" From him was Avarethrabâô (born)" ; and from this one (will be born) also those who are the opponents of the Religion, the arch-infidels whom they call also Mazdakians.³ (22) As this, too, it² says about them, namely :—" Thou shouldst pore over this Religion of mine with a spiritual mind,⁴ O Zarathushtra ! [that is pore over it exceedingly (*kabad*)], when many, tutored by infidels, proclaim the practice of righteousness and priesthood as (conditions of) sinlessness, (though) they are (really) un-informed (people), and practise (them) little." (23) In the Mazdayasnian Revelation this (is declared), namely :—" Observe thoroughly the Revelation, and seek a redemption for them, or (*va*) for any one whatever of them, who⁵ have been disturbers of the whole material world⁶, and are not restrained⁶

1. In the *Bûndahishna*, chap. XXXIII, Âtarô-pâta's genealogy, as well as that of other high priests, is traced back to this Mânûshchîhar. He must not, however, as it is sometimes done, be confounded with the Kayâniân king Mânûschîhar. 2. The Revelation.

3. The followers of the heretic Mazdak who is supposed to be one of the followers of Mânîh, who was put to death in about A.D. 276-277. Mazdak was put to death in A.D. 528. " All men, Mazdak said, were, by God's providence, born equal—none brought into the world any property, or any natural right to possess more than another. Property and marriage were mere human inventions, contrary to the will of God, which required an equal division of the good things of this world among all, and forbade the appropriation of particular women by particular men. In communities based upon property and marriage, men might lawfully vindicate their natural rights by taking their fair share of the good things wrongfully appropriated by their fellows. Adultery, incest, theft, were not really crimes, but necessary steps towards re-establishing the laws of nature in such societies. He preached on abstinence from animal food, other than milk, cheese or eggs, on simplicity of apparel, etc.," (Rawlinson, *The Seventh Oriental Monarchy*, p. 343). The Pahlavi text refers to a third impostor like Mazdak, who preceded the latter, and who must have flourished in the time of Âtarô-pâta, two centuries earlier. He might be a follower of Mânîh.

4. Reading : *ahû-mînishna*, lit., " (with) the mind of a spiritual guide." Reading . *hû-mînishna*, lit., " (with) sincere meditations."

5-5. *Lit.*, the heretics " who have become opponents (of the good Religion) in the material world." 6. *Agirîfîâr*, lit., " are uncaptivated by."

by the prescribed¹ rules of holiness, which are (meant) for the best among the living ones ; and such is the Religion of the Ahuramazda-worshippers ; (but) they grant freedom to their own race, they declare actions for their own, and grant to their own the share (thereof). (24) As to food and provisions they are careful, so that they say that food should be in proportion to (one's) hunger ; as to procreation they say that their lineage should be declared through the mothers ; and concerning wolfishness² they proclaim³ that anything they would do in the manner of wolves they should do to the gratification of (their) desires ; their offspring is like that of the wolf after the mothers. (25) They form their lineage through the mothers, they would buy a woman like cattle⁴ ; also those of the offspring (that are born to them) as son-brothers⁵ they take to young women,⁵ (saying) thus : ' We have delivered them to you to be mothers (*ôl amîh*),⁶ it is not possible that you should stand to them but as mothers ;' they do not even believe in an ordeal, not even when one submits himself to it openly [that is, acquits himself] ; they swear falsely⁷ in the case of their children, so that the sin of promise-breaking⁸ accrues through them highly (*madam*), and even in their own selves."

1. *Āyîn-âômand*, lit., " regular."

2-2. *Gûrgîh khûnând*, Pers. *khvândan* ; otherwise, " they wickedly practise (Pers. *khûnîdan*, *khûn*, " blood ") wolfishness."

3. *Ôlâ-shân nâtrîk-î gaôspend zabûnând*.

4. An appropriate expression for the issue of an inhuman union.

5. *Bar*, probably, from Avesta, *barêthrî*. Pers. *bar*, " a young woman." *Bar* also means " embrace," Av. *vara*. The text apparently refers to the spread in Persia of the teachings of an alien school of philosophy. 6. Pahl. *am*, " mother."

7. Lit., " They deceive (others) as to their children." With reference to this passage West remarks :—" This quotation, from a Pahlavi version of an Avesta text, would probably be very applicable to the state of the Persian people at many periods in the fourth and fifth centuries, when heresy was prevalent, and orthodox Zoroastrianism was by no means universal. Some of the evils mentioned are inseparable from slavery at all times."

8. The sin of *mîtrôg-drûjîh*, or breaking a promise, referred to here, includes also the taking of a false oath.

(26) Regarding the reformation (*ârastârih*) of the Religion by the immortal-souled Khûsrûî¹, the son of Kavâd, it² says here thus :—" During their degenerate condition, a man will be born, who (will be) righteous (and) immortal-souled, who (will be) an eloquent³ speaker,³ a man of learning, to listen to whose words (there will be) an assembly, [that is, whatever he speaks, he speaks with authority], (and) when he administers justice [that is, to sinners], he shall deal out punishment to them. (27) Certainly,⁴ he exercises (his) influence⁵; when he casts himself in (their) neighbourhood (by a chance), the lookers-on⁶ from that community of that awful personage⁶ are immediately appeased;⁷ owing to him even those men, who were smiters⁸ of the pious⁸, become charitable (*dâtâr*), (and) destroyers of affliction (*sij-dâg*)⁹; just as now those who¹⁰ scattered away religious wisdom, are relievers of distress owing to you (Zarathushtra) of the Spîtâmas, who are the reliever of distress."

1. Khûsrûî I. who ruled over Persia from 531 to 578 A.D. In the reign of his predecessor Kavâd arose the great heretic Mazdak, whose evil influence was all powerful at his court. Mazdak's extremely socialistic views found no congenial soil in the Persian mind, and the nobility and the priesthood becoming jealous rose against him, and brought about his downfall. Khûsrûî, as heir to the throne, took a leading part against the unpopular preacher, and called an assembly of the learned to settle issues with him. Mazdak and his heretical teachings were condemned (A.D. 528-9). It was about this time that the final edition of the Pahlavi version of the Avesta seems to have been compiled. 2. The Revelation.

3-3. *Hûzvân-khînidâr*. Comp., Old Pers. *khinîdan*, "to embellish," "to decorate;" from Av. *khan*, "to shine." West, "approver of speech."

4. Reading: *bâstân*, comp. Av. *bâidhista*, "most assuredly," and Pers. *bâstân*, "in olden times."

5. *Pa-fshârêt*, for *pavan fshârêt*. Comp. Pers. *fashârdan*, "to squeeze," "to exert pressure." Khûsrûî must have been a great and awe-inspiring speaker. Dr. West, "The constant outpouring of perplexity (*pêch shâridan*) by the perverters is the fear of that hero." The passage is not clear.

6-6. *Didârân î ôlâ vîra bîm*. 7. Lit., "immediately take their seats."

8-8. *Yasharûb-jan*. 9. *Sij-dâg*, lit., "burners of distress"; Av. *sthyejangh*, "calamity," and *dah*, "to burn." 10. *Amat* is here used as a substitute for *mân*.

(28) About Anaōshag-rûbân's¹ vanquishing the leader of heresy, this, too, it speaks, namely:—"On the whole² I tell thee, O Zarathushtra of the Spîtâmas! that in their age, he who (is) a prominent friend (will be) a disbeliever and the greatest deceiver of the wicked as well as of the holy; Anaōshag-rûbân (will be) the leader of armies,³ the lifter-up (*afrâg*) of creatures, of those creatures that are holy, so that they⁴ will go back to their (proper) work with a view to render the soul immortal⁵; (since it is) that Anaōshag-rûbân who (will be) the centre⁶ of true actions, and the utterer of (true) replies."

(29) And about the sign of the coming of the devastators of the sovereignty of the country of Irân and of (its) Religion a⁷ well-known miracle⁷ occurred, in connection wherewith (*avô*) the Revelation declares this, too, namely:—"Then, when, O holy Zarathushtra! the first sign (of the coming) of the ravagers of the country appears, the tyrants become more spiteful smiters and more unforgiving⁸ in the land, and on that account they do harm to the house, and to the village, and to the town, and to the country, and even to all those lands in which is manifested the advent (*yehamtûnitan*) of any teaching whatever; (namely) those who (are) the ravagers of the country; and thus the man, who is farsighted⁹ and intelligent, keeps a watch over it, so that the country may be given knowledge through (his) judgment.

1. Naōshiravân, the Sâsânian emperor, the last of the great rulers of ancient Persia, who supported the Religion, is referred to here.

2. *Harvispîn*.

3. *Haênâdâr*; Av. *haênâ*, Sans. *saênâ*, "an army." It can also be read *khaênâdâr*, "a decorator," "a reformer," "a light-bearer;" from Avesta, *khan* "to shine." West, *ayûkhtâr*, "controller."

4. That is, the people of the world.

5. There seems to be a pun on *anaōshag-rûbân*.

6. *Patvastâr*; lit., "one who links up or joins together;" comp. Av. **paiti* and *band*, "to fasten."

7-7. *Afdî i shem*. 8. *An-âmûrzûrtartar*. According to the oriental view, the spirit of forgiveness is the mark of a good ruler.

9. *Vîndg*, lit., "seeing"; Av. *vin*, "to see"; Per. *bînân*.

(30) "Then, when the second sign (of the coming) of the ravagers of the country (appears).....¹

(31) "Then, when the third sign (of the coming) of the ravagers of the country appears, the *âthrava* (priests) become indiscrete² talkers [that is (to say), they do not speak anything wisely]; for this reason³ they (the people) do not accept them, and that (too) when they do not speak the truth; (but) the ravagers of the country believe in them, and on that account, too, they do harm thereby to the house, and to the village, and to the town, and to the country, and to every land in which is manifested the advent of any teaching whatever; (namely) those who (are) the ravagers of the country; and thus the man, who (is) farsighted and intelligent, keeps a watch over it, so that the country may be given knowledge through (his) judgment.

(32) "Then, when the fourth sign (of the coming) of the ravagers of the country appears, the consecration⁴ of fires disappears⁵, and (so) do holy men, so that they take no care of them (the fires), nor do they convey the consecrated water⁶ to the *ratû*,⁷ so that they, (who are) the ravagers of the country, withholding (his) stipend,⁸ do not pay it to the *ratû*; and on that account, too, they do harm to the house, and to the village, and to the town, and to the country, and to every land in which is manifested the advent of any teaching whatever; (namely) those who (are) the ravagers of the

1. The text describing the second sign of the coming of the ravagers is missing in the original manuscript. This second sign probably appeared in connection with the warrior-class.

2. *A-vichîtâr*, "without judgment."

3. *Hanâ râê mâ*, lit., "for this reason because....."

4. *Hâ-barishnîh*, lit., "the pious conveying."

5. *Lâlâ adjêl*; Av. rt. *vaz*, "to take flight."

6. *Zaôśra*; Av. *zaôthra*, "the fluid substance consecrated and offered to good spirits."

7. The spiritual preceptor, the representative of God on earth.

8. *Bâhar*, "a fee," "a share."

country; and thus the man, who (is) far-sighted and intelligent, keeps a watch over it, so that the country may be given knowledge through (his) judgment."

(33) Regarding the downfall¹ of the Irânian monarchy, this, too, it says, namely:—"O Zarathushtra! that very worker² of iniquity² will lead³ to a perverted⁴ constitution⁴ those country peoples, so that they shall cause⁵ the destruction⁵ of those who hold⁶ possession of a powerful sovereignty⁶; and then⁷ that one is a perfect smiter of the pious people, then⁷ he is their destroyer according to (his) wish. (34) That worker of iniquity, too, O Zarathushtra! does⁸ not live long after that⁸; besides, his progeny are extirpated⁹ [that is, they are annihilated]; besides, his soul falls to the bottom of the dark abode which is the horrible¹⁰ hell; and on account of their¹¹ own deeds (and) entirely¹² owing to themselves indescribable¹³ unhappiness¹⁴ befalls their bodies, when they do not give acceptance to¹⁵ the *âthravan*¹⁶ (priest) who (is) the spiritual leader, who (is) the orator,¹⁷ who (is) the truthful speaker, who (is) holy. (35) That wicked one, O Zarathushtra! he¹⁸ boldly (*frâj*) opposes in favour of¹⁹ the temporal and spiritual leadership of the

1. *Han-châpishna*. 2-2. *Mar*, Av. *mairya*. 3. *Ychamtiunct*, lit., "will cause to arrive."

4-4. *Ôl vartak tâshishnûh*; Av. *varet*, "to pervert," and *tash* "to frame," 5-5. *Hâ-shkâftak barâ vabîdûnayên*, lit., "they may cause the entire break-down of (those)", Av. rt. *shkap*, "to break"; Pers. *shkâftan*.

6-6 *Mân ôlâ haît khâtâêth i tûbânîk havâ-and*. 7-7. *Adîn....adîn*.

8-8 *Lâ dêr âkhar dêr-zivêt*, "does not live long, long after (that)."

9. *Nasênd*, Av. *nas*, "to decay" "to be destroyed."

10. *Âdrang*, vide chap. V, § 7, note 2. 11 That is, of those who are iniquitous. 12. *Harvispîn*.

13. *A-dât*, lit., "not given or denounced before." Or, *âdât*, "established," "destined." West, "unseemly."

14. In the manuscript, the word is written *asht*, which is a miswriting for the following word *a-shâtîh*. Comp. Av. *shâiti*. 15. That is, they do not follow the guidance of.

16. *Âsravan*, Av. *âthravan*. West reads *asrân*, "imprisonment," from Pahl. *asrântan*, "to bind." 17. *Pâr-gâftâr*.

18. That is, the righteous spiritual leader mentioned above.

19. *Pavan*, lit., "for."

whole embodied¹ world, which I so well deserve²; and he (also) opposes (*patkârêl*)³ the selection³ of an evil (and) fabricated religion³; and (he is) against the acquittal⁴ of (all) suitors,⁵ whether guilty⁶ or guiltless,⁶ who by (allowing) the distant⁷ living of (their) original family-relations in villages⁷, shall make them very miserable.⁸

(36) " And as to the land, too, through which Aharman⁹ wanders, he destroys those (who are) of that country through disease and other calamities; and besides (*barâ*), over¹⁰ near that country¹⁰ befalls immoral strife¹¹, besides the immoral *daêva*-worship,¹² (and) besides the iniquitous slander. (37) And even from that country that immoral discord does¹³ not disappear,¹³ nor that immoral *daêva*-worship, nor that iniquitous slander, until¹⁴ they acknowledge¹⁵ as (*ôl*) the *âthravan* him who is the spiritual leader, the orator, the truthful preacher, and holy; and when they (so) acknowledge him, it is then that those countries obtain relief if they wish, but not by any unlawfulness¹⁶ (resulting) from them,¹⁶ O Zarathushtra ! "

(38) And this that is recounted (above) (is) a statement¹⁷ in which (there is) many a thing (that is) deprecated,¹⁸ which survives¹⁹ in (the Avesta), (and) which comes¹⁹ (to us) from the

1. *Astâūmand*. 2. *Aigh li shapîr shâyîm*; comp., Pers. *shâyîdan* "to be worthy of."

3-3. *Daênâ-tâshishnîh vichîr kardan î vad*, lit: "the approval of the fabrication of a religion which is evil. Here *tâshishnîh* is used for *tâshishnûg*, Av. *tash*, "to make," "to frame."

4. *Barâ-dahishnîh*. 5. *Patkârtârân*, "litigants."

6-6. *Dravandân-ich yasharûbân-ich*.

7-7. *Dûr-hastishna vîs dûtak î bûnik*; refers to opulent people who live at a distance from their poor family-relations, and are not in touch with them, nor are they helping them.

8. *Hû-nyâzân-ich vabîdûnând*, lit., "make them entirely needy."

9. *Ganrâk-mainûg*, name of the evil destructive spirit. 10-10. *Madam avô zak matâ*. 11. *An-âshîh*. 12. *Daêva-nyîshnîh*. 13-13. *Avisâfîhêt*, lit., "is annihilated." 14. *Pîsh min zak vad amat*. 15. *Yehabûnâ patîrishna*. 16-16. *Âtinagî min zak*. 17. *Nisang-î*.

18. *Nîfrîhêt*; Pers. *nîfrî*, meaning "execrations." 19-19. *Pavan yehvânêt yehamânishna (min Avistâk)*.

Avesta, (happening) after (the age of) Vishtâspa until the overthrow of the Irânian monarchy from the territory of Irân; it is manifest that this, which is written (therein), came to the knowledge of the people of the world. (39) This, too, is a superior evidence¹ of the above (statement) :—“ And if this, which is declared by the Avesta concerning the occurrences which (are to be) manifest after (the age of) Vishtâspa until the end of the Irânian sovereignty, had not taken place, the belief in the Avesta which too, was till the present time such a treasure (*chabun*), and which will certainly be (so in the future), (and) from which are revealed in its respective place the destruction and annihilation amongst those rulers and *dastûrs* from (the time of) Vishtâspa onwards, could not have survived to² us (up to now).”

1. *Gaôkâs*, for *gaô-âkâs*; Av. *gûp* and *kas* “to see”; Pers. *gavâhî*.

2. *Ôl lenâ lâ patvast havâ-âc*, lit., “could not have been connected (*patvast*) with us.”

CHAPTER VII.

About the marvellousness of the manifestations (which were) publicly (*paētāk*) revealed after the overthrow of the Irânian monarchy from the territory of Irân, until the end of the millennium of Zarathushtra and the arrival of Aûshîdar¹, the descendant of Zarathushtra.²

(1) There happened³ this miracle of the faith⁴, too, concerning the knowledge about the first bondage (of Irân), about the ninth and tenth centuries (of that millennium), which is revealed by the Avesta. (2) (It is) the present spectacle, which is the indicator of the condition (of Irân), such as the overthrow of the Irânian sovereignty from the territory of Irân, and the destruction of (all) laws⁵, customs and ways (of the Irânians) by the monarchy of (the nation with) dishevelled hair,⁶ and of

1. The Prophet had three sons in his lifetime and three others are to be born to him from the seed he leaves behind in this world. The first of these is Aûshîdar.

2. *Zaratûhshân*, compare *Spîtâmân*, "of the family of the Spîtâmas." Aûshîdar's descent as described below will, from the mother's side at least, be from Zarathushtra. 3. *Havâ-at*, lit., "there was."

4. *Vâvarigânîh*, "faith," "confidence." The meaning of the sentence is that the prophcsy by Zarathushtra regarding the coming of the great ones in succession after his death and about their success or adversity, has been fulfilled up to the age of the writer and, therefore, there is no reason why those marvellous sayings of the Prophet relating to the events which are yet to happen in the future, should not come to pass as true.

5. *Rastag*; Pers. *rastah*, "rule," "institute."

6. *Vijârtâ-varcsa*. These are referred to, in section 47 below, as the Turkish or Arab demons. They came to Irân from the east. In the *Vahûmana Yasht*, chap. II, §§ 22, 24, 28, and chapter III, §§ 1, 6, 13, it is stated that they will invade Irân in the first millennium of the Religion.

the Christians¹ of high skill. (3) And also (such as) the commixture² of all the laws and the correlatives², too, of all those of the 4 systems of beliefs³ which are uppermost⁴, and the coming with them of the sodomites⁵ and the low⁶ and the dark⁷ and the maimed⁸ of the time, and the destruction and overthrow of men of birth⁹ and fame¹⁰ in their age.

(4) And the deviation¹¹ of the nature of wisdom from the Iránian to the 'non-Iránian countries, which (is) a demonstration¹² of the truth and modesty of the Religion, and gratefulness, and peacefulness, and charity, and other virtues, the entertainment¹³ whereof (is) an embellishment¹³ regarding the nature of superior wisdom. (5) And the abundance¹⁴ and violence¹⁴ of heresy, and falsehood, and deceit, and slander, and quarrelsomeness,¹⁵ and fraudulence, and ungratefulness, and discord, and miserliness and other vices, the connection whereof (with one, causes)¹⁶ also the deterioration¹⁷ of character¹⁷, and the abandoning¹⁸ of the care¹⁸ of the Ameshaspentas of fire, water and earth. (6) And the tyranny of the evil religion¹⁹ and idol-worship, and the lessening²⁰ of liberty,²⁰ and the abundant²¹ prevalence²¹ of greed in the person

1. These are supposed to be the Byzantine Christians. 2. *Agavín-ham dátagîh va patvandîh-ich*. 3. *Vâvarîhastan*.

4. *Ôl avarîtar pâtg*. Dr. West considers that these four faiths are Zoroastrianism, Mahomedanism, Christianity, and either Judaism or Idolatry. The reference is here to some system or brotherhood, such as we now have of the Bihâists in Persia, which consisted of a mixture of certain elements of the existing principal religions.

5. Comp. Pers. *kavan*, or *kuvan*, "a sodomite."

6. *Khûrtakân*. 7. Comp. Pers. *tîreh*, "obscure," "dark."

8. *Âzîdagân*; comp. Pers., *âzîdan*, "to injure," "to prick."

9. *Bûnik*, "of a good family or origin." 10. *Paêdâk*, "well-known."

11. *Frût gashtan*. 12. *Nimûtan*. 13-13 *Nfvdârishna mâhmânîh*.

14-14. *Kabadîh va chîrîh*, "excess and violence"; West reads, *kabadîh* (*î*) *vichîrîh*, "the abundance of the decisions."

15. Comp. Pers., *siturg*, "impudent," "quarrelsome."

16. Vices which lead to or mean.

17-17. *Khvârtan î haem*. 18-18. *Shedkûnâ pâhrîjîh* ("respect, reverence").

19. *Aka-daenîh*. 20-20. Reading: *kamîh î âzâtagîh*; or, reading *âvâtagîh*, "prosperity." 21-21. *Vêsh pâtakshdêh*.

of mankind, and the fulness¹ of heretical² views² in regard to sorcery, and the abundant³ propensity³ of many (a people) for suppressing⁴ the Religion of God.⁵

(7) The annihilation of the mastership of men, of one⁶ being over the other⁶, the desolation of cities⁷ even by grievous⁸ distress⁸, and the non-Îrânian evil monarchs who oppose one another and (their) grievous⁹ wounding,⁹ and the butchery¹⁰ of cattle, and the passing away¹¹ of the spirit of joy from the Îrânian countries, and the lodgment of lamentation¹², and weeping¹², and mourning¹³, and clamour in the territory (of Îrân), and irredeemable¹⁴ stupidity¹⁴, and degeneration¹⁵, and misfortune¹⁶, and the shortening of the life of man. (8) And (also) an abundance¹⁷ of laws¹⁸ of a conflicting nature¹⁸, and the approval of infidels by¹⁹ the oppressors, and the disapproval (by them) of people of good character and learning, and the fast²⁰ and frequent approach of want²⁰ and pestilence and other adversities, and the disruption²¹ and perverse²² constitution²² which overpower the internal provinces and lands belonging

1. *Pûrîh*. 2-2. *Jvît dâtistânîh*. 3-3. *Kabad girâyishnîh*.

4. *Madam stûbîh*, "overpowering." Pers., *stûh*. 5. *Yazatân*, God. 6-6. *Aêvag madam tanîd*.

7. *Jîvâkân rûstâkân*, "populated places." 8-8. *Mûstî-ich î girân*. 9-9. *Girân raêsha*. 10. *Zanishna*.

11. *Pazdîgîh*, comp. Av. *pazdu*, Pers. *pazdî* "a worm"; hence, "consumption or destruction." 12-12. *Shîvan va mûî*. 13. *Snađtyân*.

14-14. *A-vandishna kađdanîh*; comp. Pers., *kađdanî*, "stupidity." West reads *avandishna kađîh*, "unobtainable stature."

15. *Nasî zûrîh*. West, "non-existent strength."

16. Lit., "a destiny which has received a blow;" or, according to West, "blighted destiny."

17. *Kabadîh*. 18-18. *Âîn î sarâtag sarâtag*; lit., "of different kinds." Comp. Av. *saredha*. As an alternative for *âîn* West suggests *haêna*, "squadrons."

19. Lit., "among." 20-20. *Zût zût rasishnîh î nîyâj* (starvation). West, "the coming of the Zôti (reading: *zaôta*) to want".

21. Comp. Av. *shkap* or *chap*, "to break down." Comp. Pers. *shkâftan*.

22-22. *Vartag tâshishnîh*, Av. *tash*.

to the Irânian districts. (9) And the maintenance¹ of infidelity¹ to the Religion of God, the leanness² and affliction³ and slander of those of the good Religion,⁴ and the crying⁴ and wounding⁵ of the propagators of the Religion and (other) wickednesses, and the extirpation of most of the good works in the districts of Irân. (10) Much other misery which has been smitten⁶ during these two centuries (mentioned) in the Avestâ, some of which has passed away (with them)⁷, some of which (is) visible (now), and (some) of which is coming on as is evident (*paîtâk*).

(11) And this, too, (is) a statement regarding them, (which) the Revelation mentions thus: "That (is) the age which is highly mingled with iron⁸ [that is, (it is) of iron from any standpoint⁹ they view it], in which strongly¹⁰ begging¹¹ apostates will be born among them.¹² (12) Their strength (is) this that their approval¹³ is blind¹⁴ to both the doctrines¹⁴; their begging (is) this that always when they are able they do harm to others; when an old man appears at a meeting¹⁵ of youngsters,¹⁶ the latter¹⁷ are unfriendly¹⁸ to him on account of the evil age

1-1. *Ā-zandîh dâshlagîh*; comp. Av. *zanda*, "a false interpreter of the Avesta," "an infidel."

2. Av. *ni-zairina*, Pers. *nizâr* "macerated."

3. Comp. Pers. *gardîh*, "misfortune."

4. *Khrûsagîh*; Av. *khrus*, "to cry."

5. *Khûstûgîh*; comp. Av. *khad*, "to pierce"; Pers. *khûstan* "to extirpate."

6. *Makhîunt yegavîmûnêl*. 7. That is, with those centuries.

8. Reading: *ayagênîn* (Av. *ayanghaênî*), generally read *âsînîn*.

9. *Kûstag*, lit., "side." 10. Comp. Skr. *sthurâ*, *sthula*; Pers., *siturg*, "thick," "able-bodied". West, "sturdy."

11. *Khvâstâr*. 12. *Ash baên*.

13. *Pasand*. 14-14 *Avînishna kolâ 2 âîmag*, that is, they do not at all approve of the two doctrines. West, "their approval is unobservant of both the doctrines (*âîmag*)."

15. Reading: *karku*, comp. Av. *karshu*, "a thick crowd," "a meeting," or reading: *gurôg*, Pers. *gurôh*, "a crowd." West, *galag*, "a crowd."

16. Comp. Av. *varshni*. DM. *gû-dânân* "those who know how to make speeches." 17. Lit., "they." 18. *Ā-dûst*; Av. *zush*, "to love." That is they prove themselves hostile to him.

in which that man, who (is) a sage¹, is born [that is, they are unfriendly to the high-priests of a (Zoroastrian) religious institution,²].

(13) "They speak flatteringly³ [that is, they utter⁴ smooth words⁴], and they are wicked, and they use very eloquent⁵ language, so that they do render useless the teachings of *aêrpats* and *dastûrs*; and they dissever⁶ the temporal authority from the spiritual authority, and they attribute evil reputation to royalty and high-priesthood as (being) immoral, but (when these two are) united, (then) they bear⁷ a good name.³ (14) Anything, which they say, is always⁸ bad⁹; and that country which had a judge,¹⁰ they cast into a destructive¹¹ ordeal¹², (namely) into hell; know that they do inflict injury to all¹³ of them¹³ therein, until they attain to entire (*barâ*) wickedness through¹⁴ the (religious) reckonings they rely upon¹⁴, (both) he who is of the evil offspring disseminated¹⁵ by the apostate, (and) he who is the worst wolf, full of calamity¹⁶, full of depravity.¹⁷

1. *Frazânak*, Av. *fra* and *zan*, "to know."

2. Reading: *Aêrpatistâna dastôbaran*. Here *aêrpatistâna* is to be distinguished from *daptîristâna*, "a scientific institution."

3. *Âzâta gûbîshna*; comp. *âzâtîh*, "praise," "freedom."

4-4. Comp. Pers. *charb zabânî*.

5. *Pûrdağînûdâr*. Reading: *pûrtagînûdâr*, Av. *pouru* and *taku* "flowing"; it means "fully-flowing" or "very eloquent." Also comp. Pers. *pardak*, "an enigma;" hence "enigmatical."

6. *Sigûnd* "they cut." Huzvâresh rt. *sîg*, "to cut."

7. *Hû-nâm*. West's rendering: "they bring together (*avô ham*) those (who are) singular."

8. Comp. Old Pers., *hakaramchiy*. 9. *Agîh*, "evil"; West, "mischief."

10. *Dâtôbar*. 11. *Ganâg* for *ganrâg*, "smiting," "painful." Av. *angra*, rt. *angh*, "to torment." 12. *Var*; Av. *varangha*, "an ordeal."

13-13. Reading: *ham-ashân*. West, *amtyân*, "without intermission."

14-14. *Pavan aûshmûrîshna madam yegavîmûnd*, lit., "through the (religious) reckonings (or recitations) which they rely upon." That is, by acting according to the directions of their evil religion.

15. *Dûsh-vîft*; *vîftan*, "to emit seed", Av. rt. *vîp*.

16. *Voîghen*, transcribed in Avestic characters; lit., "calamity."

17. *Sarîtarîh*.

(15) "They strike here (below), the friend (smiting) him who (is) a friend; they defraud¹ him (the friend) of (the reward of) his own deeds [that is, always when they² are able to do so, they would rob him of his wealth], and they make it over to him from whom they get² abundance² in return; (and) when not (so), they seek him who (would be) an associate³ in theft³, and get the latter (*zak i zakâd*) to defraud the poor man, so that they may seize upon his belongings (*khvâstak*); and they drive⁴ him⁵ away when he would make a complaint.

(16) I shall not again create for thee, not here (below, such) a friend for him who is a friend, nor⁶ a brother for him who is a brother, nor a son for him who is a father, nor even a father for him who is a son; advised by me and putting faith in me they (will) reside⁷ in desirable places [that is, they will stay wherever they should (stay)], and they will walk in the garment⁸ in which they should (walk); and as to their (path) they will be made to quit⁹ it for the path of faith, and they will give utterance to the propitious (*avzûn*) learning (derived) from a knowledge of me."

(17)¹⁰ "This, that is (*aê*) the propitious learning of those of ours, we recognise as existing on account of the ascendancy of the poor¹¹, and the downfall of the great—greater than the poor on account of education—so that he (the poor) is, therefore,

1. Reading: *zabûnênd*, (traditional reading) *zadûnênd*; Chaldæ *zab*, "to buy" "to rob." According to DM., *zivend*, Av. *dib*, "to deceive," Pers. *ziv*, "deceit," "fraud."

2-2. A denominative verb from *patishna*, "abundant food."

3-3. Reading: *nishîn-jan* or *nishîn-gan*, "an associate in smiting," comp. Pers. *nishîn*. West, *nishîn-gûn*.

4. *Rtvinênd*, Av. rt. *rich*, "to throw off," "to abandon." It can also be read *rîjînênd*; comp. Old Pers., *rîzîdan*, "to be bruised," "to be broken into pieces," "to rot." 5. The poor man.

6. *Va la*, 7. *Mânishna yehvûnd*.

8. *Barhâmak*, comp. Pers. *bar ham kardan*, "to put on together," "to wear."

9. Comp. Pers. *gûsârdan*, "to abandon."

10. Sections 17 and 18 do not seem to be the words of Ahuramazda. 11. *Kas*, "the low."

at the mercy¹ of the tyrant in every respect.¹ (18) One who is thinking of the spirits,² becomes a spirit; one who (is acting) like a tyrant, becomes a Kaviḡ;³ being demoniacally disposed, one becomes a demon; and being a Kaviḡ in disposition, one becomes⁴ a follower of thieves.⁴”

(19) When good disposition and wisdom turn away from the countries of Irân [that is, they pass away], then destruction⁵ and winter, too, produced by the demons who are *daēva*-worshippers, rush together over these Irânian countries from the neighbourhood of disasters (*vôighn*), so that there will be less of rain, and there will be an increase in the secretly-moving and deceitful pestilence, that is plague; thus those of perverted wisdom, too, who are wicked, and even the unholy infidels rush together as companions⁶. (20) Like unto the howling (of the demons) they clamour thus:—“Consume and destroy, O king!⁷ since (it is) for thee to consume, and (it is) for thee to destroy; destroy even the (sacred) fires⁸, and consume even as food those of whom *sraōshâ-varexa*⁹ has been always the protector, and those who lead through (their) guidance the poor man of righteous judgment.” (21) That is, they would make them entirely separate¹⁰ (from others), and smite them; they carry away their wisdom which (is their) wealth; (know) that (*havâ-at*) when they rob them of their wealth, their¹¹ wisdom is lost.¹¹

1-1. *Pavan kolâ mandavam-t pavan pâc i ôlâ i sâstâr yehvânêt*. Lit., “in every thing he will be (or stand) at the foot of the tyrant.”

2. *Mainûg mînûg*. 3. Originally, a royal title, degraded later on and applied to persons spiritually blind. 4. *Ol dâjân hakhlêt*.

5. *Levît-mandavamîh*, “annihilation.”

6. *Pavan ham-hakhagîh*, Av. *hakha*, “a friend.” Comp. Pers. *hamk-hwâh*, “a fellow-citizen.” 7. Meaning, the king of the demons.

8. That is, the consecrated fires established in sacred places of worship.

9. The priest of penance or obedience is so called. Or, “those of whom the practice of obedience (*sraōshâ-varexa*) to Ahuramazda has been the protector.”

10. *Hâ-shhkâftan*; comp. Av. *skap* or *chap*; Pers. *shkaftan*, “to break down,” “to split.” 11-11. *Ashân khratû bârt yehvânêt*, lit., “their wisdom is carried away.”

(22) "And in that age, O righteous¹ friend¹, descendant of the Spîtamâs! my desire is not for thy coming,² nor for (spreading) the belief of the departure of the soul (to the spiritual world), [that is, the conveying and conducting of a truthful speaker³ (like thee) are (then) not required]; (in that age) those who are mean-spirited⁴ infidels will destroy this Word of thine, (namely) the Avesta and the Zand, [that is, they shall render them powerless⁵]; those mean-spirited infidels will injure their own souls for the love of the wealth which they produced."⁶

(23) And about the ninth and tenth centuries this, too, it⁷ reveals namely⁷:—"While⁸ that age is in progress, O Zarathushtra of the Spîtamâs! this happens that many a heretic will preach⁹ on the righteousness of the *ratû*-ship and the *dastûr*-ship,⁸ and few on the wickedness (of demons); and (under that garb) they will dry up¹⁰ waters, and wither¹¹ trees, and annihilate¹² all prosperity the manifestation of which (is) through holiness."

(24) He, Zarathushtra, again enquired of him thus:—"So what do they give to them thereby¹³, O Ahuramazda! when they dry up waters, and wither trees, and annihilate all prosperity the manifestation of which (is) through holiness?"

(25) Thereupon Ahuramazda replied (to him) thus:—"So do

1-1. Comp. Pers. *dûst i vîzah*, "a sincere friend."

2. *Yâtûnishna*, "coming."

3-3. *Mitra-gû*, "a speaker of love and friendship."

4. *Kûdag*; comp. Pers. *kûlâh*, "mean." West, *kardag*, "perfect." There is a reference here to mean-spirited teachers of other religions, who distorted the true meaning of the Avesta. 5. *Nizâr*, "lean," "macerated."

6. *Kard*, lit., "which they made." 7-7. Lit., "(the Revelation) speaks thus:"

8-8. The Pahlavi passage should read thus: *Amat zak avibâma sâtûnêt, hanâ yehamtûnêt, Spîtamân Zarathûshtra! aîgh kabad aharmôg ratîh va dastôbarh yasharûbîh yemalelând.....*

9. *Yemalelând*, "will speak."

10. Comp. Pers. *nâstîdan*, "to be lean," "to decay."

11. Av. *hushka*, "dry;" Pers. *khûshîdan*, "to dry up," "to shrivel," or "khûshîdan," "to wither". 12. Av. *nas*, "to decay." 13. *Pavan zak*

they give them those (things), O Zarathushtra ! while (*amat*) they¹ declare something² greater² for (their) progeny and relations,³ such as (they would) for their own souls, so that they speak much⁴ in favour of a share (*nîrmat*) for themselves, [that is, that for their own selves]. (26) Besides, they give (reward) to the Kigs⁵ and the Karapans⁵, to the shepherd⁶ who (is) a husbandman, and to the swift-horsed man who (is) a warrior well-known⁷ (among them), in such a manner as⁸ we in this world distribute a share of meat to those who are greater than the former, so that they may bestow on us sovereignty (*sharitiâih*); [(that is) in such a manner as⁸ we here below give meat (as a present) to those whom we hold highly dear.]⁹ (27) The wealth of a wicked man even here (below), O Zarathushtra ! is in the midst of the house¹⁰, among uncivilized¹¹ people, a lofty ornament¹²; (know) that we¹³ hold strong opinions¹³, of which the acceptance¹⁴ is most expressed¹⁴, just like the judgment of a poor pious man regarding one who is worthily righteous, whose public piety is to respect¹⁵ duties and acts of merit.

1. They, that is, the heretic spiritual guides and high-priests, flatter them, and manage to obtain their fees from their congregation in this way. This is probably a reference to the degraded condition of the priesthood.

2-2. *Min zak mas*, lit., "greater than those."

3. *Nafshâ-ân* in the sense of *khvîshân*.

4. The priests talk much for obtaining their fees rather than for saving the souls of their people.

5-5. These are the spiritually blind and the deaf people.

6. *Anshûû-pâha*; Av. *pasu*, *fshu*; Av. *fshuyant* "thrifty"; *fshû*, "to increase." 7. *Aêvâj-aê* for *aêvâjik*. 8. *Chigûn*. 9. The meaning of the whole paragraph is doubtful. The reply to the question is not quite fitting. The sense seems to be that presents are distributed to those whom the donors love or whose attention they wish to draw towards them. In the two centuries in question people will obtain gifts by flattering others. This act of unholiness will cause the drying up of water, the withering of trees, and the destruction of sacred fires.

10. Reading: *pavan mtyân mânishnîh*. If we read it: *pavan mtyân mtnishnîh*, "in a moderate view."

11. *An-ârâstân*, lit., "unrefined"; comp. Pahl. *ârâstân* Pers. *paêrâstân* "to adorn," "to elevate"

12. *Bâland vaêrâyishnîh*. 13-13. *Dînâ i stavra vakhdânim*.

14-14. *Î patirishnâ gûbîshnatar*. 15. *Franâmishna*; Av., *fra-nam*, "to bow down."

(28) "He asked of me again, thus :—' Will (there) be¹ so in that age, here (below) in this world, the best manifestation of the Ahuramazda-worshipping Religion [that is, 'will² any one profess truly the Ahuramazda-worshipping Religion³]? '"

(29) Thereupon Ahuramazda spoke thus :—" There will be, O Zarathushtra ! such superior⁴ ones among those men, as have been here (below) eloquent theologians, and they will be also men of limited wealth⁵ in the material world ; and the wicked and tyrannical men will call them, too, pestilence-creators and destruction-producers, (full) of harm and sorcery ; excepting thee, O Zarathushtra ! they will sanctify righteousness more largely, more powerfully, and more strenuously⁶. (30) Blind are those devils, who communicate with thee, and who are unaware of the tyrants ; and observant are those devils who communicate with them⁶, and think intelligently⁶ ; unknowing are those apostates who being near cause opposition against them so that this they say, namely : ' What thou sayest is manifest to us, that is, it is not so as thou declarest it ' ; when⁷ they speak (further) thus : ' This business of thee, O man ! is not mine [that is, it should not be done by me], nor thine [that is, you also should not do it], because this (is) no piety [that is, it is no act of merit]. ' (31) Since this one has been created for these words and thoughts of thine, of which thou, too, art aware—Aûshîdar, who is a picture of the Thinker of every thing whatsoever is here,—O Zarathushtra of the Spîtâmas ! for by the (material) intermingling of his own soul it comes into notice whether he is a holy person, or he has not been so."

1. *Hait.* 2-2. Lit., " will there be the dwelling of the Ahuramazda-worshipping Religion in anyone." 3. *Madam.* 4. I have read *andagag khvâstâg*, " little wealth."

5. Reading : *arvandâg-dômandihâtar* ; comp. Av. *arvanta*, " a warrior."

6-6. Lit., " who think with knowledge of those who are in communication with them." 7. *Mân* is here used for *amat*.

(32) And this, too, it says, thus :—" As to those who will take¹ birth¹, in the ninth and tenth centuries, I tell thee, O Zarathushtra of the Spîtâmas ! that they will be mostly the *drûjas* of greed, (and) it will be in their² wombs that they will be moulded, they who will help the vicious through their greatness in leadership, or through their fame in being followers (*pasôpâêih*)."

(33) About them this, too, it says, thus :—" Those men are more worthy of destruction " ; ' so spoke about them Ahuramazda, namely ' :—" those (so-called) holy persons, who carry about dead bodies in this world³, in order⁴ to destroy every (creature)⁴ of mine (by its infection) ; they destroy fires and deeply flowing⁵ waters ; their bodies (are) also cesspools of water⁶, which (are) of a frightful⁷ aspect⁷, (and) they are more helpful to causers of distress, those who are the corpse-holding wicked men (*dravands*). (34) Regarding them I say to thee, O Zarathushtra of the Spîtâmas ! that in those ninth and tenth centuries (there) will be born⁸ those who (are) the progeny of the *drûjas*, and are the wound-makers⁹ of Aharman, even one of them is more fit to be killed¹⁰ than ten *daêva*-worshippers ; and they, too, cause destruction to those (creatures) of mine—those of my Religion—regarding whose destruction¹¹ they say thus : ' If it is necessary for them to live, (they shall live) in our

1-1. Lit., " come." 2. That is, in the wombs of the *drûjas*.

3. The crime of carrying dead matter, without proper ceremonies and formalities, was regarded by the ancient Persians as a very heinous one. According to the *Vendîdâd* a person convicted of this offence deserved the extreme penalty of the law.

4-4. Reading : *pavan kolâ nâstan* (Av. *nas*) *i* li. West, *pavan kolâ dastûr*, " according to every high-priest."

5. *Gîrân tachishna*. 6. West, too, reads *mayâ-vakhdûn*, Pers. *âb-gîr*, " cesspools of water." 7-7. *Chtharag-âbmand i sahmgûn*.

8. *Yehamtûnd*, lit., " come," " arrive" (in this world).

9. *Raêsha-gâr* " killers " ; lit., " wound-makers " ; comp. Av. *raêsha*, " wound " ; or Pers. *rôshgâr*, *rôsh*, " wicked " ; hence " wicked-doers " West, *reshgâr*, " wound-producer."

10. *Zanishnâtar*. 11. *Zanishna-âbmandîh*, lit., " destructiveness."

own way'; but (*va*) they are wicked, and they reduce the power¹ of the great ones. (35) The worst² even (is) that they commit sin in the matter of precedence and subordination, who call thee one³ like Aharman³, O holy one of the Spîtâmas! they call them champions⁴, who kill those of thy Religion who are Ahuramazda-worshippers. (36) O Zarathushtra! they celebrate⁵ even my *yazishna* and *nîyâyishna* rituals without (naming) thee⁵; and O Zarathushtra! they think this thy worship as worst,⁶ and thy extollings as worst; they think also of these two blessings as worst, the Avesta and the Zand, which I announced to thee, I who am the most bountiful of spirits. (37) They encourage⁷ the worst kind of⁸ bloodshed⁹ as the best action for men, (namely) immoderate slaughter, who declare joy (to result) from that worst kind of deed; they also destroy¹⁰ (for themselves the bliss of) spiritual abodes; they annihilate¹¹ their own souls¹¹; they cause ruin to the bodily existences of this world; they consign their own souls to lamentation¹²; and (they destroy) the Religion, too, on which is based¹³ the mode¹⁴ of leading¹⁵ (to the right path) the people of the good Religion, who are associated with the most evil people of the same period."

1. *Va pavan mastî kâhênd*, "and they diminish those in authority."

2. *Vatarîh* for *vadtarîh*. Reading: *va tarîh*, "and their arrogance." The sin in the matter of precedence and subordination, as explained further on, is disrespect towards superiors and ill-treatment of inferiors.

3-3. *Ganrâk vârag*. To *vârag* comp. Pers. *vârêh*, "like," "resembling"; that is, one resembling the evil spirit Aharman. It can also be read *ianâg halag*, "striking (and) destroying"; to *halag* comp. Pers. *halk*, "ruining," "leading to destruction." West reads *khalakô*, "a trifle." His rendering is: "the sin which is smiting thee, they call a trifle (*khalakî*)." 4. *Nfvâg*; *nêv*, "a hero," "a champion." West reads *va janâg*, "and the smiter."

5-5. *Barâ min lak zak-ich î li yazishna va nîyâyishna âfrînênd*. The text in the original has been restored by me to suit the context. West reads "*barâ min lak zak-ich î lagân vandishna âzârênd*, "they distress those (duties), too, which (are) to be acquired (by) thy people (*lagân*)."

6. Otherwise: "they condemn this thy worship."

7. *Srâyênd*; Av. *thrâ*, "to nourish." 8. *Sarî-tar*. 9. Av. *raêsha*. 10. *Marenchînênd*. 11-11. That is, they destroy the happiness of their souls in heaven, by submitting them to damnation in hell.

12. *Khrûsishna*; Av. *khrûdh* or *khrus*, "to bewail." 13. *Madam mâ*, lit. "on which (is)." 14. *Âtînak*. 15. *Râyînitân*.

(38) And this, too, it¹ says (namely) :—" Zarathushtra asked Ahuramazda thus :—' So what (is) it (which) we should prescribe for those, who are not capable of military² exploits², that is, they have no weapons³ of war,³ they have no soldiers, and no supervising⁴ protector⁴; and their tormentors are many ?' 39. Ahuramazda replied thus : ' Thou shouldst develop the strength of those men who are strong-minded⁵, in whom (there is) a characteristic⁶ of⁷ being without comprehension,⁷ who⁸ are capable of joining the army⁸, (and) whose⁹ tormentors are many.' "

(40) And regarding the passing over of authority from the evil ones of that period this, too, it¹ declares, namely :—" Zarathushtra asked thus : ' Does that one, O Ahuramazda ! who is a Kaê or a Karapan, who is the worst ruler in authority, mingle again with the good¹⁰ ? ' (41) Ahuramazda replied : ' That one, too, O Zarathushtra ! ' (42) Zarathushtra enquired of him thus : ' Does that one, too, O Ahuramazda ! who belongs to good sovereignty, mingle again with the good, such as the Kaêsara¹¹ and the Khâkân¹² ? ' (43) Ahuramazda replied to him thus : ' That one, too, O Zarathushtra.' "

1. The Revelation. 2-2. Reading : *pavan dâra-snesh* (for *snesh-dârâh*), lit., "for wielding weapons"; comp., Av. *dâra*, Skr., *dhâra*, "the sharp edge of a weapon," and Av. *snatha*, "a smiting weapon." It might be read *pavan kêrî daênih*, lit., "for religious exploits," which meaning is not applicable to the context. West, *pavan drîgûsh*, "through being poor."

3-3. *Avzâr*. 4-4. *Madam pâmag*. 5. *Tôsht* (Av. *tevîshi*, "strength") *mînishna* ; better reading *tôshin mînishna* (from the same Av. word).

6. *Dakhshag*, Av. *dakhshata*, lit., "a characteristic mark." 7-7. *Pavan hûsh mûn lâ haît*, lit., "who are nothing in point of understanding."

8-8 *Pavan spâh tûbânîk havâ-and*. In the absence of intelligence you should do the best you can by developing their physical strength.

9-9. *Afashân kabad bîshîtâr*. 10. That is, "Does he ultimately improve and come in the class of good rulers ?"

11. Refers to the Kaêsara or Cæsar of the Eastern Empire of Rome.

12. The monarch of the ancient Chinese Empire in the West. The idea in this paragraph is, whether an ordinarily good ruler in Persia will attain to a mighty name again as those of the great neighbouring Empires.

(44) About the same evil ones¹ this, too, it says, namely:—"They, when they are cognisant¹ and (when) they understand, prefer *dirams*² (money) to (words of) holiness, that is, a reward³ appears to them to be better than good work and righteousness; they prefer darkness⁴ to light, and the worst world (of hell) to the best one (of heaven), and they promote difficulties. (45) 'About them, too, I say to thee that they are more to be destroyed than the leaping⁵ snake⁷, which (is) like the wolf and the lion; and they continuously advance⁸ in malice and harm until⁹ the time when⁹ that man comes, who (is) Chithrô-maêsana¹⁰ the holy, with (his) victorious club (*vazra*).' (46) He marches (forth) with three (times) fifty¹¹ men who (are his) disciples, who (are) strong, lofty, watchful of their duties¹² and religious opinions, who (are) of broad¹³ shoulders,¹³ of stout arms, very popular¹⁴, so that

1. Refer to §§ 37-39. 2. *Diramnak*; comp. Pers. *diram*, name of a silver coin, hence "money." West, *galimag* "sayings." These men know the law, yet for evil designs they prefer money to right conduct.

3. *Pârag*; comp. Pers. *bâreh* or *pâreh*, "a bribe," "a bribe given to a judge," "a reward."

4. In Pahl. *tam* or *tûm* is used; comp. Av. *temangha*, "darkness."

5. *Avâgînênd*, "help forward." 6. *Shasp*; comp. Pers. *shasp*, "leaping."

7. *Gaz*; comp. Av. *azi*, Pers. *gazâ*, "a biting serpent."

8-8. *Hamûc min zak franâmend*.

9-9. *Vad amat*. 10. Chithrô-maêsana is spelt in various ways. West suggests that the primary form is *Chîtrô-mêhan*, Av., *Chîthrô-maêthanem*, "of the racial home;" a title applied to a river in Kanga-daêza, and also to the *dastur* presiding over that province. It is supposed to be another name of Peshô-tanû, son of Vishtâspa. It is believed that he is immortal, and will appear again in the world on the Day of the Resurrection, and restore to Irân her old Religion.

11. Lit., "fifty triplets," that is 150. This number is indicated in the *Vahmâna Yasht*, chap. III, 27, 29, 42: *Va frâj sâtûnêt Peshyô-tanû î bâmk, levatâ 150 gabrâ î yasharûb mûn hâvishta î Peshyô-tanû havâ-and, pavan sihâ samûr jâmak pavan mainûg shapîr yakhsenûnd*. West translates "fifty triplets." 12. Lit., "work," "business."

13-13. *Frâkhû sâpt*; Av., *supti*, Sans. *shupti*; comp. Pers. *sust*, "the shoulder"

14. *Kabad milliyâ*; Semitic, s. v., "popular," "democratic." West, *kabad milth* "very hairy." The description of the hair is however given separately later on.

their stout¹ stature (is clothed) in black (garment made of fur);² wherefore (*high*) those demons and the vicious ones are afraid of them. (47) And that one smites Aharman together with the brood³ of which he is the father,⁴ the "demon of greed", whom, as is manifest, the *drñj* worships⁵ with a complete worship⁵; and those (of his disciples), who march forward on high service⁶ on horseback, smite the Turkish⁷ demon with dishevelled hair,⁷ the Arabs, and also Shedâspa⁸, the Christian Arûmân.⁹

(48) "And he instructs men chiefly in the instruction¹⁰ regarding (their) duties, the contented and the discontented; whoso does not agree in what he says, is not pleased by him¹¹; (but) contentedly lives¹² he, O Zarathushtra! whom he¹¹ brings round to (believe in) the Religion. (49) The same (person) he exalts¹³ with that mace (of the Religion), who (is) that¹⁴ very¹⁴ (person) who is rendered happy¹⁴ through (his) hands, (whose) happiness¹⁵ he is to maintain¹⁵ with his powerful arms, and with his youthful strength.¹⁶ (50) He attaches

1. *Stavra*; see Av. s. v.; West, "rough." 2. *Sihâkgîñh* for *sihâk-gîñh*, lit. "in black colour."

3. *Dâmân*, "creatures." 4. *Ab*, "father," the usual form in Pahlavi is *abû*. West reads: 3 *azg*, "three branches," viz., the Turkish demons, the Arabs and the Shedâspes: Pers. *azg*, "a branch."

5-5. *Yazêt pavan agavîn yazishna*.

6. *Bâland pîshagîh*.

7-7. The Turks were so called. These are the original inhabitants of Tartary, who finally settled in Europe. The Ottoman Turks had not, of course, come into existence.

8. This name is written Shedâspîh in *Vahûmana Yasht*, chap. III., §§ 3, 5, 8, 21. It is supposed to be a corrupt pronunciation of the name of some Byzantine emperor or general who defeated the Persians. Theodosius is the name suggested.

9. The Byzantine Romans were known to the Irânians as *Kirâstyâkig*.

10. *Âkhizishna*, Av. *hach*. "to guide"; originally from *â-hachîtan*, "to teach." 11. The teacher. 12. Lit., "walks contentedly."

13. *Masîñt*; comp., Av. *masu* Pers. *mah*; hence "to cause to be great."

14-14. *Hanâ-ham*.

15-15. *Khvârîkhêt khvâr dâshtan*; comp. Av. *khâthra*, "repose."

16. Comp. Av. *tevishi*, "strength."

power and victory entirely (*barâ*) to the Religion of Ahuramazda, and on account of that power and victory all (the people) become reverent¹ to it; when those (personages will) come who are the (unborn) sons² of Zarathushtra, who are to produce the Renovation in the world, (to produce) the undying and immortal ones who will be hungerless and thirstless long, for ever and everlasting (time)³."

(51) And regarding the destiny⁴ of the ten centuries comprised in the one millennium of Zarathushtra, and the intelligence (of the coming) of Aûshîdar, son of Zarathushtra, this, too, it relates, namely:—"When that century, which (is) the first concerning the Ahuramazda-worshipping Religion, from the time that Zarathushtra proceeded to the conference onwards (*frâj*) passes, what is destined (*barîn*) for the first century? (52) Thereupon Ahuramazda replied: 'The sun stops⁵ (for sometime).' (53) What is subsequently destined for the second, and third, and fourth, and fifth, and sixth, and seventh, and eighth, and ninth, and tenth⁶ centuries? (54) Thereupon Ahuramazda replied: 'The sun stops (for some-time).'

(55) "Then, when the (last) thirty years of the tenth century are unelapsed⁷ [that is, when thirty winters are unelapsed (*lakhvâr*)], a maiden who (is called) Shemîg-abû⁸ walks forward to the waters⁹, she⁸ (who is) the mother of him who

1. *Fra-nâmêt*, "bows to," "respects," Av. *fra-nam*.

2. These are Aûshîdar, Aûshîdar-mâh and Saôkshâns, who appear each at an interval of 1,000 years to renovate the world.

3. *Dêr hamâê vad avô vîspa*. 4. Comp., Pers., *barin frahâng*, "the science of Divinity," also "name of a book ascribed to Tahmûras;" *barin dâira*, "the heavenly sphere," "the terrestrial globe." West, *ôûrinag* "separation." 5. Otherwise, "The sun conceals itself." Comp. the uses of the Persian word *nihumbîdan*, "to stop," "to cover" to conceal;" (see Steingass).

6. What occurs in the tenth is given below separately.

7. *A-rânag* for *a-rândag*, "unelapsed," lit. "not passed."

8. *Shemîg-abû* is the Pahlavi rendering of the Av. name *Srûtat-feîhrî* i.e., "having a renowned father," (Zvârish). 9. To the Lake Kânsu

(is called) the illustrious Aûshîdar¹, and her origin is from Vôhû-raôcha², the son of Franya, who is related to the family of Isatvâstra³, who (is) the son of Zarathushtra, (and who is) born from Aurvij.⁴ (56) Then she sits in that water, and drinks it; and she highly conceives⁵ in her body⁵ those superior (*madam*) germs, which were the third of the last germs for Hvôvi, those which the holy Zarathushtra dropped; and those (germs) produce in her that son whose name is *Vakhshînitâr i Yasharâêih*,⁶ 'The Increaser of Righteousness.' (57) Though she is fifteen years of age⁷, the maiden has⁸ not before that united sexually with men,⁸ nor even afterwards when she becomes pregnant, until the time when she gives birth.

(58) "When that man attains the age of thirty, the sun stands⁹ still⁹ in the zenith of the sky for the lapse of ten days and ten nights, and it comes back again to that spot where it was¹⁰ created first at (the time of) the original¹⁰ (*frâj*) creation, so

1. In the *Fravardîn Yasht*, § 129, he is called *Ukhshyat-ereta*, "The Raiser up of the Bones (of the dead)," "The Revivor." The name of the maiden who gives birth to him is *Srûtat-fedhrî*. In the *Saddar Bândahishna*, she is called *Bad*. It is stated that, bathing in the Lake *Kâsava*, she will become pregnant from the seed of Zarathushtra, which is preserved there, and will bring forth a son. 2. One of the three sons of Franya remembered in the *Fravardîn Yasht*, § 97. He appears to belong to the family of Isatvâstra. See foot-notes, pp. 86-87.

3. Isatvâstra was the eldest of the three sons of Zarathushtra, born to him in his life-time. He was the chief of the priests, and became the *Magûpatân-magûpat* of his age. He died when the Religion was a hundred years old. The two other sons, *Aûrvatatnara* and *Khûrshîd-chihar* were agriculturist and warrior respectively.

4. She is apparently one of the three wives of Zarathushtra. The names of Zarathushtra's wives are not found in the Avesta, except that of Hvôvi, the daughter of *Ferashaôshtara*, whose name occurs in the *Fravardîn Yasht*, § 139. 5-5. *Frûjêt*; comp. *frûkhtan* or *afrûkhtan*, "to kindle."

6. *Vakhshînitâr i Yasharâêih*, an imperfect transcript of the Avesta name *Ukhshyat-ereta*.

7. This was considered to be the age of puberty. At the age of fifteen a person was supposed to have entered full manhood in ancient Irân.

8-8. *Levatâ gabrâân barâ vîfytân*. 9-9. *Barâ yegavîmûnêt*. 10. *Frâtûm frâj brêhîntî*.

that it occupies one quarter out of four quarters¹, and sheds² (its) burning light² over all the *kaēshvars*, which (are) seven. (59) So, too, of themselves, O Zarathushtra! from such circumstances³ (so, too) the manifestation of them is, so that they (the people) should know that (it is) the millennium which is destined⁴ (for those) who have been heard⁵ of by listening⁵ to this superior (*madam*) Religion⁵; so, too, they (are) for whom people do not know⁶ then that it is a thing⁷ that is extraordinary.⁷

(60) "Then, when that man becomes thirty years of age, he confers with the Ameshaspentas (archangels), who (are) good rulers, who (are) sincerely liberal⁸; on the next day⁹, that which is a bright day, it is manifest as though the embodied world (*ahū*) is unembarrassed¹⁰, and without the Kaē and the Karapan [that is, it is neither dumb nor deaf as to things pertaining to God], and without distress¹¹ [that is, it has not made itself separate from the things pertaining to God]; and it¹² is rendered full of life¹² [that is to say, it has become raining], and water¹³ again appears¹⁴ at different places in Airyana-vaēja, where the good Dâitya¹⁵ (is)."

(61) These are the characteristics of the two great centuries, the ninth and the tenth; the accuracy of the foretellings regarding what is to come to pass (is ascertained from) what (*denâ*) (has already) happened; and the accuracy (of the prophecies) regarding those events of those two great (centuries) which have already arrived, (and) which are described above, are being witnessed¹⁶ (by us).

1. Lit., "one finger-breadth out of four fingers-breadth." 2-2. *Tâpēt*. 3. *Min aētūn*. 4. *Barīn*. 5-5. *Pavan vashammūnishna vashammūnt*. 6. When these signs are not observable, people must know that the proper time for the coming of the Renovator has not arrived. 7-7. *Mandavam-t ī jvītiar hatt*. 8. *Hū-dahgān*; Av., *hū-dāo*; comp. old Pers. *hūdah*.

9. *Fraddāg*; that is, on his 31st birthday; the morrow of the Day of Judgment. 10. *A-mūst*. 11. *A-nas'honishna*.

12-12. *Pār khayā dātīg yegavīmūnēt*. West, *pār khayā dātīg*, "produced full of life."

13. *Mayā*. 14. *Yegavīmūnēt*. 15. The name of a river in Airān-vaēj, the *Vanghūt Daitiya*, (the "good-created,") of the Avesta. 16. *Gaōhās*.

CHAPTER VIII.

About the miracles which (happened) after the end of the millennium of Zarathushtra and the advent of Aûshîdar, until the end of the millennium of Aûshîdar, from the knowledge of the same period¹.

(1) The miracles of Aûshîdar at (his) birth in bodily form, of (his) gloriousness and words and deeds², (of) the position³ of the sun in the middle of the sky for ten days, the annihilation of the fiends of the four terrible⁴ races, the production of 3 cloudless⁵ springs for the trees, the enfeebling⁶ of the fondness of excess and blemish⁷, the much strengthening of the bonds of union⁸, the enjoyment⁹ of the good friendship of foreign countries, the great progress¹⁰ of the philosophy (*dânâkîh*) of the Religion, and the extolling of the greatness¹¹ of the resources¹¹ of the Mazdayasnian Religion, the several kinds of criminal scourges¹² for the smiting (of wickedness) by Aûshîdar.

1. *Min âkâsîh i ham zimânak.* *

2. West: "as to birth, glory of person, sayings and deeds."

3. West: "standing."

4. Comp. Pers. *zandah*, "terrible," "wicked." West's reading is *zang*, from Av. *zangra*, "the foot"; DM. *4-zanga*, "four-legged."

5. Reading: *an-avar-girîh*, Av. *axra* and *gar*; comp. Pers. *ba abra girifta*, "cloudy." Hence the whole expression signifies "cloudless."

6. *Nizârîghastan*, comp. Av. *zar*, "to be old"; Pers. *nizâr*, "lean," "macerated."

7. *Frêhî-bût va aîbî-bût*, comp. Av. *buiti*, "an idol"; lit, "the idol of excess, and the idol of vice." West, "superfluity and destitution."

8. *Patmân*, Pers. *paçmân*.

9. *Râmîhastan*, "indulgence"; perhaps "the indulgence to the good-friendship of non-Arian countries."

10. *Mêh-vakhshishnîh*, lit., "the great growth (of learning)."

11-11. *Mazûnîhâ i chârân*; comp., Av. *mazena* (*maz*) "exalted," "greatness," and Pers. *châr*, as in *lâ-châr*.

12. *Mâr-jan*, comp. Av. *ashtrâm-mairîm*, "an instrument for punishing criminals." Crime and wickedness were smitten away from the world by Aûshîdar by means of his religious instruments.

(2-3) In the fifth century of the very millennium (there was) the appearance of the wizard Mahrkúsha¹ for four years², in those years which are famous³ in all the *kaêshvars*⁴ that are

1. Pahl. *Markúsa*, Av. *Mahrkúsha* (see Westergaard's Fragment VIII., 2). Pahl. *Markús* is mentioned in the Pahlavi Version of the *Vendîdâd*, Fragard II, §§ 22, seq. ; *Dînâ-i-Malnûg-i-Khratû*, chap. XXVII., §§ 24-33 ; and *Dâdistâna-i-Dînik*, chap. XXXVII., §§ 94-96 ; and off and on in the *Dînkard*. The reference to him in the Larger *Bûdahishna* runs as follows :—

Amat hazârak i Aûshîlar roêshâ yehvûnêt, Markús sîj-chîhârî min tabkhmak i Tûr-i-Brâtrûk-raêsha, i khunth i Zaratûshtra yehvûnt, ôl paêtâgîh yehamtûnêt, pavan yâtûk daênîh va parîg-kâmakîh sahmgûn matrâ, i Markûsân karîtûnd, vabîdûnêt ; 3 shnat pavan zimistâna zak i sarta, va pavan hamîn zak i garma, levatâ amar varf va takarg dahishnîh avisâdnîstâr ; ângûn hamâk martûmân achâarak âlûsh avisâend ; va âkhar lakhvâr ârayishnîh i martûm va gaôspend min Vara-i-Yima-kart yehvûnêt ; denâ kâr râê pavan nihûstakîh kart yegavîmûnêt ;—“ When the millennium of Aûshîdâr comes to an end, the plague-faced (fatal) Markús of the family of Tûr-i-Brâtrûk-raêsha, who was the murderer of Zarathushtra, will come into appearance ; through the religion of the sorcerers, and through idolatry, he will cause terrible raining, which they call Markûsân ; for 3 years he will be the destroyer through cold winters and hot summers, accompanied with the production of continuous fall of snow and frozen rain ; thus all men will perish helplessly by fiery heat, and at last the reconstitution of mankind and cattle will be by the *Vara-i-Yima-kart* ; for this purpose it was constructed in a concealed (subterranean) place.”

Markûsân in Pahlavi is also taken as a denominative adjective derived from the Chaldæ *malkôsh*, meaning “autumnal rain,” and an attempt has been made to reconcile the Irânian legend of the world destroyed by winter with the Semitic legend of the Deluge. Against this theory two objections have been raised by M. Halévy : “(1) That *malkôsh* is purely a Hebrew word, and not Aramaic ; and (2) that the rains called *malkôsh* are beneficent rains falling in the arrear of the season ; the ritual in which it is mentioned thanks God who causes the rains to descend. It has nothing to do directly or indirectly with the Deluge.” The most important objection is that in the Irânian legend *Mahrkúsha* is the name of a man or a wizard, who sends down hail and snow in the dire winters.

2. DM. states seven years, which does not seem to be correct from the context of this section. Other authorities mention only three years.

3. *Buên shnat zak i srûb*. *Srûb* means “famous,” Av. *sru*, “to hear.” The years in which Mahrkúsha exercised his evil power on the earth.

seven, the coming and approach of the winter of Mahrkûsha, the annihilation¹ of most of mankind and cattle within three winters and in the fourth, through the severity² of those winters of the sorcerer³ Mahrkûsha, and through the blessings of the good spirits⁴ the dying away of the male⁵ progeny⁶ of Mahrkûsha during the fourth winter. (4) The unclosing⁷ of the Vara-î-Yima-kart⁸, the coming out of mankind and cattle (animals) from it,⁹ and (consequently) the complete¹⁰ renovation¹¹ of mankind and cattle most excellently¹² occurring from them.¹³

1. *Avísâtshna*. 2. *Shkaftîh*.

3. Here *yâtûgîh* is used for *yâtûg-î*. According to DM., "of (resulting from) the sorcery of Mahrkûsha."

4. This is the literal meaning of the expression *dahmân âfrîn*. "Dâhmân Âfrîn" is also the title of a benedictive prayer, otherwise known as the "Âfrîn î Amesûspendân."

5. Also written *garshna*, which is generally the Pahlavi rendering of the Av. *varshni*, "a male animal," rt. *varesh*.

6. Reading: *zâgân*, comp. Pers. *zâg û zîq*, "children;" according to DM. it can be read *zâishna*, "birth;" Pahl. *zâdan*; Av. *jan*, "to beget."

7. *A-khûmbishna*, from Pahl. *khûmbishna*, "concealing or hiding into a jâr (Av. *khumba*)."

8. Read the description of this Vara given in detail in the Av. *Vendîdâd*, Fragard II., §§ 25-42. Ahuramazda commands Yima to make a Vara, thus:—"Âat tem Varem kercnava, charetu-drâjô kem-chît paiti chathrushanâm, hathra taôkhma upa-bara pasvâmcha staôra-nâmcha, mashyânâmcha, sûnâmcha, vayâmcha, âhrâmcha sukhram saôchen-tâm. Âat tem Varem kercnava charetu-drâjô kem-chît paiti chathrushanâm, narâm aiwi-khshôithne; charetu-drâjô kem-chît paiti chathrushanâm, gavâm gâvayanâm" Yima is forewarned by Ahuramazda of a dire universal calamity happening in the future, which will clear off imperfect humanity from this world. He is, therefore, commanded to build a Vara as a refuge for the choice specimens of the good creation, viz., man, animal, tree, etc., which are to replace those that will be destroyed by severe winters.

9. Meaning, the Vara. 10. *Pûri* for *pûrîg*.

11. *Rûbîshnîh*, "spread," "increase," "progress."

12. *Avîrtar*. 13-13. *Mîn ôlâ-shân yehvûntan*.

(5-6). After those winters (there was) much and great increase¹ as to² the milk of cattle, and considerable³ nourishment of man³ from milk, and no⁴ illness⁵ in the bodies of cattle ; fullness and spaciousness⁶ of the world, and the glory⁷ of united⁸ humanity, and the sublime (*rabâ*) increase of liberality, and the decrease (*nizârîh*) of poverty among mankind ; just as the Revelation declares, namely :—“ So also, that (man), O Zarathushtra, though (*amat*) he be more unfortunate⁹ than he who (is) the acceptor¹⁰ (of his gifts, is) like the donor who, in the material world, (is) so forward in liberality by (*barâ*) his gifts ; that¹¹ (man) is remembered¹¹ ”.

(7) And this, too, it declares, namely :—“ When that winter will end¹², of which it is said that it (will be) full of heavy frost¹³, and fatal¹⁴, then beasts¹⁵, dark-coloured, and walkers¹⁶ far and wide¹⁶ will proceed towards the Mazdayasnians, and so they¹⁷ will contemplate that ‘ Hereafter the Mazdayasnians will no more hate us than they would

1. *Kabad va rabî avzûn*. That is, increase in quantity and quality. West, “ abundant and great increase.”

2. *Madam zak î*. 3. *Vêsh srâyishnih î mardûm*. Comp. Av. *thrâ*, Skr. *trâ*, “ to thrive,” “ to nourish.” 4. *Kam*, “ little,” “ less.”

5. *Khûjînagih* ; comp. Pers. *khûchîdan*, “ to grieve.”

6. *Frâkhûîh*, comp. Pers. *farâkh*, “ spacious,” “ plentiful.”

7. *Khanîîh* ; Av. *khan*, “ to shine.”

8. *Ham-bâjîtag*, comp. Pers. *ham-bâj*, “ an associate ;” lit. “ an association (of mankind.)”

9. *Dûsh-vakhtar*, for *dûsh-vakht-tar*, Pers. *bad-bakht-tar*.

10. *Patraftârtar*.

11-11. *Zak pavan mînishna katrûnêt*, lit. “ that one remains in the mind or thought.” According to DM., *zak pavan mânishna katrînêt*, “ that one remains in the dwelling.”

12. *Sachêt* ; Av. *sach*, “ to go,” “ to pass away.”

13. *Vas-takarg*, “ much frost,” “ full of snow-flakes”, comp. the Pahl. text of the *Vendidad*, Fragard II., §§ 22 seq. *Madam ôl ahî î astâbmand zak î sarîtar zimistâna yehamîtûnêt, mîn min zak stahmagîh zyash vas-takarg mrîtag zimistâna*. It is the rendering of the Avesta : *avi ahûm astvantem aghem zemô janghentu, yahmat hacha stakhrô mrûrô zyâô*.

14. *Marenechînitâr*, “ destroyer,” Av. *mrûrô*.

15. Better *dadân*, “beasts,” namely, cattle ; comp. Pers. *dad*.

16-16. *Frâkhû-raftâr*. 17. The wild beasts.

their own offspring¹; like a son the Mazdayasnians will here below bring up² the cattle which are good-yielding³, with love devoid of hatred⁴.

(8) "Then Ashavahishta will loudly summon⁵ and address⁶ the Mazdayasnians from the highest⁶ quarters⁶, thus:— 'You are Mazdayasnians (worshippers of Ahuramazda)⁷; none (of you) shall be such a slaughterer of cattle as you have been slaughterers before. (9) You should admonish good offerings to the *yazatas*⁸, you should admonish glory⁹ for (one's) person⁹; you being Ahuramazda-worshippers¹⁰, are you slaughtering cattle? (and) are you slaughtering those¹¹ of them by whom benefit is rendered unto you¹¹? who¹² will speak unto you thus [that is, on account of your help, (who) will speak to you thus]:—'You are Mazdayasnians, you will eat me for the comfort⁹ (of your body), until toads¹³ and bloody-lizards¹³ will eat¹⁴ me¹⁵.' (10) And you (as Mazdayasnians) admonish good offerings, admonish comfort (of the body), (and) the Mazda-

1. *Zák*, comp. Pers. *zák*. 2. *Madam debründ*.

3. *Hû-dâg*, "yielding in abundance objects of benefit" to the world, such as milk, etc. 4. *A-kînîh zûshâram*, "love without any tinge of malice;" comp. Av. *kaēnâ* and *zâôsha*.

5-5. *Madam barâ karitînēt va aētân yemalelûnēt*. 6-6. *Avartar naēmag*, "highest heaven." Here the comp, adj. is used for the superlative.

7. West: "You are for the worship of Mazda."

8. Reading: *vah-dahishna pavan yēzata*. According to DM., *vakhshishna pavan yezata*, "progress towards the *yēzatas*." West: *vakhshishna pavan dāta*, "increase in gifts."

9-9. Comp. Av. *ahmâi tanvô vazdvare*, "renown or glory for his person;" Av. rt. *vangh*, Skr. *vas*, "to shine."

10. *Mazdayasna-ît* for *Mazdayasna havâ-ît*. 11. *Zak min ôlâshân ôl lakûm aīyyârîntî*. 12. Meaning, the cattle as a body.

13-13. *Gaz va khun-karbâ* "scorpions and bloody-lizards;" compare Av. *vazaga*, and *kahrpu*; Pers., *gaz* and *karbû*.

14. Comp. Av. *gangh*, Skr., *ghas*, "to eat," "to devour." After^o the fifth century of his millennium, Aûshîdar will begin to renovate the world, when the slaughtering of cattle by men will cease, and the cattle will die its natural death, and its dead body will be eaten and devoured not by men, but by reptiles on the earth.

15. That is, "until I die a natural death, when not men but reptiles will begin to eat me."

yasnians slaughter cattle, even (slaughter) those of them by whom benefit is rendered unto them; [that is, (saying) 'you are Mazdayasnians, you eat me for the comfort (of your body), until toads and bloody-lizards will eat me.' "

(11) Willingly¹ the Mazdayasnians slaughter cattle, and willingly the Mazdayasnians cause cattle to be butchered², and contented³ (are) the cattle when they⁴ butcher (them); and gladly¹ the Mazdayasnians eat cattle, and contented (are) the cattle when they eat them. (12) And then when good spirits stand⁵ (as judges), the slaughterers and whatever⁶ they slaughter, and the butchers and whatever they butcher, and the eaters and whatever they eat, are together judged⁷ (by them).

(13) And this, too, it declares, namely :—" When that century comes to an end⁸, which (is) the fifth as regards the Religion of the Mazdayasnians in the second millennium, of all those who will be then living⁹ upon the earth, both the wicked¹⁰ and the righteous, two-thirds¹¹ of the country of Irân will be righteous, and one-third will be wicked; and so also the Tûrânians, those who (are) round about Irân, (and) the non-Irânians round about Irân, will remain¹²; the great increase¹³, here¹⁴ in the dwellings of those (who will be) in the material world, will remain (the same) as now."

(14) And this, too, it¹ declares, namely :—" When that millennium comes to an end, which is the first as regards the

1. *Khûrsandîhâ*. 2. *Bûrîncnd*, (a causal verb) Av. *bar*, "to bore," "to cut," Pers. *bûrîdan*.

3. *Khûrsand*. 4. The Mazdayasnians.

5. *Yehvînd*. 6. *Mûn-chesh*, "whatever object."

7. *Pâyîd*, comp. Pers. *pâyîdan*, "to watch," or *pây*, "rank," "grade." West : "are watched (by) them)."

8. *Barâ sachêt*. 9. Reading : *ahûîg*; *ahûi* in DM., perhaps for *ahûi-astâômand*.

*10. Better : *dravandân-ich*.

11. Comp. Av. *dva-thrîshva*.

12. That is, they will remain as they are now.

13. *Mas-avzûnîgîh*. 14. In this world. 15. The Revelation.

Religion of the Mazdayasnians, what is destined¹ at the end of² the first century? (15) Thereupon Ahuramazda spoke thus:—‘The sun³ stops at the zenith (*madam*)³.’ (16) And what is destined at the end of the second and third and fourth, fifth, sixth, seventh and eighth, ninth and tenth centuries? (17) Thereupon Ahuramazda spoke thus:—‘The sun³ stops at the zenith.’³

(18) “At the time when (the last) thirty years⁴ of the tenth century remain unelapsed⁵, a maiden⁶ who (is called) Shapîr-abû, (*aigh*) who (is) the mother of him who (is) the good Aûshîdar-mâh, proceeds on to the water⁷; her family descends⁸ from Vôhû-raôcha⁹, the son of Frânya, who¹⁰ is related to the family¹⁰ of Isatvâstra, who (is) the son of Zarathushtra,

1. Comp. my edition of *Dînâ-î-Maînûg-î-Khratû*, chap. XXVII, § 10:—*pavan barîh va zimânag va vachêr î barîn sâhînêt*. *Barîn* in Pahlavi means: “Providence,” “Destiny,” “The Supreme.”

2. *Âkhar*, lit., “after (the first century).”

3-3. *Madam nihûmbêt*; or “the sun conceals itself, or keeps itself out of view.” This is the traditional reading, but the philological reading is *ni-khûmbêt*, from Av. *khûmba*, “a jar.” Paul Horn reads the inf.: *nihembîtan* or *nûhûmbîtan*.

4. Lit., “thirty winters.” 5. *A-rânag*, for *a-rândag*, “unelapsed”, “remained;” comp. Pers. *râz rândan*, “to pass ones days.” West: “are unelapsed.”

6. The maiden here mentioned is *Vanghu-fedhrî* of the Avesta, whose name is here rendered into Pahlavi by *Shapîr-abû* “having a good father.” The Avesta name literally means “of a good parentage;” wherein *fedhrî* is the feminine of *palar*, *pîlar*, “a father.” *Vanghu-fedhrî* is the name of the mother of *Ukhshyat-nemangh* (Pahl. *Aûshîtar-mâh*), one of the three future prophets, who will be born in order to achieve the Renovation of the world (see *Fravardîn Yasht*, § 142). In Persian the maiden is called *Vêh-pad* or *Vêh-bad*.

7. That is, to the waters of the Lake Kânsava.

8. *Frâj-taôkhmak*, “pre-lineage.”

9. *Vôhû-raôchô* & *Frâhnyân*, who is mentioned in the *Fravardîn Yasht*, § 97, as *Vôhu-raôchah*, the son of *Frânya*. The latter had two more sons, namely: *Ashô-raôchah* and *Varesmô-raôchah*. *Yôishla* (*Gôshla* *Fryâna*) belonged to the same family. They seem to be some of the primitive teachers of the Religion. 10-10. Reading: & *baên dûtâg*.

(and who) is brought forth by (the Prophet's wife) Aûrvij¹. (19) Then in that water she sits and drinks it, (and) she conceives² highly in (her) body² those superior (*madam*) germs which (*aîgh*) (were) the second³ of the last of his germs for Hvôvi³, those that the holy Zarathushtra dropped,⁴ and those (germs) will produce⁵ in⁵ (her) that son whose name is *Vakhshînitâr-i-Niyâyishna*⁶ [that is, offerings⁷ (unto God then) increase⁸]. (20) Though Fifteen years of age, the damsel (*zihânak*) has not before that time united⁹ sexually with the male species⁹; nor even after when she becomes pregnant¹⁰, until the time when that (maiden) gives birth.¹¹

1. Zarathushtra had three wives, namely, Urvij, Arnij, and Hvôvi, of which the first and the third were *pâdshâh-zan*, and the second *chakar-zan*. Isatvâstra was born of the first, namely Urvij (a *pâdshâh-zan*). According to the Pahlavi legend regarding the marvellous births of the three future prophets, found in the Pahlavi *Bûndahishna* (Larger Edition), chap. XXXII., § 8:—*Adîn 3 barâ (sons) Zaratûshtra, chîgûn Aîshîtar, Aîshîtar-mâh, va Sôkshâus min Hvôvi yehvûnt; chîgûn yemalelûnêt aîgh:—“Zaratûshtra 3 yâvar ôl nazdigîh Hvôvi nîshâ hamâe vazlûnt, kolâ yâvar zak taôkhma ôl zimîg vazlûnt; Nairîyôsanga yêzata raôshnîh va zûr î zak taôkhma mekablûnt, va pavan nigâs dârishnîh ôl Anâhîta yezata avispârt; avigâma nafshâ ôl mîtar gûmijend; 99999 fravâhar î yasharûbân pavan pâmagîh gûmârt yegavî-mûnd.* (See S. B. E., vol. V., p. 144, and compare the Dînkard, Book VIII, chap. XIV., §§ 13 seq.)

2-2. *Madam lâlâ parû-tanu mûn yehvûnt*; comp. Av. *paru*, “full of,” and *tanu*; *parû-tanu*, “pregnant.” Or, *zak shûsra* (comp Av. *kshudra*) *madam lâlâ fravart*, “(she drinks) those superior germs pertaining to the superior *fravâhar* (of Zarathushtra).” According to West: *ôlâ zak shûsra madam lâlâ frûkht*, “she kindles in a high degree those germs.” 3-3. *Datîgar avdûm ash ôl Hvôv bûn*; here *Hvôvi* is the name of Zarathushtra's *pâdshâh-zan* (“privileged wife”). West: *ash ôl avô bûn zak frâj shedkûnt*. “(he) was dropping forth originally.” 4. Here *frâj shedkûnâ* is used for *frâj shedkûnt*.

5-5. *Baên yehabûnêt*. Here in all statements and predictions of the Revelation the historical present tense of verbs is used for the future tense, and sometimes a singular verb for a plural verb. 6. Which name means “The Developer of the Worship” of Ahuramazda. It is the Pahl. rendering of his Avesta name *Ukshshyat-nemangh*.

7. *Râtîh*; comp. the use of the Av. word *râiti*. The Pahl. word off and on means: “liberality,” “charity.” 8. Lit. “are caused to increase.” 9-9. Reading: *levatâ gabrâân barâ vipyîtan*; comp. Av. rt. *vip*.

10. *Âpûstan*; comp. Av. *âputhra*; Pers. *âbâstan*, “pregnant.”

11. *Pîsh min zak vad amat zak lâlâ zerkhûnêt*. Otherwise, “until that (prophet Aûshitar) is born.”

(21) "When that man becomes thirty years old, the sun stands still¹ in the zenith of the sky for² the lapse of twenty days and nights, shedding its burning light over all the *kaśhvārs* (regions), which are seven."

(22) So, too, is the manifestation of themselves³ [that is (people) should know that a millennium is destined (for⁴ each of them)] who are known⁵ through (our) listening to this superior Religion; so, too, they⁶ (are) for whom then (people) should know that (it is) a thing which is different.⁷

(23) "When⁸ that man becomes thirty years of age, he sits in conference with⁹ the Ameshaspentas (archangels), the good rulers who are sincerely¹⁰ liberal¹⁰; during the next day¹¹, that which is a bright day, it is manifest as though¹² the embodied world is unembarrassed¹³ and without (the presence of) the Kaīs and the Karapans¹⁴ [that is, (there is) none blind nor deaf¹⁵ to the things pertaining to God¹⁶], and without distress¹⁷ [that is, it¹⁴ has not made itself separate from the things pertaining to God]; and it is rendered full of life¹⁹ [that is, it has become raining²⁰], and (there is) water again in the different districts in Aīryana-vaēja, where the good Dāitya (is)."²⁰

1. *Barā yegavīmūnēt.*

2. *Pavan bālist ī zak asmān*, lit., in the highest part of the sky; comp. Av. *barezishta* and *asman*.

3. The appearance and birth of the three future prophets predicted by the Revelation. 4. *Hazangrōg-zima barfn.* 5. Lit., "which is heard of." 6. The future prophets.

7. Meaning that their birth is something different (supernatural), and it is a marvellous occurrence. West's rendering is entirely different.

8. "This, too, it (the Revelation) says, namely:—" is here understood. 9. *Ham-pūrsēt.* 10-10. *Hū-dākān.* 11. *Fradāk baēn yōm.*

12. *Barā paētāk amat*, for *paētāg barā amat*. 13. *A-mūst*, better read *a-marsta*; comp. Av. *mared*, "to crush;" or, Pers. *mūst*, "miserable."

14. That is, the opponents. 15. *Lā kūr va lā kar*; comp. Pers. *kūr* and *kar*; Av. *ku*, *kevitā*, and *karenā*. 16. *Mandavam ī Yazadān.*

17. *A-nas'hōniskua.* 18. The material world or the embodied existence.

19. *Va pūr khayâ dât yegavīmūnēt*, lit., "and lives are produced plentifully."

20-20. West differs: "that it has become extending, and is again great in various places in Aīrānvēj where the good Dāitya is." 21. Vide vol. XIII., note 2, p. 58.

CHAPTER IX.

About the miracles which (happened) after the end of the millennium of Aûshîdar and after the advent of Aûshîdar-mâh, until the end of the millennium of Aûshîdar-nâh and the arrival of Saôkshâns, from the knowledge of the same period.

(1) The miracles of Aûshîdar-mâh at (his) birth¹ in bodily form, (his) glory and words and deeds, the position of the sun in the middle of the sky for a duration of twenty days¹, and the approach² of the milk³ of cattle to the highest⁴ increase⁴, just as that (passage)⁵ says that only one young⁶ cow is milked for a thousand men [that is, it brings as much milk as (suffices for) a thousand men]; and as to leanness of hunger and thirst, so it says that from one beverage⁷ only one is satiated⁸ for three nights; (and) whoso eats meat⁹ of the size of a breast⁹, has too much for him for three days and nights.

(2) The lessening¹⁰ of the weakness of old-age¹⁰, and the longevity or increase¹¹ of life, the growth of nobleness (*airîh*) and peace, and the excellence¹² of charity and joy in this world.

(3) Just as this (passage) of the Revelation says, namely: "When the first ten years¹³ in that final millennium elapse¹⁴, then the Ahuramazda-worshippers are induced to

1-1. See footnotes to chap. VIII, page 2-2. *Yehamtûnîtan*, for *yehamtûnishna*.

3. Comp. Av. *paêman*, *payangh*; Pers. *pîm*, "milk."

4-4. *Ôl avarîtm avzûn*. 5. Of the Revelation.

6. *Az*, comp. Av. **azi* (see *Vend.*, IX., 37:—*azyâo*), rt. *az*, "to graze;" according to the Pahl. comm., it means "a cow three years old."

7. Reading: *payân*, from Av. *pi*, "to drink," "to nourish"; or *pishna*, "a meal," Av. *pillwa*.

8. *Sîr yehvûnêt*. 9. *Sînak masâê-t*; Pers. *sînah*, "the breast."

10-10. Reading: *kamîgîh zermânîh*, lit., "the lessening of old age."

11. *Vêshîh*. 12. Comp. Av. *vahishta*, "best."

13. Lit., "winters," 14. *Barâ sachêt*, Av. *sach*, "to pass on."

mutually ask one another¹, thus : ' Are we longer-preserving² ourselves (now) than was the case before³, owing to the cattle that are well-yielding, so that we require little food and less (*kam*) clothing? Have we more fully⁴ attained to love (now) than was the case with us before, owing to those cattle? Are we more liberal, owing to old age, in the hair⁵ of which the growth (is now more) than it had been the case before⁵? Are the thoughts and words and deeds of the women and children of ours more refined than they were before? (4) And was there such a thing, too, that one who was prepared⁶ for pure actions⁶, has become retrograded⁷ in the education of (his) child, and (his) punishment is arranged (therefor)? Does one (now) regard a Karapan like a *drúj*⁸, (and) does one kill him for his worst thinking, (him who is) without piety, (or) without any love for piety? (5) Near (*nazda*) here in this world does pestilence disappear⁹, just as it was heard¹⁰ through listening¹⁰ from the ancient Ahuramazda-worshippers, the truthful¹¹ proclaimers¹¹? (6) And now when we in a majority¹² are also so great supporters¹³ of this doctrine¹³, do we sanctify piety¹⁴ most steadily¹⁵ and

1. *Avó ham-pûrsînênd*, lit., "they will be made to ask one another."

2. Reading: *dêr-varespatar* for *dêr-varcspattar*, comp. Av. *dareghô-vârethman*, in which *vârethman* means, "a shield," or "shelter," rt. *var*, "to protect;" hence "affording protection for a long time," and Pahl. *vârespāt*, means "the master of protection." The literal rendering is: "Are we better masters of protection of life for a long period than we have used to be before now." West's reading: *sar-varsichtar*, "more hairy-headed." 3. *Chīgūn pīsh yehvīnt*. 4. *Būdaktar*, "more completely."

5. Lit. "in the hair which has grown up more (now) than (in the hair which) had grown up before? For *sarahthātar*, lit., "full of thoughtfulness and grandeur." 6-6. *Avīz-kār* (for *avīzak-kār*) *ārāthêd*.

7. Comp. Av. *uruzda*, "impurity."

8. *Drúj ānīnag*; otherwise "of the *drúj*-class."

9-9. *A-sījagīh yehamīnêd*, lit. "non-pestilence arrives."

10-10. *Pavan vashammūnīshna vashammūnt*. 11-11. *Rāst frāj-gūstārān*.

12. *Marak*, "in numbers," Av. *mere*, "to count," Pers. *mar*.

13-13. *Mas-dāštār ī dādīstāna*, "those who exerted most to maintain the Religion." 14. *Yasharāēth yasharūyīnam*.

15. Reading: *arūshak-āōmandthātar*, comp., Huzvāreshi *arūj* or *arūsh*, "firm," "steady." West's reading: *kharūshak-āōmandthātar*, "more vociferously."

most ardently¹ [that is, do we perform acts of religion and merit] ? ”

(7) This, too, it² declares, namely:—“ No one (*mâ lâ*) will pass away (from this world) in that last millennium, except those³ whom they will kill by hanging on the scaffold⁴, and except those⁵ who will die on account of old age⁵. (8) When fifty-three years of that millennium of his are unelapsed, sweetness and fat in milk and vegetables are so complete⁶ that men on account of their having no necessity of meat⁷, shall abandon⁸ the eating of meat ; and milk and vegetables shall become their food. (9) When three years have remained they shall abandon also the milk diet, and their food and drink shall be water and vegetables.

(10) “And during that millennium of his (there) shall be the release⁹ of Dahâk from (his) imprisonment⁹, the rising¹⁰ of Kereshâspa for the killing of Dahâk, the arrival of Kaê-Haôsrûi and his associates for helping Saôkshâns in the achievement¹¹ of the Renovation (of the universe)¹¹, and the improvement¹² of most of mankind with the nature and laws prescribed¹³ in the Gâthâs¹³, and several other miracles and wonders of which the happening in that millennium of his is revealed¹⁴.”

1. *Tvakhshâkîhâtar*, comp. Av. *thwakhsh*, “ to exert.”

2. The Revelation. 3. *Zakâê min zak*.

4. *Dâr-snesh* ; comp. Av. *dâuru* and *snâithish*. It may mean “by the spearing weapons,” or “by piercing with spears” (comp. Av. *dâuru*, “a spear,”)

5-5. *Mûn min zermânîh barâ vadîrênd*. 6. *Spûrîgthêt*.

7. *Basaryâ*, “ flesh,” “ meat-food.” 8. *Shedgânând*.

9-9. *Rânak bandîh î Dahâk* ; comp. Pers., *rân*, “ driving,” “ expelling.” Refer to the *Zand î Fahâman Yasht*, chap. III., §§ 55-61 ; *Bândahishna*, chap. XXIX., §§ 7-9 ; and *Dâdistâna-î Dînîg*, question XXXVI, 97, wherein details are mentioned relating to Dahâk, Kereshâspa and others.

10. Comp. Old Pers. *udapalatâ* ; Av. *uz* and *pat*.

11-11. *Pavan Frasha-keretîh kertârîh* ; Av. *Frashô-kereti*, “ resuscitation.”

12. *Nîvârishna*, “ embellishment ;” Av. *nî-var*, “ to decorate.”

13-13. *Gâsânîk*, “ pertaining to or contained in the Gâthâs.”

14. *Paêtâk*.

(11) And this, too, it declares, namely: "When that millennium, which is the second as regards¹ the Mazdayasnian Religion¹, comes² to an end², what is destined at the end of the² first century? (12) Thereupon Ahuramazda spoke thus: 'The sun conceals itself?' (13) And what is destined at the end of the second, and the third and the fourth and the fifth, the sixth and the seventh and the eighth, the ninth and the tenth century? (14) Thereupon Ahuramazda spoke thus: 'The sun conceals itself.'

(15) "And when thirty winters³ of its tenth century remains⁴, the maiden who is (named) Gûbâk-abû⁵, that one who is the mother of him who is Saôkshâns, the testifier" (to the Revelation), that is, (he is) the demonstrator⁷ of the path by which to entirely remove⁸ the opposition of the Blemish-giver⁹, proceeds on to the waters, her family descent¹⁰ (is) from Vôhû-raôcha, the descendant of Frânya, who is connected with the family of Isatvâstra, who (is) the son of Zarathushtra, and who is brought forth by (the Prophet's wife) Aûrvîj. (16) 'That maiden, whose name is all-overpowering¹¹, is so all-overpowering, as she through a delivery¹² gives birth to him who overpowers all, (namely) the injury from the demons as well

1-1. *Pavan Daëna Mazdayasnân.*

2-2. *Barâ sachêl*, "entirely passes." 3. Years. 4. *A-rânag*, "unpassed," "unelapsed."

5. The Pahlavi rendering of the Av. proper name *Eredatfedhri*, "having a testifying father," (see West, p. 115, note 1).

6. *Gûbâk*. 7. *Nimûttâr*, "one who shows" how to do a thing, "an exhibiter." 8. *Barâ-bûrtan*, "to carry away entirely or thoroughly."

9. *Aîb-dat* (the Evil Spirit) *paîtîyârak*.

10. *Afash frâj taôkhmak*, lit., "her former lineage." See the footnotes to chap. VIII., §§ 18-19.

11. *Havispa tarvînîlâr*; comp. Av. *vispa taurvairi*, "all-destroying." Comp. Av. *Fravardîn Yasht*, § 142: *Kanyâô Eredat-fedhryô asha~nyâô fravashîm yazamaidê, yâ vispa-taurvairicha nâma; avatha vispa-taurvairi yatha hâ tem zîzanât, yô vispa taurvayât daëvâatcha ibaêshâô mashyûatcha, paîtishtâtêcê jaê-karshtahê ibaêshanghê*. The last three Avesta words are not rendered in the Pahlavi version given above in this section.

12. *Pavan zerkhûnîshna*, lit., "through begetting."

as¹ that from mankind.' (17) Then in that water she sits, when the maiden is fifteen years (of age), and it² gives into her³ him, whose name⁴ (is) the Victorious Benefitter, also (his) name (is) the Body-maker⁴; such⁵ a Benefitter as does good to all embodied lives, and such a Body-maker as seeks great⁶ comfort⁷ for embodied men, alike possessing body and possessing life⁸. (18) Not before that time⁹ had she coupled¹⁰ with men, nor afterwards when she becomes pregnant¹¹, nor before the time when she delivers.

(19) "When that man (Saōkshâns) becomes thirty years (of age), the sun stands still in the topmost part (zenith) of the sky for thirty days and nights long; and at that position it arrives again, namely, at that which is destined for it¹²."

1. *Zak-ich va zak-ich*, 2. The water. 3. *Zak baēn-dahēt*, "introduces or injects in that (maiden) "

4-4. Comp. Av. *Fravardîn Yasht*, § 129: *Yô unghat Saōshyâns Verethraja nâma, Astvat-eretasha nâma. Avatha Saōshyâns yatha vîspem ahûm astvantem sâvayât; avatha Astvat-eretô, yatha astvâō hâ ushtanavâō astvat-ithyējanghem paitishtât* Also comp. *Vendîdâd*, XIX.

5. *Tanû-kertâr*, for Av. *Astvat-eretô*.

5. *Chîgûn ham*, 6. *Madam*.

7. *A-sijîh*, lit., "non-disturbance," "non-injury;" hence, "ease or happiness."

8. According to the Avesta mentioned above, he will stand against the destruction of all bodily creatures, and help forward their physical and spiritual welfare.

9. Before she sat in the water of the river Kânsu.

10-11. See the foot-notes to chap. VIII., §§ 20 seq.

12. Lit., "which is fixed through destiny."

CHAPTER X.

About the miracles which (occurred) after the end of the millennium of Aûshîdar-mâh and the arrival of the Beneficent Victor,¹ until the end of 57 years of Saökshâns² and the gift of the Renovation³ in the world.

(1) About the miracles of Saokshâns as to (his) person, splendour, (and) glory, it⁴ says thus : " When the last rotation⁵ of those rotations of the age (years) of Aûshîdar-mâh occurs, that man Saökshâns will be born⁶, whose food will be spiritual, whose body (will be) like the sun [that is, his person will be as shining as the sun] ;" this, too, that " he sees from all sides with six eyes⁷, (and) he closely perceives the remedy for the afflictions of the *drûj*."

(2) This, too,⁸ that " he will possess⁹ the Kayânian glory, which (is) victorious, and which the brave Fraëdûn¹⁰ bore when Azi-Dahâka¹¹ was killed by him ; and Kaê-Haösrûi¹² carried it when he killed the Tûra Frangrasyan¹³ (Afrâsyâb) ; and Frangrasyan bore it when he smote Dravê Zainîgâg¹⁴ : (and)

1. *Sût-âbmand Pîrûjgar*. 2. The last of the 3 prophets who will accomplish the Resurrection and the Renovation of the world.

3. Av. *Frashô-kereti* mentioned in *Yasht* XIII., 58, *Yasna* LXII., 3.

4. The Revelation. 5. *Vartishnûh*. 6. That is, 28 years later than the date suggested in chap. IX., §§ 15-19.

7. That is, he sees things three times more fully than the ordinary human being can do. 8. This, too, the Revelation declares.

9. *Lêvatâ yehvânêt*, lit. " will be with."

10. See vol. XIII., Pahlavi Introduction, § 25. 11. See *ibid.*, § 26.

12. See *ibid.*, § 39. 13. See *ibid.*, §§ 31, 39.

14. According to Darmesteter's version of the Larger *Bûdahishna*, chap. XLI., " it is the name of an Arab chieftain who invaded Irân in early times and killed many with his evil eye, till the Irânians invited Afrâsyâb to destroy him " (see West, pp. 116-117).

Kaê-Vishtâspa¹ shall bear it when he sticks² entirely to righteousness, whereby he shall remove the *drûj* from this world of righteousness.³"

(3) And this, too, that "During fifty-seven of his years (there) will be the annihilation of the devilishness⁴ of the two-footed race⁴ and others, and the suppression⁵ of sickness and old age, death and affliction⁶, and all other distresses of tyranny, heresy, and evil; (there) will be perpetual⁷ growth of fresh vegetation⁷, (and) joyfulness in all the creations; (there) will be seventeen years of vegetable eating, thirty years of liquid food, and ten years of spiritual food."

(4) "And all the grandeur and glory and power which have been in all those who (are) illustrious, glorious and powerful, will reach together in him who⁸ (will be) above them⁸, and in those who (will be) his; when many just and able⁹ ones will be well-helped forward¹⁰, and (rendered) splendid and powerful; and through their power and glory all the *drûjas* and (their) heroes¹¹ will be overpowered¹². (5) And all mankind will stand¹³ on one unanimous ground¹³ as to the Religion of Ahuramazda, owing to the will of the Creator, and the command to him¹⁴ (*Saôkshâns*), and the instrumentality¹⁵ of his companions."

1. See Pahlavi Intro., § 41. 2. *Hakhtêt*.

3. See *Zamyâd Yasht*, §§ 92—93.

4-4. *Dô-zangân taôkhmak drûjih*.

5. *An-âvishna*, lit., "without lustre," or "lifelessness." Comp. Pers *âb*, "lustre" as of a diamond.

6. Av. rt. *tbish*, "to torment."

7-7. *Hamîshak aûrvara zarîn vakhshishna*.

8-8. *Î madam ân*. 9. Comp. Pers. *kaî*, "just," "innocent," "noble,"

10. *Hû-sachîhastan*, Av. *sach*, "to proceed onward."

11. *Gurd-ash*, comp. Pers. *gûrd*, "a hero."

12. *Vânîhêt*, Av. *van*, "to conquer."

13-13. *Madam aêvak hamîh yegavîmûnd*, where *aêvak-hamîh* means "unity."

14. *Ôl* here used as a substitute for *ôlâ*.

15. *Avzârîh*.

(6) At the end of (those) fifty-seven years, the *drûj* Aharman will be annihilated, (and) the Renovation of the Future-embodied-existence¹ will take place. (7) All the good creations will be endowed² with purity (and) complete happiness³. (8). Just as the Revelation declares, namely: "When that millennium comes to an end, which is the third of the Religion of the Ahuramazda-worshippers, then the Ahuramazda-worshipper, whose name is the Victorious, walks forth from (the river) Kânsû⁴ with a thousand companions and maidens⁵ of surpassing⁶ nature⁶, also virtuous attitude⁷, (and) of good character⁸; and he will smite the wicked men who are oppressive, and annihilate them."

(9) "Then those Ahuramazada-worshippers will smite, and (there will be) no smiters of them. (10) Then those Ahuramazda-worshippers will create a desire for⁹ the Renovation in the world, (they will be) ever-living, and ever-beneficent, and ever longing for the Lord¹⁰. (11) Then I, who am Ahuramazda, will produce the Renovation in the world according to (my) will, ever-living, and ever-beneficent, and ever-longing for the Lord."

1. *Frasha-kereta Tanû-i-pasîn yehvînêt*.

2. *Nîvârtîhênd*, "will be adorned or embellished."

3. *Av. pôuru-shaêta*.

4. Name of a sea, which is identified with the Hâmûn Sea in Seistân. See *Bûndahishna*, chap. XIII., 16; XX., 34; XXI., 6-7.

5. Reading: *bigar*, comp. Arabic *bigar* or *bâgarah*, "a maid."

6-6. Reading: *pa vand haêma* for *pavan vand-haêma*, lit., "with a conquering nature." Here *vand* for *vandîg*.

7. Reading: *nôk-var-ich*; comp. Pers. *bar*, "bearing," "attitude."

8. *Hû-râs*, lit., "of a good path."

9. *Kâmak yehabûnd*. 10. Ahuramazda.

દીનકર્દ કેતાબ,

તેની

અસલ પહલવી એબારત, ઈંગ્રિજ અક્ષરે તેનું વાંચણ,
ઈંગ્રિજ તથા ગુજરાતીમાં તેનો શરેહ સાથે
તરજુમો, અને તેમાં આવેલા મુશ્કેલ
પહલવી શબ્દોની ફરહંગ.

કર્તા:

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંજાણા, બી. એ.,

નામદાર સર જમશેદજી જરથોસ્તી મદરેસાના વડા શિક્ષાચુર.

વૉલ્યુમ ચઉદમું,

દીનકર્દના સાતમા પુસ્તકમાં આવેલું
પહલવી ઝરથોસ્ત-નામું, ભાગ ૨ જો.

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટ્રાન્સલેશન ફંડના ત્રસ્ટી સાહેબોના
આસરા હેઠલ છપાવી પ્રગટ કર્યું છે.

લંડન:

કેગન પૉલ, ટ્રેન્ચ, ત્રૂબ્નર અને કુંપની.

પ્રગટજરદી સને ૧૨૮૪, ખ્રિસ્તી સને ૧૯૧૫.

[All Rights Reserved.]

મુ'બમ મધે, “ ધી ડેક્લન પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ ” માં, મેસર્સ કલેરીજ અને કુ'પનીએ,
“ ધી બ્રીટીશ ઇન્ડિયા પ્રેસ ” માં મી. બીલરે, અને “ સાંજ વર્તમાન ”
પ્રેસમાં મી. ર. ન. વાઝાગાંધીએ દીનકર્દતું આ ૧૪ મું વૉલ્યુમ જાપ્યું છે,
અને

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંજાણા, બી. એ., એ
નાં ૮૫, ખંબાલા હીલ, મુ'બમ મધે પ્રગટ કીધું છે.

ગુજરાતી તરજુમાનું સાંકેત્યું.

દીનકર્દ પુસ્તક સાતમું,

પહલવી અરથોક્ત-નામું. ભાગ ૨ જે,

બાબ ત્રીજો.

એ બાબની શરૂઆતમાં આવેલું મથાલું.

- (§§ ૧-૪) અહુરમઝદ સાથની પહેલી ગોક્તેગોમાંથી પાછા ફરીઆ પછી અરથુસ્ત્રનું પોતાની ખુદાઈ પેગામબરીનું જાહેર કરવું.
- (§§ ૫-૭) પેગામબર સાહેબની વાચઝો, ખાસ કરીને જવએતૂગ-દસ, યાને જાતી ભોગ આપવાની લલામણમાં, સાંભલીને છેડાઈ પડેલા કાકો તથા કરપનો.
- (§§ ૮-૧૦) પેગામબર સાહેબના શીક્ષણોની સચાઈ, ઉસિક્ષેના નખીરા તુર અઉવઘિતા-દેગ જેવા પોહચેલ અને દુરઅદેશ શખસથી કબુલ કરવામાં આવી.
- (§§ ૧૧-૧૩) અરથુસ્ત્રના કાર્યસાધક શીક્ષણો અને અંગત ચાલચલણની તેઓનાં સાંભલનારાઓ ઉપર ચમતકારીક અસર.
- (§§ ૧૪-૨૦) અઉવઘિતા-દેગ જેવા સાખી પક્ષના સરદારને પોતાની હારોલમાં કેમ સમજાવી લેવો તે બાબે અહુરમઝદ તરફથી અરથુસ્ત્રને મલેલી વહી.
- (§§ ૨૧-૨૩) દીનને માટે પોતાની દુન્યવી માલમતાનો ભોગ આપવા અરથુસ્ત્ર પાસે અહુરમઝદે મોકલેલો વએદ્રોષ્ટ ઉપર પેગામ.
- (§§ ૨૪-૨૬) વએદ્રોષ્ટને એ માગણી સ્વીકારવા તકાબરીથી ના પાડી.
- (§§ ૨૭-૨૮) વએદ્રોષ્ટને શું શીક્ષા થશે તેનું અહુરમઝદ તરફથી જાહેર થવું.
- (§§ ૨૯-૩૫) હોમનું દજેલું પાણી પાછ કાળા ગોધાને સાજો કાઢો તે બાબેનો મોજેજો.
- (§§ ૩૬-૪૧) અરથુસ્ત્રની છાંદગીનો છેડો ચાલુવા અહરેમન અને તેના ગોઠીયાઓએ કાઢેલી છુપી મસલત અને અહુનવધ્યના પાક કલામની ચમતકારીક અસરથી એ યુરાઈની શક્તિઓના છુપા હુમલામાંથી અરથુસ્ત્રનું બચી જવું.

- (§§ ૪૨-૪૬) એ પવિત્ર કલામનું લણતર સાંલણી દેવાની શક્તિનું દુટ્ટી જવું અને તેઓનું જમીન હેકલ ભરાઈ જવું.
- (§§ ૪૭-૪૮) દેવાની પરસ્તેશ કરવા બધા આદમીઓને કેવી રીતે ભોલવી નાખવામાં આવે છે તેનું બયાન.
- (§§ ૪૯-૫૦) દેવાની પરસ્તેશ કરવાની જગ્યા તથા વખત.
- (§§ ૫૧-૫૩) દેવ પરસ્તનું માનવું કે તેની સંપત્તિ જે જશુન દેવાને તેઓ આરાધિ છે તેઓથી છે, અને અહુરમઝદે તે દેવ પરસ્તના અંતની કાઠિલી આગાહી.
- (§§ ૫૪-૫૬) સ્પેન્ત આર્મૈષ્તિના આકારમાં દુજ અર્યુશ્ત્રને લલચાવશે તે માટે અહુરમઝદે આપેલી અર્યુશ્ત્રને ચેતવણી, અને તેની કરપીણ શીક્ષાઓને કેમ તોડી પાડવી તે બાબે અહુરમઝદનું શીક્ષણ.
- (§§ ૫૭-૬૨) અર્યુશ્ત્રને દુજે કેમ લલચાવ્યા, દુજને તેની કદરૂપી હાલત ઉઘાડી પાડવાની તેને કેમ ફરજ પાડી અને પવિત્ર કલામ પઢવાએ તે કેવી રીતે નાશ પામી તેનું બયાન.
- (§ ૬૩) અર્યુશ્ત્રે માણસોને પોતાનો ભેદ ખુલ્લો કાઢે.
- (§§ ૬૪-૬૬) વીસ્તારપની અર્યુશ્ત્ર ઉપરની વધતી જતી મેહરબાનીને લીધે તેની દરબારના ઉમરાવોનું અર્યુશ્ત્ર ઉપર અદેખાઈથી જોવું અને તેને તોડી પાડવાનું કાઠિલું કાવતું.
- (§§ ૬૭-૬૯) અર્યુશ્ત્રનું કેદમાં પડવું અને તેનાં સંકેટ.
- (§§ ૭૦-૭૨) પોતાની ખુદાઈ પેગામબરીની સચાઈ સાબેત કરવા માટે અર્યુશ્ત્રે કાઠિલા મોજેજઓ, જેવા કે સુવેલા ગોધાને સજીવન કાઢે, શાહ અને તેના લોકોના મનમાંના વીચારો વાંચીઆ, અને બાબીલોનીઅન જાદુગરીનો દેશમાંથી નાશ કાઢે.
- (§§ ૭૩-૭૬) દીનનાં સીધાંતોની વીસ્તારપ અને તેના દાનાવોની ખાતરી કરવા દાદાર અહુરમઝદના ફરમાનોથી બહમન અને અરદીખેહેશ અમશાસ્પદોનું, તથા આદર યઝદનું જાહેર થવું.
- (§§ ૭૭-૮૨) નવો દીન કબુલ રાખવા અને તેને પ્રજામાં ફેલાવવા માટે એ ત્રણ યઝદોનો વીસ્તારપને પેગામ.
- (§§ ૮૩-૮૭) અમશાસ્પદોના સંદેશ લઈ જનાર નઘર્યોસંગ યઝદે ઇજેલા હોમનું પાણી તેની સાથે મંગ લેલીને પીવાડયું જેથી તે ભવીષ્ય જોવાને શક્તિવાન થયો.
- (§§ ૮૮-૯૦) દેવો, ખાસ કરીને યુસ્સાનો એશમ દેવ, પોતાની હાલતથી નાઉમેદ થાય છે અને ખ્યઓની પ્રજાની મદદથી ધરાનીઓને નુકશાન કરવા ઇચ્છે છે.

બાબ ૪ થો.

એ બાબની શરૂઆતમાં આવેલું મથાણું.

- (§§ ૧-૨) અરથુસ્ત્રના ગાથાનું ગાયણુ સાંભલીને વીસ્તારપના બાદશાહી મકાનમાં જીવવાલી તેમજ નીરજીવ પદાર્થોમાં ખુશાલીનું પેદા થયું.
- (§§ ૩-૪) આતશની વરનીરંગને અરથુસ્ત્રથી કરી બતાવવામાં આવેલો અખતરો અને પ્રજા ઉપર તેની અસર.
- (§§ ૫-૭) દીનને ફેલાવવા માટે અરથુસ્ત્રે વીસ્તારપને કીધેલો આગ્રહ.
- (§§ ૮-૧૦) જુદા જુદા હુતરો અને એકમો ઉપર અરથુસ્ત્રનો અગ્નયણ કાણુ.
- (§ ૧૧) અવસ્તા એજ એક મોટો મોજેજો.
- (§§ ૧૨-૧૩) પેશોતન જેવા એક ખેટાની અહુરમઝદ તરફથી વીસ્તારપને ભેટ.

બાબ ૫ મો.

એ બાબની શરૂઆતમાં આવેલું મથાણું.

- (§§ ૧-૨) વએસપ કુટુંબના સએતની રથને લગતો મોજેજો.
- (§§ ૩-૧૦) સએતની રથના મોજેજનનું, વીસ્તારપના ફરમાનથી લોકોમાં જાહેર દેખડાવવું, અને તેથી કરી વીસ્તારપની લોકપ્રીયતાનું વધવું.
- (§§ ૧૧-૧૨) એ રથનું બે રથમાં છુટું પડી જવું.
- (§§ ૧૩-૧૪) આ અને આગળ બાબમાં વર્ણવેલા મોજેજઓનાં તુરત વેલાના તથા લાંબે વખતે નીપજનાર પરીણામોનું બયાન.

બાબ ૬ થો.

એ બાબની શરૂઆતમાં આવેલું મથાણું.

- (§§ ૧-૨) પેગામખરના એલાઓના મોજેજઓ વીશેનો ઇસારો અને સીકનદરથી થયેલી ખરાબી પછી અવસ્તાની કેતાઓનો ફરીને ગંજે-ઇ-શાયગાનમાં એકઠો કરવામાં આવેલો સંગ્રહ.
- (§§ ૩-૪) અરપદ્યારના ખેટા બહમન સુધી ઉતરી આવેલા દીનના સુધાર-કેતોનું લક્ષુ કાર્ય.
- (§§ ૫-૬) વડા દસ્તુર સએનવના મોજેજઓ તથા ઇરાન ઉપર સીકનદરે વરસાવેલા ગજઓ.
- (§§ ૭-૧૦) ચાર વડા દસ્તુરો, અરેબઓ, સુતો-રપાદઓ, અરયધહાઓ તથા રપેન્તો પ્રતાઓએ આપેલું દીનને રક્ષણ.

- (§§ ૧૧-૧૭) સાસાની વંશના પહેલા શાહ અરદશીર અને તેના વડા વછર અને દસતુ-
રાન દસતુર તનુ-સરે પોતાના જમાનામાં દીન સમારી તે બાળેનું વણું ન.
- (§§ ૧૮-૨૦) આદરબાદ માહરેસ્પંદાનથી દીનનું સમરાવું.
- (§ ૨૧) મીનોચીહરના એક નખીરાથી થયેલો દીનને ફાયદો.
- (§§ ૨૨-૨૫) ધરાન દેશમાં માનીના વીચારોનો ફેલાવો.
- (§§ ૨૬-૨૭) મઝદકના ઉભા કીધેલા દીનનું ધરાન દેશમાં અરપા થયું.
- (§ ૨૮) સાસાની રાજ નવશીરવાન ધરાનનો છેલ્લો રાજ હતો જેને આપણી
પૂરાણી દીન ફરીને સુધારી.
- (§§ ૨૯-૩૨) દુનીઆની ખરાબી કરનારાઓના આવવાના ચાર ચિનહો અને એ
રોશની વગરના જમાનામાં જ્ઞાનનો સદંતર નાશ થતો અટકાવવા
માટે લેવા કહેલી સાવચેતી.
- (§§ ૩૩-૩૭) યુરાઓથી નીપજવવામાં આવેલી ધરાન દેશની હીનપરતી અને
પડતી, દીનના ખરા સરદારોને તાબે થવા લોકોએ પાડેલી ના,
અને દેશમાં એમર ફેલાયલી બદી.
- (§§ ૩૮-૩૯) દીનની હસ્તી ચાલુ રાખવા કાળે થયેલા આ બાબમાં વણુંવેલા
મોજેગઓની સારી અસર.

બાબ ૭ મો.

આ બાબની શરૂઆતમાં આવેલું મથાણું.

- (§§ ૧-૩) ઝરયુસ્ત્રના હજારાની નવમી તથા દસમી સદીઓ દરમિયાન ધરાની
દીન અને દેશની ખીગડી ગયેલી હાલત.
- (§§ ૪-૬) એ સદીઓમાં ધરાનમાંથી સદગુણોનું દુર થવું અને તેઓની જગ-
યાએ દુરગુણોનું આવવું.
- (§§ ૭-૧૦) સમ્રાટ કાયદાઓ તથા કાનુનોનો ભંગ, અને સંસારની એકચતાનું
છુટું પડવું.
- (§§ ૧૧-૧૨) લોખંડી જમાનાની સર્વથી નીચલી હાલત.
- (§§ ૧૩-૧૮) દીનીક સત્તાનું રાજ્ય કારોબારથી છુટું પડી જવું, અને દીનની
હલકી હાલત.
- (§§ ૧૯-૨૧) શારીરીક તથા નૈતીક આફતોનું વરસવું.
- (§§ ૨૨-૨૩) ભલી દીનનું લોકોમાં પંથરાવાનું અટકવું.
- (§§ ૨૪-૨૭) બદાયખત હલકા લોકોનું ઉંચ હાલતે થોડો વાર પુગવું અને ગરીબ
અશો મર્દોનું હસ્તીમાં તથા ધીકારમાં આવી પડવું.

- (§§ ૨૮-૩૧) એવા સીંહા જમાનામાં પણ પવિત્ર પુરુષો થશે જેવાની હસ્તી હોશેદરના આવવાની આગમચેતી દાખલ ગણાશે.
- (§§ ૩૨-૩૭) ઢોંગ તથા કગાધનો જમાનો જે અધર્મી રહી પોતાને 'દીન પાલતો' લેખે છે, દુરાચરણને સદગુણ તરીકે ગણે છે, અને પોતાને હાથેજ પોતાની ખરાબી કરે છે.
- (§§ ૩૮-૪૩) સચાલ કીધો છે કે એક વારની પડતીએ આવેલા લોકો ફરીને ઉંચ તબક્કે પુગશે કે, અને નબલા પડી ગયલા રાજકરતાઓ ફરી પોતાની અસલી શુદ્ધી મેલવશે કે ?
- (§§ ૪૪-૪૭) અશો ચીથ્રો મયાનની તેના ૧૫૦ ચેલાઓ સહીત દુનીઆને બદલી દાલવાને માટે આવી પુગવાની અગમચેતી.
- (§§ ૪૮-૫૦) ચીથ્રો મયાનના શીલજોની ભલી અસર બાબે.
- (§§ ૫૧-૫૪) અરચુસ્તના હજારની એક એક પછી આવતી સદીઓનો છેડો અને શરૂઆત દેખાડવા ખોરશેદતું આકાશમાં છુપાઈ રહેવું.
- (§§ ૫૫-૫૮) હોશેદરનો ચમતકારીક અને કુમારીકાને પેટનો જનમ.
- (§§ ૫૯-૬૧) હોશેદર જ્યારે ત્રીસ વર્ષની ઉમરે પુગે છે ત્યારે દુનીઆનું શાંત થવું અને સુધરવું.

બાબ ૮ મા.

એ બાબની શરૂઆતમાં આવેલું મથાલું.

- (§ ૧) શારીરીક આકારમાં જનમ લીધો તે વેલાએ કીધેલા હોશેદરના મોજેજાઓ.
- (§§ ૨- ૭) મહરકુશ જદુગરના સાત શીયાલાઓની સખતાઈ, અને ત્યાર કેડે આલમનું ફરીને નવું થવું.
- (§§ ૮-૧૨) ઠોરોને જખે નહી કરવાનું અરદીએહેસ્ત અમશારપંદનું આદમીઓને ફરમાન.
- (§ ૧૩) એ જમાનામાં કેટલાં માણસોને મુકિત મલશે અને કેટલાંનો નાશ થશે તેનો અડસટો.
- (§§ ૧૪-૧૭) હોશેદર માહના હજારની એક એક પછી આવતી સદીઓનો છેડો તથા શરૂઆત દેખાડવા ખોરશેદતું આકાશમાં છુપાઈ જવું.
- (§§ ૧૮-૨૧) હોશેદર માહનો ચમતકારીક અને કુમારીકાને પેટનો જનમ.
- (§§ ૨૧-૨૩) હોશેદર માહ જ્યારે ત્રીસ વર્ષની ઉમરે પુગે છે ત્યારે દુનીઆના કાયદા કાજે તેનાં કીધેલા મોજેજા.

આબ ૯ મો.

એ બાબની શરૂઆતમાં આવેલું મથાલું.

- (§§ ૧-૨) શારીરિક આકારમાં જનમ લીધો તે વેલાએ કાઠિલા હોશદરના મોજેગ્ગો.
- (§§ ૩-૬) હોશદર માહના હજારના પહેલાં દસ સાલમાં માણસ જાતનાં વધારના દેખાઈતા ચીનહો.
- (§§ ૭-૯) કવખતનાં મોતનું દુર થવું, અને માણસોની હલવે હલવે ખોરાક તથા પીણા વગર રહેવાની શક્તિનું આવવું.
- (§ ૧૦) જોહાકનું બંદમાંથી છુટવું, અને તેને મારવા કાજે કેરસારપનું બાબમાંથી ઉડવું.
- (§§ ૧૧-૧૪) હોશદર માહના હજારની એક એક પછીની આવતી સદીઓનો છોડો તથા શરૂઆત દેખાડવા કાજે ખોરશેદનું છુપાઈ જવું.
- (§§ ૧૫-૧૮) સોશીઓસનો ચમતકારીક અને કુમારીકાને પેટનો જનમ.
- (§ ૧૯) સોશીઓસ ત્રીસ વર્ષની ઉમરે પુગે છે ત્યારે ખોરશેદનું થંભ ઉભું રહેવું.

આબ ૧૦ મો.

એ બાબની શરૂઆતમાં આવેલું મથાલું.

- (§§ ૧-૨) સોશીઓસની ચમતકારીક શક્તિઓ તથા સીદ્ધિઓ, અને કયાની ખોરેહનું તેનામાં ઉતરવું.
- (§§ ૩-૫) સોશીઓસના ૫૭ વર્ષમાં આદમ જાતનું જલદી સંપુર્ણ થવું.
- (§§ ૬-૧૧) માણસ જાતનું સંપુર્ણ ક્રમોગર્દ થવું.

દીનકર્દ,

પુસ્તક સાતમું (ચાલુ)

પહેલવી ઝરથોસ્ત-નામું, ભાગ બીજો.

બાબ ૩ જે.

પહેલી ગોક્તેગોથી તે સાતમી ગોક્તેગોના છેડા લગન (જે ઝરથુસ્ત્ર સાહેબને અહુરમઝદ સાથે) દસ વર્ષના લાંબા અરસામાં થઈ હતી^૧ (તે અરસામાં) જાહેર થયેલા મોજેબઓ વીષે; અને (તે પેગમબર સાહેબની) દુન્યામાં દેખાડેલી અગમચેતી કરવાની (અદ્ભુત) શક્તિથી તેઓ વખાણને પાત્ર^૨ થયા હતા તે વીષે; અને તે દસ વર્ષનો અરસો કે જેમાં આ (સાત) ગોક્તેગો થઈ ગઈ હતી^૩ (તે અરસા) પછીના બે વર્ષમાં આશીરવાદને લાયક^૪ (શાહ) કએ શુસ્તારપ તરફથી દીન કબુલ રાખવા (વીષે).

(૧) એક મોજેબે આ (હતો) કે જે^૫ તે (પેગમબર સાહેબ) પહેલી ગોક્તેગોમાંથી પાછા ફરીઆ^૬ ત્યારે જાહેર થયો હતો;^૭ ત્યારે તેઓએ દાદાર અહુરમઝદના પહેલાં પ્રથમ ફરમાનથી, જ્યારે તેઓ કીકો અને કરપનોના ટોલાંની વચમાં માત્ર (એખલાજ વીંતલઈ ગયા) હતા ત્યારે, તેઓએ

૧. ચેહુવૂન્ત. લખનાર કહેવા માંગે છે કે એ ૭ ગોક્તેગોને ૧૦ વર્ષ લાગ્યા હતાં કે જે અરસામાં, આ બાબમાં જણાવેલા, ઝરથુસ્ત્રના મોજેબઓ જાહેર થયા હતા.

૨. અવં ફ્રિ, “વખાણ કરવાં.” એં શબ્દનો અર્થ આશીરવાદ પણ થઈ શકે. જે એને આગલા શબ્દ સાથે જોડીને વાવરીગાન વાંચીએ તો અવસતા વેરે “માનવું” ઉપરથી એનો અર્થ “વિશ્વાસની લાયકાત” (trustworthiness) યા “યકીન” થાય.

૩. ચીગુન આખર મીન ૧૦ રતત ઇ બએન હમ પૂરસગીહુ પયન ર રતત. બોલેબોલ તરજુમો:—“બે વર્ષમાં, જેમ તે ૧૦ વર્ષ પછી (બન્યું) તેમ.....”

૪. જુવો અવં બરેજ, “આશીશ દેવા” (to bless) અથવા “ભુલદ કરવું.”

૫-૫. પએદાક અઈધ અમત.

૬. લખવાર ચેહુવૂન્ત, જુવો ચાલુ ફારસી શબ્દો, બાઝ-શુદન, બાઝ-આમદન; બોલેબોલ તરજુમો આ પ્રમાણે છે: “જ્યારે તે (ઝરથુસ્ત્ર) પહેલી ગોક્તેગોમાંથી પાછો (ફર્યો) હતો ત્યારે.”

(પોતાનો) પેગામખરી દાવો આશકારા કર્યો,^૧ કે જે તેઓના વીચાર પ્રમાણે અહુરમઝદ પરસ્તી દીન અને અહુરમઝદની શાંતી હતાં; જેવી (આ ચીજ)^૨ તેઓએ મોટે અવાજે સરોદ સાથે જાહેર કીધી, તેવાં તુરતજ અહુરમઝદની દીન તરફ માણસ જાતને તેઓએ ખેંચ્યાં.^૩ (૨) સખખ કે આ પ્રમાણે દીન જણાવે છે: “ત્યારે તેઓ કે જેઓ મુકામે^૪ કરી ઠરીકામ થઈ ગયા હતા અને ગાય ઢોરોની માલેકી ભોગવતા હતા,^૫ જેઓ (આ) ખાકી દુન્યામાં (સુઢરે) કુસ્તીના^૬ (પવીત્ર પહેરણ) સાથે હતા, (અને) જેઓ શારીરીક હસ્તી ધરાવતાં હતાં તેઓ માટે ઝરથુશ્ત્ર સાહેબે તદ્દન નકી કયું^૭ હતું” જે તેઓ ઉપર પુખ્ત ધ્યાન આપવું.^૮ (૩) અને જ્યારે તેનાં વચનો^૯ સાંભળવાને માટે તેઓ તરફથી (તેને) એલતેમાસ કરવામાં આવી,^{૧૦} ત્યારે ઝરથુશ્ત્ર સાહેબે અપોઇ શું હતી^{૧૧} તે (પોતાનાં) બુલંદ જ્ઞાનથી^{૧૨} શારીરીક હસ્તીવાકી દુન્યાને^{૧૩} મોટે અવાજે જાહેર કયું. (૪) “અપોઇની વખાણ કરવી તથા દેવોને ધીકારવા અને (અપો) ઝરથુશ્ત્ર સાહેબની માઝદયસ્તી દીનને નમસકાર કરવો^{૧૪} તથા અમવાસપંદોની યજ્ઞન^{૧૫} તથા વખાણ (કરવી), એ હું તમો (આદમીઓ) માટે સર્વથી શ્રેષ્ઠ તરીકે જાહેર કરું છું”^{૧૬} અને વળી (તેઓને) જણાવું^{૧૭} જે દેવોને

૧. કરીતૂન્ત; બોલેબોલ અર્થ “બોલાવ્યાં.”

૨. એટલે, દીન.

૩-૪. માનિશન-આઓમંદ વ ગઓસ્પેન્દ-આઓમંદ.

૪. ઝક ઇ પવન અમઘ્યાનગહાન, જુલો અવં અમઘ્યાઓંધહન (ધાતુ યાઓંધહ “પેહરવું”) એટલે “કુસ્તી,” જે દીનની નીશાની છે.

૫. હુમ-આરાસ્ત.

૬. ખરા-નિગીરિશનીહ; ખરં જોતાં ખરા-નિગીરિશન (શકયાર્થ) જોઇએ.

૭. ઓલ ન્યોકશિશન ગુખિશનીહ ખરા મત, બોલેબોલ તરજુમો: “(ત્યારે) (તેની) વાંચેઓ સાંભળવાને માટે (તેઓનું) આમંત્રણ તેને) પહોંચવું”.

૮. નિવીદિશન; જુલો અવં નિ-વિદ, સૌં નિ-વિદ, “આમંત્રણ કરવું,” “સોહામત ઇચ્છવી” (યસ્ન હા. ૧-૬૦ ૧-૧૯).

૯. ઇ યશરાએઇહ, અસલ અર્થ “અપોઇની (હાઝમંદ દુન્યાને),” યા “અપોઇ શું છે?”

૧૦. પવન મદમ રસિશનીહ.

૧૧. અથવા “ખાકી દુન્યાને.”

૧૨. અવં ફ અને નમ “માનપૂર્વક નમન કરવું,” “નમવું.”

૧૩. આ-યજ્ઞિશન ૧૪. ઓલ લકૂમ પાહુહુમ યેમલેલૂનમ ૧૫. આગાસ દહિશનીહ.

માટેનો તીરસકાર,^૧ તથા જાતી ભોગ^૨ (તેઓ સાડું) ઉત્તમ (છે);” જેથી કરીને તે બુધ્ધિબળ જે (ઝરથુસ્ત્ર સાહેબે) દેખાડ્યું તેથી તે લાયક કાર્ય (જે) મોટું (છે તે) ઉપર તેઓની આસ્થા બેસશે, કે જે કાર્ય ઉપર તેઓની દીલસોજી^૩ સર્વથી વધુ હતી—પીતાનો, બેટીનો, બેટાનો તથા જે (માવતરે) તેઓને જનમ આપ્યો તેનો, તથા ભાઈનો અને બેહનનો (સ્વભોગ).^૪

(૫) એવું જાહેર થયલું છે કે તે વાએઝ (સાંભલીઆ) પછી, અગ-ણીત કીકો અને કરપનો, (જેઓ) દેવોને પુજનાર (હતા), તેઓ ઝરથુસ્ત્ર ઉપર ધસારો લઈ ગયા,^૫ અને તેને મારી નાખવાની કેશેશ કીધી; જે પ્રમાણે દીનમાં જણાવેલું છે કે:—“ત્યારે^૬ પછી તે ફૂર (કરપનો,) જેઓ તેની નજદીક બેઠા હતા, (અને) તુરના નજદીકના ખેશીઓ,^૭ જેઓ (તેના) તાબેદારો^૮ હતા, તથા તેઓ સાથે તુરનો ભાઈ (હતો), તેઓ નાસી ગયા, જાણે કે તેઓ શરમાલ પુરૂષો હોય^૯” [યાને, તેને (ઝરથુસ્ત્ર સાહેબે) “ખેતવદથ”ને લગતું^૧ શીક્ષણ તેઓને આપ્યું કે તે પ્રમાણે તેઓ વરતે (તે શીક્ષણ સાંભલીને) તેઓ શરમીંદગા થઈ ગયા હતા.]

૧. આ-ગઝિરન.

૨. ખવએતુકદસ. એ શબ્દની સમજણ માટે જુઓ “The Alleged Practice of Next-of-kin Marriages in Old Iran” જે વીપય મેં ઇ. સ. ૧૮૮૮ માં પ્રગટ કીધો હતો.

૩. હું-દર્દ-તૂમની વતી હું-દરદમ છે.

૪. યાને બાપનો પોતાની મોહરદાર તથા બચ્ચાંને માટેનો જાતી ભોગ અને બચ્ચાંએને તથા મોહરદારને તે પીતા તરફનો; તથા ભાઈએને તેઓની બેહનો તરફનો જાતી ભોગ અને બેહનોને પોતાના ભાઈઓ તરફનો.

૫. જુઓ અવ૦ સર, “ફૂખ દેવું,” “ટુકડા કરી નાખવા.”

૬. પહલવી, હવાત અદીન.

૭. બોલેબોલ તરજુમો: “જેવાએ એકજ કુટુંબની ઓરોતોતું દુવ પીડું હતું.”

૮. વિશ્વર-દાર, “જે કોઈ તેના દુકમ યા ફરમાન મુજબ ચાલે તે,” “મલ તીઓ,” “શાગીર્દ.”

૯ મુન શર્મ થહેવુન્ત; અવ૦ ફશરેમ.

૧ આ તથા ૭ મા ફકરા ઉપરથી દીસે છે જે અસલી તુરાનીઓ, અને ખસુસ કરીને જે કીક અને કરપનો ઝરથુસ્ત્રના દીન દુશમનો હતા તેઓ, ખવેતુકદથ શબ્દને ખરાબ અર્થે વાપડતા હતા. એ કારણસર પેગામબર સાહેબનું શીક્ષણ તેઓમાં ખોટી રીતે સમજવામાં આવતું હતું અને તેનો ખોટો ભાવાર્થ હાથે કરીને ઉઘાડવામાં આવતો હતો. “જાતી ભોગ” અને “આત્મ સ્મરણ”ના અવસ્થાના ખ્યાલને ધણીજ નજદીકના સગાવાહલાઓના લગન કરવાના શીક્ષણમાં ફેરવી નાંખવામાં આવ્યો હતો. આ ઉપરથી આપણે સમજી શકીએ છીએ કે જ્યારે ઝરથુસ્ત્ર સાહેબ પોતાની વાએઝ આપતા હતા ત્યારે સામી પક્ષનાઓ સાંભલનારાઓમાંથી કો નાસી ગયા હતા.

(૬) આ તુર તે પેલો તુર (હતો) કે જેતું નામ અઉવાઈતા-દેંગ હતું, અને જે ઉસીક્ષાની^૨ ઓઘાદનો નખીરો હતો; (તેને એ નામ આપવાતું) કારણ એ જે તે જગયાનો એ એક મોટો રાજકરતા હતો, અને તેની પાસે બહુ સેપાહ તથા સત્તા હતાં.

(૭) તે કૂર (કરપનો) એ તેને આ પ્રમાણે કહ્યું: “અરે તુર ઉરવાઈતા-દેંગ, ઉસીક્ષાના નજદીકના ખેશી! જે (માણસ) પાસે થોડું (જ્ઞાન) છે તેની પાસેથી શું તેઓએ મોટાઈની આશા રાખવી જોઈએ? ક્યાં આપણે એ મોટા (માણસ) ને તે સખબસર થાર કરીએ કે જે (આપણા ધર્મના) નેક વચનોને પોતાના (બુરાં શીક્ષણો)^૪ સાથે ભેટી નાખે છે; (જેવા આપણે) ખેતવદ્ધને માટે (ચોકસ છીએ) તેવા આપણે તેમાં^૫ (બીજી) કંઈ ચીજ માટે એટલા નફી છીએ કે તે નહીં કરવી? તે (ઝરથુસ્ત્ર) આપણામાં શક ઉત્તપન કરે છે^૬ (એમ કહીને) કે આપણે તે કરવી જોઈએ.”

(૮) તે ઉપરથી ઉસીક્ષાના નખીરા તુર ઉરવાઈતા-દેંગે આ પ્રમાણે કહ્યું: “તે પુરુષ કે જે મારા મત (આઈન) પ્રમાણે^૭ હાડમંદ દુન્યાના સઘલા (માણસો)માં સર્વથી અજાયબ જેવી ઇચ્છાઓ^૮ ધરાવતો જણાય છે, જે તમામ હાડમંદ દુનીયામાં (એખલોજ) સત્તા મેલવશે, તેને તું ના માર, કારણ કે એમ મને લાગતું નથી કે જો તું એને આ (સખબ) સર મારે તો આ જેહાંનમાં ડાહપણુ ઘણો લાંબો^૯ વખત રહે, [એટલે જે, ડાહપણુનો

૨. એ ગાથા હા. ૪૪-૬૦ ૨૦ માં જણાવેલો તુરાની ઉસીક્ષા ટાલો છે કે જે કવીઓ અને કરપનોની પેઠે ઝરથુસ્ત્રની સાથે હતો. એ ફકરામાં જણાવે છે: યાઝશ ગાંમ કરપા ઉસીક્ષ્યા અએષેમાઝ દાતા યાચ્યા કવા આંનમેને ઉરદાયતા.

૩. અઝશ મસ યનસેગુનાં મુન કસ દાસ્ત (કસ-દાસ્તને ખરે રીતે તો કસ-દાસ્ત વાંચવો જોઈએ; બીજી રીતે એ કસીહુસ્તખી વાંચી શકાય).

૪. યાને તેના ધાર્મિક વીચારોમાં.

૫. યાને તે દેવ-પરસ્તોનાં ધર્મમાં.

૬. પદ્મલવી હુમાએ વખીદૂનાં.

૭. મુન—અમ આઈન.

૮. કામક-દોઠસ્તૂમ (જુલો અવ૦ દોઠશ્ર, “આંખ”); ખોલે ખોલ તરબુમો: “વીકારો જેની ઉપર ઘણીજ નજર રાખવામાં આવે છે (તપાસ રાખવામાં યા ધ્યાનમાં રાખવામાં આવે છે).”

૯. લા, હના રાએ, દેર ઝિમાન દાનાગીહુ યહેવૂતન, લી મેદમ-મૂનસ્ત.

સરદાર (આહુક ઈ દાનાકીહ) કે જે આના જેવો સમજ શકતીવાલો^૧ છે, તે હસતી ધરાવતો બંધ પડી જશે], તે સખખ સર જે તેઓ આવી સરસ સમજ ધરાવનાર શખસને મારે તો ઘણા લાંબો વખત સુધી^૨, (હ-યામાં) ડાહપણ હસતી ધરાવતું બંધ પડશે.” (૯) ત્યાર પછી ઉસીશ્વોના નખીરા તુર ઉરવાઈતા-દેંગે (ઝરથુશ્ત્રને) આ પ્રમાણે કહ્યું; “મારા વીચાર^૩ પ્રમાણે, તું કે જે ખાલેસ સમજ શક્તિ ધરાવે છે^૪ તે પાક છે.”

(૧૦) તે ઉપરથી ઝરથુશ્ત્ર નીચે પ્રમાણે બોલ્યો: “તે શખસ કે જેને મારી સામે (આ ચીજ) બહેર કીધી તેના જેવો હું એક હલકો (અ-ફાજ) વક્તા થઈશ નહી; તેને માટે (આ) (નીચે જણાવેલા) ગુણો^૫ સર્વથી વધુ લાભકારી^૬ છે:— ઇશ્વરી પ્રેરિત (inspired) વાચા,^૭ સ્વભાવ આલુપણ પામેલો સ્વભોગ, વડા દસતુરની^૮ નેમણુક અને (અહુરમઝદની) યજ્ઞન કરવી.

(૧૧) અને અત્રે એક મોટા મોજેબ સમાન, ઘણાઓને ઝરથુશ્ત્રની ખરી મીનોઈ સરદારી^૯ તથા કીર્તિવંત હીમત^{૧૦} નજર પડ્યાં કે જેની તૈયારીથી^{૧૧} તે સર્વોપરી સરદાર તથા દાદાર અહુરમઝદની શાંતી

૧. આ ફકરામાં હૂ-ચિમીગ શબ્દ બરોબર લાગુ પડે છે. અસલ હસ્તલેખ એને ૯ માં ફકરામાં હુ-જમનીગ વાંચે છે, જે નક્કલ કરનારની ચુક દીસે છે. હૂ-ચિમીગનો અસલ અર્થ “સારી સમજ શક્તિ” અથવા “તર્ક શક્તિ” થાય છે. અત્રે ઝરથુશ્ત્રના દુશ્મનને તે પેગામબરની ઉંડી અને સ્પષ્ટ શક્તિની ખાતી થઈ હોય એમ લાગે છે. એ એઓની વાએઝની નાણુવાળેગ ખુબી હતી.

૨. વાચો: અરીક દાનાકીહ લા ચેહુવ્નેદ.

૩ બોલેબોલ અર્થ, “મારે માટે તો”, યાને “ત્યાં સુધી મને લાગતું વલગતું છે ત્યાં સુધી.” (લી રાઇ).

૪. હૂ—ચિમીગ.

૫. ઇથાવિશન.

૬. અવઝનિગતૂમ, અસલ અર્થ, “ઘણીજ વૃદ્ધિ કરનાર,” “ઘણીજ મેહરબાન.”

૭. અંદગ ગુબિશનીહ, અસલ અર્થ, “ઝગરનાં અંદરના ભાગમાંથી બહેર કરવું” યા બોલવું” અથવા “અંદરની યા પ્રેરિત વાચા.”

૮. દસ્તોબર કદંન; અત્રે એક લાયક શખસની કેમના વડા દસ્તુર તરીકે નેમણુક કરવી એ એક સવાબનું કામ ગણવામાં આવ્યું છે. એ ઉપરથી દેખાઇતું છે જે એક જરથોસ્તીએ પોતાની ઇંદગીમાં પોતાને માટે એક દસ્તુર પસંદ કરવો જોઇએ.

૯. હૂ—અહુમહ.

૧૦. ગદા—અમાવન્દીહ; જુવો અવ૦ અમવન્ત.

૧૧. પસિજગ, જુવો કા૦ પસીઝહ, “તૈયાર થયલું.”

(પંથરાય); અને (વળી અત્રે) તે ઉંચ પંકતીના (મદમ) દુન્યાના પેગામખરની જે ઉમદા મોતેખરી (હતી) તે જોવામાં આવી, કે જે (પેગામખરના શીક્ષણ)થી જે કોઈ ખેશરમી^૧ આધરો હોય,^૨ યા છુપી હીલચાલો કરતો હોય (hypocrite) યા ઘણી રીતે (ગઝોનક) લુચ્ચો હોય તેને સારા સ્વભાવ^૩ ઉપર તથા સારી ચાલચલણ^૪ ઉપર રહેતુમાઈ કરવામાં^૫ આવતી હતી. (૧૨) ત્યાર પછી હરામખોરી^૬ (લેવો), કે જે ધાસતીના ગુણ પેઠે તથા નાસતીકપણાના ગુણ પેઠે, જુદી જુદી જાત (અથવા ધર્મ)ના અસંખ્ય લોકોને પોતા^૭ તરફ ખેંચનારી^૮ છે, કે જેમ કરતાં તે પુષકલ જુદાઈ^૯ ને પોંદ્યે છે; તે શખસ કે જે આલસુ છે તે ઝરથુશ્ત્રની રહેતુમાઈથી થોડો થોડો તે (હરામખોરી)ની સાંમે^{૧૦} થતો જાય છે, (તેનો) નાશ કરનાર (થાય છે); અને (તેથી કરીને તે) મોટાઈને માટે (ઝરથુશ્ત્રની રહેતુમાઈથી) કોશેશ કરનારો (થાય છે). (૧૩) (એવું) જાહેર થયલું છે કે (દીનના) એ મજબુત^{૧૧} યોદ્ધાના આ બે (સદગુણો), તેનું અંતઃકરણ અને તેની શ્રેષ્ઠ (અવરતર) વીચાર શક્તિથી, અને તેની કીર્તિથી (આ દુન્યામાં) પુષકલ (કબલ) દોલત હતી કે જે પ્રકાશીત^{૧૨} હતી.

(૧૪) દેશનો રાજકત્તા તુર, જેનું (નામ) ઉરવાઈતા-દેંગ (હતું) તે (પોતાના) ગુસ્સા, તથા (પોતાના) જુસ્સા^{૧૩} અને નાસીપાસી^{૧૪} વચ્ચે ઝરથુશ્ત્રનું

૧ નંગીહુ; નંગીહુની વડી વપડાયો છે. કાં નંગ, “શરમ.”

૨. જુવો રસ્પતગીહુ, દીનકર્દ વોલ્યુમ ૧૨ મું, પાન ૯ મો, સંક્ર ૫૭ મો સતર ૧ લી; કાં રસ, “આધરો.”

૩. ખૂપ ખૂક, “સદાયરણ.”

૪. હૂ—પતગ; સરખાવો ફારસી પદ, “રખશક”, “મુરખી.”

૫. રાચીનિશન; રાચીનીત ને માટે વપડાયો છે.

૬. અખીશકારી, “સુસતી,” “આળસાઈ.”

૭. એટલે, હરામખોરી તરફ.

૮. ખાસ્તાર અથવા હાખતાર.

૯. કબલ ફગીહુ.

૧૦. નિમૂતાર, જુવો હાલની ફારસી જગ્યાના એજ શબ્દનો અર્થ.

૧૧. જુવો અવં સ્તમ.

૧૨. ખનીત, અવં ખન, “પ્રકાશવું.”

૧૩. જુવો પહલવી સારીદન; જુવો વોલ્યુમ ૨૩, પુસ્તક ૭ મું, પાન ૧ લો, ફકરો ૯ મો. સંક્ર ૨૩, સતર ૪ થી; એ શબ્દ એ વોલ્યુમના શબ્દ કોષમાં પણ છે.

૧૪. વાંચો અચખસ, “નાસીપાસી.” જુવો વોલ્યુમ ૧૩, પુસ્તક ૬ મું, દીખાવો, ફકરો ૨૭ મો, સંક્ર ૧૨ મો, સતર ૧ લી, અને તેનો શબ્દ કોષ.

મરણ (નીપજવવા) માટે, અહુરમઝદની દીન (સાંભલવાને) માટે, ક્રીકા અને કર-
પનોને આમંત્રણ કરયું, કે જે પ્રમાણે દીનમાં કહે છે: “અને ઝરથુશ્ત્ર
આ પ્રમાણે બોલ્યા: ‘અએઉસીક્ષોના નળીરા, તુર, (જેનું નામ) ઉરવાઈતા-દેંગ
છે! આ દુનીઆમાં અષોઈ (બહેર થાય) ! ઝરથુશ્ત્રની માઝદયસ્ની દીન સઘલી
દેવપરસ્તીનો નાશ કરશે.^{૧૫},’” (૧૫) ઉસીક્ષોનો નળીરા, તુર જેનું (નામ)
ઉરવાઈતા-દેંગ હતું તે આ પ્રમાણે બોલ્યો: “અએ સ્પીતમાન ખાનદાનના
ઝરથુશ્ત્ર! તે ધાસ્તી કે જેની અંદર તું પોતે પણ છે તેમાં તું મને ખેંચી શકશે
(આખેઝાએ) નહી. ”

(૧૬) અને તેને, ઝરથુશ્ત્રે, નીચે પ્રમાણે કહ્યું: “અહુરમઝદે
મને આ પ્રમાણે પુછ્યું: ‘જ્યારે તું (હમારી) મીનોઈ દુનયામાં
હમારી તરફ આવ્યો છે, ત્યારે (કહે કે) હાડમંદ દુનયામાં આદમીઓમાં તે
ભલા ભેરેમંદ પુરુષો કે જેઓ લડવઈઆઓ છે તેઓને જાંચાવનાર^૩ કોઈ
છે? જે કાયદા માટે ઘણા ઇચ્છા રાખનાર છે, અને ગાય ઢેર માટે
ઘણા ઇચ્છા રાખનાર છે, અને દુરના દેશોમાં ઘણા કીર્તિવંત^૪ અને ઘણી
જાતના ખોરાકનો પુષ્કળ ધરાવનાર^૫ [યાને, એ પુષ્કળ ચીજો આપી દીધે
છે], તથા ઘણી રવેશે^૬ પુષ્કળ પેરોણાગત કરનાર^૭ છે યાને, (એના) દરેક
જાતના ખજાના^૮નું ખારણું ઉઘાડું છે] (૧૭) મેં તેને (અહુર-
મઝદને) જવાબ વાલ્યો: ‘ઉરવાઈતા-દેંગ તુર, જે ઉસીક્ષોનો નળીરા છે.’”

(૧૮) “અને તેને મને આ પ્રમાણે જવાબમાં કહ્યું: ‘અએ ઝરથુશ્ત્ર !
આ દીન તરફ તારે તેને લડવઈઆઓમાંથી^૯ પેહલો ખેંચવો જોઈએ^{૧૦}, કે

૧૫. એટલે જે, “અષોઈ તથા ઝરથોશ્તી ધર્મ સઘલી ભુરાઈ અથવા દેવોનો
નાશ કરશે.”

૧. અહુવાન, “મીનોઈ મકાનો.” ભુવો અવઁ અંઘહું.

૨. યાને, શક્તિવાલા યા તવંગર લોકો જેઓ સવાખગાર છે.

૩. સરખાવો ક્રા. પાસ, “ઓપ્રીઆન,” “દરઆન.”

૪. વાંચો: “ર-નામીગતૂમ. એને દૂરઝિમીગતૂમ ખી વાંચી શકાય, જેનો અર્થ:
“જે દુરના મુશ્કેલીમાં મીલકત ધરાવતો હોય.”

૫. કબદ પિશન-તૂમ.

૬-૬. કબદ ખખાતૂમ, અસલ અર્થ, “જેને પેરોણાગત માટે ઘણા દરવાજા
મોટે ભાગે ઉઘાડા છે.”

૭. એને ખનજીતક વાંચવો, અવઁ ખન “પ્રકાશવું”; ભુવો લાલનો ફારસી
શબ્દ “ખજાનહુ.” એ કદાચ ખનજીતક “ખજનો રાખવાની જગ્યા અથવા
ભંડાર” હોય.

૮. ખદીતુન્ત, અસલ અર્થ, “દેખાય છે અથવા નજરે પડે છે.”

૯. જે અનશૂનાઆન શબ્દને ફારસી મરદાનને અર્થે લઈએ, તો એ શબ્દનો
અર્થ “શરવીર યોદ્ધાઓ” થાય.

૧૦. એને આખેઝેશ વાંચવો છે. હુખેઝેશ વાંચવો વધુ દરોખસ્ત દીસે છે;
ભુવો અવઁ હુક્ષમેશ; ધાતુ હુચ “રસતો દેખાડવો.”

(જે દીન) (આપણુ ખંને) જેઓ^૧ અહુરમજદ તથા જરથોસ્ત છીએ તેઓના ઉંચ વીચાર,^૨ ઉંચ વચન અને સર્વોપરી^૩ કામોની છે; અગરજો, અએ ઝરથુસ્ત્ર !, તે (શખસ આ દીન તરફ) ખેંચાય, તે કબુલ રાખે, અને આ (તારી) દીનને ફેલાવે, અને (તારી) સામને એક ચેલા દાખલ, જેવી રીતે^૪ એક (માણસ) પોતાને તારા ચેલા તરીકે કબુલ રાખે છે તેવી રીતે, જેસે અને તેવી રીતે વર્તે તથા દીન સાંભલે અને તેને આગલ વધારે, તો વહી તે શખસ હમેશાં (તારી) પુકે (ચાલનાર) છે; અએ ઝરથુસ્ત્ર ! લડવધ્યાઓમાં તે પેહલો^૫ છે, (જે) ફાયદા માટે સર્વથી વધુ ઇચ્છા રાખનાર, ગાય ઢોર માટે સર્વથી વધુ ઇચ્છા રાખનાર, અને દુરના મુલકમાં સર્વથી યોહલી કીર્તિ^૬ ધરાવનાર, તથા ઘણી રવેશે પુકલ પરોણાગત કરનાર, તથા જેઓ હાલ જન્મયા છે અને હવે પછી જન્મશે તેઓમાં સર્વથી (ઉત્તમ) છે. (૧૯) અને અગરજો, અએ ઝરથુસ્ત્ર ! તે શખસ (આ દીન તરફ) નહી ખેંચાય, અને તે કબુલ નહી રાખે, અને (તારી) આ દીનને નહી ફેલાવે, અથવા (તે) નહી સાંભલે, અથવા તારી સામને નહીં જેસે^૭, તો (તારી) સામે (તારા ચેલા તરીકે) નહી જેસે તેથી મારો વીચાર^૮ તેને માટે એ (અમ્મ) છે કે તે (તારી દીન તરફ) ખેંચાશે નહીં; (ત્યારે) તું તેને જાહેર રીતે અએ ઝરથુસ્ત્ર ! આ પ્રમાણે વખોડી કાઢજે^૯, “તું કે જે અષોષનો ઇચ્છનાર ! તે દેવોના તાબામાં છે,^{૧૦} અને તનાફૂર ગુનેહગારોની સખતાઈનો પેદા કરનાર છે, (જેઓ) (તારા) રવાન માટે દોજખને પાત્ર (છે)^{૧૧}; ખરેખર એજ પ્રમાણે છે, અને આ (સખખ) સર તેને શીક્ષા કરવામાં આવશે, કારણ કે દીનની હસ્તી તેને ખળર છે,” (૨૦) (ત્યાર પછી ઝરથુસ્ત્ર આ પ્રમાણે યોલીઓ :) “અએ ઉરવાઈતા-દેગ તુર ! તું કે જે ઉસીક્ષેથી ઉતરી આવેલો છે ! તને હું

૧. લેના મૂન.....વાંચવું વધારે ઠીક લાગે છે.

૨. મદમ મીનિશનીહ.

૩. અવર વર્જિશનીહ.

૪. હના અમ્મ.

૫. કદાય “લડવધ્યાઓમાં સૌથી અતિપ્રસિદ્ધ.”

૬. લા લક પતીરક ચેતીખનેત-આએ.

૭. દાનિશનીક;દાનિશનીહની વટી, “જ્ઞાન,” “અગમ બુદ્ધિ.”

૮. મદમ ઓલા ચેમલેફૂનેશ.

૯. જુવો ફારસી અદ બુદન, “આંગમાં આવવું” (સ્તાઇનગેસની ફારસી દીક્ષનરી).

૧૦. ખુસિશન-દાતાર ઓલ રૂખાન. જુવો પહલવી વંદીદાદ, ફરગરદ ૫, ફકરો ૪, ન્યાં અવ૦ પ્રઓજદત ઉર્વનો પહલવીમાં ખુસિશન-દાતાર ઓલ રૂખાન તરજુમાં કાઢ્યા છે; જુવો વંદીદાદ, ફરગરદ ૧૫, ફકરો ૫, પ્રઓસ્ચેઇતિ, અવ૦ ધાતુ ખુસ, “ખરાડા મારવા;” ફા૦ ખરસીદન.

કહું છું તે એ કે તું જે અષોધનો ઇચ્છનાર ! તે દેવોના તાબામાં છે, અને તનાકૂર ગુનેહગારોની સખતાઈનો પેદા કરનાર છે, (જેઓ) (તારાં) રવાનને માટે દોજખને પાત્ર (છે).”

(૨૧) એક મોજેજો એક દેવને લગતો જાહેર (થયો); તે વએ દેવોઈશ્ત^૧ નામનો એક કરપનને લગતો હતો, જે હરેક કીસમના યજ્ઞોનો હુશમન અને અહુરમઝદને નહી માનનારાઓ (અ-હખતાન^૨) માંનો એક (હતો). (૨૨) તેને માટે અહુરમઝદ આ પ્રમાણે બોલ્યો : “માટે હું તે શખસ જે બીજી પેદાયશો ઉપર ચઢીયાતો છે તેને આ પ્રમાણે રસ્તો દેખાડું છું^૩, અએ ઝરથુશ્ત્ર ! હું કે જે ભલું વીચારનાર અહુરમઝદ છું, કારણ જે અષોધને લીધે હું ભલી મનશનીવાલો^૪ છું [યાને, સીધે માર્ગે ચાલવાથી હું દવેશને હુ-ચાંથી દુર રાખું છું]; અમેશાસ્પદો^૫ પણ દવેશથી નીરાલા છે.”

(૨૩) તેટલા માટે (અદીન), અએ ઝરથુશ્ત્ર ! આગલ ચાલ, તેની પાસથી^૬ મારે માટે માંગ [યાને, (તેને) મારો (અહુરમઝદનો) પોતાનો હોય એમ ધારીને^૭ તેની પાસે(માંગ)], ૧૦૦ ઘણાંજ મજબુત આદમીઓ અને ઓરતો, તથા (ગાડીમાં) જોડેલા ૪ ઘોડા ૯; આ પ્રમાણે તેને કહે: ‘અએ વએદેવોઈશ્ત ! અહુરમઝદ તારી પાસેથી ૧૦૦ ઘણાંજ મજબુત આદમીઓ

૧. ચાર જાણીતા કરપનો જેઓ ઝરથુશ્ત્રના હમનખરદ હતા, અને જેઓ વીસ્તારપે દીન કબુલ રાખી તે અગાઉ થઈ ગયા હતા, તેઓમાંના એક કરપનનું આ નામ છે. જુવો વોદ્યુમ ૮, પુસ્તક ૭ મું, બાબ ૧, ક્રકરો ૯, નોટ ૫.

૨. જુવો અવં હુચ, “પૂઠે ચાલવું,” “પછવાડે જવું.”

૩. હું એને ફાર્સી આદારમ વાંચું છું; દસતુર પેશોતનવાલી અસલ નકલમાં આશરમ મલે છે, જેનો અર્થ “હું મારું” (જુવો કાં આશુરદન) થાય છે, જે હયાં બંધખેસ્તો થઈ પડતો નથી. તેથી મેં હયાં ફેરફાર કર્યો છે. સરખાવો ફાર્સી ખર આન દારાતન, “રસતો દેખાડવો,” અથવા, “ઉકેરવું.”

૪. હૂ-અન્દીશ વાંચો; વેસ્ત એને ખવાનેશ વાંચી, “તારે બોલાવવો જોઈએ” અર્થ કરે છે.

૫. જવીત બીશ હુવા-અન્દ.

૬. યાને વએદેવોઈશ્ત પાસથી.

૭. યખસેનૂન.

૮. જુવો અવં તેવિશી, “તાકાત,” “શક્તિ”.

૯. અયુઝિરન ૪ અરપા, જુવો અવં અથુ-યુખત.

અને ઓરતો, તથા (ગાડીમાં) બેઠેલા ૪ ઘોડા માંગે છે;^૧ જો તું તેને તે (આન) બખશે તો તે બખશેશથી પ્રખ્યાતી અને કીર્તિ તારાં થશે; પણ (વ) 'જો તું તેને તે નહીં બખશે તો તે બખશેશ નહીં અર્પણ કરવાથી તને લોકમાં નબોબુ લાગશે.'''

(૨૪) ત્યાર પછી તે બેવક્ષ (અ-હખતાન) વચ્ચેવોધસ્ત તરફ ઝરથુસ્ત્ર આદ્યો, અને તેને આ પ્રમાણે કહ્યું: “બેવક્ષ વચ્ચેવોધસ્ત! તારી પાસેથી અહુરમઝદ જે ઇચ્છે છે તે ૧૦૦ મજબુત આદમીઓ અને ઓરતો, અને (ગાડીમાં) બેઠેલા ૪ ઘોડાઓ છે; અને જો તું તેને તે બખશે તો તે બખશેશથી પ્રખ્યાતી અને કીર્તિ તારાં થશે; પણ (વ) જો તું તેને તે નહીં બખશે તો તે બખશેશ નહીં અર્પણ કરવાથી^૩ તને લોકમાં નબોબુ લાગશે.” (૨૫) અને તે કરપને ચીરડાઈને ઝરથુસ્ત્રને જવાબમાં કહ્યું (દ્રાધીદ): “મને તારેથી કાંઈ ઘણું (બેશ) નથી [યાને, મારી સંપત્તિ તારાં કાર્યથી નથી], અથવા તો અહુરમઝદથી (નથી); (તારા કરતાં) હું એક વધુ ચઢ્યાતો ખોદા છું^૪, અહુરમઝદ કરતાં પણ મારી સંપત્તિ વધારે જસતી છે, મારી પાસ પુષકલ (માલમતા) છે, એક હજાર ડુક્કરોના ટોલાં મેં મેલવ્યાં^૫ છે.”

(૨૬) અહુરમઝદ તથા અમશાસપંદો તરફ ઝરથુસ્ત્ર આગલ આદ્યો; અને તેને, ઝરથુસ્ત્રે, (તેઓને) આ પ્રમાણે કહ્યું: “અચ્ચે અહુરમઝદ, વૃદ્ધિનાં મીનો, હાડમંડ હુન્યાના પેદા કરનાર, અષો! આ રીતે તે (વચ્ચે-વોધસ્તે) મને જવાબમાં કહ્યું: ‘મારે માટે તારેથી અથવા અહુરમઝદથી કાંઈ પુષકલતા નથી; હું તારા તથા અહુરમઝદ કરતાં બી વધુ ચઢ્યાતો ખોદા છું^૬; મેં પુષકલ મેલવ્યું છે, એક હજાર ડુક્કરોનાં ટોલાં (મેં મેલવ્યાં છે).’”

૧. આ માંગણી કાંઈ અહુરમઝદની આરાધનાને માટે એક ભેટ આપવા અથવા અર્પણ કરવા માટે કરવામાં આવી હોય તેમ નહીં, પરંતુ પેગામબર સાહેબના દીનના કાર્યમાં સામેલ થનારાઓ તથા મદદગારોની સંખ્યામાં માલ વધારોજ કરવા માટે કરવામાં આવી હોય એમ લાગે છે. એક સો જોરેમંદ લડવધ્યાઓ તેઓના કુટુંબ સહીત વચ્ચેવોધસ્ત, જે કરપનો (શ્રુત પરસતો)નો સરદાર છે, તેનેથી માંગવામાં આવે છે કે તેઓ દેવચરની ધર્મ છોડી માઝદયરની દીનને પાળે.

૨. અહુરમઝદ તરફ બેવક્ષ.

૩. લા દહિરનીહ.

૪. બગતર, અવં બગ, અસલી કાં બગ.

૫. ઝક ઇ ૧૦૦૦ ખુગ રમીત વિન્દીત ચેગવીશુનેત.

૬. હવા-ઈમ શબ્દ બહુ વચનમાં છે કારણ જે રાજ બોલે છે.

(૨૭-૨૮) “અને તે, અહુરમઝદ, આ પ્રમાણે બોલ્યો:-“અએ ઝરથુશ્ત્ર! તેઓ કે જે આપણા (પાતાના છે), તેઓ પાસથી આ તકોબરી-વાલા આદમીએ પ્રખયાતી અને કીર્તિ^૧ મેલવ્યાં છે [યાને, ગાય ઢાર આપણે પેદા કીધાં અને તે તકોબરી કરે છે કે તેની પાસ ઘણું ગાય ઢાર^૨ છે (તે તો જીવો)!]; માટે તેના^૩ અવેજમાં તેને પણ આ (શીક્ષા થશે), કે જ્યારે (તેની શારીરીક) જીવંતીને છેડે ત્રીજી રાત્રે તે (આપણી તરફ) આવી પુગતો નથી,^૪ ત્યારે તે ત્રીજી રાત્રે તેઓ^૫ તેના રવાનથી બાજુએ થઈ જાય છે [યાને તેને મદદ કરવાથી પછાત રહે છે], તે સાત (બલા અમપાસપંદો), જેઓ રોશન તથા સફેદ ચશમવાલા છે; અને તેઓથી તેને એક ઉંચાઈએ દોડાવવામાં આવે છે, ત્યાં તે ઉંચાઈએ કે જ્યાં ઘણા પુગાયલો^૬ ખોરાક (લાલા પરનામ) મોટે ભાગે (અફ્રાજ) તેના ખાધામાં આવશે.”

(૨૯-૩૦) ઇંજયલા (પવીત્ર) હોમના પાણીની મદદથી એક મોટા (રખા) ઇલાજનો, તથા દાઇતી નદીમાંથી તેનાથી^૭ તે (પાણી) લાવવાનો મોજેજો, (જે) ઝરથુશ્ત્રે (કીધો હતો), તે જ્યારે બહુમન (અમપાસપંદ તેને અહુરમઝદ સાથની) ગોફતેગો (કરવા) લઈ જતો હતો, ત્યારે બહેર થયો હતો; એ અહુરમઝદે ઝરથુશ્ત્રને કહ્યું તે ઉપરથી ખુદલું દેખાય છે: “જે હોમનું પાણી તું લઈ જાય છે તે તેઓ^૮ માટે છે, અએ ઝરથુશ્ત્ર! નહી તે દેવપરસ્ત માણસો માટે કે જેઓ દેવોને ઇંજે છે, યાને (અયૂફ) એઓ ઉપરજ તેઓ^૯ છાંટે કે જેઓ (તારા) સખુનો ઉપર અમલ કરનારા

૧. ગદાઈજીને અર્થે ગદાઈ આવ્યો છે.

૨. એલા અવર-મોનિશનીહ કબદ ગઓસ્પેન્દીહ.

૩. તેના તોર અને દુરાચરણોને લીધે.

૪. અથવા, “જ્યારે ત્રીજી રાત્રે છેડે, તે જીવતો નજદીક આવતો નથી (પણ તેને દોજખની શીક્ષા કરવામાં આવે છે),” એટલે જે, તે બહેસ્તને લાયકની અમર્ગ હાલતમાં (હમારી) નજદીક આવતો નથી.

૫. તેઓ, યાને, તે સાત બલા અમપાસપંદો.

૬. એટલે જે, તેને ચીનવદ પુત્ર ઉપરથી દોજખમાં ગળગલી દેવામાં આવશે, કે જ્યાં તે ફૂગાયલો ખોરાક ખાશે. સરખાવો ફાં પર્નાન, “રોટલીની ફૂંગ.”

૭. બોલેબોલ તરજુંમો, “આ એક (શખસ)થી,” એટલે જે, ઝરથુશ્ત્રથી.

૮. તેઓ માટે, એટલે પાક મીનોઓ તથા પાક આદમીઓ માટે.

૯. એનો અર્થ એ જે એ પવિત્ર આખ જેઓ અહુરમઝદને આરાધતા નથી તેઓ માટે નથી.

૧૦. યાને, તારા ધર્મચરિત્રો.

(સખુન ચાર)^૧ છે; (વળી) તે ગોધા કે જે ચાર વર્ષની ઉમરનો, ભાંગેલા શરીરનો (શકસ્તસ્મન^૨), કાળા વાળવાલો, અને ઉચોગી (મુતાઓમંદ) છે, તેને માટે તારે તે (હોમનું) પાણી લઈ જવું જોઈએ; અને તે (હોમનું) પાણી પીતાં તે ગોધા દરદથી સાજો થઈ જશે.”

(૩૧) ત્યાર પછી તુરતજ^૩ ઝરથુશ્ત્ર પેહલાં હાડમંદ દુન્યામાં ગયે કે જે ઉપર સજસ્તાનને^૪ છેડે તે વસ્તો હતો કે જેનું તેજ નામ પરશીદ-તોરા^૫ હતું. (૩૨) અને તે પરશીદ-તોરા આ પ્રમાણે બોલ્યો:—“અએ સ્પીતમના ખાનદાનના ઝરથુશ્ત્ર! મને આ પાણી આપ કે જે ઇજેલા હોમ (હઓમીગાન)નું છે, (અને) જે તું તારા હાથમાં ધરાવે છે.” (૩૩) અને ઝરથુશ્ત્રે આ પ્રમાણે જવાબ દીધો: “અએ પરશીદ-તોરા! અષોઈની તું વખાણ કર, અને દેવોને ધીક્કાર; ખુરા લોકોમાં ઝરથુશ્ત્રની માઝદયસ્ની (દીન)ના આપીરવાદ બહાર કર.” (૩૪) પરશીદ-તોરાએ (અષોઈની) સેતાયશ કીધી, અને તેને દેવોને ધીક્કારીઆ, પણ તેને ખુરા (લોકો)માં પોતે માઝદયસ્ની જરથોશ્તી દીન કબુલ રાખી છે એમ બહાર કીધું નહી. (૩૫) અષોઈની તેની સેતાયશ (જેઈને) ઝરથુશ્ત્ર સાહેબ તેની આગલ ગયા, તેને માટે ઝરથુશ્ત્ર ઇજેલા હોમનું પાણી લાવ્યા, પણ તે માણસો

૧. એને સખુન-ચાર વાંચવો, અવગ ચર, “ચાલવું,” “આગલ વધવું”.

૨. જુવો હાલનો ફરસી શબ્દ સાન “પીદ.”

૩. ખરા આખર.

૪. એને ઘણુંખરું સજસ્તાન નામ આપવામાં આવે છે; એ મુલક અફગાનીસ્તાનની સરહદ ઉપર આવેલો છે.

૫. પરશીદ-તોરાનો ઇસારો ફરવરદીન યસ્ત, ફકરા ૯૬ ને ૧૨૭, તથા યુનહહિશન, ખાખ ૩૯, ફકરા ૫ માં આવે છે. પવીત્ર અવસ્તા પ્રમાણે પરશદ-ગાઓ નામના બે પુરૂષો થઈ ચયા હતા, જેમાંનો એક ક્રાતનો ખેટો હતો, અને બીજો અપક્ષિર દેશના રહેવાશી દાઝગર-ગાઓનો ભાઈ થતો હતો, આ ફકરા ઉપરથી અનુમાન કરવું સહેલ છે કે અત્રે દીનકર્દમાં જણાવેલો પરશીદ-તોરા તે અવસ્તામાં નોંધાયેલ એજ નામના બે પ્રખ્યાત પુરૂષોમાંનો એક હોવો જોઈએ. યુનહહિશન પ્રમાણે, “પરશદગા ખેમ્મ્ય, પેશ્યાનસાઈના મેદાનમાં છે, તેને ખેમ્મ્ય કહેવાતું કારણ એ જ એશમ દેવની બીહીકને લીધે એને એક ખરણી (ખેમ્મ)માં ઉછેરવામાં આવ્યો હતો.” ફરવરદીન યસ્તના ૧૩૮ માં ફકરામાં ક્રધાક્ત ખુમ્મ્યને, અને પહલવી દાદિસ્તાન-ઇ-દીનિગ, પુસ્તેશ ૮૯-૧૪ ના જવાબમાં ક્રધાક્ત ખુમ્મિગાનને યાદ કરવામાં આવ્યો છે.

૬. દેશુનાએ, અસલ અર્થ “તું લઈ જાય છે.”

૭. વસ્ત એનો અર્થ “દ્રુ” કરે છે.

કે જેઓ દેવપરસ્ત હતા, અને દેવોને પુજતા હતા તેઓને માટે (તે પાણી) તેઓ લાંબા નહી; (વળી) ઝરથુશ્ત્ર તે (પાણી) પેલા ગોધાને માટે લાંબા કે જે ચાર વર્ષની ઉંમરનો (હતો), જેનું શરીર ભૂગેડું હતું, (અને) જે કાળા વાળવાલો અને ઉઝોગી (હતો); તે પાણીનાં વાપડવાથી (ફ્રાજ-ખરીશનીહ) તે ગોધા ખીમારીમાંથી તદન તનદરોસ્ત થયો^૧.

(૩૬) એક (મોજેજે) ઝરથુશ્ત્રને મારી નાખવાને માટે (નાશકારક) ગનામીનોએ (તેઓ ઉપર) ધસારો કરીધો હતો તેને માટે (જાહેર થયો હતો), જે પ્રમાણે દીનમાં કહ્યું છે:—“ઉતર તરફના લાગમાંથી તે પુર મોતવાલો ગનામીનો દોડ્યો, તે કે જે યુરી દાનેશવાલો પુર મોતવાલો હારેમન છે, તેને આ પ્રમાણે યુમ પાડી: ‘અએ દુજે ! (તેની) ઉપર દોડો, અને પવીત્ર ઝરથુશ્ત્રને મારી નાખો.’ (૩૭-૩૮) દુજે તેની ઉપર ધસ્યા, યુતર દેવ તથા (ખીજ) સઘલા દેવો, (જેઓ) છુપી હીલચાલ કરતા અને દગલબાજ હતા; અને ઝરથુશ્ત્ર મોટેથી અહુનવર ગાંધને લણીયા, (અને) જે દુજે તેમની નજદીક (હતા), (જેવા કે) યુત દેવ, અને (ખીજ) સઘલા (દેવો), જેઓ છુપી રીતે હીલચાલ કરતા અને દગલબાજ હતા, તેઓ તેથી ગભરાઈ જઈને નાસી ગયા. (૩૯) અને દુજેએ તેને આ પ્રમાણે યુમ પાડીને કહ્યું:— ‘અએ ગનામીનો ! તું અંહકારની નજરે જુવે છે [યાને તું (કોઈ પણ) ચીજ સમજ શકિતથી સુદલ જોતો નથી], અને (હમને) તું જે કરવા ફરમાવે છે તે બની શકે તેવું નથી; સ્પીતમાન ઝરથુશ્ત્રનું મોત (કેમ નીપજવવું) તે હમો આગમજથી જોઈ શકતાં નથી.’ (૪૦) પોતાના સંપૂર્ણ પ્રતાપથી, અશેા ઝરથુશ્ત્રે ઉંચ પ્રકારની (મદમ) મન શકિતએ જોયું કે, ‘તે દુષ્ટ યુરી દાનાઈવાલા દેવો માફ મોત (નીપજવવાની) યુક્તિ રચે છે, અને (એમ ખ્યાલ કરી) ઝરથુશ્ત્ર બરપા થયા, અને તેઓ સાહેબે ચાલવા માંડ્યું.

૧. ઝક તોરા મિન ઝક ખીમારીહ બરા દ્રવીસ્ત ચેહુવ્ત.

૨. જુવો વંદીદાદ, ફરગર્દ ૧૯, ફકરા ૧-૪, તથા તેનું પહલવી. દાર્મસ્તેતે કહે છે: “યુધતિ દેવને મોટી યુનદહિસ્તમાં યુત નામની સુસ્તી જેને યુદ્ધાર્પ પુજતો હતો તેને મલતી જણાવી છે. એ યુદ્ધાર્પ તે યોધિસત્રનું અપચહશ છે. તેટલા માટે યુધતિ એ યુધ ધર્મની નીશાની છે કે જે ધર્મ પૂર્વ ધરાનમાં ધરવી સન પૂર્વ એ સદી અગાઉ અને કાઈસ્તની એ સદી પછી પગલર હતો. ફરગર્દ ૧૧ માં યુધધિ નો ધસારો છે તે યોધી શબ્દનો ખીજે અને વધુ ખરો ઉચ્ચાર હોવો જોઈએ. (S. B. E. Vol. IV, p. 209.)

૩. નિહાન-રૂબિશન, “છુપી રીતે ચાલતો.” અસલ લખાણ આ રીતે પણ વાંચી શકાય:—યુત શએદા વ સીજ ઈ નિહાન-રૂબિશન ધ ફ્રદીપ્તાર; “યુધતિ દેવ તથા ચોરી છુપીથી હાલતો સીજ (દેવ) (મરકી), જે હુએ હતો.” જુવો અવ. ઇથેજધંહ, જે નાશના દેવનું નામ છે.

(૪૧) હયાં ઘણાઓને એક મોજેજો તે (ફકરામો) નજરે પડ્યો કે જેમાં કહેવામાં આવ્યું^૧ છે કે: “તેને, અથો અરથુસ્ત્રે, એક પથર^૨ ઉંચકી-ઓ,^૩ (અને તેને પોતાના) હાથમાં પકડીઓ; તે એક દોઢી^૪ જેટલો (કુદુગ મસાએ) હોતો, (અને) તેને તે દાદાર અહુરમઝદથી મેલવ્યો હતો, (યાને) યથા અહુ વધર્યો જે ખુદાઈ^૫ (કલામ છે) તે.

(૪૨-૪૩) અને એક (મોજેજો) આ (હતો) જે માત્ર^૬ ઇરાન શહેરમાં ઇરાનીઓનેજ જાહેર થયો હતો (એટલુંજ) નહી, પણ દરેક દેશમાં ને દરેક જાતમાં (જાણીતો છે), (તે આ કે) અરથુસ્ત્રે દેવોના શરીરો ભાંજ્યાં અને મોટે સરોદે^૭ અહુનવર લખ્યા; જે પ્રમાણે કહેલું છે કે: “કયાંની-ઓના ખોરેહની મદદ (ચાર)^૮ ને હું ઇજી, જેની સાથે અથો અરથુસ્ત્ર (પોતાના) ઉંચ વીચાર, ઉંચ વાચા (અને) દીનને માટેના ઉંચ કામોથી જોડાયલો^૯ છે, જે હસ્તી ધરાવનાર સર્વ પેદાયશોમાં અપોઈમાં સર્વથી અથો, રાજ કરવામાં સર્વથી મોટો રાજકર્તા, પ્રકાશમાં સર્વથી પ્રકાશીત અને કીર્તિમાં સર્વથી વધુ કીર્તિવાલો છે. (૪૪) (અને તેનો) ઝલકાત (વીનાવદાગીહ)^{૧૦} નીહાલીને દેવો આગમજથી^{૧૧} તેની આગલ પડી ગયા છે, તેઓની ડસચલ (stinging) અને કરડતી (biting) ટેવો^{૧૨} (તેનો) ઝલકાત નીહાલતાં જતી રહી છે,^{૧૩} અને (તેનો) ઝલકાત

૧. પવન ઝડક ઇ ચેમલેલુનેદ.

૨. કસ્પા; પાઝંદ શબ્દ સંગ અથવા “પથર”નો એ હુઝવારેશ રૂપ છે.

૩. વાંચો: ફ્રાજયાત, એ ફ્રાજીદન “ઉચે કરવું” (To raise) એનો ભુત કર્મણિ કૃદંત છે (?) એના ખીળાં વાંચણો: ફ્રાજ-દાદ, “પાછું આવ્યું;”, “આગલ મુકયું;” ફ્રાજીશત અથવા ફ્રાજીસ્ત “સર્વથી ઉચું.”

૪. દસતુર પેશોતનજીની નકલ: કદગ-મસાએ, “એક ઝુપડાં જેટલો મોટો;” અને કુદુગ-મસાએ “એક દોઢી જેટલો મોટો” વાંચવો ફીક થઈ પડશે.

૫. મઈનૂગ “મોનોઈ,” “ખુદાઈ,” “પ્રેરિત.”

૬. લા અએવગીચ. ૭ ફ્રાજ-સાયિશનીહ. ૮. સરખાવો ફાર્સી, ખી-ચારહ “ખીચારો.”

૯. મદમ લેવતા ચેહૂત.

૧૦ વીન, “દેખાવ,” આવ, “પ્રકાશ” અને દાગીહ “અખશેશ;” એટલે “પ્રકાશનું ખોરેહ જોવું.”

૧૧. પીશ મિન ઝડક; અસલ અર્થ, “તે અગાઉ.”

૧૨. ભુવો હાલનો ફારસી શબ્દ માયહુ, “એક ડાંખ મારવું” યા કરડવું જાનવર.”

૧૩. સરખાવો, અવં ધાતુ ફું, “જવું,” “પસાર થવું”; અને ફૂનીદન વાંચવો. એ નફૂનીત ખી હોય, પહલવી નફૂનસ્તાન “પડી જવું.”

નીહાલતાં માણસોમાંથી તેઓનું વ્યભિચારી છુટાપણું^૧ દુર થઈ ગયું છે; અને તે માટે તે ઇજા દેનારાઓએ^૨ વીલાપ કીધો, (અને) તેઓ કે જે દેવો છે તેઓએ બહુ સખત^૩ વીલાપ કીધો. (૪૫) તેઓ આગલ અંધા અરથુશ્ત્રથી અહુનવર ગાઇને લણવામાં આવ્યો,^૪ (અને) સઘલા દેવો ધરતીમાં દટાઈ અને સંતાઈ^૫ ગયા [યાને, તેઓના શરીરો તદ્દન ભાંગી ગયાં]. (૪૬) અને કહેવામાં આવ્યું છે જે તેઓના શરીરન ભાંગી જવા પછી શારીરીક દેવો તરીકે દુન્યામાં બાહર આવવાને અને ખરાબી કરવાને તેઓ અશક્ય છે; તેઓનો છુપાયલો^૬ ખવાસ માણસ જાતને બહાર થઈ જવાથી માણસો તેઓને પુખ્ત રીતે પીછાણતા થયા, (અને બણ્યું જે) તેઓ યજ્ઞો નથી પણ દેવો છે.

(૪૭) દીનના આ ક્રકરામાં એક સવાલ (ગુબિરનીહ)ના (આકાર) માટે (અહુરમઝદ) અરથુશ્ત્ર સાથે કેમ બોલ્યો તે અરથુશ્ત્રે અહુરમઝદના શબ્દોથી માણસોને વાકેફ કીધાં:—“માણસો કેવી રીતે (આ) હાડમંદ દુન્યામાં એક દેવને ઉંચી પંક્તિ આપે છે, બણે તે એક દસતુર^૭ (હોય); જેઓ એમ કહે છે જે તેઓએ તેમને દીનના દસતુર (યા વડા)ઓ તરીકે ગણવા જોઈએ તેઓ કેવા હોવા જોઈએ ?” (૪૮) અને અહુરમઝદે અરથુશ્ત્રને

૧. જુવો અવ૦ જહુ., જહિ.

૨. સરખાવો અવસ્તાનું વિશેષ નામ સ્નાવિષક. એ એક દધત્યનું નામ છે કે જેને આ દુન્યામાં હલાકી અને નાશ પહોંચાડ્યો. અત્રે પહલવીમાં એને એક સામાન્ય નામ તરીકે વાપર્યો છે અને એનો અર્થ “નાશ કરતો દેવ” કોઈકવાર થાય છે. વેસ્ત પ્રમાણે એ પહલવી શબ્દ સ્નાયાન, “સાંભળવું” ને માટે હોય, અથવા એ અવસ્તા સ્નઓધેન્તિશ શબ્દનો નઝદીક મલતો ઉતારો હોય. એમ લખ્યું તો સ્નોદીયાન વંચાય, “રડવું,” “વીલાપ કરવો.”

૩. સ્તહમગીહાતર. અસલ અર્થ “વધુ સિતમ યા જુલમથી.”

૪. વેસ્ત: “અહુનવર્ધથી કે જેને અપો અરથુશ્ત્રે મોટેથી તેઓ સન-મુખ ગયો.”

૫. પહલવી ખઝીદકની વડી અત્રે ખઝીદ વપર્યો છે; જુવો હાલનો ફારસી શબ્દ ખઝદહ, “સંતાવવું,” “જાણું.” એને નિગાન વ અપધતાક ખી વાંચી શકાય.

૬. વાંચો નિહાન હુએમીહ. વેસ્ત: યજ્ઞદાન હુએમીહ, “યજ્ઞદાના ખવાસનું.”

૭. વીશુક્ત વાંચવો વધુ ઠીક થઈ પડશે. હાલનો ફારસી શબ્દ ગુશ્કત “ઉંધાડું,” “પ્રગટ થયલું.”

૮. યાને, ધારમીક બાબદોમાં તે એક મુખ્ય સત્તાધિકારી હોય.

(વધુ) આ પ્રમાણે કહ્યું: “અએ અસ્થુસ્ત્ર! જેઓ ભલાર પુરૂષો છે, તેઓ દેવો ને ઉચ પક્તિ કેવી રીતે આપે છે? અને તેઓ કેવા શખસો છે, કે જેઓ ગમે તે બોલે છે (યા માંગે છે), તેઓને દેવો આ પ્રમાણે (જવાબ આપે છે): ‘હમો તમો માટે તે બળ લાવીશું;’ જેથી કાંઈ તેઓ માગે છે તેના (જવાબમાં) દેવો (કહે છે) ‘તે ચીજ તમને ફલશે’!

(૪૯) ત્યારે અસ્થુસ્ત્રે આ પ્રમાણે કહ્યું: “અએ અહુરમઝદ! માત્ર તેનેજ માટે^૩ માણસજાત તે (જગ્યાએ) દોડે છે કે જે વેરાન^૪ જંગલ^૫ છે, જ્યાં રોશનીનાં પસાર થઈ જવા પછીથી^૬ તે સૂર્યના ઉદય^૭ લગી કોઈ પણ રહેતું નથી, જ્યારે રાતના બે હાસર^૮ (થઈ જાય છે) અને (તેની) પૂઠે^૯ [અથવા સૂર્યના અસ્ત થવાથી તે (ત્યાં) તેઓ પાછા ફરીને સાથે એકઠા મલે^{૧૦} ત્યાં સુધી, (યાને) જ્યારે રાતના બે હાસર પસાર થઈ ગયા હોય]; જ્યાં તેઓ કામકાજની, અથવા માણસો અને કુતરાઓની કાંઈથી ગડબડ સાંભલતા નથી.^{૧૧} (૫૦) ત્યાર પછી તે માટે^{૧૨} તેઓ (પોતાને દેશ) પાછાં ફરતાં, આમ

૨. આ ડેકાણે એવા માણસોને ફેંકી કરી “ભઝાં” કહેલાં છે. ખર જોતાં તો તેઓ હવસી ને લોબી પુરૂષો છે, જેઓ દેવોની પરસ્તેશો જાય છે, સખ્ય કે તે દેવો તેઓના પુત્રોનીઓ જે કાંઈ સવાલ પુછે છે અથવા પ્રમાણીક યા અપ્રમાણીક માગણી કરે છે તેઓને હા-કારમાં જવાબ આપી પોતા તરફ ખેંચે છે.

૩. ખરા પવન ઝડક.

૪. અમાનિશન, “રહેવાના મકાનો વગરનું;” “વેરાન” અથવા “એકાંત.”

૫. વિશગર દશત. વિશગર શબ્દના વપગશ માટે જુવો પુસતક ૬ થું, દીખાઓ, આખ ૩૦, § ૧૧, સફો ૧૮, સતર ૩; “જંગલ.” વંદીદાદ ફરગદ ૮, ફકરા ૯૫ માં આવતા અવં સ્કધ્ય “શીકારગાહ”નો એ પહલવી તરજુમો છે.

૬. ક્રનામિશન, અવં ક્ર-નમ, “નીચે જવું;” “વાંકું વલી (ચાલી જવું).”

૭. હૂ—વક્ષ; સરખાવો અવં હુચ હૂ વક્ષાત આ હૂ ક્રાશ્મોદાતોમત, “સૂર્યોદયથી તે સૂર્યાસ્ત લગી.”

૮. “પહલવી પાઝદ ફરહાંગ” પ્રમાણે એ એક વખતનું માપ છે. એક હાસર ૧૧ ફલાક જેટલો લાંબો થાય છે. અવસ્તામાં હુધ્ર શબ્દ જગ્યાના માપને માટે વપગાયો, જે માપ રોમન માઈલની લાંબાઈ જેટલો હતો. અત્રે પહલવી લખાણ ઉપરથી સમજ પડે છે જે દેવોની પરસ્તેશ કરનારાઓ આવી એકાંત જગ્યાએ દેવોની શોધમાં રાત્રે ૧૦ યા ૧૧ વાગ્યે અથવા ત્યાર પછી જાય છે.

૯. પહલવી, લખવાર એટલે “પછી.”

૧૦. વૃદ ઓલ હુમ-વરદિશનીહ.

૧૧. યાને, તેઓ એક ધણીજ શાંત જગ્યાએ, મધ્ય રાત્રે, જાય છે.

૧૨. દેવ પરસ્તીથી નીપજતા ફાયદા વીધે.

કહે છે: ‘ત્યાં’ આપણે દેવો સાથ ગોફતેગો કીધી છે; જ્યારે આપણે તેઓ પાસથી બાદશાહી અને પેશવાગીરી (સરદારી) મંજીએ, ત્યારે તેઓ તે આપણને આપે છે; જ્યારે તેઓ પાસેથી ગાય ઢારોનાં ટોલાં અને સંપત્તી માંગીએ, ત્યારે તેઓ તે આપણને આપે છે. ’ ”

(૫૧) (તે ઉપરથી અહુરમજદે આ પ્રમાણે કહ્યું): “તેમને માટે તેઓ આવી ચીજ કેમ કરી શકે? યાને, એ ભેટો તેઓને વારે ઘડીએ કેમ પોંહ્યે છે (ચેહયુનત ચેહયુનત)” જેથી તેઓ કહે છે કે: ‘તે (ભેટ) હમને પોંહ્યી છે ’ ”!

(૫૨) એ ઉપરથી ઝરથુશ્ત્ર આ પ્રમાણે બોલ્યો: “અએ અહુરમજદ ! તે આબાહી માટે તેઓ બુદ્ધી રીતે કહે છે;” કોઈક આમ કહે છે: ‘એમ કીધા પછી હું વધુ માણસો અને ગાય ઢારો ધરાઉં છું’ (અને) જ્યાં સુધી દેવોના સમાગમમાં છું ત્યાં સુધી, (એમ ચાલુ રહેશે); કોઈક (વળી) આ પ્રમાણે કહે છે: ‘એમ કીધા પછી હું બદતર, અને વધુ અપજશ^૧ વાહો થતો રહ્યો છું’, અને જ્યાં સુધી હું દેવો સાથે સમાગમ રાખું છું ત્યાં સુધી (એમ ચાલુ રહેશે),’ કારણ કે તેઓ પોતાનું સઘળું જીવતદાન પોતા માટે દેવોથી ધરાવે છે,^૨ [એટલે કે, જ્યારે તેઓની બુદ્ધી બુદ્ધી જાતની જાંઘગીઓ, જેથી કાંઈ તેઓ માગે તે દેવોથી^૩ છે]” (૫૩) અને તે, ઝરથુશ્ત્ર, આ

૧. યાને, ફલાની ફલાની જગ્યાએ.

૨. હુમ-પૂરસીદ.

૩. જદ્યીમ; સરખાવો અવં જદ. “આગ્રહ કરવો.” જદ્યીમિ. આ ફકરામાં દીનકર્દ અને પેહલે જદ્યીમ લખે છે, અને પાછલથી જદ્યીમ લખ્યો છે. આ છેલ્લો આકાર ખરો છે.

૪. પાહ—આઓમંદી, “ગાય ઢારોનો કળજો.”

૫. યાને, દેવો વારેઘડીએ જેથી કાંઈ તેઓના પુત્રીઓ માંગે તે કેમ આપી શકે ?

૬. એને આવાહીહ વાંચ્યો છે. બીજું વાંચણ: આઝાહીહ (અવં આઝાત.)

“ઉદારતા,” “બુન્યાદિ.”

૭. જવીત ચેમલેલૂનદ.

૮. એટલે, દેવો સાથની મારી ગોફતેગો (સમાગમ) પછી.

૯. રમગ—આઓમંદતર.

૧. દૂશ-ગદાઆઓમંદ.

૨. ખરા ચેહવૂનિશનીહ યખસેનૂદ; વેસ્ત: “તેઓ પોતા માટે પૂર્ણ ગુજરે ધરાવે છે.”

૩. બોલેબોલ તરબો: “ન્યારે તેઓ દેવોથી (યાને દેવોને લીધે) બુદ્ધી રીતે રહે છે, જેથી તેઓ બોલે તે માટે.”

પ્રમાણે (વધુ) બોલ્યો: “અએ અહુરમઝદ! તે માટે તેઓ કહે છે: હમારા (દેવપરસ્તો) માનો ફાઈ કયાં (અઈધ) ગુમરાહ^૨ થઈ જાય છે તે ઘણી સંભાલથી તપાસો^૩, યાતો તે એ કારણસર^૪ વીલાપ કરે છે [એટલે, તે (પોતાનું) માથું પોતાની છાતી (ઓલ કનાર) ઉપર રાખે છે], યા તેને માટે તે પસતાવો કરે છે [એટલે, તે માત્ર એકજ બાજુ જુવે છે], અથવા દુખથી^૫ તે પડી જાય છે, અને તે (હાલત)માં દેવો તે મદદ^૬ કે જે (ભલા યઝદોથી) માણસોને (આપવામાં) આવે છે, (તે મેલવવાથી તેને) દુર^૭ ધસડી જાય છે!”

(૫૪) ત્યાર પછી અહુરમઝદે આ પ્રમાણે કહ્યું: “અએ ઝરથુશ્ત્ર! જે પ્રમાણે તું ઈચ્છા રાખે છે, તે પ્રમાણે તું તારી જીંદગી સંપૂર્ણ રીતે, ઉપર માંથાંથી તે નીચે જોડા^૮ સુધી તપાસ, અને તારી બનને બાજુએ^૯ નેગાહ કર^{૧૦}, અને (તેનું ફલ) તને આગલ અને પાછલ, અને સઘલી બેરડુએ જડશે^{૧૧}; કારણ કે જેમ દેવો માણસોથી (માંગે છે), તેમ હમે તારી પાસથી હરેક ચીજ છુપીજ રીતે^{૧૨} માંગતા (જદ્યીમ) નથી.

૧. બોલેબોલ તરજુમો: “માટે તેઓ તે વીશે આ પ્રમાણે બોલે છે.”

૨. લખવાર વરદેત, જુવો ચાલુ ફારસી શબ્દ ગરતન, “જતું રેહવું,” “ફેરવઈ જવું” યા “ગુમરાહ થઈ જવું.”

૩. પડેન બરા નિગીરીદ, સરખાવો અવં પડેન ઘલ, પડેર, “પૂપકલ,” “ધણું”. વેસ્ત: “આગલ.”

૪. ઓલ હમ મૂશેત, જુવો મૂશેદનો અર્થ વોલ્યુમ ૧૩, પૂસ્તક ૬, દીબાચો, બાબ ૪૫, § ૨૧, સંજો ૩૫, સતર ૧૦; હાલનો ફાં શબ્દ મુરા, “દલગીરી,” “વીલાપ.”

૫. બરા બીસ્મા અઉકેતેદ, જુવો સૌં વિષમ, “દુખ દાયક,” “ધાસ્તી ભરેલું;” વેસ્ત: “માત્ર ખુશ લાગે એવી રીતે પડી ગયલું.”

૬. મિન અવાગીહ...પએદા બરા નસહ્દ.

૭. પહલવી વાંચન ઝીરીહ રેગલા (દસ્તુર પેશોતનજવાલી નકલમાં લેલીઆ વ રેગલા છે તે સુધાર્યો છે); જુવો ફારસી ઝીર-પા, “જોડો;” વેસ્ત: “પગની પાતલી.”

૮. હઈતી(હ) ઈ લક બરા નિગીર.

૯. વેસ્ત: અરિક કુસ્તગ વ કુસ્તગ, “જુદી જુદી બાજુએ દુર.”

૧૦. વાંચો: ઝાયાએ, જુવો અવં જન, ફાં ઝાયાઈદન, “જણવું,” “પેદા કરવું,” “આગળ આવવું.” એને ઝદયેઆએબી વાંચી શકાય, સરખાવો અવં જદ “આગ્રહ કરવો,” “ફરમાસ કરવી;” એ ઉપરથી વેસ્ત: “તારે આગ્રહ કરવો જોઈએ.”

૧૧. અસલ અર્થ, “જાનીમાની રીતે” (પવન અવીનાવદાગીહ). હયાં દેવો પોતાના પૂજારીઓને સમજવતા દીસે છે કે તેઓએ પોતાની ખૂરી નેમો ધણું કરી રાત્રે અધકારમાં છુપી રીતે ખૂરી પાડવી અને બોલલી રીતે નહીં.

(૫૫) વળી, જ્યારે દેવો મજબુત સંપા^૧ કરીને ધસારો લઇ આવે છે, ત્યારે (માણસોને) છાનામાનાજ ધસડી જાય છે.^૨ (૫૬) અએ ઝરથુશ્ત્ર! તારી તરફ પછુ તે (દ્રુજ), એક સોનેરી બદનની^૩, ખીલેલી છાતીવાલી^૪ ઝોરાતના (આકારમાં), ધસી આવશે [યાને તેને એક છાતીનું બખતર^૫ પેહરયું છે], અને તે સોનેરી બદનવાલી ખીલેલી છાતીવાલી ઝોરાત તારી સંગાત^૬ શોધતી^૭, તારી સાથે ગોફતેગો ચાહતી, (અને) તારી હમ મહદ માંગતી ધસી આવશે; (પછુ) તારે તેને તારી પાડોશમાં (રાખવી) નહી, તેની સાથ વાતચીતનો વહેવાર (રાખવો) નહી, અથવા, હરકોઈ કાર્ય તેને (કરવાને) ફરમાવવું નહી; (એથી ઉલટું) તારે યથા અહુ વધર્યોની ફતેહમંદ (પવિત્ર) બંદગી ઓચરવી, કે જેથી તે (બદકાર ઝોરાત) ઉંધી વળે ને (તેનો) છેડો (આવે).”^૮

(૫૭) વસ્તીવાલી અને મિત્રોથી ભરેલી દુન્યા તરફ ઝરથુશ્ત્ર આગલ ચાલ્યો,^{૧૦} કે જેથી ખુદ પોતાની^{૧૧} હાદમંદ દુન્યાને અચ્છી રીતે તપાસી શકે; ત્યાર પછી દ્રુજ આગલ તે આવી પોંહ્યો કે જે એક પોષાક નજદીક

૧. પવન ક્રાજ બન્દિશનીહુ, “મજબુત ગાંઠથી,” “મજબુત રીતે જોડાયલું.”

૨. બરા નસહૂદ.

૩. કેર્પ ઝરીન.

૪. જુવો ફારસી પુર-સીનહુ. એને વકદ કર્પ, ઝરીન-પુસીન, “સોનેરી તાજવાલી નારનું શરીર,” પછુ વાંચી શકાય, સરખાવો અવં ઝરથો-પુસ. પછુ આ છેલ્લા શબ્દનો અર્થ હયાં લાગુ પડતો નથી.

૫. એટલે, “ખોડીસ,” યાને, છાતી તડી રાખવાને સ્ત્રીઓ પેહેરે છે તે વાસકુટ; અવં ક્રષતાન-પાન. ફારસી પેસ્તાન, “છાતી,” અને પાન, ખાન, “રક્ષણ કર્તા.”

૬. હમ-હબગીહુ, અવં હબ, “મિત્ર;” ફારસી હમ-ખાહુ, “હમ શહેરી.”

૭. જુવો ફારસી જુસ્તાન, અનીયમીત કાલ, જાય; અવં જદ, “માંગવું.”

૮. હમ-કેરદારીહુ.

૯. ઓલા ઓલ આખરીહુ ક્રદ વશતન; સરખાવો હાલનો ફારસી શબ્દ ફ-ગશતન.

૧૦. અહુરમઝદ સાથની પહેલી ગોફતેગો પુરી થવા પછી ઝરથુશ્ત્ર સાહેબ આ દુન્યામાં પાછા ફર્યા ત્યાર પછી.

* ૧૧. પહલવી ઝક આપિશન, “જે તેની પોતાની હતી;” સરખાવો અવં આપ. ઇશ્ય અથવા હવાપઇશ્ય; પછીતિશ ન્માનેમ યિમ હવાપઇથીમ (યં પ, § ૬૨) વેસ્ત; આપિશનો, “લોકોએ પગે ચાલીને પાડેલો રસ્તો.”

ઘેડી હતી^૧, કે જે પોષાક જ્યારે (અહુરમઝદ સાથે) ગોફતેગો માટે તેને અહમન અમષાસપદ લઈ ગયા હતા ત્યારે તેને^૨ (ત્યાં) મેલ્યો હતો; (તે દુજ) નારી આકારમાં, સોનેરી આભુષણમાં સજ થયલી, ખીલેલી છાતી-વાલી, ઘેડી હતી; અને તેનેથી સોહબત તથા વાતચીત અને હમ મદદ તે આહતી હતી; તે આ પ્રમાણે બબડી^૩: “હું સ્પેન્દારમદ (ફરેશતો) છું”^૪

(૫૮) અને અરથુસ્ત્રે તેને કહ્યું કે: “પણ મેં સ્પેન્દારમદને, એક રોશનીવાલા વાદળાં વગરના દીવસે^૫ જોઈ છે; અને તે સ્પેન્દારમદ મને પછવાડેથી^૬, આગલથી^૭ અને આરપાર^૮ [એટલે કે, બધી બાજુથી] સુંદર નજરે પડી હતી; (ત્યારે જોઈ) તું ફરીને પીઠ દેખડાવ કે જેથી^૯ હું જાણું જે તું (ખરેખર) સ્પેન્દારમદ છે.”

(૫૯) ત્યારે દુજે આ પ્રમાણે જવાબ દીધો: “અએ સ્પીતમ ખાનદાનના અરથુસ્ત્ર! હમો તે નારીઓમાંની છીએ, કે જે આગલી બાજુથી સુંદર છીએ, અને પછવાડેથી બદસુરત અને બિહામણા છીએ; (માટે) (મારી) પીઠ ફેરવવાને મને તું ફરમાવ ના.” (૬૦) (આ પ્રમાણે) ત્રણ વેળા તેની સંગાત તેણીએ ખટપટ કીધી (ખતકારીદ), પછી દુજે પોતાની પીઠ ફેરવી^{૧૦}, તે ઉપરથી^{૧૧} અરથુસ્ત્રે તેને પછવાડેથી (ખાતર)^{૧૨} જોઈ, જ્યારે (તેને દીકું

૧. અદીન ઓલ દુજ ક્રાજ મત, અમત (મુનની વડી) પવન નઝ-હાગીહ ઇ જામગ ચેતાબુનસ્ત.

૨. અરથુસ્ત્રે.

૩. સરખાવો અવસતા, દન્તન, “દાંત”; ફારસી દનદીદન, “શુરસાથી મનમાં બડબડવું,” “ધુરકવું.” એનું બીજું વાંચન: દવ્યીદ, અવં દવત એ પહલવી શબ્દ ગનદીદબી વાંચી શકાય, ફારસી ગનદીદન, “ગંદ મારવી.” “કાહવું,” “ખોટા વચન ઓચરવા.” જુવો અવં ગઈન્તિ, ગન.

૪. અવં સ્પેન્ત-આર્મઈતિ, પવીત્રાઇ, બાનુઓનું નમાનાપણું, વીગેરે ઉપર મવક્લ અમશાસપદ.

૫. બએન ઝક ઇ રઓશન ચોમ ઇ અન-અવર; એ છેલ્લા શબ્દ સાથે સરખાવો: અવં અન્ન, ફાં અખર; એ ઉપરથી અન-અખર, બી-અખર, “વાદલાં વગરનું.”

૬. જુવો પહલવી હૂ-અવારૂન, જેનો અર્થ વપડાયલો બીજો રૂપ હૂ-અમૂન છે.

૭. વાંચો: હૂ-પર્જન; જુવો અવસ્તા પછરિ-ચિથીત, “આગલ.”

૮. જુવો અવસ્તા તરસ્ચા, તરો.

૯. મેં હાં અઈઘ ઉમેરીઓ છે.

૧૦. આખરીહ ફૂત વશત.

૧૧. અઝશ.

૧૨. ખાતર, ખાલદી બાષામાં એનો અર્થ “પછી,” “પછવાડે” થાય છે.

કે) ઝહેરી સર્પો (ગઝ)¹ તથા જળો² અને ગીલોરીઓ (કલબુગ)³, અને કાનકચુરા (પઝગુગ)⁴ અને દેડકા (વઝગ)⁵થી ભરપુર તેના પછવાડેના છિંદ્રની⁶ હેઠલ સખત⁷ વસ્તુ (નસો) હતી⁸.

(૬૧-૬૨) ત્યાર પછી ઝરથુસ્ત્રે યથા અહુ વધર્યેના શીરોજી ભરીઓ કલામ મોટે સરોદે ગાયો, અને તે દુજ દેહશત પામી,⁹ તથા ચેશમગ (નામનો) કરપન ધસી આવ્યો, અને જ્યારે તે એક સડી જતી હાલતમાંⁱ હતો ત્યારે બડબડ્યો કે: “હયાંથી¹⁰ ઇબ એટલી તો છે કે તેને મને ગાલેબ કીધો છે¹¹; (પણ તું) ઝરથુસ્ત્ર એમ કાંય (મા) ધારે છે કે બીજી કોઈ કીસમના (મા)નરો, કે જેઓ (તારા) ફટકાથી દોજખમાં બચ છે, તેઓની હુ-યાં કરતાં તારી હુ-યાં વધારે ખુશાલ છે? હું (પણ) મારી તનહોમંદ જીંદગીમાં¹² મારી હુ-યામાં વધારે (મદમ) ખુશાલીથી બઉં છું, જેથી તું તારી (હુ-યા)ને મોટે (લક રાએ) તારી તનહોમંદ જીંદગીમાં¹³ મારા ફરેમોથી છેતરાય છે.¹⁴”

(૬૩) અને ઝરથુસ્ત્રે આ ભેદ માણસોને જોલ્લો કીધો¹⁵, (કે) તેઓની અજમાયશ અને તેથી દેવો વીષેનું જ્ઞાન તેજ બતના¹⁶ એક મોટા

૧. અવં અજિ, ફાર્સી ગઝ, “સર્પ.”

૨. વાંચો: ખૂન-જલાગ, જુવો હાલનો ફાં શબ્દ ઝલુક અથવા ઝલુ “જલો,” અસલ અર્થ “લોહી ચુસનાર ઝહેરી જાનવરો.”

૩. જુવો અવં કલબુ, ફાર્સી કલબગ.

૪. ફાં પઝગ, “કાનકચુરો.”

૫. અવં વઝગ. ઝરથુસ્ત્રને દુષ્ટ અને પાપી ઓરતોએ કેવી રીતે લલચાવ્યા હતા, તેઓ કેવી નીતીબ્રષ્ટ અને નાપાક હતી, અને પેગામબર સાહેબ દીનની મદદથી તે લાલચોની સામને કેમ થયા તે આ ફકરામાં આલંકાર રૂપે દરશાવવામાં આવ્યું છે.

૬. પહલવી અન્દગ ગરત.

૭-૭. અમત હિષ્ટ સુક્ત યેગવીમનાદ; સરખાવો અવં હિષ્ટ અને ફાં સુક્ત, “સખત”.

૮. વાંચો: નસીદ; જુવો અવં ધાતુ નસ, “સડી જવું.” “કાલવું.”

૯. નસિરનીહ, એ આગલી નોટમાં કહેલા ધાતુ ઉપરથી આવ્યો છે.

૧૦. યાને, આ હુ-યામાંથી.

૧૧. વનદીદ, અવં ધાતુ વન, “જીતવું.”

૧૨. મદમ પવન તતૂ ખયા.

૧૩. અઘધ-અત પવન તતૂ ખયા; જોલેખલ અર્થ, “તારી ખાફી જીંદગીમાં.”

૧૪. ખરા ફદીખત મિન અફમ.

૧૫. પેગામબર સાહેબે આદમજાતને દુનીયામાંની દુષ્ટ લાલચોના ભય, તથા એવી લાલચોની અંદર લલા આદમીઓની કસોતી શું છે તે, તથા માઝદયસ્તી દીનની જરૂરી અગમચેતીઓ અને હુકમોથી એ લાલચો સામેનો અંચાવ, એ સમ્બલું ખુલ્લું કીધું. આ દીન હાલ સુધી ચાલુ રહી છે તેનું કારણ માત્ર તેની પરહેજગારી અને સચાઈ છે.

૧૬. મિન-ધય હુમ-ખયા,

મોજેભથી માણસોને જાહેર થયાં—(જેવાં કે) અરથુસ્ત્ર અગાઉ દેવોની આ દુન્યામાં જાહેર ફોડધામ, અવસ્તા કે જે શાહ વીશ્વાસ્પ અને તેના જમાનાના લોકોએ સમ્યાઈ તરીકે કબુલ કીધી હતી તેમાં જાહેર થયેલી દીનના અરથુસ્ત્રથી મોટે સરોવર (પઠાયલા) કલામોની (મદદ)થી તે (દેવો)નાં શરીરોનું ભંજન-વવું—અને જો તે પ્રમાણે બન્યું ન હોત તો વીશ્વાસ્પ અને તેના જમાનાના લોકોએ, અવસ્તા જેનો આટલી બધી (સમ્યાઈનો) ખવાસ (આપણને) જાહેર છે, તે ખોટા લેખીને તેઓએ કબુલ રાખ્યા ન હોત, અને તે (યાને અવસ્તાની દીન)નો સીલસીલો આપણ લગી ચાલ્યો ન હોત.^૨

(૬૪) અને એક (મોજેજો આ હતો) કે જેનો પણ સંબંધ (લેવતા) અરથુસ્ત્રની, પુર મહોતવાલા^૩ ઝાકના^૪ તેમજ વીશ્વાસ્પના કરપનોના તથા બીજા ઘણાક કીકો^૫ અને કર્પનો જેઓ વીશ્વાસ્પની દરબારમાં હતા^૬ તેઓના ગુમરાહ ધર્મની^૭ બદી વીષેની દીનમાંથી (મેલવેલી) માહિતી સાથે રાખવામાં આવ્યો હતો; અરથુસ્ત્રનું મરણ નીપજાવવાની તેઓની એકચતા (હમી) વીશે, તેને માટે ભારે નાલેસીઓ^૮ જે વીશ્વાસ્પને કહેવામાં આવી હતી તેઓને ઉભી કરવા વીશે, અને તેનું મરણ નીપજાવવાને વીશ્વાસ્પને ઉશ્કેરવા^૯ વીશે, (અને) વીશ્વાસ્પના હુકમથી તેને સખત બંદીખાને^{૧૦} નાખવા વીશે^{૧૧} તથા તેને શિક્ષા કરવા વીશે (દીનની મદદથી વાકેફ થયા

૧. તે, યાને, અવસ્તાની દીન.

૨. ઝોલ લેના લા પતવસ્ત હવા-આએ; ખોલેખોલ તરજુમો: “તે (અવસ્તા) હાલ આપણી સાથે જોડાયલા હોતે નહીં”.

૩. પૂર-મર્ગ, “પૂર મોહત યા નાશવાલો.”

૪. અત્રે ઝાગ શબ્દ એક દેવના નામ તરીકે વપડાયો છે. યુન્દહિશન, આખ ૩૩, ફ. ૫ માં, તે એક નેક પુરુષનું નામ છે.

૫. સરખાવો અવ૦ કવિ યા કવન, તેઓ કે જેઓ જરથોસ્તી દીનની સમ્યાઈઓ જોઈ શકતા નથી.

૬. મદમ બખા ઇ વીશ્વાસ્પ.

૭. વશતગ દએનીહ. ૮. આગાસ ચેહૂવૂતન.

૯. વધરાસ્તન ઇ મદમ અશ ગીરાન અ-રાસ્ત. (જુડાઇ). વસ્ત: “સખત, ગાલ ગલોચની તૈયારી.”

૧૦. સારીનીતન શબ્દ, જે વોલ્યુમ ૧૩, આખ ૧, ફકરા ૬ માં આવેલો છે તે કેમ વપડાયેલો છે તે જુવો.

૧૧. શકંકત યન્દ, અસલ અર્થ “મજબુત ખેડી.”

૧૨. ચેહૂમનુનેત, અસલ અર્થ “તે (નજદીક) આવે છે.”

હતા) (૬૫) ત્યાર પછી, વળી, તેમાંથી^૧ પોતાના મોટા (મદમ) છુટકારા વીશે, પોતાને લગતા એક મોજેજનાં જાહેર થવા વીશે, અને (પોતાને) ઉંચ પેગામબરી શક્તિ મલવાની ગવાહીની જાણવાજોગ સામેતીના જાહેર થવા વીષે; (અને અહુરમઝદ સાથની પોતાની) ગોફતેગામાં દસ વર્ષના અરસામાં (સચિશન), તેને (ખુદાને જે) છેલ્લો સવાલ (પુછયો) તે પછી, વીસ્તારપની દરબારે (બામા), તથા (દીનને માટેની) પેલી ભયંકર લડાઈની કસોટી (વર) તરફ, અહુરમઝદની સલાહ અને હુકમથી (પોતાનાં) એકાંત વીઘાય થવા^૨ વીષે (ઝરથુશ્ત્રને દીનથી) વાકેફગારી (થઈ હતી). (૬૬) વીસ્તારપના શરતના મેદાન^૩ ઉપર, તથા અહુરમઝદની મીત્રાચારી,^૪ અને તેની સત્તા તથા ફતેહ (ઉપર)ના તેના પોતાના ઉત્તમ કલામ વીશે; અહુરમઝદની દીન તરફ વીસ્તારપને આમંત્રણ (દેવા વિશે); અને તે ઉપ્રાંત,^૫ (પોતાની) પેગામબરી^૬ સ્થાપવા માટે તેને^૭ શું ઇચ્છવું જોઈએ, તે માટેના કલામોને વીસ્તારપે, પોતાના ડાહપણ, ભક્તિભાવ, અને મીનોઈ એતેકાદે કરી ધ્યાનથી સાંભલીઆ (તે વીષે).

(૬૭) (અને) ત્યાર પછી, વલી-(પણ) ઝરથુશ્ત્રના શબ્દો તેનેથી (વીસ્તારપથી) (તમામ) સંભલાયા, તથા ઝરથુશ્ત્રની ચાલચલણ (તે) સમજી શકીઓ તે અગાઉ—પુર મોહતવાલા^૮ આકે, અને બીજા કીગો તથા કરપ-નોએ, નાલેશી^૯ તથા જાફગરીના કામોંએ, ઝરથુશ્ત્ર સામે^{૧૦} વીસ્તારપનાં કાન

૧. એટલે, તેનાં સખત બંદીખાનાં તથા શીક્ષામાંથી.

૨. અએવતાગ ફવફતન, “ભપકામાં એકલું ચાલવું.”

૩. અરુપાનવાર, “શરતનું મેદાન ;” જુવો ફાસી, અરુપાનવર.

૪. અસલ નકલ પ્રમાણે આશ્તીહ; અવ૦, આક્ષિત, “સુલેહ,” “શાંતી,” “દોસ્તી;” એને અચાદીહ પણ વાંચી શકાય જેનો અર્થ “યાદ દાસ્ત” થાય.

૫. લેવતા ઝક.

૬ વક્ષવરી અંદાખતન રાએ. ૭. યાને, વીસ્તારપે.

• ૮. પૂર-મર્ગ, અસલ અર્થ, “મોત યા નાશથી ભરપુર.”

૯. રુપઝગીરનઈહા, અવ. રુપઝગ, “નાલેશી.”

• ૧૦. મદમ; અસલ અર્થ, “આસપાસ.”

ભાંભેરવાને લીધે,^૧ તેનેથી (વીસ્તારપથી) બંદીખાનેની^૨ શીક્ષા ફરમાવવામાં આવી,^૩ જેમ અરથુશ્ત્રના (પોતાનાજ) શબ્દોમાં બહાર કરવામાં આવ્યું છે કે :—“મેં, તેઓના ૩૩ સવાલોનાં પુખ્ત રીતે જવાબ વાલીઆ છે, અને તેઓમાંના ૩૩ નાં (મોઢાંઓ) બંધ કરીઆં છે, (તથા) તે દૂર (આદમીઓ), જેઓ દૂષ્ટ અને દેવપરસ્ત હતા તેઓને ૩૩ સાંકડોએ મેં (બાંધીઆ છે). (૬૮) (પણ) મારે માટે તો તે દૂષ્ટ કીનાખોર (શખસો)નાં^૪ યોગ્યએ^૫ મારા પગોનું તાકાત નકામું^૬ કરી નાંખીયું છે; મારે માટે તો તે દૂષ્ટ કીનાખોર (શખસો)ના યોગ્યએ (મારી) બાબુઓનું કૌવત નકામું કરી નાંખ્યું છે; મારે માટે તો તે દૂષ્ટ કીનાખોર (શખસો)ના યોગ્યએ (મારા) કાનોની સાંલ-લવાની શક્તિ નકામી કરી નાંખી છે; મારે માટે તો તે દૂષ્ટ કીનાખોર (શખસો)ના યોગ્યએ (મારી) આંખોની દ્રષ્ટિ નકામી કરી નાંખી છે; તે પુર મોહતવાલા (શખસો)ના જાણુન દેષના (દૂષ વધલ) યોગ્યથી પેદા થયલાં સખત સકંટને લીધે^૭ મારી છાતી પીઠ^૮ લગી અંદર દબાઈ ગઈ હતી [યાને, હું પીઠ તરફ પાછલ હઠીઓ^૯].

૧. સીજનીદન ઇ વીસ્તારપ મદમ અરથુશ્ત્ર. સરખાવો અવં મુશ્વેજ^૧ ઘણું, “નાશ;” પહલવી સીજ “મક્રા,” “રોગ.” એને દીપીનીદન યા દીવીનીદન, “દેવોમાં ફેરવી નાંખવું” બી વાંચી શકાય; અવં ધાતુ દબ યા દિવ, “ડગવું.”

૨. બંદ-પાતકરાસ.

૩. અવિસ્પાદની.

૪. યોગ્યેયોલ તરબુમે, “મેં તેઓની ૩૩ પુરસેશોના અહુજ અચ્છી રીતે (મદમ) જવાબ આપયા છે.” તે તેનીસ કોકો તથા કરપનોના ધાર્મિક સવાલોને તે આપેલા જવાબો એટલા તો નીશ્ચિત અને કારગર હતા, કે તેઓનાં મોઢાંને ગોયા તેનેથી કરીને સાંકડ પડી હોય યા તાણુ મરાણું હોય તેમ થયું.

૫. દુશ-વધલિગ-કશ; જુલો હાલવું ફારસી વધલ-કશ, “એક કીનાખોર શખસ;” વેસ્ત પ્રમાણે, ગુશન-ગીરાઈલ, “માણસ જાતની વલાણ.” કદાચ એ દુશ વીરા-ઇલ, “ખરાબ ખોરાક” હોય; તેને બંદીખાનામાં જુમે મરી જવા દેવામાં આવ્યો હતો.

૬. એને સંગ વાંચીઓ છે, અવં અસંગ; ફાં સંગ, “પથર,” “બોજો.” વેસ્ત એને સદ વાંચી, “જુખ” અર્થ કરે છે.

૭. એને અનકાદન વાંચીઓ છે; અસલ અર્થ, “(શરીરના કેઇબી ભાગને) નીરઉપયોગી કરી નાંખવો.”

૮. એને અવર-ખસ્તિશનીલ વાંચીઓ છે; સરખાવો પહલવી ફારસી ખસ્તન, “ઘાયલ કરવું”; વેસ્ત એને પદગશતીલ વાંચી “સ્વરૂપાંતર,” “એક આકારમાંથી બીજામાં બદલાવું” અર્થ કરે છે.

૯. પહલવી, અફમ ખરાં સીનગ ઓલ પરિત મદમ અવગુન્દીત. અર્થ એ જે કોકો અને કરપનોથી તેની ઉપર જે સંકટ લાવવામાં આવ્યું હતું, તેથી અરથુશ્ત્રને જુખમરો સેહવો પડ્યો, જેને લીધે તેનું શરીર એટલું તો તાવદાન થઇ ગયું કે તેનાં છાતીના હાડકાં લગલગ ખરડાની કરોડે લાગ્યાં, જેમ કોઇ તદન દુકાલથી જુમે મરતાને થાય છે તેમ.

૧૦. અમલ-અમ લખવાર ચેગવીમનાદ.

(૬૬) અને અત્રે ઝરથુશ્ટ્રની બાહદુર સહનશક્તિને^૧ લીધે, તે બદ્દીની^૨ સામેની લયંકર લડતમાં એકલે હાથે^૩ ટક્કર જીતવા ગયો;^૪ ત્યાં (ઉપર) લખ્યું છે તે પ્રમાણે, તેની જીંદગીની, બુખ^૫ અને ન્તરસની,^૬ તથા બારી બેડી (અને) બીજાં દુઃખો, કે જેની સામે આદમી જાતની કુદરતી તાકાતમાં (ગોચર) એક રક્ષક^૭ (છે), (અને) જે (દુઃખો) ખુદાના નીરમાન^૮ કીધેલાં નથી, તે (દુખોની) આટલી બધી શીક્ષામાં^૯ પડવું^{૧૦} બહોર થયું; (ત્યાર પછી) જ્યારે તેનું (ઝરથુશ્ટ્રનું) તન, વળપેચમાં (શકેશ્વરીહ) અને બંદમાં, તથા ચાલુ બુખમરણી^{૧૧} જીંદગીના તેનાં બીજાં સંકટોની વચમાં, તેના પુર બહારમાં તેઓથી જોવામાં આવ્યું,^{૧૨} ત્યારે શાહ વીશ્વાસ્થ અને તેનાં પેહલવાનોને^{૧૩} એક મોટો મોજેજો બહોર થયો.

(૭૦) એક (મોજેજો) આ (હતો), કે જે લલા યજ્ઞોથી તેને (ઝરથુશ્ટ્રને) પેલાં લયંકર સંકટમાંથી^{૧૪} છોડવવા કાળે^{૧૫} ચોજવામાં^{૧૬}

૧. તકીગીહ; સરખાવો અવ. તનજીશ્ત. હાલનું ફાર્સી તગ, “બાહાદુર,” “કાવતમંદ.”

૨. ઓલ અગીહ; સરખાવો અવં અલ, અથવા અક, “ભુકું”, “દુષ્ટ”.

૩. પવન અએવતાગ. “રક્ષણ વગરનું”, “એકલી હાલતમાં”, “ચોતાના પગ ઉપરજ આસતવાર”.

૪. સાતૂન્ત, “આગલ ચાલીઓ અથવા આગલ વધીઓ”.

૫-૫. એને સૂદ વ તશન વાંચીઓ છે. એ સંગ ઇ વદગાન બી વાંચી શકાય, “બુશઓનો બાર”.

૬. એટલે સહનશક્તિનો ગુણ. સરખાવો ફાર્સી પદ, “એક રક્ષક”, અને પહેલવી પતાઇદન.

૭. બગ-દાત ની વીતી બગ-દત આવ્યો છે; જુવો દીના ઇ મધનૂગ-ઇ-ખતૂ, આખ ૨૪, બાગૂક-બખત.

૮. અવં પધતિ-ફસ, યા પધતિ-ફપ.

૯. પતૂદન; અવં પન, “પડવું”.

૧૦. દેર અખૂરદારીહ ઝીવન્દગ.

૧૧. વિન્દાત, અવં વિન્દ, “મેલવવું”. જો દસતુર પેશોતનજીવાલી નકલ અમાણે અમત-શાન દાદ વાંચીએ તો, “તેઓને આપવામાં આવ્યો હતો”.

૧૨. વાંચી: યલેગાન, ફાર્સી યલ, “એક પહેલવાન”.

૧૩. મિન શકૂતીહ, અસલ અર્થ, “ગુચવાડા ભરેલી હાલત”.

૧૪. પહેલવી ઓલ વહાન ઇ અખ્જિતશન ઇ આલા, એ વહાન શબ્દને ફાં બહાનહ સાથ સરખાવો.

૧૫. અન્દાખત; એનો અર્થ “કલપ્યું”, “જોર કાઢો” બી થાય.

આવ્યો હતો, (ન્યારે) એક ખસી નહી કીધેલા^૧ ગોધાનું^૨ જીવ ધરાવનાર શરીર^૩ તેઓથી અદ્ય^૪ રીતે જીવ વીનાનું^૫ (ખનાવી દેવામાં) આવ્યું^૬; (અને) ત્યાર બાદ, વીસ્તારપની મોટી બેઠકમાં^૭ અને દુન્યાનાં મંડલમાં^૮ અરથુસ્ત્રે (પોતાના) કૌવત અને (ખુદાનો) જે સાચો સખુન^૯ છે તેનાં ઇતબારથી^{૧૦} કરીને, જે પ્રમાણે વીસ્તારપના પ્રકાશીત ઘોડા^{૧૧} વીધેનો મોજેજો (છે) જેને વીધે પવિત્ર લખાણોમાં^{૧૨} ઇશારો મલે છે, (તે) માફક, તેજ શરીરને સજીવન કરીયું^{૧૩}.

(૭૧) એક (મોજેજો) શાહ વીસ્તારપના, તથા (તેનાં) દેશનાં લોકોના મનમાં^{૧૦} શું હતું, તે (અરથુસ્ત્રથી પોતાની) મીનોઈ મનશક્તિથી^{૧૧} આગ-મજથી બહેર કરવાનો^{૧૨} અને ખુદલું^{૧૩} કરવાનો (હતો), અને વળી (તેને) કેટલીક ખીજ કીમતી અમુદ્ય (અખુન)ખાનગી ચીજો^{૧૪} (ખુદલી કીધી).

૧-૨. એને જાન-આઓમંદ તત્ત્વ ખીખેદ્ર વાંચો; જીવો અવં બિખેદ્ર, પહલવી ખુખેદ્રગ, “ખસી નહી કીધેલો”; વંદીદાદ, ફગર્દ ૧૯, § ૨૧; મોખેદ સાહેબો ધર્મની ઓકસ કીયાઓમાં શુધ સફેદ રંગનો ગોધો વાપડે છે તેને માટે ઇસારો હશે.

૨-૨. એટલે, લલા મીનોઓથી. દસતુર પેશાતનજીવાલી નકલ પ્રમાણે, અ-ઝીવન્દગ વ અ-પએદાગ યહૂવૂન્ત, “એજાન અને અદ્ય યદ ગયો.”

૩. સરખાવો ફાર્સી નિશસ્ત.

૪. હુન્નમન.

૫. ઝક ઇ રસ્ત મિલયા.

૬. વાવરીગાનીહ, “એતેકાદ”, “ખ્યાર”; જીવો અવં વર, “ઇતબાર રાખ વો”, “માન આપવું”; અવં વાઉરયા, વાવર, વાઉર.

૭. વાંચો: અરથ ઇ શએત, જીવો અવં ફિ, “પ્રકાશવું”, શએત, “તવાંગરી.” અત્રે વીસ્તારપના ઘોડાને અરથુસ્ત્રે સારો કીધો તે બાબે ઇસારો છે. ફાર્સી અરથુસ્ત્ર નામામાં એ મોજેજો લખાણથી વર્ણવ્યો છે.

૮. સરખાવો અવં સ્ત્રન્દહ, “પવિત્ર કલામ,” અને અવં દિસ, સૌં દિશ, “દેખાડવું.” એનો અર્થ “એક ચમતકારી ફકરામાં દેખાડવામાં આવ્યું છે” ખી થાય.

૯. હુમ તત્ત્વ નવક લખવાર કર્દ, બોલેબોલ તરજુમો, “તનને ફરીને જાન આપીઓ.”

૧૦. મીનિશન, “વીચારો.”

૧૧. મઝન વીનિશન.

૧૨-૧૨. ગૂફતન વ આશકારીનીદન.

૧૩. નિહફતક અખુન; ખીજો અર્થ, “(મીનોઇ) દોલતના કેટલાક ખીજા બેટો.”

(૭૨) એક (મોજેજે આ હતો કે) દુરાચણી^૧ મોહની^૨ કેટલી વસ્તુઓ, કે જે ઉપર બેળીલોનમાં^૩ ઝોહાક તરફથી, - કે જેનાં લોભને^૪ લીધે માણસજાત ખુતપરસ્તી ઉપર આવી ગયું હતું^૫ અને, તેથી કરીને^૬, દુન્યાનો નાશ (થતો) હતો, - (તે ઝોહાક તરફથી) અમલ કરવામાં આવતો હતો, (તે વસ્તુઓ) ઝરથુશ્ત્રના દીનના ક્ષેત્રમંદ દલામોના બહેર થવાથી^૭ સમુલગી નાશ પામી અને નકામી થઈ પડી,^૮ કે જે (કલામો) બહુગરીની^૯ સામને હતા.

(૭૩) એક (મોજેજે) આ (હતો) કે જે (ખનીરસ) કેશવરના પ્રખ્યાત વિદ્વાનો સાથની દીન માટેની તકરારમાં^{૧૦} જે મોજેજેજો ઝરથુશ્ત્રને^{૧૧}

૧-૨. એને વદ-જમાશ વાંચીઓ છે; સરખાવો ફાર્સી^{૧૨} બદ-જમાશ, “ફૂટ્યા બુરી દુગાઈ.”

૨. બાવીર, સરખાવો અવ૦ બ્રિ, “બાબીયોન,” યસ્ત ૫, § ૨૯, તથા યસ્ત ૧૫, § ૧૯. દાર્મસ્તેતે કહે છે, “ઈરાનની ગાદી છીનવી લેનાર અગ્નિ એ આર્યન ન હોવાથી, તેને ખાલદ્યનો, જેઓ ઇરાનીઓના જન્મેદાનના શત્રુઓ હતા, તેઓ સાથે બેળી નાખવામાં આવતો; તેની સાથે બેળીલોનનું નામ અસલી આસીરીયન જીલ્લામાં, જે તે વેલાએ નીકલી જમ્ને બુલ્લધ ગયો હતો, તેની એક ઝાંખી ઇતિહાસીક યાદ આપતું, અને ખાલદીઆમાં પોતાના સેમેતીક પાડોશીઓ સામને ઇરાની પ્રજાનો અણુગમો બહેર કરતું. મુસલમાનોએ ઇરાન છતી લીધું તે પછી અગ્નિ આખરે એક અરબ તરીકે ઓલખાવા લાગ્યો. અગ્નિને લાગતી દંતકથાઓ અસલ કારપીઅન સમુદ્રના દક્ષિણ કીનારા ઉપર જનમ પામી હતી.” યસ્ત ૧૫, § ૧૯ પ્રમાણે ઝોહાકે કિવરિન્તનો પોતાનો મહેલ, કિવરિન્તેમ દુઝિતેમ, બાંધીઓ હતો, જેને હમઝા નામનો અરબ ત્રંથકર્તા કુલેંગ દીશને નામે ઓળખાવે છે, અને શાહનામામાં શીરદુસ્તી તેને દિઝુખ્તનું નામ આપે છે. બાબીયોનના આ “શ્રાપને પાત્ર” કીદશામાં અગ્નિ દહાક (ઝોહાક) વારંવાર આસરો લેતો હતો.

૩. પવન ઝક નીયાઝાનીહ.

૪. મદ યેગવીમૂનાદ.

૫. વાંચો: અઝશ, દસ્તુર પેશોતનજીની નકલ પ્રમાણે, વક્ષ, “વધારો;” વેસ્ત: “(અને એનું) વધવું” દુન્યાનો નાશ હતો.”

૬. ક્રાજ ગૂફતન.

૭. હુમાગ વિશૂપીહસ્ત વ અકારીહસ્ત.

૮-૮. ઝક પતીરગ ઝક યાતૂગીહ.

૯. કઝેથેર; અવસ્તા, કર્ષવરે.

૧૦. પતકાર, અસલ અર્થ “ઝગડો”; અત્રે લાગુ પડતો અર્થ “બહેર તકરાર,” “વાદવીવાદ.”

૧૧-૧૧. પહલવી ઇ મિન ઝરથુશ્ત્ર.

લાગુ પાડવામાં આવી છે^{૧૧}, તેઓની સાથે જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા, કે જે વિદ્વાનો (પોતાની) વિદ્વાને માટે સ્થિતિમાં સારી પેઠે જણાયલા હતા,^૧ (અને) જેઓ પવિત્ર^૨ શાસ્ત્રોમાં ઉમેરો કરનારા (હતા),^૨ (જેઓ) અતી ભુલાવો ખવાડનાર શીક્ષણના^૩ બહુ લયકર શતરૂઓમાંના^૪ (હતા), (અને) જેઓની ઇચ્છા પોતાનો (પેલો) અતી ભુલાવો ખવાડનાર ધર્મ (જે તેઓ પાલતા હતા) તેમાંથી છુટા થવાની હતી; તેઓને (ત્યાર પછી ઝરથુસ્ત્રથી) સચ્ચાઈનું સમજ પડી શકે તેવી રીતે^૫ જાહેર થવું, અને શાહુ શુસ્તારપ અને પેલા સઘલા વિદ્વાનોનું^૬ દીનની બાબે બેશુમાન^૭ થવાનું હતું. (૭૪) (ત્યાર પછી) ઝરથુસ્ત્રની ખરી અગમચેતી બાબે, તથા વીસ્તારપથી માઝદયસ્ની દીન કબુલ થવા માટે, અહુરમઝદની ઇચ્છા બાબે અને દુનીઆમાં (તેનો) ફેલાવો થવા બાબે, વીસ્તારપનું મન શાંત કરવા થકી અહુરમઝદે થોડા^૮ (અમશાસ્પદો આ દુનીઆ તરફ) રવાના કીધા^{૧૦} (જેવા કે), બહુમન, અરદીબેહસ્ત, તથા વૃદ્ધિ કરનાર આતશ (બુઝીર્ન મીહુર).^{૧૧}

૧. સરખાવો ફાર્સી આશના.

૨-૨. વાંચો: સૂબ બાજ ગિરાયગાન; સૂબ, સરખાવો અવં સૂવંગ, પવિત્ર કલામ અને બાજ, સરખાવો અસલ ફાર્સી શબ્દ બાજ, “ખડની” (જુવો બહીસ્તાનના શિલાલેખો, કાલમ ૧, § ૧૯); અવં ધાતુ બજ, સૌં મજ, “લાગ પાડવા”; ફાર્સી ખખતન. એ ઉપરથી બાજ ગિરાયગાન નો અસલ અર્થ, “તેઓ કે જેઓ સાહિત્યને મદદ આપવા ચાહતા હોય.”

૩. ઝક દીબઝગતર ગૂબિરન; બોલેબોલ તરજુમે, “ધણાજ દગલબાજ શબ્દો,” યાને, તે જમાનાના દેવપરસ્તો તથા જુતપરસ્તોનાં શીક્ષણો. સરખાવો અવં દીવઝા, “લુચ્ચાઈ,” ધાતુ દીવઝ, “ઠગવું”; જુવો વંદીદાદ પરગર્દ ૧૮, શરૂઆતના ફકરાઓમાં આવતો દિવઝત હુય.

૪. શકુત પતકારતર.

૫. દાનિરનીક.

૬. જેઓ વીશે ઉપર ધસારો છે તેઓ.

૭. એટલે, ચોકસ.

૮. પવન આશ્તીહ, યાને, વીસ્તારપની “વધારે સુસ્તકીમ ખાતરી કરવા માટે,” અને ઝરથુસ્ત્રની પેગામબરીની સચ્ચાઈમાં મનાવવાને, તેને (વીસ્તારપને) તથા તેના દાનાવોનાં મંડલને મદદ કરવા માટે, અને એ સચ્ચાઈઓ દુનીઆમાં સઘલે ઠેકાણે ફેલાવવા માટે.

૯. અમેશાસપદોમાંના કેટલાક (ચંદ).

૧૦. મૈદુનીદન, “મોકલવું,” “એલચી ખાતું.”

૧૧. જુવો આદસ્પર્મનાં ચુટી કાઢેલાં લખાણો, બાબ ૨૩ મો, ફકરો જુ મો.

(૭૫) તે મોજેજે જે વીસ્તારપ અને (તેનાં) કેશવરના લોકોને બહેર થયો—બંને રીતે, (એક તો) પેલા અમશાસ્પદોના આસમાન તરફથી જમીન ઉપર નીચે ઉડી આવવામાં, અને (બીજો) વીસ્તારપના રેહુઠાણમાં તેઓના દાખલ થવામાં—તે આ રીતે (હતો) કે જેને માટે દીન આ પ્રમાણે કહે છે:—
“ત્યારે તે, કે જે દાદાર અહુરમઝદ છે, તેને તેઓને, (યાને) બહુમન, અરદીબેહસ્ત અને અહુરમઝદના વૃદ્ધિ કરનાર આતશને, નીચે પ્રમાણે કહ્યું: તમો કે જેઓ અમશાસ્પદો^૨ છેવો તેઓ વીસ્તારપ, જેની પાસે ગાય ઢોરનાં સાંધણો^૪ (છે), (અને) જે દુરના દેશોમાં^૫ આ દીન તરફ મીનોઈ રાહનુમાઈ^૬ માટે પુષ્કલ (ફ્રાજ) બાણીતો છે [યાને, તે દીનને માટે ઉસ્તવા-રીથી (ખરા) ઉભો રહે ત્યાં સુધી], તમો તેનાં રેહુઠાણ ઉપર આગલ વધી; અને અષો સ્પીતમાન ઝરથુસ્ત્રને (તેઓ તરફથી^૭ પુછવામાં આવેલા સવાલોના) જવાબો ઉચરવામાં (અને) અને તે સખુનો તેઓ^૮ પાસથી કબુલ (કરાવવા) માટે (તમો મદદ કરો). ” (૭૬)
તે અમશાસ્પદો વીસ્તારપના મકાન તરફ આગલ વધીઆ, કે જેની પાસે ગાય ઢોરનાં સાંધનો (હતાં), (અને) જે દુરનાં દેશોમાં આ દીન તરફ મીનોઈ રાહનુમાઈ માટે પુષ્કલ બાણીતો (હતો); અને બુલંદ હવેલીમાં તેઓનાં (તે અમશાસ્પદોનાં) શરીરોનાં^૯ તેજ, તેઓના બુલંદ કાવત તથા

૨. વાઝીતન, અવ૦ વઝ, “હીલચાલ કરવી,” “ઉડવું,” “ગાડીમાં હંકારવું.”

૩. અમેસુસ્પેન્દ-ધત; અમેસુસ્પેન્દ હુવા-ધતની વીતી.

૪. અફઝાર, એનો અર્થ “સાંધણો” થાય છે; વળી “એકસ પ્રકારનું કાચું કરવા માટેની શક્તિ” એવોબી અર્થ થાય છે. દસતુર પેશોતનજીવાલી નકલ પ્રમાણે “જેને ગાય ઢોરના સાંધણો છે,” એટલે કે તેની પાસે પુષ્કલ જરતું જોર હતું. યાદ રાખવું જે અસલ ધરાનમાં પૈસાની આપ લે સીકામાં નહીં પણ ગાય ઢોરમાં થતી હતી.

૫. એને ઇ દૂર ફ્રાજ નામીગ વાંચો.

૬. અવર-આસ્તિશનીહ; સરખાવો ફાર્સી અર-આસ્તા, “એક હોશીઆર ભોમીઓ.” એને અવર-હસ્તિશનીહની બી વાંચી શકાય, “એતેકાદ,” “ટેકાવ,” “ઉંચ જીંદગી.”

૭. માઝદયસ્ત્રની દીન બાબેની એ તકરાર, દરમ્યાન તેને વીસ્તારપ અને તેનાં રાન્યના વિદ્વાનોને આપેલા જવાબો.

૮. વેસ્ત વાંચે છે: ઝગ શાન-ધ ઝક ઇ ગૂબિરન, “તે શબ્દોનો ભાવાર્થ.”

૯. ઝીઅશાન, “તેઓથી,” યાને, વીસ્તારપ અને તેનાં રાન્યના લોકોથી. બન્નવાજો છે કે એ સર્વનામ રાજ માટે બોલતી વખત માત્ર માનને ખાતર બહુ વચનમાં વાપડીઓ હોય.

૧. તે અમશાસ્પદોના શરીરો, સરખાવો ફાર્સી દેહ, “માણસનું શરીર.”

ફતેહને લીધે, તે વીસ્તારૂપને મીનોઈ^૨ પ્રકાશ તરીકે જાહેર થયાં; (ત્યાર પછી) આ (પ્રમાણે બનીયું) કે, જ્યારે તે ઉપર તેની આવી રીતે નજર હતી ત્યારે, તે મહાન શાહ વીસ્તારૂપ ધુજાઓ;^૩ તેના જે પેશવા^૪ (હતો) તે ધુજાઓ; તે કે જે સઘલાઓ ઉપર સરદાર (હતો)^૫ તે બેલાન^૬ થઈ ગયો; (અને) જે એક ઉમરાવ હતો^૭ તે એક રથના ઘોડાના હાંકનાર પેઠે (થઈ ગયો હતો).^૮

(૭૭) “અને તેને, અહુરમઝદના આતમે, (તેઓને) મરદાનગી ભરેલા શાહોમાં^૯ આ પ્રમાણે કહ્યું : ‘બીહ ના, અએ બુલંદ શાહ વીસ્તારૂપ! કારણ જે તને કાંઈપણ ચીજ માટે અદેશો કરવા જેવું નથી;^{૧૦} તેઓ (કે જે અમશાસ્પદો છે તે) તારાં મકાનમાં તને લય પેદા કરવા માટે^{૧૧} આવ્યા નથી, યાતો અરબરૂપના^{૧૨} કાયદેસરના^{૧૩} અથવા ચતુર^{૧૪} એલચીઓ તરીકે^{૧૫} તારા મકાનમાં તને લય પેદા કરવા માટે આવ્યા નથી, યાતો

૨. મધનૂ, “મીનોઈ.”

૩. સરખાવો ફાસી^૧ લરઝીદન, “ધુજવું.”

૪. પીશક, અસલ અર્થ, “જે આગલ યા હારોલમાં પેહલો (હતો) તે.”

૫. ઓલા હુરવીરૂપ પત, બોલેબોલ તરબુમો, “જે સર્વોપરી, યા સઘળાઓનો વડો (હતો) તે.”

૬. ગદ્દીહિત, અસલ અર્થ, “ગબડી પડીઓ હતો.” સરખાવો ફાસી^૧ ગદ્દીદહ, “ગોલ ફરેલું.”

૭. ઓલ મિન અવરતર નએમગ, બોલેબોલ તરબુમો, “તે કે જે સૌથી ઉચી જગ્યામાંથી (હતો).”

૮. જાણે તે એક રથના ઘોડાનો સાધારણ હાંકનાર હોય તે પ્રમાણે તે દંગ થઈ ગયો હતો. પહેલવી શબ્દ રસને અવં રથ સાથે સરખાવો. અમશાસ્પદોનાં ભયાનક તેજથી, વીસ્તારૂપ અને તેના સઘલા દરબારીઓ દંગ થઈ ગયા, અને ધાર્સ્તીથી ધુજવા લાગીઆ.

૯. ઝક ઇ વીરાન બુબિરન, સરખાવો અવ. વીર, “મરદાનગીવાલો પુરૂષ.”

૧૦. મા-અમત લા મદમ તરસિરન.

૧૧. એને તરસાનીદન વાંચવો વધુ દરોબસ્ત દીસે છે. અવસ્તા, તેરેસ, “બીહવું.”

૧૨. એ અવસતાનો અરેજત-અરૂપ, ખ્યઓનોનો રાજકર્તા છે, કે જેનો ઇસારો યસ્ત ૫, § ૧૦૯, ૧૧૩ અને ૧૧૬ માં, તથા યસ્ત ૧૭, § ૫૦ માં, અને યસ્ત ૧૯, § ૮૭માં મળે છે. વીસ્તારૂપ પાસથી નવો જરથોસ્તી માઝદયસ્તની દીન છોડવવાને માટે વીસ્તારૂપની દરબારમાં અરબરૂપે વીદ્રક્ષ તથા નામખવાસ્ત નામના બે એલચીઓ મોકલીઆ હતા તેઓ વિશે હયાં ઇસારો છે. વીસ્તારૂપ અને તેના ભાઈ અઘરિવઘરિ (ઝરીરે) અરબરૂપનું કેહણ કબુલ નહીં કર્યું. તે ઉપરથી વીસ્તારૂપ અને અરબરૂપ વચ્ચેની પ્રખ્યાત લડાઈ જાગી અને તેનું પરીણામ એ આવ્યું જે ખ્યઓનો ઉપર વીસ્તારૂપના લશકરે જીત મેળવી. યાદગાર-ઇ-ઝરીરાન નામની પહેલવી કેતાબમાં આ દીનની લડાઈનું ખ્યાન આપવામાં આવ્યું છે.

૧૩. આ-દાતગ, “નેમેલો,” “કાયદેસરનો;” વસ્ત પ્રમાણે અથાતગ, “યાદ આપનાર;” દસતુર પેશાતનજવાલી નકલ પ્રમાણે આશતગ, “મીત્રાચારીભરીઆ,” “સુલેહવાલા.”

૧૪. અવરકાર. ૧૫. ખ્યેતામખર.

અરબરૂપના એ ખયેન પેઠે, (તારી પાસથી) ભેટો અને ખંડની માગતા, તારા મકાનમાં તને ભય પેદા કરવા માટે આવ્યા નથી; યાતો તે તુકસાનકારક ચોર^૨, જે તમામ હુટારો^૩ છે, અથવા, તો એક બાહારવટિઆનો^૪ કુતરો, તારા મકાનમાં તને ભય પેદા કરવા માટે આવ્યા નથી. (૭૮-૭૯) એ હુમો^૫ ત્રણ, બહુમન, અરદીબેહુસ્ત અને વૃધિ કરનાર ઈશ્વરનો^૬ આદર (અઝદ) છીએ, જેઓ (આકાશની) બહાર^૭ (તારા) મકાનમાં તારી નજદીક આવ્યા છીએ; એઓને માટેનું તારું જ્ઞાન^૮ ઘણીજ ડાહ્યપણુ-ભરી રીતે વગર તરફદારીવાલું^૯ છે; જે તું તારી મીનોઈ દ્રષ્ટિને^{૧૦} મદદ કરે^{૧૧} [યાને, (જો) મીનોઈ ડાહ્યપણુ તારામાં હોય તો], (તું જોશે કે) આ ડુનીઆને ભલી માઝદયસ્ની દીનની જરૂર છે^{૧૨}, જે તે સ્પીતમ (ખાનદાન)નો

૧. સરખાવો ફાસી^૧ બાજુ વ સાવ, જે શબ્દો શીરદુસી વારે ધડીએ શાહનામામાં વાપડે છે.

૨. વાંચો: ફ્રજ-ઈ-ખુસ્તાર; સરખાવો પહલવી ખુસ્તન, “ધાયલ કરવું.” દસતુર પેશોતનજીવાલી નકલ પ્રમાણે સગ છે, જે ૬૦ નાં આકડા માટે પણ વાંચી શકાય. એ પછી જે આંકડો આવે છે તે ધ્યાનમાં લેતાં એને સે “૩” બી વાંચી શકાય. વેસ્ત આ પ્રમાણે તરજુમો કરે છે; “તે જબરદસ્ત ચોર જે (સધલાંને) ધગ કરે છે તે, (અથવા) તે ગોયા હુટારા જેવો કુતરો, તારાં ઘરમાં ભય જગાડવા માટે આવ્યો નથી.”

૩. દસતુર પેશોતનજીવાલી નકલ પ્રમાણે તરીનીદાર; એને તરવીનીદાર વાંચવો વધુ દરોખસ્ત થઈ શકશે, જે સિરિઝહુ યસ્ત, ફકરા ૨ માં આવતા અવં હાંમ-વધન્ટયાઓ શબ્દોનો પહલવી તરજુમો છે. (વળી જુવો રપીથીનની આફરીન, ફકરા ૩ જો). અવં હાંમ વધન્ટયાઓ શબ્દોનો અર્થ “ફતેહમંદ,” “જબરદસ્ત” છે; ધાતુ વન, “જીતવું.”

૪. એને રાસ્દાર વાંચીઓ છે, જુવો ફાસી રાહુદાર, “હુટારો,” “પીડારો.”

૫. સે હુવા-ધમ મૂન-અત મદ.

૬. અહુરમઝદ.

૭. એને તરશય વાંચીઓ છે, સરખાવો અવં તરો, તરસ્ચ, “આરપાર,” “ઉપરથી,” “પેલી પાર.” વેસ્ત: “તારા મકાન તુલીક ઉપર.”

૮. ઝરથુસ્ત તરફથી અમશાસ્પદો વીશે જે જ્ઞાન વીસ્તારપને મલીયું હતું તે વીશે અત્રે ધસારો છે.

૯. પહલવી, રસ્તકતૂમ, જુવો ફાસી રસ્તહ, “હુડું,” “ઉદાર.”

૧૦. વીનાગીહ, “દેખાવ,” ધાતુ દી, વીન, બીન, “જેવું.”

૧૧. સરખાવો અવં અવંધહ, સૌં જવસ “મદદ,” અવસતા ધાતુ અવ, “મદદ કરવી.”

૧૨. ગઅતા આવાયદ.

ઝરથુસ્ત્ર છે તેના સમર્થ કરવાથી^૧ (તેની) પાકીજગીમાં આગલ વધે છે.^૨ (૮૦) અહુનવર્ધિ^૩ ગાંધને લણ^૪, અષોઘ જે સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે^૫ તેની વખાણ કર, અને દેવોને મા આરાધ^૬; કારણકે તારે વીધે અહુરમઝદની મરજી (તારી મદદથી) આ દીનની ખુલંદી^૭ છે, તે અમશાસ્પદોની ઇચ્છા (પણ એજ છે), અને ખીજ યજ્ઞો, જેઓ નેકીના બખશનાર^૮ અને અષો છે, તેઓની ઇચ્છા (પણ) તારે વીધે (એજ છે). (૮૧) અને જે તું અશો સ્પીતમાન ઝરથુસ્ત્રની નેક અને ખાલેસ દીનની વખાણ કરે, તો (તે માટે) ભેટ^૯ અને બદલા તરીકે હમો તને લાંબા વખતનું રાજ અને પાદશાહી, તથા એક^{૧૦} લાંબી જીંદગી જે ૧૫૦ વર્ષની જીંદગી^{૧૧} (છે) તે આપશું; હમો તને પવિત્ર વાચા^{૧૨} તથા લાંબા વખતની કીર્તીવંત હેયાતી આપશું, (હમો) તારી મકસદમાં^{૧૩} હંમેશની મદદ, અને (તે) હંમેશ મદદ કરવામાં લલી ઉંચી^{૧૪} ચારી તથા ખુલંદ વધારો^{૧૫} (આપશું); અને હમો તને એક બેટો આપશું,

૧. પવન અઉશમુરિશન.

૨. મુન અવીઝગીહા સાતુનેદ, બોલેબોલ તરજુમો, “જે સ્વચ્છ રીતે આગળ વધે છે.”

૩. યથા. અહુવધયોની પવિત્ર બંદગી.

૪. અનીયમીત આજ્ઞાર્થ, સ્નાય, અવં સુ “ગાવું.”

૫. એટલે, અષેમ બોહુની પવિત્ર બંદગી સરોદ સાથે ગા.

૧. અ-આયઝીરનીહ, ગઝિશન, “આપ”ને અર્થે. ખીજ બોલોમાં બોલીએ તો “દેવોની સામે શીટકાર નાખ.”

૨. સરખાવો પહલવી અક્રાજ્ઞન, અવં ક્રાજ; ફાસી ક્રાખ્તાન, “ઉચે કરવું.”

૩. શપીર-દહક, અસલ અર્થ “ભણું-આપનાર.” અવસ્તા હુ-ધાઓંધહ, “સારી અક્ષલ ધરાવતું.”

૪. સરખાવો અવં યાન, “ભેટ,” “આશીરવાદ.” વેસ્ત એને જાન “જીંદગી” વાંચે છે, અને તરજુમો કરે છે: “અને આ જીંદગીમાં બદલા સમાન.”

૫-૫. વેસ્ત તરજુમો કરે છે, “અને ૧૫૦ વર્ષની લાંબી જીંદગીનો અરસો.”

૬. વાંચો: અશર-સખુનીહ વ રયા હસ્તિરનીહ ઇ દેર; સરખાવો ફાસી અશર-ગુબિરનીહ. વેસ્ત અહુરીરવંગ અને રાએ-અસ્તિરનીહ વાંચે છે, જે અવસ્તા અશિશ-વંગુહી અને રસાંસ્તાતને મલતા છે, કે જેઓ પ્રમાણીકપણ અને સચ્ચાઇના સખુનો, જેને વીશે અત્રે ઇસારો છે, તેઓના મીનોઇ સ્વરૂપો છે.

૭. કામગ.

૮. મદમ.

૯. અક્રાજ-સચિરનીહ

(તેનું) નામ પેથોતન થશે, (જે) અમગં (નીવડશે, જે) આમ બુદ્ધાપા^૧ વગર, બુખ^૨ વગર તથા તરસ^૩ વગર (થશે); (જે) આક્રી તથા મીનોઇ હસ્તીવાલી^૪ અને જીંદગીઓમાં જીવતો તથા જેરેમંદ^૫ (નીવડશે.) (૮૨) જે તું અથો સ્પીતમાન ઝરથુશ્ત્રની લલી અને ખાલેસ દીનની વખાણ નહી કરે, તો (તેની) ભેટો (તથા) બદલા તરીકે તને હમો (જેહસ્તના મકાન તરફ) ઉંચે લઈ જઈશું નહી, (પણ તારી જીંદગી)ને છેડે તારે માટે ફરમાવશું (કે) ફાલી ખાનારાં પક્ષીઓ^૬, જેઓ કોહતા શરીરોની વાટ જુએ

૭. એ વીરતારપનો બેટો હતો, અને આ આગમચેની કરવા પછી લાંબે વખતે જનમીઓ હતો (જુલો આખ ૫ મો, ફકરા ૧૨). વીરતારપ યશત, ફકરા ૪ માં એને પેથોતનનું નામ આપવામાં આવ્યું છે. બુન્દહિશન, આખ ૨૬, ફકરા ૫ માં, તથા બહુમન યશત, આખ ૩, ફકરા ૨૫-૩૨, ૩૬-૪૨ તથા ૫૧-૫૨ માં પણ એને માટે ઇસારાઓ છે. બહુમન યશત, ફકરા ૨૬, ૩૭ અને ૩૮ માં કહેવામાં આવ્યું છે જે:-સાતૂનેદ નમયોસંઘ યેઝત વ સ્ત્રઓપ-યશરૂખ મિન શપીર અકાદ-ઇ-દાઇતીગ ઓલ કંગ-દએઝ ઇ સીયાવક્ષ ઇ આમીગ કદ, અફશ કાલા વગીદ્દન્ત અમઘ:- “ક્રાજ સાતૂન પેથોતનૂ આમીગ! ચીત્રોમીયાન ઇ વીરતારપાન, કયાન ગદા, ઇ દએન રાસ વએરાસ્તાર! ક્રાજ સાતૂન ઓલ દેના અઇરાન મતાઆન ઇ લિ અઉહુરમઝદ દાત, લખ્યાર વએરાએ ગાસ વ દએન ખૂદાએમહુ”..... (૩૭) વ મદમ ચેહુમતૂનેદ પેથોતનૂ આમીગ, વ આતરો ક્રોખાગ, વ અતરો ઇ ગઓરનસ્પ, આતરો ઇ ખૂર-ઝીત-મિત્રો ઇ પીરજગર, બરા મખીતૂનેદ ઝક ફૂજ ઇ કબદ-અઓજ, બરા ખંકૂનેદ ઝક અઓજદીસચાર, અમઘ નિશીમગ ઇ શએદાઆન; વ યઝિશન ક્રાજ સાજેન્દ, બરસૂમ ક્રાજ વસ્તરેન્દ, વ યઝખખૂન્દ દવાઝદહુ-હોમાસ્ત, વ સ્તાયેન્દ લિ અઉહુરમઝદ લેવતા અમેસૂસ્પદાન, દેના ઝક લેવીન યમલલૂનમ. (૩૮) ક્રાજ સાતૂનેદ પેથોતનૂ ઇ આમીગ ઓલ દેના અઇરાન મતાઆન, ઇ લિ અઉહુરમઝદ દાત ઓલ અર્વેન્દ વ વેહુ-રદ, અમત દ્રવન્દાન ઓલા ખદીતૂત બરા દાગીનાન્દ, ઓલા-શાન તૂમતૂમીગાન, વ લા અર્જનીગાન.

૧. સરખાવો અવં ઝઉર્વ, ધાતુ ઝર, “કોહવું.”

૨. અવં શુધ, સૌ. શુષ, “બુખ.”

૩. સરખાવો અવં તર્પન, “તરસ,” ફાર્સી તિશનગી.

૪. મિન અસ્તાઓમન્દાન મીન-ચ મઘનૂગાન.

• ૫. પહલવી શરીતા, જેનો બીજો શબ્દ પાતખશા છે.

૬. અવં કહરકાસ, ફાર્સી કરગાસ, “ગીડ,” જે હમેશાં પોતાના ખોરાક માટે હુરદાઓ શોધી કાઢવાને તતપર હોય છે.

(છે), તેઓ તને નીહાલશે અને આ તારાં (શરીર)નો ભક્ષ કરશે, (જ્યારે) તારૂં લોહી જમીનને પોંડુયશે, અને તારાં શરીરને (તે વેલાએ) પાણીઓ પુગશે નહીં.^{૧૧}”

(૮૩) એક (મોજેજે) એ હતો કે જેનો સંબંધ^{૧૨} અમશારૂપ^{૧૩} હોના (આ જેહાનમાં) દાખલ થવાથી તેમજ તેઓના બોલવાથી વીસ્તારૂપના દીન ઉપરના એતેકાદ સાથે હતો, અને, તે પછી, તેનો^{૧૪} દુઃખદાયક^{૧૫} અંદેશો,^{૧૬} (જે) ખયઓન (તાયફા)ના અરબરૂપને લીધે (ઉત્પન્ન થયલી) કાપાકાપીથી જીંદગીઓની^{૧૭} ભારે ખુવારીને^{૧૮} લીધે, તથા ખયઓનોની તેજ (સરજમીનની) બાહેર^{૧૯} તેની પાછલી હારને^{૨૦} લીધે (હતો); (વીસ્તારૂપથી) દીન કબુલ થવાને લીધે, અને (તેની સાથે) તે સમજ પડી શકે તેવા સ્વપનાનું ચાલુ રહેવાને લીધે (ખયઓનમીગ),^{૨૧} કે જેથી વીસ્તારૂપ અરબરૂપ અને ખયઓનો ઉપરની (પોતાની) ફતેહો બેધ શકતો હતો.^{૨૨}

૧. નાસ્તીકા માટે એ એક જ્ઞાતનો શ્રાપ છે, કે જ્યારે તેઓ મરણ પામે ત્યારે તેઓને સાફ કરવા માટે પાણી નહીં મળશે, અને તેઓનું લોહી મટી સાથ બેલક જશે; એટલે જ, તેઓ પછવાડે કાઢખી બેટાને મુકી જયા વીના મરણ પામશે.

૨-૨. લેવતા વાવરીહસ્તન.

૩. યાને, વીસ્તારૂપનો.

૪. પતીસાએ, સરખાવો અવ. પદ્ધતિ અને સા “દુઃખ દેવું.” એ શબ્દનો અર્થ પહલવીમાં “શરૂઆત” પણ થાય છે; એમ લખએ તો તરજુમો આ પ્રમાણે થઈ શકે : “અને ત્યાર પછી તેની મુશકેલીની શરૂઆત.” વેસ્ત એને ખત્યસાઈ વાંચી “તાબેદારી” અર્થ કરે છે.

૫. હન્દીશિશન; જુલો ફાસી અન્દીશાહ.

૬-૬. વાંચો : ગરાન (“ભારી”), અને અજ્ઞાન (“બે જ્ઞાન”). દસ્તુર પેશાતનજીની નકલ પ્રમાણે : ગરાનીગિશન, “ભાર,” “માથાપરનો બોજો.”

૭. હુઝવરેશ શબ્દ : લેચદોન “પેલીપાર,” “આરપાર.”

૮. યાને, અરબરૂપની.

૯. વાંચો : પસ દરિશન, પહલવી દરીદન, “ફાડી ખાવું,” “હરાવવું.” અવ. ધાતુ દરે, “ફાડી ખાવું.” વેસ્ત એને પસ-ગુદાન વાંચે છે, “ખીદમતગાર પેહલવાનો.”

૧૦. સરખાવો અવ૦ ક્રીયા વીશેષણ અવ્યય યઓનેમ, “ચાલુ,” “હંમેશનું.” વેસ્ત એને યોમીગ, “રોજનું” વાંચે છે; એમ લખએ તો તરજુમો આ પ્રમાણે થાય : “હરરોજ સમજ પડી શકે એવા સ્વપનાએ.....”

૧૧. પહલવી નીમૂદન. એ વાક્ય આ પ્રમાણે ખુલાસેથી સમજાવી શકાય : “એક (મોજેજે) આ (હતો), જે તે સમજમાં ઉતરી શકે એવા સ્વપના સાથે જોડાયેલો હતો, જેથી વીસ્તારૂપને અરબરૂપ અને તેનાં (ગોડીઆ) ખયઓનો ઉપરની ભવીષ્યની ફતેહ (ખીનોઇ રીતે) દેખાઇ (આવી).”

(૮૪) બહુ અત્યંત ઉંચ સ્થિતિ અને નહી ઇજા પામે^૧ એવી પાદશાહી તથા પ્રકાશ અને કીર્તિ^૨ જે તે^૩ ધરાવતો હતો,^૪ તેને લીધે તે રોશન પીણું (ખૂરિશન), જે (પીધા)થી વીસ્તારપે (બેહુશ્તની) અખૂંડ કીર્તિ અને પ્રકાશ^૫ નીહાલીઆં, તે જીંદગીનાં ચશમામાં,^૬ લલા^૭ મીનોઓનાં મકાનોમાં ઉંચ (મદમ) નજર નાખવાને કાજે^૮, વીસ્તારપને (પીણું) પાવાને માટે, દાદાર અહુરમઝદ તરફથી, વીસ્તારપના મકાન તરફ, નેરીઓસંગ ચઝદનું,^૯ અરદ્દીબેહુશ્ત (અમશાસ્પંદ) સાથે એક સાથી^{૧૦} તરીકે, સાથે મોકલવું (થયું).^{૧૧} (૮૫) જેમ દીન બહોર કરે છે તેમ, તે જે દાદાર અહુરમઝદ (છે), તેને નેરીઓસંગ ચઝદને કહ્યું કે:—“અએ નેરીઓસંગ! અનજુમનોના^{૧૨} વડા! તે વીસ્તારપના મકાન તરફ જલદી આગલ વધતો^{૧૩}, જે (વીસ્તારપ પાસ) ઢોરોનાં સાંધનો (છે), (અને જે) દુરના

૧. એને આસીજીશનીગ વાંચીઓ છે, “ઇગ વગર,” “દુઃખ વગર.” વેસ્ત એને આ-સચિશનીગ વાંચે છે, “ચાણુ.” વેસ્ત પ્રમાણે વાંચતાં “આગલ વધતી (પાદશાહી)” એવો અર્થ પણ થઇ શકે.

૨-૨. બનફશા-ચ.

૩. સરખાવો અવં રાઝ, “પ્રકાશવું.”

૪. ખયા આઈન; સરખાવો હુઝવારેશ શબ્દ અમન, ફાર્સી-અરબી, અમન, “ઝરો.”

૫-૫ જેથી કરીને તેનો આતમા જીલંદ થાય, અને સ્વર્ગમાંના આતમાઓનાં જીલંદ મકાનમાં જોવાને તે શક્તિવાન થાય.

૬. અવં નઇયોસંઘહ, અહુરમઝદના પેગામ લાવનાર ફરેસ્તાનું નામ. એ એક આતશનું પણ નામ છે જે આતશ પાદશાહોના જીવરમાં વાસો કરે છે. અને તેઓને પોતાનાં પાદશાહી કામકાજમાં મદદ કરે છે.

૭. સરખાવો અવં આક્તિ, અથવા અક્ત, “દોસ્તી.”

૮. શેદનીદન ઇ બએન હુમ ઝિમાન.

૯. સરખાવો અવસ્તા વ્યાખન જેનો તદન બંધાયેલો પહલવી શબ્દ હું જમનીગ છે. વેસ્ત “એકઠાં કરનાર” અર્થ કરે છે.

૧૦. વાઝ, સરખાવો અવં વાઝ, “તાકાત,” અને વાઝિશ્ત “સર્વેથી ચાલાક,” “સર્વેથી ઝડપવાળું.” અત્રે વાઝને વાઝીદનનો અનીયમીત આસાથે લઇ શકાય; વાઝીદન એટલે “હકારવું,” “ઉતાવલ કરવી.” અવં ધાતુ વઝ. જુઓ વંદીદાદ, બાબ ૨૨, ફકરા ૭ મો:-નઇયોસંઘહો અઓચયત યો દધવાઓ અહુરે મઝદાઓ: “નઇયોસંઘહ! વ્યાખન પર-આઠધિ ઉપ-વઝંધુહ અવિમાનેમ અધ-યંમઝને, ઇમિત સંઘહોઈશા.—“તે કે જે દાદાર અહુરમઝદ છે તેને નઇયોસંઘહ ઉપર એક પેગામ મોકલીઓ: ‘અએ નઇયોસંઘહ, અનજુમનોના વડા! તું જા, અધર્મ-મનના મકાન તરફ હકાર, અને તેને આ પ્રમાણે કહે.’” એ ઉપરથી જોતાં આ પહલવી લખાણ, ખરા સાત્તન વાઝનો ભાવાર્થ એમ થાય કે: “અએ નઇયોસંઘહ! જા, અને વીસ્તારપના મકાન તરફ જલદીથી હકાર.”

દેશોમાં ઘણો પ્રખ્યાત છે); અને તારે અરદીબેહસ્ત (અમશાસ્પદ) ને આ પ્રમાણે કહેવું જોઈએ, કે: ‘અએ અરદીબેહસ્ત, મવકકોલ’ (અમશાસ્પદ)! આ સુંદર જામ, જે ખીજા જામો બનાવ્યાં છે તેનાં કરતાં વધારે સુંદર છે [યાને, એક જામ જે એવું ખુબીવાલું છે કે રાજાઓને લાયકનું^૨ બનાવ્યું હોય (તેવું છે)] તે તું લે, અને (એની અંદર) તારે આપણો શ્રેષ્ઠ (મદમ) હોમ તથા ઉંઘ લાવનાર પાલો^૩ (મંગ) વીસ્તાસ્પ હજુર લઈ જવો જોઈએ, અને તેને છલાછલ ભરીને^૪ પાવો જોઈએ—શાહ વીસ્તાસ્પને, કે જેનેથી (મીનોઈ) શબ્દ^૫ કબુલ રાખવામાં આવ્યો છે.” (૮૬) અરદીબેહસ્ત, તે મવકકોલ (અમશાસ્પદે), તેની^૭ પાસથી તે સુંદર જામ લઈને, તે આશીરવાદને લાયક શાહ, કએ વીસ્તાસ્પને, તેની અંદર જે હતું^૮ તે તમામ પાચું. (૮૭) અને તે દેશનો શાહ, આશીરવાદને લાયક કએ વીસ્તાસ્પ, જ્યારે તેને પોતાનો પોશાક ફારેગ કીધા^૯, ત્યારે ખીછાણે ગયો^{૧૦}, અને

૧. પાતખશાએ “જેને સત્તા આપવામાં આવેલી તે,” “વાજખી.”

૨. મદમ ન્યોગતર.

૩. પવન ખૂદાએકહ શાયદ કર્દ.

૪. એને મંગ વાંચીઓ છે. ફાર્સી મંગ; જુલો પહલવી અર્દા—વીરાફ નામહ, બાબ ૧, ફકરો ૩૮ મો, તથા બાબ ૨ જો, ફકરા ૨૨ વીગેરે. વસ્ત એને મુઘ, “વાળ” વાંચે છે, અને પવિત્ર યજ્ઞશનેમાં જે વરેસ (ગોદાનો બાલ) મુકવામાં આવે છે તેને વીશેનો ઇસારો હોય એમ ધારે છે.

૫. પવન એક મદમ ફ્રાજ, બોલેબોલ તરજુમો, “તેનેથી છલાછલ ભરપુર.”

૬. ઝીઅશ ઇ આલા ગૂબરન પદીરફતગ. એ શબ્દ તે દીન છે.

૭. યાને, નઇયેસંઘહ પાસેથી.

૮. પવન એક, “તેમાં જે હતું તે.”

૯. અમત મિન વસ્તર ફ્રાજ ચેહૂવૂત, “જ્યારે તેને (પોતાના) કપડાં કાઢી નાંખીઆ હતાં ત્યારે.”

૧૦. શકબહોનસ્ત. સંમેતીક ભાષાઓમાં એ શબ્દનો અર્થ “મેલવવું,” “એકતું કરવું,” “મેલનન કરવી” થાય છે; પણ અવરતા વંદીદાદના પહલવી તરજુમમાં અવન સમ્મેતે, “તે સુતેલો છે,” એ શબ્દનો અર્થ શકબહોનેદથી કરવામાં આવ્યો છે, જે અર્થ અત્રે લાગુ પડતો હોવાથી હયાં કરવામાં આવ્યો છે.

હુતઓસને^૧ આ પ્રમાણે સપુનો કહયા:—“અએ હુતઓસ! તું (તે) છે કે જેને, આ (દીન) ઉપરાંત^૨, સ્પીતમાન ઝરથુશ્ત્રનો ચાલાક હુનર^૩ ખંતથી^૪ (મિલવવામાં) સ્પીતમાન ઝરથુશ્ત્રનો ચાલાક હુનર પુગ્ગશે, જેથી કરીને (અએ) તું અહુરમઝદની તથા ઝરથુશ્ત્રની દીન શીખવશે.”

(૮૮) એક (મોજેજો) આ હુતો) જે આ પ્રમાણે જાહેર થયેલો છે:—
“જ્યારે વીશ્વાસ્થે, દીન કબુલ કરીને, અશોષને વખાણી, ત્યારે દેવો દોજખની અંદર જડ થઈ ગયા હતા, અને એશમ(દેવ) ખ્યઓનોનાં દેશ તરફ ધસીઓ અને ખ્યઓનના કુર રાજકર્તા^૫ અરબરૂપ તરફ (ગયો), કારણ કે તે જમાનાના જુલમગારોમાંના^૬ સર્વથી જખરદસ્તોમાં^૭ તે એક હુતો, (અને) તેઓ સઘલાઓને ઘણાજ લયંકર ગગડાતે કરી^૮ લડાઈ કરવાને^૯ તેને ઉશ્કેર્યા.”

૧. અવ૦ હુતઓસ, વીશ્વાસ્થની બાયડી, કે જેને ગોશ યશત, ફકરા ૨૬ માં, રામ યશત, ફકરા ૩૫ અને ૩૬ માં, તથા અશી યશત, ફકરા ૪૬ માં યાદ કરવામાં આવી છે. નઓદરોના લડાયક કુટુંબની તે નખીરી હતી. ગોશ અને અશી યશતમાં અશો ઝરથુશ્ત્ર નીચે પ્રમાણે દુવા યુગ્મરે છે; દઝદિ મે વંધુહિ સેવિશ્તે દ્રવાસ્થ તત આયત્તેમ, યથ અઝેમ હુચયેની વંધુહીમ આઝાતાંમ હુતઓસાંમ, અનુમતેએ દએનયાઓ, અનુખતેએ દએનયાઓ, અનવશતેએ દએનયાઓ, યા મે દએનાંમ માઝદયનીમ ઝરસ્થ દાત અપએથ અઓતાત, યા મે વરેઝાનાંમ વંધુહીમ દાત ફસસ્તીમ.

૨. ખરા હુના.

૩. તીજ હુનર, ઝરથુશ્ત્રની, એક પેગામ્બર, લવીખ્ય કહેનાર, શીલસુદ, વૈદ વીગેરે તરીકે “ચાલાકી, ચખરાકી યા ચતુરાઈ.” સરખાવો અવ૦ થવા હુનરા, યસ્ન હા ૪૩, ફકરો ૫.

૪. પવન તૂખશાકીહ.

૫. નિકીઝેદ.

૬. સરખાવો અવ૦ મધર્થ.

૭. અવ૦ સાસ્તર સૌં. શાસ્ત્ર, “જુલમગાર.”

૮. મઝવન્તુમ, જુવો અવ૦ મસ-વનઘતિ.

૯. ઝેશત-તૂમ વાંગ વાંચીઓ છે, સરખાવો અવસ્તા અચિશત. દસતુર પેશોતનજી-વાલી નકલ પ્રમાણે ઝેશતતૂમ વ હુંદ.

• ૧૦. ફીશિન.

૧૧. સારીનીદ (જુવો પુસ્તક ૧૩ મું, બાબ ૨ જો, ફકરો ૫૦ મો). અવ૦ સાર, અને સારેમ્નો; ફાર્સી સાર. “ઉશ્કેરણી,” “દુઃખ.”

(૮૯) અને હયાં વહી તે ધરિની એલચીખાતુ^૧ જે ખ્યઓનોના (સરદાર) અરબસ્પની દરબારે આવેલું હતું^૨ તેને એક મોજેને બહેર થયો હતો; જેમ દીનનો આ (ફકરો) જણાવે છે, (કે): “ત્યારપછી તુરતજ,^૩ તેને^૪ એક અનબુમન બોલાવી,^૫ (અને) નહીં માફ^૬ કરી શકાય એવો એશમ (દેવ) બહેર થયો^૭; બાણે કે તેની પાસે એક ફ્રાજ^૮ નહીં હોય તેમ તેને^૯ વીલાપ કીધો,^{૧૦} અને તે મોટે સાદે આ પ્રમાણે બોલીઓ: ‘અએ તમો કે જેઓ ખ્યઓન (લોકો) છો ! તેઓ ઉપર (લડાઈમાં) શેકાયા પછીની (તમારી) હારથી સંકટ પડશે; તે પુરૂષ, સ્પીતમાન ઝરથુસ્ત્ર, જે સઘળાંઓ જનમી ગયાં છે તેના કરતાં વધારે મજબુત છે^{૧૧}, તેનો વીશ્વાસ્પના મકાનમાં સમાગમ^{૧૨} થવાથી, ધરિનીઓ ઉપર, ધરાનની બાહેરની^{૧૩} પ્રબળો-માંથી, ખ્યઓની પ્રબળને ફતેહ મલશે નહીં.’ ” (૯૦) જ્યારે (એમ બનીયું કે) કુર ખ્યઓની (રાજકર્તા) અરબસ્પનું સર્વથી ખુર^{૧૪} રાજ, જેની વિખ્યાતી^{૧૫} (અસલ) બહોલી (મદમ) હતી, તેમાં લયંકર ફીસાદ ઉભો થયો,^{૧૬} યાને, તેમાં એકમેક સામેની ભારે (ફ્રાજ) મારામારીએ, તથા એકમેક

૧. રમ, “લોકોનું ટાલું;” “રસાલો;” સરખાવો અવં હુવાંધવ, “એક સારો રસાલો” જેને મોટે પહલવી શબ્દ હુ-રમ વાપડવામાં આવે છે.

૨. મતાર, અસલ અર્થ, “આવનાર,” જેઓ આવનારાઓ હતા.

૩. મદમ પવન ઝિમાન, “તે વખતે તુરતજ.”

૪. અરબસ્પે.

૫. દુષ્ટ માણસો મોટે બોલવાનો અવસરો શબ્દ દવત આવે છે તે સાથે આ શબ્દને સરખાવો. લલા માણસો મોટે અવસ્તમાં અઓખત આવે છે.

૬. તનાપૂહરગાન.

૭. નિમૂદક.

૮. ફાં ગુરોહ, “ફ્રાજ.” “લડવઈઓનું લશકર.”

૯. એશમ દેવ.

૧૦. બુવો અવં ગરેઝ, “મોટે બુમો પાડવી,” “વીલાપ કરવો;” ફાસી ગઝીદન.

૧૧. ઝક ઇ તગીગતર ગધા મિન ઝેરખૂતગ.

૧૨. હુમ-હુખગીહ; બુવો અવં હુખ.

૧૩. સરખાવો અવં તરસ્ચ.

૧૪. સરખાવો અવં અચિશત, જે અક નો ઉતકપ વાયક છે. ઝેશત શબ્દ ધણુખર “બદસ્તીકલ,” “કદરૂપ” એવે અર્થે આવે છે.

૧૫. મદમ વશમખૂત. વસ્ત એને મદમ વશમખૂત વાંચે છે.

૧૬. મર-ગઓન ક્ષૂત (યા આશૂત); અવં હુપ, “કાહવું.”

સામેના ઝગડાએ^૧ અને એકમેકની કાપાકાપીએ^૨, તે (રાજ) તદ્દન દગાઈ ગયું;^૩ અને વડી (જ્યારે) તેના ખ્યઓનીઓ કડવાસથી^૪ ઘણાજ બ્રષ્ઠ થઈ ગયા (હતા)^૫ [યાને, તેઓ ઘણા નબલા પડી ગયા હતા ત્યારે], તે ઘાતકી (પુરૂષ), જે લોહી રેડવા માટે^૬ બોલીદરાજ^૭ હતો, તે અતીખ્ય શુંચવાડામાં પડીઓ,^૮ અને (પોતાની) દૂષ્ટ પાદશાહીને માટે આ પ્રમાણે કકલાત કીધા:—“જ્યારે તે ખ્યઓની (સત્તાને) પોંહચીઓ તેજ વેલાએ ચાલાક હુનર (એક વાર મને) પુગે છે, ત્યાર પછી^૯ તુરતજ જ્યારે તે ધરાની (સત્તાને) પોંહચીઓ તેજ વેલાએ ચાલાક હુનર (તેને) પુગે છે.”^{૧૦}

બાબ ૪ થો.

વીસ્તારપ (પાદશાહે) દીન કબુલ રાખી ત્યારથી^{૧૧}, તે પુન્ય ફરોહર-વાલા ઝરથુસ્ત્રના બેહુસ્ત તરફ ગુજરવા^{૧૨} સુધી, કે જ્યારે (તેના) જનમથી ૭૭ વર્ષ^{૧૩}, (તથા અહુરમઝદ સાથની) ગોફતેગો (થયા) પછી ૪૭ (વર્ષ), અને વીસ્તારપથી દીન કબુલ રાખવા પછી ૩૭ (વર્ષ), પસાર થઈ ગયાં હતાં,^{૧૪} (તે અરસામાં) જે મોજેબઓ દેખાયા હતા તે બાબે (આ બાબમાં) બ્યાન આવેલું છે).

૧. હુમ-રાન, સરખાવો અવઁ રાન, “ઘડવઘઓ,” સૌં રણ, “ઘડાઘવું મેદન,” ધાતુ રન “ઘડયું,” ઉરકેરયું.”

૨. દસતુર પેશોતનજી વાલી નકલમાં હુમ-ખૂરિશનીહ છે તેની વીતી મેં એને હુમ-ખૂન-રીજશનીહ વાંચીઓ છે.

૩. હુમ-વશતમૂન્ત, અસલ અર્થ, “તદ્દન ખવાઈ ગયું હતું.”

૪. વાંચો તાખસ; જુવો ચાલુ કાં તદખ, “કડવું.”

૫. ખૂપ-ગરત, “ઘણો ફેરવાયલો.”

૬. ખૂન-રાન; કાં ખૂન-રીજ અથવા ખૂન-ચકાન.

૭. સંખુન-વીન, જુવો કાં સંખુન-વર, સંખુન-રાન.

૮. મદમ ક્ષૂકત.

૯. અદીન, “ત્યાર પછી,” “તુરતજ.”

૧૦. એનો અર્થ એ જે ચાલાક ચાતુરાઈ એ એકવાર જ્યારે તે સર્વોપરી હતો ત્યારે ખ્યઓ અરજરપની ખુબી હતી, પણ હવે ધરાની જરથોસ્તીઓએ તે મેક્ષવી છે.

૧૧. ક્રાજ.

૧૨. વીખીઝ. (જુવો પુસ્તક ૭ મું, દીબાઓ, ક્ર. ૪ થો, સફે ૧૮, સતર ૫ તથા શબ્દ કોષ). એ આખીઝ, “ઉડવું,” “ઉપર જવું” શબ્દનો અપભ્રંશ છે.

૧૩. અસલ નકલમાં એ આંકડો ૫૭ છે જે દેખાઈતી રીતે ૭૭ ની વીતી બુલથી લખાયલો છે; બાબ ૨, ક્ર. ૫૧ ઉપરથી જણાય છે જે ઝરથુસ્ત્રના જન્મ પછી અને અહુરમઝદ સાથની પહેલી ગોફતેગો વચ્ચે ૩૦ વર્ષ પસાર થયાં હતાં; પહેલી ગોફતેગો પછી અત્રે ૪૭ વર્ષ પસાર થયલાં જણાવ્યાં છે; તેમાં ૩૦ વર્ષ ઉમેરતાં ૭૭ થાય છે, માટે ઝરથુસ્ત્રના જન્મ તથા મરણ વચ્ચે ૭૭ વર્ષ પસાર થયાં જોઈએ અને નહીં કે ૫૭.

૧૪. આવહીદ, અવઁ વઝ સૌં. વહ, અસલ અર્થ “કુકયું,” “જલદીથી ઘસડાઈ જવું.”

(૧) એક (મોજેજે) જે બહાર થયો તે આ હતો કે: “જ્યારે ઝરથુષ્ટ્રે (શાહ) વીરૂતાસ્પના મકાનમાં^૨ દીનના (ગાથા) ગાયા,^૩ ત્યારે નજરે^૪ દેખી શકાતું હતું કે જનવરો (અને) ઢોરો, તથા મીનોઈ આતશો વટીક, જે તે મહેલમાં હતાં, તેઓ ખરાં જીગરની ખુશાલીથી કુદવા લાગ્યાં.”^૫

(૨) એમાંજ,^૬ વડી, તે માફક મોટો મોજેજે બહાર થયેલો છે જેને માટે દીન આ પ્રમાણે વર્ણન આપે છે: “સઘલાં જનવરો, અને ઢોરો તથા પવિત્ર જગ્યાઓ ઉપરના આતશોએ ખુશાલી બહાર કીધી; અને સઘલાં સણગારથી ભરેલા^૭ મીનોઓએ, તથા તેઓના દરજ્જાના (ખીજા યઝ્દો)એ,^૮ (પોતાની) શક્તિ બહાર પાડી, (પોતાના મનમાં) આ પ્રમાણે (વમાસીને કે); ‘હવેથી આપણે દીન પાલવાએ કરીને મજબુત થઈશું;’ જ્યારે તે શબ્દો જે સ્પીતમાન જરથુષ્ટ્રથી ઓચરવામાં આવશે, તે તેઓથી સાંભલવામાં આવશે ત્યારે.

(૩) અને એક (મોજેજે) ઝરથુષ્ટ્રે, ન્યાયનું તોલ કરવામાં તથા ચુકાદો આપવામાં, (આતશની) વર નીરંગનું મહાન પ્રાકમં (બતાવવામાં) કીધો હતો, કે જે (ગુનાહથી) મુક્ત^{૧૦} અને પાપ તરફ નહીં દોરવાયલી^{૧૧}

૨. માન, અસત્ત્વ અર્થે “ધર.” અવં નમાન યા દમાન.

૩. સ્ત્રેદ.

૪. યાને કે, એ બાબતમાં કાંઈ પણ શક સુમેહ રહી શકે નહીં.

૫. આખુમખીહસ્ત.....હૂ-રવાખમનીહ, બોલેબોલ તરબુઓ: “ખુશાલી કુડ-વામાં આવી હતી.” આખુમખીહસ્ત, કાં ખુમખ, “રણુસીંગકું,” “તુરાઈ,” વેસ્ત, “નાયવું.” હૂ-રવાખમનીહ, અવં ઉવાઝેમન, “ખુશાલી,” “દોસ્તી.”

૬. મિન.

૭. ખૂપ-નીવાદં.

૮. માના-શાન, અસત્ત્વ અર્થે “તેઓના જેવા,” કાં માના, “માફક,” “જેવા.” વેસ્ત એને માન-હિશાનો વાંચે છે, “ધર છોડી જતા;” હિશ્તન, “છોડી જવું,” “ટકું કરવું.”

૯. વર પસાખ્તન.

૧૦. ખુખ્ત.

૧૧. અગિરાયોદ, એટલે, “પાપ તરફ નહીં ખેંચાયલું;” કાં ગિરાયોદન, “લપેટવું,” “વીટાલવું,” “ઢાંકવું.” અવસ્તાની સમ્યાષ્ટો સામેત કરવાને માટે પેગામખર સાહેબ અને તેઓના શાગીર્દો વર નીરંગ અથવા બળતી ચેહમાંથી બહારમાં પસાર થઈ ગયા હતા તેનો આ ઇસારો છે.

આતમાની હાલત) દેખાડનાર હતો, કે જેને દીનમાં ખચ્ચીતજ ભેદો તરીકે વર્ણવામાં આવી છે, અને એવા (ભેદો) ૩૩ તરેહના છે. (૪) (તે) આ રસમ (હતી) જે તે (વખતથી), તે ઇરાની રાજ્યની પડતી^૧ લગી પણ, અરથુસ્ત્રના શીષ્યો પાળતા હતા; (એ વર નીરંગ પાળવાની) એક રીત^૨ આ હતી કે કોઈ શખસના (શરીર) ઉપર તાવેલું પીતલ રેડવામાં આવતું હતું, જેમ મારસપંદના ભલા ફરોહરવાળા^૩ પુત્ર આદરબાદના (બાબમાં બન્યું હતું), કે જેને દીનના (સવાલો) માટે (એ અખતરો) કરવાથી અને તેમાંથી ફતેહમંદી^૪ સાથે પસાર થઈ જવાથી,^૫ પૃથ્વી ઉપર જ્ઞાનનો ફેલાવો^૬ (થયો હતો); અને એ જાહેર દેખાવ જે આ મહાન મોજેજથી બરપા થયો હતો, તે વીષે ભલી દીનમાં એ બાબદ ઉપર (બોલતાં) આમ પણ જણાવવામાં આવેલું છે, કે:- “જ્યારે ઘણા (લોકો) તે (મોજેજો) જોશે, ત્યારે તેઓ, તે દરવંદો, તે આતશની વર નીરંગમાં વીશ્વાસ લાવશે.”^૭

(૫-૬) એક મોજેજો અરથુસ્ત્રના આગલાં^૮ કેદ પકડાવા અને વીશ્વાસ્પ તથા લોકોને દીન જાહેર કરવા પછી પ્રસિધ્ધ થયો હતો, તે એ કે જેવી^૯ (દુન્યામાં) અરથુસ્ત્રની દીન જાહેર^{૧૦} થઈ કે તુરતજ વીશ્વાસ્પે તે કબુલ રાખી; (જ્યારે) તેને (અરથુસ્ત્રે) એક પાદશાહથી દીન જાહેર કરવા^{૧૧} વીષે તેને (વીશ્વાસ્પને) આ પ્રમાણે કહ્યું: “અએ તું (કે જે) કએ વીશ્વાસ્પ છે) ! તે આ

૧. હુન-ચપતન, અવ. ધાતુ, સ્વયંપ યા ચપ “લાંછ નાખવું”.

૨. આહંગ, જુવો કા. આહંગ, “કાયદો,” “રસમ.”

૩. ફ-ફવદ્; જુવો અવ. ફવર્તિ, ફવધિ, “રક્ષક ફરેસ્તો,” ધાતુ વરેત, “બંચાવવું;” અથવા કા. પરવદ્ન, “શીખવવું,” “કેલવવું;” પરવરીશ—આમુઝ, “શીક્ષક,” “પવીત્રાઇ માટે લડનાર.”

૪-૪. યુખતન.

૫. સરખાવો અવ. સ્તેરે, “પાંથરવું” (strew).

૬. હુએમનુનેદ, અસલ અર્થ, “એતેકાદ રાખવો.”

૭. પીશ.

૮. અવર-ગુબિરનીહ.

૯. અસલ અર્થ, “મુળ” (યુન).

• ૧૦. અસલ અર્થ, “આવવું.” જેવી દીન દુન્યામાં જાહેર થઈ કે તુરતજ વીશ્વાસ્પ શાહે તે કબુલી એજ એક મોટા મોજેજો હતો.

• ૧૧. પએદાગીહ, અસલ અર્થ, “જાહેરાત.”

મહજબ (હઝેમ) અને આ દીન કે જે (તમામ) સંશયથી^૧ નીરાળી છે તેનો ખબરો આ વખતે સંધર;^૨ ચાને કે, આ મહજબ અને આ દીન જે છે, તે તું કબુલ રાખ, કે જે હુનરનો હુનર છે, (અને) જે તારે, અઝે શાહ! કબુલ રાખવી જોઈએ, કે જેથી^૩ તું આ ધર્મ ફેલાવવાથી આ મહજબને મજબુતાઈથી વલગી રહે,^૪ જે પ્રમાણે^૫ એક નવો સ્તંભ^૬ એક ચક્કીને મજબુતાઈથી^૭ ટેકવી રાખે છે, તે પ્રમાણે^૫ તું આ ધર્મનો ટેકો આપનાર^૮ થા.” (૭) અને તે ભયંકર લડાઈમાં ખ્યોનોના (સરદાર) અરબસ્થ તથા ઇરાનની બાહરના ખીબા લોકો ઉપરની વીસ્તારપની ઘણી જીતો દીનમાં જાહેર થયેલી છે, જેવી રીતે ઝરથુસ્ત્રે વીસ્તારપને મીનોઈ નજરની^૯ (મદદથી) આગાહી^{૧૦} કરી હતી.

(૮) અને એક (મોઝેજે), ઝરથુસ્ત્રની સંપૂર્ણ લલાઈ તથા તખીબી શક્તિ તથા માણસોના ગુણદોષ પીછાણવાની શક્તિ, તથા ખીબા ધંધાઓનો મર્મ,^{૧૧} કે જે કાયદાના જ્ઞાનમાં અને મીનોઈ નજરથી (જેવાની શક્તિ)માં અવધ્યનાં (શાયદ) છે, ભેદી રીતે અને તમામ, મેલવવામાં કુશળતા,^{૧૨}

૧. આરૂઝ-ઇગ, અસલ અર્થ, “શક વગરનું,” જુવો ૩૧૦ રૂઝ, “શક.” વેસ્ત એને ઓસકો, “ધધો,” “પેશો,” વાંચે છે.

૨. હુમ-વખીદુનાય.

૩. અમ્મ.

૪. મદમ યેખસેનુનાયે.

૫-૫. ચીગુન...ચીગુન, હયાં આ જે શબ્દો વાક્યને કેવી રીતે જોડે છે તે ધ્યાન આપવા જોગ છે.

૬. સ્તૂનગ, અવં સ્તૂન, “થાંભલા”, ધાતુ સ્તા, “ઉભું રહેવું”; ૩૧૦ સીતુન, “થાંભલો.”

૭. મદમ યેખસેનુનિશન મદમ યેખસેનુનેદ. આ અવસ્તાની દૃષ્ટિ ઉપર છે અને દેખાડે છે કે ખોવાયલા કોઈ અવસ્તાના એક ભાગનો આ પહલવી તરજુમો છે.

૮. અસલ અર્થ, “ટેકો રાખનાર.”

૯. માણસને “અહુ,” “દઝેન,” “ખોદ” અને “રવાન” નામની ચાર શક્તિઓ જણાવેલી છે તેમાંની દઝેન એક છે. એનો ધાતુ અવં દી જેવું છે. એ મીનોઈ નજર, જે નીચલા વાક્યમાં મઝનૂગ વીનિશનીહ તરીકે જાહેર થઈ છે, તેના જેવી કંઈ શક્તિ છે.

૧૦. આશીદ, “શીખવું”, અવં ચશ.

૧૧. સરખાવો ૩૧૦ કીર, “યાદદાસ્ત શક્તિ,” “કોઈ બેદતું જ્ઞાન મેલવવું”; વેસ્ત ગીરકીહ, “યાદદાસ્ત શક્તિ.”

૧૨. વેસ્ત એ શબ્દનો ગુણકૃતીહ વાંચી “ખુદશું કરવું” અર્થ કરે છે. એને અહુ-પતાહ વાંચવો દરોઅસ્ત દીસે છે. અવં અહુ, એટલે “દુન્યવી સરદાર અથવા ગુરૂ.”

અને મોહોતને દુર રાખવા^૧ માટે, તથા દેવો અને પરીઓને મારવા માટે, તથા બહુ અને ધંતરમંતરનો નાશ^૨ કરવા માટેના નીરંગોનું દીનમાંથી ખુલ્લું થવાનો; (૯) અને વહી ચમતકારીક નીરંગોમાં^૩, દર્દોને સાજાં કરવા માટે ખેર-દાદ તથા અમરદાદ (અમશાસપંદો)ની (મદદ) માગવા^૪ માટે, અને વરૂઓ તથા (ખીબા) પ્રક્રસ્ત્રો સામે લડવા માટે, અને વર્ષાદનો છુટકો^૫ કરવા માટે, અને કરાંને બંધ કરવા માટે, તથા કરોલીઆઓ,^૬ તીડો^૭ અને અનાજ, ઝાડપાન અને ગોસપંદો સામેના^૮ ખીબા ત્રાસો (સહમ) અટકાવવા માટે; અને ખીજી કેટલીક નીરંગોમાં જે ઇરાનના રાજ્યની પડતી સુધી વપડાશમાં હતી; અને હજી સુધી પણ (કેટલીક) નીરંગો છે જે આતશોની મદદથી (કરવામાં આવતા) થોડા મોજેબ સહીત હાલ બાકી રહી ગઈ છે; (૧૦) અને ચમતકારી (વેદક) અરકોમાંથી^૯ (નીપજતાં) ઘણુંક અસરકારક પ્રવાહીઓ,^{૧૦} અને દર્દોના ઉપાયો, કે જે સારા અનુભવી^{૧૧} વૈદોથી (બનેલા) નુસખાઓ^{૧૨} છે, તેઓનું માણસોમાં બહોર અને આશકારા

૧. મદમ સ્પૂખતન.

૨. અકારીનીદન.

૩. અક્રદ-નિરંગ.

૪. જસ્તન, અવં જદ, “માંગવું,” “પ્રાર્થના કરવી.”

૫. વર્ષાદને અપઓપ દેવ પડતો અટકાવે છે માટે તીક્ષ્ણ તેની સામેને લગાઈ કરી તેને છોડવે છે. તીક્ષ્ણને તે કામમાં મદદ કરવા માંથિવાણી પદવાની માણસની ફરજ છે.

૬. પૂન; જુવો કાં તનન્દુ, “કરોલીઓ,” અવં સૂન, સરખાવો અવં સુનો મધખયાઓસચ, જુવો વંદીદાદ ક્રગર્દ ૧, ક્રં ૧૫ મો. આ ફેંકાણે દરસાવેલી કેટલીક આફતોના વંદીદાદ ક્રગર્દ ૧ લી માં ઇસારો કીધો છે.

૭. મગસ, “મચ્છર.”

૮. પકતીયારગ; અસલ અર્થ “સામે થવું.”

૯. વૈદો જે “અર્કો” બનાવે છે તેઓ માટે અત્રે ઇસારો કીધો છે. વેસ્ત: “ચમતકારી ઝરાઓમાંના (અરદાયા) ઘણાં વેહતાં પાણીનું.” ઝરથુસ્ત્ર સાહેબ હરેક યીજમાં સર્વથી શ્રેષ્ઠ હતા; ટુંકમાં ફરવરદીન યક્ત પ્રમાણે, આથોરાનાન, રથએસ્તાર તથા વાસ્તોશમાં, તેમજ સર્વ માણસ જાતમાં, તેવણુ સર્વથી ચઢ્યાતા હતા.

૧૦. અસલ અર્થ, “પાણીઓ.”

૧૧. ફરેકાર, સરખાવો કાં સીગાલીદન, “વીચારવું.” અસલ અર્થ “વીચારવંત.”

૧૨. સરખાવો, કાં ફરગર્દ હુ, “બેલ.” પહેલવી, અ-ક્રગર્દ, “બેલથી નીરાવું,” જુવો દીનકર્દ, પુસ્તક ૪ થું, આખ ૧૨ તથા પુસ્તક ૫ મું, વોલમ ૧૦ મું, સફો ૨૭ મો.

થવામાં, અને (તે સાથે એવા) ઘણા મીનોઈ અને આકાશી અને હવાઈ અને ખનીજ તથા ખીજા દુ-યાને ફાયદો કરનારા લેદો^૧, કે જેનું (જ્ઞાન) માત્ર યજ્ઞદી દાનેશથીજ^૨ કોઈથી મેલવી શકાય, (તેઓનું) જાહેર અને આશકારા થવામાં હતો.)

(૧૧) અને એક મોજેજે (તે) અવસ્તા પોતેજ (હતો), કે જે દુ-યાની સર્વથી શ્રેષ્ઠ વખાણને લીધે^૩ તમામ દાનાઈના ભંડારો (હન-ગદી^૪ ગીહ)માં સર્વથી અદ્યતા શબ્દો છે.

(૧૨) અને એક (મોજેજે), વીસ્તારપ (પાદશાહ) તરફ, તેને દીન કબુલ રાખી તથા પ્રસાર કીધો^૫ તેના અદલા^૬ તરીકે, અમશારપ^૭ દો તરફથી પેશોતન જેવા એક^૮ (પુરૂષ)નું આવવું, અને તે અખતાવર^૯ શાહથી તે (કે જે) અમર્ગ, સદા જવાન^{૧૦}, ખોરાક વીના (જીંદગી) ભોગવતો, મહાન શરીરવાલો,^{૧૧} અને પુર કાવતવાલો તથા સંપુર્ણ ખોરેહવાલો, જેરેમંદ તથા ફતેહમંદ, અને યજ્ઞદાને મલતા આવતા^{૧૨} બેટાનું^{૧૩} જોવું (હતું). (૧૩) કંગદેઝના મુલક ઉપર પેશોતનનો અબયખ પ્રકાશ, જેવી રીતે દાદાર અહુરમઝદે તેને ત્યાં અખશીઓ હતો, ઘણાઓને તે અદભુત મોજેજથીજ જાહેર થયો હતો.^{૧૪}

૧. વાંચો: રાઝ; વેસ્ત: લોકો, “વખાણ.”

૨. અસલ અર્થ, “દાનાઈ.”

૩. ફાં અએવાઝ અથવા અએવાઝહુ, એટલે “વખાણ,” “તારીફ.”

૪. અવં નિવએધય, ધાતુ વિદ્, “જાણવું”; ફાં નવીદ, “સારા સમાચાર.”

૫. પાતદહિશન, અવં પદતિ અને દા.

૬. પહલવી હુના-ઇઅ, “વલી, એવો એક.”

૭. ફાં ફરખ, “ભાગ્યશાલી.”

૮. અસલ અર્થ, “બુધાપા વીનાનો.”

૯. રખા તનૂ.

૧૦. યજ્ઞદાન હુમતાગ બરા.

૧૧. યસ્ત ૨૪ માં તથા અત્રે અને હુનદહિશનમાં પેશોતનને વીસ્તારપનો બેટો ગણીઓ છે. એનું ખીજું નામ ચિત્રો-મયાનક હતું, કે જે કંગ-દેઝના મુલકમાં જ્યાં પેશોતન રાજ્ય કરતો હતો ત્યાંની સર્વથી જાણીતી ચિત્રો-મયાન નામની નદી ઉપરથી પડ્યું હતું.

૧૨. આ બાબ સાથે અરયુસ્ત્રે જે મોજેજ પોતાની જીંદગીમાં કીધા હતા તેનું અયાં પુરૂં થાય છે. હવે પછીના બાબમાં અરયુસ્ત્રે પોતાના ગુજર પામવા પછી જે અમતકારો દુ-યામાં પ્રગટ કીધા હતા તેઓનું અયાં આવે છે. પાછલી કથાઓ પ્રમાણે અરયુસ્ત્રના ગુજર પામવા સાથે પણ એક મોજેજે જોડાયેલો છે. જ્યારે આફ્રૂગ-રએશ નામના એક પુરે તેઓનું ખુન કર્યું, ત્યારે તેઓએ પોતાની હારડી તેની ઉપર ફેંકી જેથી તે ખુનીનું મરણ નીપજી. એ પણ અરયુસ્ત્રની મીનોઈ શક્તિઓમાંની એક હતી.

બાબ ૫ મો.

પુન્ય ફરોહરવાલા ઝરથુસ્ત્રના વીસ્તારપ (પાદશાહ)ની જીંદગીમાં(જ) બહેસ્ત તરફ ગુજર પામવા પછી જે મોજેબઝો બહર થયા હતા (તેનું) ખ્યાન આ બાબમાં છે).

(૧) અને એક (મોજેબઝો) આ (હતો) કે જે વએસપોના (ખાનદાન)ના સએતને માટે, ઝરથુસ્ત્રના એક બહીતા ચમતકારથી, એક રથ તૈયાર કરવાનો હતો, જે દીનથી બહર કરવામાં આવ્યો છે, અને તે રથના સંખ-ધમાં તે મહાન ચમતકારની કીર્તિનું વીસ્તારપને (કાને) પડ્યું, અને વીસ્તારપથી તે રથનું સએત પાસે માંગવું,^૧ અને (શાહ) વીસ્તારપને સએતથી આ પ્રમાણે જવાબ (મલવો કે):-“તે રથ એક અષો માણસની (છે) કે જેનું રવાન, સએતની જીંદગીમાં સએતનું (હતું), અને (જેનું) તન, (જે) તે શરીરની જીંદગીમાં તે (અષો) માણસનું (હતું), (તેઓ બન્ને) આ દુન્યામાં દેખઈતી રીતે સાથે આવ્યાં.”

૧. વએરાસ્તન, અસલ અર્થ “સણગારવું.”

૨. સએત જેને માટે અત્રે ઇસારો કીધો છે તે ઘણુંખૂં વંદીદાદ પરગદ ૨૦, ફા ૨ જની શરેહમાં જણાવેલો સએત હોવો જોઈએ. હયાં એનું ખાનદાની નામ વએસપાન આપેલું છે. પહલવી વંદીદાદમાં એને ઇસજાન અથવા ઇસપાન લખેલું મળે છે. આજ બાબના ફ કા ફકરામાં એ નામ અસલ નકલમાં ઇસપાન તરીકે લખાયેલું મળે છે. દીનકર્દના ૭ માં પુષ્ટકમાં જણાવેલો સએત તે અવસ્તાનો શ્રિત નથી, કે જે સાયુઝદ્રિનો ખેટો થતો હતો અને જેના ફવપીને ફરવરદીન યસ્તના ફા ૦ ૧૧૩ માં ઇજવામાં આવી છે. સએતનું રવાન આ મોજેબઝમાં તેના મરણ પછી આ દુન્યામાં પાછું આવે છે. તે ઉપરથી વેસ્ત ધારે છે કે કાહિસ પાદશાહના વખતમાં એટલે વીસ્તારપની ૩૫૦ વર્ષ પૂર્વે, થઈ ગયેલો એ એક ગોઘો હોવો જોઈએ કે જેને ઇરાનની શીમા નહીં કરી હતી. આ કથા દીનકરદ સીવાય કેથે આવતી નથી અને એ સએતની રથવાલો મોજેબઝે ખુદ્દી રીતે સમજી શકતો નથી.

૩. પસખૂન, સરખાવો અવ ૦ સાએની, સંઘહ, “ખેલવું.”

૪. આ મોજેબઝનું બયાન વીચિત્ર લાગે છે, પણ યાદ રાખવું જોઈએ કે પેગામબર સાહેબ એ મોજેબઝે પેલી દુન્યામાંથી કરે છે; તે કારણસર એઓને કાંઈ ગુજરેલા પુરૂષના આતમાની મદદ લેવી પડે છે, પરંતુ શરીર તો જીવતાનું જ કામમાં લઈ શકાય. હાલના ઓલમાઓએ “સ્પીરીયુએલીઝમ”ની વીધ્યામાં જે શોધખોળ કરી છે જેના નીચે આ મોજેબઝ ઉપર કેટલુંક અજવાળું નાખે છે.

(૨) સ્મૃતનો આત્મા, તે પવિત્ર નજરવાલા મરદ તરફ તે સ્મૃતના પેલી રથના હંકારવાથી, તેની દ્રષ્ટિએ તેથી કરીને બહાર થયો હતો; કહેવામાં આવ્યું છે જે, તે (આ પ્રમાણે તેનેથી) દેખી શકાતો હતો, અને બીજી કોઈ પણ (ચીજ) કરવાથી (એમ દેખી શકાતો) નહિં.

(૩) તે ખુલ્લું શાહ વીસ્તારપ, જ્યારે દીનને (તાબેદારીથી) સાંભલવાએ કરીને તે વખતે તે મોજેબથી વાકેફ થયો, ત્યારે (એ વીચારથી કે) આ ચમતકાર પણ આખી દુન્યાને સ્વચ્છ આકારમાં અચ્છી રીતે બહાર થાય, અને મઝહ્યસ્ની દીનનું સર્વોપરીપણું (હોકોમાં) વધારે સારી રીતે બહાર પડે થાય, (તેથી) તેને ઇચ્છી કે તે (મોજેબે) કેશવરના હોકોને દેખાડવામાં આવે. (૪) તેજ વખતે એક મોટો મોજેબ વીસ્તારપ અને તેની પ્રજાને બહાર થયો, કે (જેને માટે) દીનમાં આ પ્રમાણે જણાવવામાં આવ્યું છે:—“ત્યાર પછી અમણસપદોએ તે (સ્મૃત)ના રવાનને પ્રકાશિત ગરોથમાન (બહેસ્ત) તરફથી અહુરમઝદની પેદા કીધેલી જમીન તરફ મોકલીયું; તે રોશની તરફથી વીસ્તારપના રવાન તરફ તે આગલ આવ્યું અને તે, વીસ્તારપ, તેને પોંદ્યવા રોશનીમાં, શ્રદ્ધ કરનાર દક્ષિણ દીશા તરફ, આગલ વધીઓ.”

(૫) તે (વીસ્તારપ) બહુ બોલનારાઓમાં વધુ બોલનારો (હતો), તથા

૧. યશરૂખીહ; યશરૂખીકની વડી.
૨. વેસ્ત પણ રાદીનીદન, “હાંકયુ.”
૩. અસલ અર્થ “છે” (ચેહુવૂનેદ)
૪. અસલ ભિન, “માંથી.”
૫. સરખાવો ફા. રનવીદન, “સાંભલવું.” અવ૦ સુ, “સાંભલવું.”
૬. દગીઆ; વેસ્ત એને આગલા શબ્દ સાથે ગેહુનીગીહ વાંચી એનો તરબુમો “દુન્યવી હસ્તી” કરે છે.

૭. કરીતુનાગતર; હુઝવરેશ, કરીતૂનતન, ધાતુ કર, “બોલાવવું.”

૮. હુમ-ખૂત-દીદ અથવા હુમ-ખૂદ-અસ્ત, સરખાવો ફાસી, હુમ-ખૂદહુ અસ્ત.

૯. ફા૦ યાવગી, “બહુ બોલનાર.” ખાસ કરીને હાલની ફારસી ભાષામાં “વગર અર્થે બોલનાર” માટે એ વપરાય છે. હયાં લખનાર દેખાડવા માગે છે કે વીસ્તારપ શાહ પોતાની રૈયત સાથે કેટલો બેલાતો હતો. વેસ્ત અયાદગીહ શબ્દને ફા૦ યાફતન ઉપરથી લઈ “(ફાયદો) મેઝવનારોમાં બહુ (ફાયદો) મેઝવનાર” અર્થ કરે છે.

સવાલ પુછનારાઓમાં વધુ સવાલ પુછનાર (હતો); અને દરેક જણ કે જેની ઉપર તેની નજર પડતી તેની સાથે તે વાતચીત કરતો અને, તેજ પ્રમાણે^૧, જે કોઈ તેની સાથે વાત કરતું તેને તે ધ્યાનથી^૨ સૂંચળતો; જ્યારે તેઓની નજર તે (શાહ)ની ઉપર પડતી, ત્યારે તેઓ ઉભા રહી જતા, અને વીસ્તાસ્પના રવાન તથા તનને તેઓ નમન કરતા.^૩

(૬) આ પછી તુરતજ, (પણ તે) પછી લાંબો વખત વહી ગયો નહી કે, તે^૪ આદ્યત^૫ જનક (દેવ)^૬, વએસ્રપો (ખાનદાન)ના સએતના રવાન સાથે, ઉત્તર તરફના પાયમાલી^૭ કરનાર ભાગોમાંથી, ઝડપથી ધસી આંચો; (એટલે કે), તે દેવોમાંનો સર્વથી નાશકારક^૮ (દેવ) પોતે સીધા હતો અને તેનાં કરતુકો પણ અતીથયક કાલાં^૯ (હતાં). (૭) અને તે (દેવે) પોતે એટલો ડુખી થઈ જઈને સએતના રવાનને આ પ્રમાણે કહ્યું:— “જે તારી (રથનો) હાંકનાર (છે), (અને) જે તારો (છે), તેને (યાને) વીસ્તાસ્પને તું સંકટમાં નાખ^{૧૦}, ખરાં દીલની દોસ્તીને માટે^{૧૧} તે ઘણો ગુમરાહ^{૧૨} થઈ ગયો છે; અને એમ કરવાથી તું ખુલંદ પવિત્ર અષોઘને લાયક થશે, (અને) નહીં કે આ ખાકી

૧. અએદુન.

૨. મદમ.

૩. અસલ અર્થ, “દેખાડ્યું.”

૪. અમત નો અસલ અર્થ “જ્યારે” થાય છે.

૫. વાંચો: ઇ આદ્રંગ ઝદાર, “જે સંકટનો લાવનાર છે.”

૬. એટલે, અહરેમન.

૭. મિન અપાખ્તર નએમગ ઈ આદ્રંગ; સરખાવો ફાં આદ્રંગ, “ગમગીની,” “નાશ,” “ખોટી આદ્યત.” વેસ્ત એ શબ્દને આઅંદ વાંચી એનો અર્થ “લયકર” કરે છે. એ શબ્દ અમરવદ બી વંચાય; ફાં અમરિ “ઉત્તર તરફનો પવન.”

૮. આદ્રંગ-તૂમ મિન શએદાન.

૯-૯. સિહા સિહા, એટલે “બહુજ કાળ.”

૧૦. સરખાવો ફાં ખારી, “સંકટ,” “દુઃખ;” ફ્રશ-ખારી એજ શબ્દનો મજબુત થયલો આકાર છે. વેસ્ત ખુદ આયદ, “પોતે આવે છે.”

૧૧. વાંચો “ખૂપ હમ-હખગી.” વેસ્તબી એને ખુપ હમ-હખગીહ વાંચી, એનો અર્થ “સારી સોખત અથવા સંગત” કરે છે; એ શબ્દો ખુપ હમીશગીહ બી વાંચી શકાય, યાને “હમેશ લગી.”

૧૨. વાઝનિગનીવટી વાઝનીહ લખાયલો છે. ફાં વાઝન, “ઉધું,” “કમનસીબ.” વેસ્તવું વાંચણ: ખ્યારગ, “પોષણ.”

હુ-યાંની (માયાવીક^૧) ચીજોથી; યાને (તે^૨) બધી હયાત ચીજોમાં^૩ (કાંઈ) પણ (હુ-યવી) કાયદા^૪ કાજે નહી, પણ અપોષના (પોતાના) પયારને માટે સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે^૫.

(૮-૯) જ્યારે તેને તે શબ્દો ધયાનથી^૬ સાંભલીઆ, ત્યારે વચ્ચેસપ (કુટુંબ)નો સચેત તે ગાડી^૭ નઝદીક^૮ ઉભો રહ્યો, અને તે આ શબ્દોમાં^૯ બોલીઓ કે:—“અએ બલવાન શાહ વીસ્તારપ! (તારી) અપોષને લીધે હું આ વગર હાંકનારે (હંકરાતી)^{૧૦} રથ તને ભેટ આપું છું; અપોષના (તારા) પ્યારને^{૧૧} ખાતર, જે હસતી ધરાવનાર ચીજોમાં^{૧૨} સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે; આટલું હું તને અપોષને લીધે (આપું છું) કે જે અપોષને માટે શ્રેષ્ઠ (છે), અને આટલું હું તને રવાનને માટે (આપું છું) જે રવાનને માટે શ્રેષ્ઠ (છે).” (૧૦) સામતી રીતે બેતાં,^{૧૨} તેને તે ભેટ લીધી કે જેનો (અપોષ) અંગિકાર તેને ત્રણ વાર બહાર કીધો^{૧૩}.

(૧૧) ત્યાર પછી તે રથ જે રથ થઈ ગઈ (ચેહવૂન્ત), એક^{૧૪} મીનાઈ અને બીજી^{૧૪} હુ-યવી; અને તે હુ-યવી (રથ) માં બુલંદ કચ્ચે-વીસ્તારપ

૧. સામગ-આઓમંદ, યાને, “માયાવીક” અથવા “ક્ષણભંગુર,” “હુ-યવી;” વેસ્ત, “બંચાવનાર.”

૨. યાને, અપોષ.

૩. હાંકતાન પાહલૂમ.

૪. નીરમદ ઈ ગચ્ચેતા. નીરમદ શબ્દ પહલવી ભાષામાં અવારનવાર એક આથોરનાને આપવામાં આવતી આશોદાદ, યા એક પંથકમાં તેના ભાગને માટે વાપડવામાં આવે છે.

૫. અપોષ પ્રમાણે ચાલવું એ કાંઈ હુ-યવી કાયદો મેલવાય છે તે માટે નથી પણ અપોષના માત્ર પયારને માટેજ છે; સદગુણનો બદલો માત્ર સદગુણ પોતે છે.

૬. મદમ.

૭-૭. પહલવી, વાશ, અવં વાશ, સૌં, વાહ, લેતીન, વેહિકુલૂમ, Waggon, “ગાડી;” અવં ધાતુ વઝ. “લઈ જવું” ઉપરથી એ શબ્દ નીકલીઓ છે. વેસ્ત એને લેવીન-વક્ષ વાંચી “વેહલો બખશનાર” અર્થ કરે છે.

૮. અએફૂન પવન ચૂમિશન.

૯. બોલેબોલ અર્થ; “હાંકનાર વીનાની (ખરા) રથ;” દેખાઈતી રીતે આ રથ અપોષનું કાંઈક અલંકારી બુયાન છે.

૧૦. અએવાય.

૧૧. એટલે કે, સદગુણોમાં.

૧૨. હમીહ. ૧૩. ધણું ખરું તો અત્રે વીસ્તારપ ત્રણ મરતબે “અપેમ વોહું”નો પાક કલામ ભણીઆ હોય એમ દીસે છે.

૧૪-૧૪. “ઝકાય.....ઝકાય,” “એક.....બીજી” એવો અર્થ થાય છે.

ખરાં જીગરની ખુશાલી^૧ (અને) લકતી લાવથી નોદરોનાં^૨ ગામ તરફ (હંકારી) ગયો, અને તે મીનોઇ (રથ)માં વઝેસપના (ખાનદાનના) સચેતનું^૩ રવાન બેહસ્તના મુકામ તરફ (હંકારી ગયું).

(૧૨) એક (મોજેજો) આ (હતો) કે જે અરથુસ્તથી દીન કબુલ રાખવા પછી ૫૭ મે વર્ષે, અને (દુનીઆના) સાતે કેશવરોમાં દીનના આવવાને વખતે જાહેર થયો (હતો); (અને) તે (મોજેજો) વીસ્તારપની જીંદગીમાં દીનની સોધમાં (જુદા જુદા) કેશવરોમાંથી હબુખ^૪ (ખાનદાન)ના ક્રષઓસ્ત્ર તરફ (લોકોના) આવવાથી આ પ્રમાણે^૫ જાહેર થયો હતો; કે જે પ્રમાણે દીન કહે છે:—“તે બે (મોટા આગેવાનો), કે જે એના નામે આ પ્રમાણે છે—સ્પી-તુઇશ અને એરેઝુરાસ્પ^૬—તેઓ અફલની શોધમાં હબુખ (ખાનદાન)ના ક્રષઓસ્ત્ર આગલ દોડતા આવ્યા.” (૧૩) અને અવસ્તા ઉપરથી માલમ પડે છે કે જ્યારેથી કોઇ આટલો પ્રતાપ અને ચમત્કાર કે જે અરથુસ્ત્રે^૭ વીસ્તારપને અને (તેના) લોકોને (દેખાડયા), અને (આટલો તેજ અને પ્રતાપ) કે જે અરથુસ્ત્રની ખરી પેગામખરીની ગવાહીમાં^૮ અમશાસ્પદોનાં આસમાન ઉપરથી વીસ્તારપ (શાહ) તરફ જમીન ઉપર ઉતરી આવવામાં (દેખાડવામાં આવ્યાં હતાં), અને પેશોતન અને સચેતની રથ તથા બીજી બાબદોમાં થયેલા (ચમત્કારો), કે જે ઉપર દરશાવેલા છે, (તે સઘલા) કોઇ જોતું, તે વારે અહુરમઝદની આફરીનમાં અરથુસ્ત્ર તરફથી (જાહેર થયેલા) સખુનો સંપૂર્ણ કબુલ

૧. દુ-રવાખમનીહ.

૨. ખૂનદહીશનના લખનાર પ્રમાણે નોદર, એ માનુશચીહરનો ખેટો થતો હતો, અને વીસ્તારપની પેઠે એ પણ કયાન્યાન વંશનો હતો. વીસ્તારપની બાઇડી હતોશ પણ નોદરનાં કુટુંબની નખીરી હતી.

૩. એ હબુખ ખાનદાનના ક્રષઓસ્ત્રને વોહુ ક્ષત્ર ગાથાના ૧૭ માં ફકરામાં વાદ કરવામાં આવ્યો છે. એ દે જભારપ (જભારપ હકીમ)નો ભાઇ થતો હતો અને એની ખેટી હવોવી સાથે અરથુસ્ત્ર પરણ્યા હતા. અરથુસ્ત્રના પેઢલા ચેલાઓમાં એ એક હતો.

૪. અર્ધદ્વીનીહ; વેસ્ત એનો અર્થ “એક હાલત” કરે છે.

૫. ખૂનદહીશન પ્રમાણે એ બે મોટા સાહેબો દ્રદધકશ અને વીદધકશ નામના કેશવરોના વડા દસતુરો હતા. એઓ બંને ભાઇઓ હતા અને ઉસપાંસનીના ખેટાઓ હતા. ફરવરદીન યશ્તના ૧૨૧ માં ફકરામાં એઓની ક્રવશીઓને આરાધવામાં આવી છે.

૬. અસલ અર્થ, “ઉપર,” મદમ.

૭. ગઓફાસીહ, અસલ, ગઓ--આગાસીહ.

રાખતું.^૮ (૧૪) અને, જેમ અવસ્તામાં બહાર છે તેમ, (બુઢા બુઢા) કેશવ-રૌના દાનેશમંદ પુરૂષોને, તે પ્રકાશ અને તેજનો ચમતકાર, કે જે ઉપર જણાવવા પ્રમાણે દેખાડવામાં આવ્યો હતો, તે જો બહાર થયો ન હતો; અને આટલો બધો પ્રતાપ અને ચમતકાર, જે તેઓને (તેનેથી) બહાર થયો^૯ તેની સાથે જો શાહુ વીસ્તારપ અને પેલા કેશવરૌના દાનેશમંદ પુરૂષોએ આ અવસ્તા જોયા ન હોતે, તો (તે બોકોએ તે અવસ્તા) તજી દીધાથી અને તેને^{૧૦} નહીં માનવાથી^{૧૧} એ (લણતરો) આપણા^{૧૨} વખત સુધી બરી ન રહ્યાં હોતે.^{૧૨}

આખ ૬ થો.

મોજેબઓ કે જે વીસ્તારપના (શુજરવા) પછી તે ઇરાનના રાજ્યની પડતી^{૧૩} (આવી તે અરસામાં) બહાર થયા હતા (તેનું બયાન આ બાબમાં આવેલું છે).

(૧) વર (નીરંગ) ના એતેકાદમાંથી^{૧૪}, તથા બીજી અવસ્તાની નીરંગોનાં સંપાદન થવામાં, અને ઉંચા આતશ બેહરામોની મોટી શક્તિ અને દીનને લગતાં બીજાં ઘણા કીર્તિમંદ^{૧૫} કાર્યો, જેનો સીલસીલો^{૧૬} જરથોસ્તના ચેલાઓ સાથે છે, તે ઉપરાંત (જવિત) વીસ્તારપ (ના મરણ) પછીથી તે ઇરાનના રાજ્યની પડતીના વખત સુધીમાં બીજા (ઘણાં) મોજેબઓ બહાર થયા હતા.

૮. યાને કે, દીન કબુર રાખી અને મઝદની આરાધના કીધી. આ ફકરો એ મોજેબ શા સમયસર કરવામાં આવ્યા હતા તે દેખાડે છે. એ ચમતકારોની મતલબ કાંઈ નામના મેલબવાની યાતો બોલા લોકોને આજી નાખવાની ન હતી, પરંતુ એકજ ખોદાની માન્યતા અને તેની આરાધના તરફ પ્રજનું મન દોડાવવા માટે એ ચમતકારો દેખાડવામાં આવ્યા હતા.

૯. ઓલ ઓલા-શાન અઝશ પએદાગ.

૧૦. એટલે, અવસ્તાને.

૧૧. ફારસીમાં બાવર દાશ્તન એટલે “ઇમાન લાવવું,” “માનવું,” “એતેકાદ લાવવો” આવે છે. અવી-આખર દાશ્તન એનેથી ઉલટું “શક લઈ જવો” થવો જોઈએ.

૧૨-૧૨. ઓલેઓલ તરબુમો “આપણા વખત સુધી (હયાત) ચાલુ રહ્યા ન હોતે.”

૧૩. હન-ચપતન. ૧૪. વાવરીગાનીહ.

૧૫. વેસ્ત વરીચ-ગારીહ, “દીનીક કીયાઓ”.

૧૬. અસલ અર્થ, “સાથે જોડાયલું”.

પુસ્તક ૭ મું, ઝરથોશ્ત-નામાંના બાબ પ મો, ફ. ૧૪; બાબ ૬ મો, ફ. ૩. ૫૬

(૨) સીકંદરથી થયેલી પાયમાલી (જે ઇરાન દેશને) પુગી હતી, તે પછીથી ઘણી (ચીજો) તેઓની પરાગંદેહ હાલતમાંથી ત્યાર પછીના^૧ રાજકર્તાઓએ કરીને એકઠી કરી હતી; તેઓમાંના એક (રાજકર્તાએ એક સંગ્રહને) શપીગાનની તેભેરી (ગંગે શપીગાન)માં^૩ અનામત મુકવાનો હોકમ કીધો હતો.

(૩) (એ અમતકારોમાં એક આ) પણ (હતો), (કે જેથી) મોટા^૪ રાજકર્તાઓ અને (વડા) દસતુરો, જેઓ જુદે જુદે હીંગામે અને જુદે જુદે ઠેકાણે દીન અને દુન્યાના સુધારાને^૫ ખાતર અકેકની પુઠે^૬ આવીયા, તેઓની કીર્તિ^૭ અને નામો, તેમજ (તે યુરા) આશમોગ જુલમગારો, કે જેઓ નજરે પડીયા છે અને જેઓનું દીન અને રાજ્ય તથા દુનીઆના નાશને માટે^૮ જુદે જુદે વખતે આવવું જાહેર અને જાણીતું હતું (તેઓના નામોની નોંધથી^{૧૦} જણાયેલી છે).

૧. યાને, યુનાની શાહનશાહ સીકંદર.

૨. એ એસારો અરાકાનીઅન રાજા વલખસ પેહલો, તથા સાસાનીઅન વંશના રાજા અરદશીર અને શાહપુર નામના રાજાઓ માટે છે.

૩. એ એક તીજેરીનું નામ છે જ્યાં કયાનીઆન શાહ વીરતાસ્પના હુકમથી ગાયના ચામડાં ઉપર સોનેરી હરફે લખેલી અવસ્તા અને ઝંદની એક લેસેદાર નકલ તામાશે અનામત મેલી હતી. એ નામનાં બીજાં વાંચણો ગંગ-ઇ-શપીગાન, ગંગ-ઇ-શસ્પીગાન, તથા ગંગ-ઇ-સ્પાન છે; વલી દીનકર્દ, પુસ્તક ૫, બાબ ૮ માં ગંગ-ઇ-ખૂદાયાનબી લખેલો મલે છે. પહેલવીમાં પારસી જરથોસ્તીઓના પવીત્ર પેહરણ સુદરેહ માટે શપીગ શબ્દ વાપડવામાં આવે છે. એ કારણથી ગંગ-ઇ-શપીગાનનો અર્થ અસલી ઇરાનના “ જરથોસ્તી અસ્તેકુસ્તીઆન (ના ધાર્મિક જ્ઞાન)ની તીજેરી ” થાય.

૪. મદમ.

૫. અસલ અર્થ “સણગારવું”, “તૈયાર કરવું.”

૬. આખર આખર.

૭. આક્રીહસ્તાન.

૮. જુવો ફાર્સી પદીદ, “દેખાઇતું.” વસ્ત એને પ્રતીત વાંચી, “પશ્ચાતાપ” અર્થ કરે છે. પદીદ શબ્દ ખાસ એ અર્થે વપડાયેલો હોય તેમ લાગે છે, જોકે બનવાજોગ છે. કે નકલ કરનારે જુલથી એ એ વાર લખી દીધો હોય.

૯. યાને દીન, રાજ્ય તથા બીજી દરેક ચીજની પાયમાલી માટે.

૧૦. યાને, અપકીર્તિ તથા નામોની ટીપ.

(૪) એ પ્રમાણે રાજકર્તાઓમાં અસપંદ્યારનો બેટા બહુમન (હતો) કે જેને માટે અવસ્તામાં આ પણ લખાણ મલે છે:—“બહુમન રાસ્ત અને માઝહ્યસ્નોની અનબુમનનો સર્વથી શ્રેષ્ઠ સમારનાર (હતો).”

(૫) અને (વડા) દસતુરોમાં શયેનવ (હતો), જે પ્રમાણે તેને માટે પણ તે આ પ્રમાણે કહે છે કે:—“દીન (બહેર થયા) પછી ૧૦૦ વર્ષ થશે કે જ્યારે શયેનવ અવતરશે, અને (તેની શરૂઆત પછી) ૨૦૦ વર્ષ થશે જ્યારે તે ગુજર પામશે; તેજ પહેલો મઝહ્યસ્નાન થશે કે જેની છ'દગી ૧૦૦ વર્ષ સુધી લખાશે, અને જે આ ધરતી ઉપર ૧૦૦ ચેલાઓ સહીત ચાલશે.”

(૬) પાયમાલી કરનારા (રાબ)ઓમાં સીકનદર (હતો), જેને માટે પણ દીનમાં આ પ્રમાણે બહેર છે:—“બણુવું કે (અચ્છે) તે જે એશમ દેવ (છે), તે અનદીથપણે એકે એક પ્રાણી ઉપર તદન ઉજજડ કરનારા સ્થાલાઓ (નું) દુખ પાડશે, તે કે જે ખુરી કીર્તિવાલો દુષ્ટ સીકનદર છે.”

૧. બહુમન તે અસપંદ્યારનો બેટા હતો અને વીસ્તારપનો પૌત્ર હતો. અસલ ધરાનના કયાનીયાન વંશના પાદશાહોમાં એ છેલ્લો હતો. એનું નામ અવસ્તામાં આવ્યું નથી. અસપંદ્યાર તે શાહનામનો બળ્ણીતો પેહલવાન છે. એની પછી અવસ્તાના કયાનીયાન વંશનો છેડો આવે છે.

૨. અવં હુન્નમન.

૩. કેરદારતુમ.

૪. એ કવદીન યસ્તમાં જણાવેલો સચેન છે.

૫. આ ફકરો કવદીન યસ્ત, § ૯૭ માંથી લીધો છે. સચેનહે અહમ સ્તૂતો અપચેનો કવધીમ યઝમદે, યો પચોઠયો સતો-અચેથયો કદિત પદિત આય એમા, “હમો અહમ સ્તૂતના બેટા પવીત્ર સચેનના કવધીને આરાધીએ છીએ જે આ જમીન ઉપર ૧૦૦ ચેલાઓ સહીત પહેલો નજરે પડીઓ”.

૬. એ અચેશમ તે નાશકારક ગુરસાનો દેવ છે, જેને ખાસ્તીઓની બાઇ-બલમાં એસમોદીઉસના નામથી ઓગળવામાં આવ્યો છે.

૭. નીહાનીહા; વંદીદાદ, પરગર્દ ૧૯-૧ માં મપ્પાનેમ શબ્દ આવે છે, જેનો પહેલવીમાં નીહાન રૂબિરનીહ તરજુમો કીધો છે, યાને “જુપી રીતે ચાલતો;” તે ઠેકાણે એ શબ્દ સીજ યાને મોતના દેવને લાગુ પાડ્યો છે. વેસ્ત એને અપશીમાન ગેહાનીહાં વાંચી, “પશ્ચાતાપ નહી કરતી દુન્યાં” એવો અર્થ કરે છે.

૮. વાંચો: હમ-અયાવગ, જુલો ફારસી યાવગી, “ખેટ”, “નાશ.” ફારસીમાં યાએહ શબ્દ છે જે ઉપરથી એને હમ-અયાઝગ વાંચી એનો અર્થ “ધુનવું” થઈ શકે. વેસ્ત એને હમ-અયાઝકા વાંચી એનો અર્થ, “તેજ મનલખતું” કરે છે.

૯. મર; અવસ્તા મધ્ય.

(૭) વડા ધર્મગુરુઓમાં (નીચલા ચાર હતા):—અરેઝવાઓ,^૧ કે જેના નામનો અર્થ^૫ “સ્વચ્છ વાચા” (છે), તથા સુતો સ્પાદાઓ^૨ કે જેના નામનો અર્થ^૬ “વૃદ્ધિ કરનાર સુરભેદ (છે),” તથા જ્યંઘહાઓ^૩, કે જેના નામનો અર્થ^૭ “સમુદ્ર ઉપરનો (મવજ્જોલ) સરદાર” (છે), તથા સ્પેન્તો પ્રત્વાઓ^૪, કે જેના નામનો અર્થ^૮ “વૃદ્ધિ કરનાર દાહપણ” (છે).

(૮) જે પ્રમાણે તેઓને માટે, પણ, તે આ પ્રમાણે કહે છે કે:—“હું (યાને અહુરમઝદ) તારૂં જાહેર થવું,^૯ તથા તે (ચાર વડા ધર્મગુરુઓની) કીર્તિની નીશાનો^{૧૦} જાહેર કરૂં છું:—જ્યારે આ તારી મઝદયસ્ની દીનની (સ્થાપણા) પછી ૪૦૦ વર્ષ વીતી જશે, કે જે અરસામાં (બાબત) અધર્મીપણાનો છેડો આવશે^{૧૧}, અને હાડમંદ દુન્યાના લોકો સંખ્યાબંધ^{૧૨} ગ્રહો તેમજ સેતારાઓનો તથા જેઓ એક સદી લગી મારા છે^{૧૩}—એક મધ્યમ કલ્પના^{૧૪} પ્રમાણે માણસ જાતમાં ત્રીસ વર્ષ સુધી^{૧૫} થઈ ગયા છે—

૧—૪. ફરહદીન યરત, ફકરા ૧૧૫ માં જણાવેલા આ ચાર વડા ધર્મગુરુઓ છે:—અરેઝવાઓ સ્પેન્તો સ્પાદાઓ અષઓનો ફવષીમ યઝમઝદે. જ્યંઘહાઓ સ્પેન્તો પ્રત્વાઓ અષઓનો ફવષીમ યઝમઝદે, છેલ્લાં બે નામો અવસ્તા જખાનનાં મુળાક્ષરોમાં લખ્યાં છે અને તેઓ ૬ થી એક વચનમાં છે.

૫. વિઝરીશન, “સમજણ.”

૬. એ શબ્દ અત્રે અહીં, “સરદાર” વાંચીઓ છે; વેસ્ત એનો તરજુઓ “દરયાઈ હસ્તી” કરે છે.

૭. પએદાગીહુ ઇલક “તારો દેખાવ.”

૮. વ ઓલા-શાન આશકારગીહુ દક્ષગીય.

૯. લેલીઆ ચેહૂવૂન્તન, સરખાવો ફાર્સી શબ્દ શબ્દ શુદ્ધન, “છેડો આવવો.”

૧૦. પવન મર પએદાગીહુ, મરનો અત્રે અર્થ “સંખ્યા” થાય છે; અવ૦ મર “ગણતરી.”

૧૧. વેસ્ત આ ફકરા ઉપર ટીકા કરે છે: “જે બુનદહિશન, બાબત ૩૪, ફા૦ ૭-૮ માં જણાવેલી તારીઓ ખરી હોય તો દીનના પેહલાં જાહેર થવા અને સીકનદરના મરણ વચ્ચે ૨૭૨ વર્ષ પસાર થવા જોઈએ અને એમ લેતાં દીન પછીનું ૪૦૦ સુ. વર્ષ ઇસ્વી સન પૂર્વે ૧૯૫ મે સાલે પડ્યું જોઈએ. એક એક પછી આવતા એ ચાર વડા દસતુરો એક સદીથી વધુ વખત સુધી દીનને જાહેર રાખે છે અથવા તો ૧૦ માં ફકરામાં કહ્યું છે તેમ દીનની લગભગ ૬ ઠી સદી સુધી.”

૧૨. મયાન મીનિશન; અસલ અર્થ, “મધ્યમ વીચારવું.”

૧૩. અસલ અર્થ, “૩૦ શયાલા.” વર્ષને માટે જ્યાં બે પહેલવી શબ્દો વાપડ્યા છે, સાલગ તથા ઝિમિસ્તાન; એઓના અર્થમાં કાંઈક ફરક હોવો જોઈએ જે અત્રે ખુલ્લો સમજ પડતો નથી.

(એક તો) પવિત્ર અરેઝવાક છે અને પેલા બીજા તેઓમાંના ત્રણ જના, જેઓ (માણસાઈ) હસ્તીઓમાં^૧ સર્વથી પવીત્ર છે, જેઓ તે જમાનાના સર્વથી જુલંદ (મદમ) સરદારો^૨ અને શ્રેષ્ઠ દસ્તુરો^૩ છે તેઓનો દેખાવ જોશે,” (૯) અને વધુ આ (જણાવ્યું) છે, જે:—“પાંચમી અને છઠી સદીઓમાં મઝહયસ્ની દીનને તેઓ કીર્તિવંત કરશે; આ ચાર જનના આવ્યા સીવાય કોઈ પણ^૪ (માણસ પોતાનું) રવાન બચાવી શકશે નહીં;” [(એની) સમજણ (આ કે), દરેક જન^૫ આ ચાર-અરેઝવાઓ તથા સ્ત્રુતો સ્પાદાઓ તથા જય-ઘહાઓ તથા સ્પેન્તો પ્રત્વાઓની—મીનોઈ બાંહેધરીથી ઉભા રહેશે, કે જેઓ પવિત્ર માંત્રવાણી પ્રમાણે આ સઘલા ચારોની^૬ મનશ્ની, ગવશ્ની તથા કુનશ્ની શોધશે^૭.]

(૧૦) અને રશન રએષ^૮ (રાસ્તીને જખમી કરનાર) તે જમાનાનો આશમોગ^૯ (હતો), કે જેમાં^{૧૦} ઇનસાફને બહુ ઇજા પોંડયતી; અને આ પણ (અવસ્તામાં) જણાવેલું છે કે:—“તેઓ કે જે બધા તે લલા મીનોની પેદાયશને લગતા છે અને તે (ચાર મોટા) પુરૂષો, (જેઓ) અરેઝવાક અને પેલા બીજા ત્રણ છે, તેઓ ઉપર પુર^{૧૧} લડસો રાખે છે તેઓને તેને^{૧૨} (હાથે) ઝુસીખતો પહોંચશે.

(૧૧) અને તે જમાનાને^{૧૩} સમારનારાઓમાં પાપક ખાનદાનનો અરદેશીર^{૧૪} હતો કારણકે એને માટે પણ (અવસ્તામાં) આ પ્રમાણે જણાવ્યું છે:—“તે કયો બલવંત શાહ અરદેશીર છે, જે જખરદસ્ત

૧. હર્ષતાન.

૨. મદમ રદતૂમ.

૩. દસ્તોખરતૂમ.

૪. ઓલા-શાન લા અમશ.

૫. અમશ.

૬. ઓલા-શાન કોલા.

૭. અસલ અર્થ, “ઇરછવું.” ખવીહૂદ.

૮. દીનકર્દ, પુસ્તક ૩ જી, દસતુરજી પેશોતનજીની આવૃત્તિ, વોલમ ૫, ફકરા ૧૯૮ માં એનો ઇસારો મળે છે, કે જે ફકરામાં ઉપર કહેલા શએનવ સાંમિની તેની દસ નસીહતો દરશાવી છે.

૯. અવ૦ અષેમઓગ.

૧૦. એટલે, જે જમાનામાં.

૧૧. મદમ.

૧૨. એટલે રશન રએષથી; પહલવી, મિન ઝક ખએશીદારીહ બીરત હવા-અન્દ.

૧૩. અવ૦ અમુવિગામની વડી અવખામ; અસલ અર્થ “જમાનો,” “વંખત.”

૧૪. ઇરાનના સાસાનીઅન વંશનો જણીતો સ્થાપક; જુલો પ્રસ્તાવના, પહલવી “કારનામગ ઇ અત ક્ષેથ ઈ પાપગાન”નો મારો તરજુમો. એને ક્યો-અરેતક્ષેથ કહેલો છે કારણ જે એ કયાનીઆનોના ખાનદાનથી ઉતરી આવેલો હતો.

(છે), જે ફરમાન આપનાર (છે), જે દબદબા ભરેલા હથયારવાળો^૧ (છે), જે તે સરદાર કે જેના મકાનમાં ભલી^૨ અને તેજવંત^૩ અશિશવંગ (ચઝદ) એક કન્યાના રૂપમાં^૪ આહે છે, જે સદગુણી (છે), જે ઘણી (કબદ) બહાદુર (હુ-રઓસ્ત) કહવાલી (છે), જે ખુબસુરત (લડાયક) પૌષાકમાં સારી રીતે સજ થયલી (છે), જે સાચી (છે), કીર્તિવંત^૫ અને ઉમદા ખવાસવાલી (આઝાદ) (છે)? (૧૨) તે કયો (સરદાર) છે કે જે લડાઈ (અતીક) શરૂ થતાં પોતાની બાબુઓના (કાવતથી) પોતા માટે ફીરોલ આહે છે; તે કયો (સરદાર) છે કે જે લડાઈ શરૂ થતાં પોતાની બાબુઓના (કાવતથી) પોતાના શતરૂ-ઓની સામે થાય છે?''^૬

(૧૩) તનૂસર^૭ તેના મદદનીશ જેવો (થશે) કે જેઓને માટે પણ તે (દીન) કહે છે:—“ ઝરથુસ્ત્રે તેને^૮ ફરીને આ પ્રમાણે પુછ્યું:

૧. શકૃત ઝમેન. ૨. અવ૦ વંધુહિ, એ અરીનો બણીતો વીશેપણ છે.

૩. આ વીશેપણો મોટે ભાગે અશિશવંગ ચઝદને ફવરદીન યશત, ફકરા ૧૦૭ માં લાગુ પાડવામાં આવ્યા છે. જેઘહ ન્માને અધિશ વંધુહ સીર ક્ષાઇ-શિન ફવરએત, કબીનીના કેહુપ, સીરયાઓ, અપમયાઓ. હુરઓધયાઓ ઉસ્કાત યાસ્તયાઓ એરેઝવદથિયો રએવત-ચિગ્રેમ આઝાતયાઓ.

૪. કનીગ કેપ. ૪. અસલમાં ફાખુહ, “સંપત્તિ” શબ્દ છે. કદાય એ ફીરેલહ “ફતેહ” હોય.

૫. આ ફકરો પણ ફવરદીન યશત, ફકરા ૧૦૭ ના પહલવી તરજુમા ઉપરથી લીધો હોય એમ દીસે છે:—યો અઝગતો અરેઝયયાઓ હુવએઈબ્ય બાઝુબ્ય, તનુયે રવો અએધિશ્તો; યો અઝગતો અરેઝયયાઓ હુવએઈબ્ય બાઝુબ્ય, હુમેરેથેમ પધતિ યૂધધિશ્તો; એ ઇસારો અબઉવંતના ખેટા કરેસ્ત પેહલવાન માટે છે.

૫. ધણુખરં એ નામ તનૂ-સર (અસલ અર્થ, શારીરીક હસ્તીનું માયું) અથવા તનૂ-ગીર (અસલ અર્થ, વાળવાળું શરીર), અથવા તોસર યા તનસર હોય એમ લખવામાં આવ્યું છે. એ તનૂ-સર પહેલા સાસાની શાહનશાહ અરદશીર બાબેગા-નનો વડો વજીર તથા દસતુરાન દસતુર હતો. તેને મોટે ભાગે દીન સુધારી અને ખોવાયેલા અવસતાના પુષ્ટકા પાછા ભેગાં કરી, તેને હાલ જેવી રીતે આપણે બણીએ છીએ તેવા આકારમાં મુકી તેનો પહલવી જખાનમાં તરજુમા કરાવવામાં તેનો મોટો હાથ હતો એ આ ફકરા ઉપરથી માલમ પડે છે. તનૂ-સરે પદશખારગર અને તખરીસ્તાનના પાદશાહ ગુશનરપશાહ ઉપર એક ધર્મ સંબંધી પત્ર લખીઓ હતો જે હાલ સુધી આપણને જલવધ રહ્યો છે. એ પહલવી પત્રનો ઇબ્ન અલ મુકાફા નામના આરબ લખનારે અરબી ભાષામાં તરજુમા કીધો હતો જે હાલ મોજુદ છે. (જુવો એ બાબદ ઉપર દારમસ્તેતેનું લખાન જુરનાલ આઝીઆતીક, ૧૮૯૪, સફા ૧૮૫-૨૫૦ અને ૫૦૨-૫૫૫, તથા “તખરી-સતાનના શાહ ઉપર તનૂ-સરનું લખેલું કહેવામાં આવતું પહલવી પત્ર” એ બાબદ ઉપરના મારા વીષયો જે મેં રોયલ એશીઆતીક સોસાયટીની મુબઈની સાખા આગલ વાંચીઆ હતા). આ કાગળ ઉપરથી જણાય છે જે તનૂ-સરનું શરીર (તનુ) વાળ (વરેસ) થી ભરાઈ ગયું હતું, જે ઉપરથી બનવાબેગ દીસે છે જે એનું નામ તનુ-વરેસ હશે જેનો અપભ્રંશ તનૂ-સર થયો હોય.

૬. અહુરમઝદને,

‘જે દેશને દેવો (સઘલી) ભલી વસ્તુઓથી દુર રાખે છે તેને માટે સર્વથી વધુ તનદરોસ્તી ખસનાર કોણ છે? ખુરાઓ તથા બુઠાઓને કેળવણી આપવાને દસ્તુરની ગાડી કોણને આપવામાં આવી છે?’ (૧૪) અહુર-મઝદે તેને (અરથુસ્ત્રને) આ પ્રમાણે જવાબ વાલીઓ: ‘તે મહાન પુરૂષ^૧ દેશને સમારેલું રાખવા (માગે છે), જે પોતાની (સત્તાની હદ) ઓલંગી ગયો નથી’ [યાને કે, તે ભલાઓને ઇજા પહોંચાડતો નથી], જે ભલાં કરમાનવાલો છે [યાને, તે (માત્ર) સારા કરમાનો(જ) ખાહર પાડે છે], જે^૨ એક ઉમરાવી કુટુંબથી ઉતરી આવેલો^૩ છે અને એક દસ્તુર છે, જે લઠાઈ કેમ કરવી તેથી (સારી પેઢે) માહિતગાર (પતકાર) છે, અને દેશમાં કીર્તિવંત તથા અથો (મરદ છે); તે^૪ દેશનો મોટો સુધારક (સજ્ય કર્તા) છે.^૫, (૧૫) અને હું તને જાહેર કરું છું કે પાયમાલીની આશમોગી એક ચોપગાં વરૂ મીસાલ છે, કે જે^૬ દુન્યાને અવ્યવસ્થામાં મેલે છે^૭ [યાને, તે પોતાની હીલચાલથી તે (દુન્યાના લોકોને) આડે મારે^૮ લઈ જાય છે,] અને જો તે છે જે તાલેવંતોને ત્રાસ આપે છે^૯ [યાને], એક ખુની હાથે^{૧૦} [તેની દોલત લુટી લીએ છે], ને ઉંચ રહેઠાણો^{૧૧}, દુન્યાના (લોકોના રહેવાના) મકાનોને, ઘોંટાલામાં મેલે છે. (૧૬) પણ ખુરી^{૧૨} દેવપરસ્તી (અને) અપ્રમાણીક નાલેશી ઉપરાંત બચકર ઝગડો^{૧૩} ખચીત તે દેશમાં વ્યાપી રહે છે; અને જ્યાં સુધી તેઓ (લોકો) તે દસ્તુર જે મીનોઈ-રાહતુમા છે. જે

૧. અવિરુપાહ.

૨. દેખૂત.

૩. અવં સાસ્તર સૌં વાસ્તર, “રાજ કર્તા.” ઓલેઓલ અર્થ, “એક દેશનો રાજકર્તા તેને તનદરોસ્ત રાખવા માટે છે.”

૪. અરકૂતગ, અસલ અર્થ, “(હદની ખાહર) નહી ગયલું.”

૫-૫. આઝાદ તઓખમગ.

૬-૬. એટલે જે, તે (પુરૂષો) દેશના સર્વથી સરસ સમારનારા યા સુધારકો છે.

૭. મૂન ઝંક ગેહુાન ક્રાજ ચેહુખ્નેદ ઓલ વર્તગ તાશિરનીહ.

૮. વીમારીનેદ; કાં બીમાર પણ કોઈક વેલા “દુખ,” “સકટ” એવે અર્થે વપડાય છે.

૯. ખુનિશન દસ્ત; દોં વેસ્ત એને ખુનીઆન દસ્ત વાંચે છે, યાને “ખુનીને હાથે.” કદાય એ ખૂનીગાન દસ્ત હોય, યા ખૂન ચેહુખ્ન દસ્ત “લોહીનો ગરતો હાથ.”

૧૦. મદમ કતરનિશનીહ.

૧૧. વાઓ: દએવ-નીયઈશન.

૧૨. અવારન અનારતીહ, “અપ્રમાણીક ઝગડો,” “દુષ્ટ મારામારી.”

સુભાષીત^૧ વક્તા, જે સાચો ઉપદેશક છે, જે અથો તનૂ-સર (છે), તેને કબુલ^૨ નહીં રાખે છાં સુધી તે લયંકર ઝગડો, ખુરી દેવપરસ્તી અને અપ્રમાણીક નામેશી (તે દેશમાંથી) દુર થતાં નથી.^૩ (૧૭) અને જ્યારે અથો તનૂ-સર, તે સુભાષીત વક્તા અને સાચા ઉપદેશકને, તેઓ (પોતાના) ધર્મના વડા તરીકે કબુલ રાખશે, ત્યારે દેશના તે (લોકો) જેવો છુટકારો^૪ ઇચ્છે છે તેવાજ તેઓને તે મલે છે, અને ઝરથુસ્ત્રી દીનથી (મિન) માણસોને ગેરકાયદે આડે માર્ગે લઇ જવાથી^૫ (તે છુટકારો તેઓને મલતો) નથી.”

(૧૮) અને દીન સમારનાર આદરબાદ, માહરેસ્પંદનો ખેટો, ક્રયાંનની^૬ (ઓલાદ)નો એક નખીરો હતો, (અને તેના) કુટુંબ સાથે ઇરાની ખોરેહના ઉંચે જોડાણના ખવાસ^૭ માટે દીનમાં (આ પ્રમાણે) પણ બહાર છે:— “જ્યારે તુરાનીઓના નખીરાઓ અને ઓલાદવાલાઓથી^૮ અપોઇ ખુલંદ થશે,^૯ જ્યારે ક્રયાંન લોકોથી (તે) ઉંચે થયલી બહાર થશે^{૧૦} [યાને, જ્યારે

૧. પૂર ગુફતાર; પૂર એટલે “સંપૂર્ણ”, “પૂરેપૂરું”, “તમામ.”

૨. ચેહુબ્રુન્દ પદીરિશન, “તેઓ કબુલવાત આપે છે.”

૩. અવીસાઇહેદ, અસત્ત્વ અર્થ, “નાશ પામે છે.”

૪. બએશાઝીનિરનીહ.

૫. લા આઇનીનગ.

૬. ક્રયાંન નાફ, એ ક્રયાંનો ઇરાની શીમા ઉપર વસતો એક તાયફા હતો જે જાતે તુરાની હતો. તેઓ ઇરાનીઓ સાથે મીત્રાચારી ધરાવતા હોવા જોઇએ અને તેઓએ જરથોસ્તી ધર્મ અખત્યાર કીધો હતો એમ અપો ઝરથુસ્ત્રના લખાણ ઉપરથી દીસે છે. દીનકર્દના આ લખાણ ઉપરથી માલમ પડે છે જે આદરબાદ માહરસપંદાન એ ક્રયાંન ટોલાંમાંથી ઉતરી આવેલો હોવો જોઇએ. ઇરાનીઓને શક ઉત્તપન થતો હશે કે ક્રયાંન જેવા તુરાની લોકોથી ઉતરી આવેલો એક નખીરો આદરબાદ માહરેસપંદાન આટલી બધી પરજોગારી અને દીનની દાઝ કેમ દેખાડી શકે; તેથી દીનકર્દનો લખનાર પોતાના ટેકામાં આ ફકરામાં આવેલો ગાથાનો વાક્ય ટાંકે છે. એ વાક્ય હા ૪૬-૧૨ નો પહલવી તરજુમો છે (જુલો વેસ્ત, સફા ૨૬૨.) દોઠ વેસ્ત એ શબ્દોને ક્રયાંન નાફ નહીં વાંચતાં પુરસીશ્તિ વ વાચ વાંચી, “સવાલો અને વચનો” અર્થ કરે છે.

૭. ચીબૂનીહ.

૮. નફતગાન; ગાથાનો પહલવી તરજુમો આપતાં ડોઠ મીલસ એને નફતેશો વાંચે છે. નાફાન અને નફતગાન એ અવસ્તા નપ્તયએશ નફશુઆનો પહલવી તરજુમો છે, એ બન્ને શબ્દો સૌં નામ શબ્દ સાથે સંબંધ રાખે છે જેનો અર્થ “નસલ” થાય છે.

૯. લાલા ચેહુમતૂનેદ.

૧૦. ગુફત; અવસ્તા અઓબ્યએશુનો પહલવી તરજુમો હોય.

તે ત્યાં તેઓથી? કબુલ રખાયલી છે], ત્યારે અષોઘની હાડમંદ હુ-યાને સંપુર્ણ? મનસ્વીથી? તેઓ આગલ વધારે છે, અને હુજને (તેઓ) તંગીમાં^૩ લાવે છે^૩; અને, અએ ઝરથુસ્ત્ર! તેઓ (યાને તે તુરે તથા ક્રયાંન લોકો), પણ (હમ), બહમન (અમશાસ્પંદ) ઉપર આધાર રાખે છે^૪; (અહુરમઝદના^૫) કલામોમાં તેઓની ખુશાલી છે). (૧૬) ઝરથુસ્ત્રને જન્મ હમો જેઓ અમશાસ્પંદો છીએ તેઓથી છે; હમો જેઓ અમશાસ્પંદો છીએ તેઓ તને આ પ્રમાણે બક્ષેશના કરનારા છીએ.”

૧. એટલે, ક્રયાંનિથી.

૨-૨. એ અવસ્તા આરમ્ભતિનો પહલવી તરજુમો છે, જેનો અર્થ “નમ્રતા”, “ભક્ષિ” થાય છે.

૩-૩. અવસ્તા થ્વક્ષંધહા શબ્દનો એ તરજુમો હોય એમ લાગે છે. હાલના મોબુદ પહલવી તરજુમામાં એ શબ્દનો અર્થ પવન તૂક્ષાગીહ, યાને “કાશેશથી” આપ્યો છે.

૪. અવ૦ અમધખિ મોઘસ્ત.

૫. આ શબ્દ ગાથામાં મલે છે, હયાં જતો રહ્યો છે. આ આખો વાક્ય જે ગાથામાંથી ટાંકીઓ છે તે એટલા માટે અગત્યનો છે કે તે દેખાડે છે કે જે શાહદતોને પૂરાણા અવસ્તામાંથી દીનકર્દના લખનારે ટાંકી છે તેઓ સીદ કરે છે કે તે જમાનામાં અવસ્તાની જુદી જુદી આવૃત્તિઓ હતી અને તેઓના પહલવી તરજુમાઓ પણ અનેક હતા. આપણી પાસ જે અવસ્તા અને પહલવી રહી ગયાં છે તે માત્ર તેઓમાંની એક આવૃત્તિ છે. વળી કાઇ વેળા લખનાર પોતાનો તરજુમો પણ આપતો હોવો જોઈએ. આ અવસ્તા વાક્ય અને તેનો પહલવી તરજુમો આપણી પાસે નીચે પ્રમાણે જલવાઇ રહ્યાં છે:—

અવસ્તા.

હયત ઉસ અપા નપ્તએષુ નરુધુયા તૂરહુયા ઉઝજેન ક્રયાનહુયા અઓ-જયએષુ આમતોધષુ ગએથાઓ ક્રાદો થ્વક્ષંધહા અત ઈશ વોહ હેમ અમધખી મોઘસ્ત મનંધહા અએધખયો રફેધાધ મઝદાઓ સસ્તે અહુરે.

પહલવી.

અમત લાલા યશરાએઈહુ મિન નાફાન વા નફતગાન ઈ તૂરાન અઓજેદ પવન ક્રયાનાન ઝક ગૂફત [અઈધ તમા પદીરિશન ચેહુવનેદ], પનવ ખૂન્દગ મીનિશીહુ ગેહાન ક્રાજ ચેહુખૂન્દ પવન તૂક્ષાગીહ; અએદૂન ઓલા-શાન હમ પવન વહૂમન કનૂન્દ [પવન ક્રાફીહીહુ]. ઓલા-શાન ઝક ઇ અઉહરમઝદ રામીનીદારીહુ ચેમલેવૂન્દ [ઝક મનફવમ ચેમલેવૂન્દ ઝીઅશાન રામીનીદારીહુ અઝશ ચેહુવનેદ].

(૨૦) આદરબાદ^૧, ક્રષ વક્ષનો^૨ નખીરો હતો (અને) નેક બખત (હતો); એને માટે પશુ કહેવામાં આવ્યું છે કે:—“તે લોખંડી જમાનો^૩ કે જેની અંદર તે (મહાણ) પુરૂષ અવરેથબાઓ^૪, સંપત્તિનો સમારનાર, પવી-ત્રાઈને વધારનાર, સંસારમાં^૫ એક ચઢતો દરજ્જો લોગવનાર, માહરસ્પંદનો પુત્ર આદરબાદ (છે તે) જનમશે:—“હું દીનના સુધારક આ (અએ) કે જે પવિત્ર ફરોહરવાંથો અવરેથબાઓ હતો તેને પશુ યાદ કરું છું”^૬”

(૨૧) અને મીનોએહેરના^૭ નખીરા, અને આદરબાદના નયાગાન, નેક બખત વકએદગ-દહ^૮ને (માટે)આમ કહેવામાં આવ્યું છે:—“અવરેથબાઓ તે (વકએ

૧. આદરબાદ, શાહપૂર ખીજના રાજ્યમાં જનણીતો થયો હતો જેને ઇ. સ. ૩૦૭-૩૭૯ માં રાજ કીધું.

૨. એ નામ ક્રવરદીન યશત, ફકરા ૧૦૯ માં આવે છે: ક્રષવક્ષહે અપઓનો ક્રવષીમ યજમધદે, એ આદરબાદનો ન્યાગાન હોય એમ લાગે છે. શબ્દોને છેડે આવતો પહલવી તૂમ પ્રત્ય કોષક વાર અવં તેઓખમના ખીજ^૧ રૂપ તરીકે વપડાય છે. એમ લેતા એ શબ્દોનો અર્થ “ક્રષવક્ષનાં કુટુંબનો” થાય.

૩. સરખાવો ફાસી ફૂલાદ, “પોલાદ”. પહલવી લખનારાઓ પ્રમાણે કુન્યાં ત્રણ તબક્કામાંથી પસાર થઈ ગઈ છે. (૧) સોનેરી, (૨) રૂપાનો અને (૩) ત્રાંખાનો; હાલ આપણે એથા યાને લોખંડી જમાનામાં છીએ જે છેલ્લો તબક્કો છે.

૪. આ નામ અવસ્તા હરફે લખેલું મળે છે. આ અને ઉપલા ફકરાઓ ઉપરથી દીસે છે જે આ અવરેથબાઓ તેજ પુરૂષ છે જે આદરબાદ માહરસ્પંદના ખેટા ઝરથુશ્ટ્ર તરીકે જણાયેલો છે. “અદોર્જે આદરબાદ” નામની પંદનામાની કેતાબ આદરબાદે પોતાના આ ખેટા ઝરથુશ્ટ્રને કેળવણી આપવા માટે લખી હતી. સાસાની પાદશાહ શાહપુર ખીજે, જે ઇસ્વી સન ૩૦૯-૩૭૯ માં રાજ કરી ગયો, તેનો દસતુરાન દસ્તુર તથા વડો વજર આદરબાદ હતો. અવસ્તામાં, ક્રવદીન યશત હા ૧૦૬ માં, રાસ્તરે વંધહંતના ખેટા અવરેથબાઓને યાદ કરવામાં આવે છે. દો. વસ્તે એ અવરેથબાઓને આદરબાદ માહરસ્પંદના ખેટા ઝરથુશ્ટ્ર જેનું નામ પશુ અવરેથબાઓ હતું તેની સાથે બેલી નાખે છે. આ અનુમાન કશુલ નહીં રાખવાને માટે મુખ્ય બે કારણો છે. (૧) ક્રવદીન યશતમાં આપેલાં નામોની ટીપ, ન્યાં સુધી એ નામો આપણે એલખી શકીએ છીએ ત્યાં સુધી, તે શખસોના જમાનાને અનુક્રમે આપી હોય એમ લાગે છે. એ સખખને લીધે રાસ્તરે વંધહંતનો ખેટા અવરેથબાઓ પેગામખર પછીના નઝદીકના વખતમાં કોઈ ખોટા પુરૂષ થઈ ગયેલો હોવો જોઈએ. (૨) ક્રવદીન યશતમાં આવતાં નામોમાં કોઈપણ સાસાનીયન જમાનાને લગતું હોય એમ દીસ્તું નથી. જે આદરબાદના ખેટા ઝરથુશ્ટ્રને એ યશતમાં યાદ કરીઓ હતે તો અરદશીર બાબગાન અને તનૂ-સર જેવા ધર્મના સમારનારાઓને જરૂર યાદ કીધા હોત.

૫. હનજમનીગ.

૬. એ ક્રવરદીન યશતમાંથી ટાંકેલું છે.

૭. યુનદહિસ્ત, બાબ ૩૩ માં, આદરબાદ, તેમજ ખીજ દસતુરોની, વંશાવલી આ માનુશચીહરથી ઉતરી આવેલી જણાવેલી છે. એ માનુશચીહરને કોષક વેલા ક્યાનીયાન શાહ માનુશચીહર સાથે બેલી નાખવામાં આવે છે પણ એ બે શખસો જુદાજ છે.

૮. આ નામ કેમ વાંચવું તે સમજ પડતું નથી. કદાચ એ વકએદગ-દા હોય, અવં વુએદ્રો-દા. એ નામ ખીજે કેડે મલતું નથી અને એ શખસ કોણ હતો તે કહેવું મુશ્કેલ છે. જમીઆદ યશત, ફકરા ૪ થામાં વએદ્રકએ નામ એક પહાડને માટે આવે છે.

દગ,—દહ)થી (અવતરેલો) હતો”; અને એ (વક્રએદગ—દહ)થી દીનના શત્રુઓ અને મોટા નાસતિકો, જેઓને મઝદગીળી^૧ કહેલા છે, (તેઓ) પણ (અવતરશે). (૨૨) તેઓને માટે પણ એમ કહેવામાં આવ્યું છે જે:—“અએ ઝરથુસ્ત્ર! મારી આ દીન ઉપર સાવચેત^૨ નેગાહ રાખજે [(યાર્ને), તેની ઉપર અતી (કુખદ) લક્ષ આપજે] તે વખતે કે જ્યારે ઘણા (લોકો), અધર્મીઓની શીખવણી ઉપરથી, આશ્રવનના અષોઘ અને પેશાને ગુનાહથી નીરાલો (મોદથી) બોલીને જાહેર કરશે (ખરા), પણ^૩ (ખરેખર તો) તેઓ (એ ચીજેથી) અજ્ઞાન છે અને તેઓને ઝાઝી પાલતા નથી.” (૨૩) મઝદયસ્ત્રની દીનમાં આ (જાહેર છે) કે:—“દીનને પુખ્ત રીતે પાલજે અને તેઓ, યા (વં) તેઓમાંનો કોઈથી, જેઓ^૪ તમામ હાહમંદ દુન્યાને ખરાબ કરનારા છે^૫, અને અષોઘ જે હસ્તી ધરાવનાર પ્રાણીઓના સર્વથી સ્ત્રેસ્તને માટે છે તેના નેમેલા કાયદાઓ^૬ પાલતા નથી^૭, તેઓને માટે મુકતી ઇચ્છજે; અને મઝદયસ્ત્રનો દીન એવી છે; (પણ) તેઓ પોતાની જાતને છુટાપણું આપે છે, તેઓ પોતાને માટે કામોને જાહેર કરે છે, અને પોતાનાઓને (તેના) હીસસો

૧. મઝદગ નામના નાસ્તીકના ચેલાઓ; માની કે જેને ઇ. સ. ૨૭૬-૭૭ માં મારી નાખવામાં આવ્યો હતો તેના એ શીષ્ય થાય એમ માનવામાં આવે છે. મઝદગને ઇ. સ. ૫૨૮ માં મારી નાખવામાં આવ્યો હતો. આ ફકરા ઉપરથી દીસે છે જે માની તથા મઝદગ ઉપરાંત તેઓની બે સદી અગાઉ એક ત્રીજો મોટો નાસ્તીક શીલસુદ્ધ ધરાનમાં થઇ ગયો જે આદરઆદ માડરસ્પંદના વખતમાં જણાયેલો હતો. એ માનીનો કોઇ શાગેરદ હોય.

“મઝદક કહેતો હતો કે, ખુદાની મેહરબાનીથી સઘલા માણસો સરખી પંકતીએ જન્મ લીએ છે, કોઇ પણ પોતા સાથે માલમતા, ખીજઓ કરતાં જસતી ધરાવવાનો ખુદરતી હક લાવતું નથી. માલમતાની માલેકી તથા લગન એ ખુદાની મરજી ઉપરાંત માણસોએ હસતીમાં આણેલી અવસ્થાઓ છે. ખુદાની મરજી તમામ લલી વસતુઓને અર્ધાં માણસોમાં સરખી રીતે વહેંચવાની છે તથા અમુક માણસને અમુક બાયડી આપવાની વીરૂધ્ધ છે. જે કામોમાં માલમતાની માલેકી તથા લગનનો રેવાજ છે તેમાં માણસો પોતાના જાત લાઇઓ પાસ ખોટી રીતે રહેલી તમામ વસતુઓમાં ભાગ લઇ પોતાના ખુદરતી હકો ભોગવી શકે. વ્યભિચાર, અનીતી, ચોરી, એ કાંઇ ગુનાહો નથી, પણ એ સંસારમાં ખુદરતના કાયદાઓ ફરીને સ્થાપવાના પગલાંઓ છે. તે દુધ, પનીર તથા ઇંડાં સીવાયના બીજી જાતના માશના ખોરાકથી પરહેજ રહેવા તથ. પોષાકની સાદાઈનું શીક્ષણ આપતો.” (જુલો રોલીનસન, સફા ૩૪૩).

૨. હૂમીનિશન, અસલ અર્થ “ખરાં દીલથી.”

૩. વ.

૪-૪. ખોત્રેખોલ તરજુઓ, નાસ્તીકો “જેઓ હાહમંદ દુનીઆમાં સામે થનારા થાય છે તેઓ.”

૫. આધુન-આઓમંદ, ખોલેખોલ અર્થ “નીચમસરના.”

૬. અગિરિક્તાર, “પકડાયા વગરના.”

બહે છે. (૨૪) આધ ઝોરાકીના (સવાલ) વીશે તેઓ સંભાલ રાખે છે, જેથી તેઓ એમ કહે છે કે ઝોરાક (માણસની) ભુખના પ્રમાણમાં જ લોકોને આપવો; પ્રભ ઉત્પતિ માટે કહેવામાં આવ્યું છે કે વંશનું ઉતરવું તેઓ માતા તરફથી બહાર કરે છે; અને વડના જેવા^૧ હવસ વીશે તેઓ બહાર કરે છે કે, જેથી કાંઈ વડનો મીસાલ તેઓ કરે (તે) પોતાની ઇચ્છાઓને રસતો આપવા સારૂ તેઓએ કરવું બેઠ્યો; તેઓનું બચ્ચું વડનાં બચ્ચાં પેઠે, માતા પ્રમાણે છે. (૨૫) કુટુંબનો સીલસીલો તેઓ માતાથી ગણે છે; ઠારોની પેઠે તેઓ એક બાઈડીને ખરીદે; જે બચ્ચાં (તેઓને પેટે) પુત્ર-ભાઈઓ તરીકે (અવતરે છે) તેઓને તેઓ જવાન અબળાઓ^૩ પાસે લઈ જાય છે, (અને કહે છે જે):—‘તમને આ (બચ્ચાંઓ) માતા તરીકે (ઓલ અમીહ)^૪ હમોએ અર્પણ કરીયાં છીએ, તમારે માતા સીવાય બીજી કોઈ પણ રીતે એઓ સાથ સંબંધ રાખવો એ બનવાભોગ નથી!’ વર(નીરંગ)ની કીયા જ્યારે કોઈ તેને બહાર રીતે શરણ થાય છે [જેમાં તે પોતાને (ગુનાહથી). છોડવે છે] ત્યારે પણ તેઓ તેમાં ઇતબાર રાખતા નથી; તેઓ પોતાના બચ્ચાંના બાળમાં ખોટા સોગંદ ખાય છે^૫, જેથી મીથ્રોદૂજ^૬ (યાને કોલ તોડવાનો ગુનાહ) તેઓથી ઘણો (મદમ) પેદા થાય છે, અને વળી તેઓ પોતાના બાળમાં પણ (ખોટા સોગંદ ખાય છે).”

૧. અસલ એબારતમાં ગ્રૂગીહ ખુનેન્દ, “તેઓ દુષ્ટપણે વડની પેઠે વરતે છે.”

૨. આવી જાતના માતા તથા બેટી સાથના જોડાણથી જે બાલક અવતરે તેને માટે આ “બેટા-ભાઈ” શબ્દ ખુદરતી રીતે વાપરી શકાય.

૩. ખર, કાં ખર, “એક જવાન અબલા”, ધણું ખર અવસ્તા ખરેશ્તિ ઉપરથી નીકલેલો એ શબ્દ છે. ખરનો અર્થ “સોડ” અથવા “ગોડ” પણ થાય છે જે અવસ્તા વરને મલતો છે. કોઈ પારકા દેશની શીલસુરી, જેમાંથી લગનની માતેખરી નીકળી ગઈ હોય, તેવી શીલસુરીનો પ્રસાર આ જમાનામાં ઇરાનમાં થયો હોય એમ દીસે છે.

૪. પહલવી અમ, “માતા”.

૫. બોલેબોલ તરજુમો, “પોતાના છોકરાંઓ બાપે તેઓ બીજાઓને કહે છે”. આ ફકરા માટે વેસ્ત કહે છે:—અવસ્તાના પહલવી તરજુમામાંનો આ ઇસારો ચોથી અને પાંચમી સદી, જ્યારે નાસતીક વીચારો લોકોમાં જાળવે હતા અને ખરો જરથોસ્તી ધર્મ પડી ભાંગે હતો, તે વેળાના ઇરાની લોકોની હાલતને ધણો લાગુ પડતો છે. એ બદી હમેશા ગુલામગીરીને લાગુ પડે છે.

૬. મીથ્રોદૂજનો ગુનાહ એટલે કોલ તોડવાનો ગુનાહ તેમાં ખોટા સોગંદ ખાવાનો ગુનાહ પણ સમાઈ જાય છે.

(૨૬) કોબાદના બેટા અમર્ગ રવાનવાલા ખુસરોએ^૧ દીન સુધારી (આરાસ્તારીહ) તેને માટે તે^૨ અત્રે જણાવે છે જે:—“જ્યારે તેઓ (દુન્યાના લોકો અષોઘમાં) પછાત પડે છે, ત્યારે એક (મહાણુ) પુરૂષ જન્મશે જે અષો, અમર્ગ રવાનવાલો (થશે), જે એક જેબદાર જખાનવાલો^૩ (અને) વીદાન પુરૂષ (નીકળશે), કે જેના વચ્ચેના સાંભળવાને લોકો એકઠા (થશે), યાને કે, જેથી કાંઈ તે બોલશે તે સત્તાથી બોલશે, (અને) જ્યારે તે ધનસાફ આપે છે ત્યારે તે એવી રીતે આપે છે કે ગુનેહગારોને(જ) તે શીક્ષા કરે. (૨૭) ખચીત^૪ તે દબાણ^૫ કરે છે; તે અનુમનમાંથી તે યોદ્ધાને નીહાલનારાઓ, જ્યારે એતેફકે (તેઓની) સનમુખ તે પોતાને મેલે છે, ત્યારે તેઓ તુરતજ ખુશી થઈ જાય છે^૬; જે પ્રમાણે હાલ જેઓએ દીનને લગતું ઠાહપણ ફેલાવી નાખ્યું છે તેઓ સંકટના છોડવનારા સ્પીતમોના (અરથુશ્ત્ર)ને

૧. ખુસરો ૧ લો જેને ઇરાન ઉપર ઇ. સ. ૫૩૧ થી ૫૭૮ સુધી રાજ કીધું. એના બાપ કોબાદના રાજ્યમાં મઝદગ નામનો મોટો દીન દુશ્મન ઉભો થયો જેનું ચલન દરબારમાં બહુ હતું. પરંતુ મઝદગના છુટા વીચારો જેમાં તે પૈસો તથા મીલકત, ખોરાકી તેમજ કુટુંબ કબીલો સરખે ભાગે દરેકને વહેંચી આપવા શીખવતો હતો તે ઇરાન જેવા ધારમીક દેશને માફક આવ્યા નહીં. પરીણામે દરબારના ઉમરાવો તથા મોટા દાનેશમંદ મોએદો મઝદગની સામે થયા અને તેને મારી નખાવ્યો. ખુસરો તે વેળા ગાદીવારેસ શાહજહો હતો અને મઝદગની શીલસુરી તોડવાને તેને મોટો ભાગ લીધો. મઝદગે જે સવાલ ઉભા કીધા હતા તેનો નીરણુય આણવાને તેને દાનેશમંદોની અનજીમન બોલાવી. મઝદગ અને તેના અધર્મી શીલસુફેનો એ અનજીમને તકરાર કરી છેડો લાવ્યો (ઇ. સ. ૫૨૮-૯). આજ વખતે અવસ્તાના ૨૧ નુસકોના પહલવી તરજુમા અને શરેહની છેલ્લી આવૃત્તિ થઈ હોય એમ માનવામાં આવે છે.

૨. દીન.

૩. ફૂઝવાન-ખીનીદાર; સરખાવો અસલી ફા. ખીનીદન “સનગારયુ” અવ. ખન, “પ્રકાશયુ.” ડો. વેસ્ત એનો તરજુમો “સખુનને કબુલ રાખનાર” કરે છે.

૪. વાંચો: આસ્તાન, સરખાવો અવ. બાઇધિસ્ત, “ધણુજ ખચીત;” અને ફાર્સી આસ્તાન, “અસલના વખતમાં.”

૫. પ-ફારેદ, પવન ફારેદની વટી, સરખાવો ફાર્સી ફપાદન, “દાખયુ;” “દબાણુ કરવો.” ડો. વેસ્તનો તરજુમો:—“(દીનને) ગુચવાડામાં નાખનારાઓ હુમેશાં ગુચવાડો કરે છે (પેચ શારીદન) તેની તે વીરલાને ધારતી છે.” આ ફકરો ગુચવણ-ભરીઓ છે.

૬. બોલેબોલ તરજુમો, તુરતજ તેઓ પોતાની બેઠક લીએ છે.

લીધે સંકટના ઊંડવનારા (સ્ત્રીજ-દાગ) છે, તે પ્રમાણે તે માણસો જેઓ અશોને મારનાર હતા તેઓથી સખી (દાતાર), (તથા) દુખના ભંગ કરનાર તેનેથી થાય છે.”

(૨૮) નવશીરવાનને^૧ માટે પણ, આશમોગોના સરદાર ઉપર જીત મેલવવાને વીશે, તે (દીન) આ પ્રમાણે જાહેર કરે છે:—“અએ સ્પીતમના (ખાન-દાનના) ઝરથુશ્ત્ર! સામતી રીતે લેતાં હું તને કહું છું કે તેઓના જમાનામાં તે (શખસ) જે એક જાણીતો મીત્ર છે તે એક નાસ્તીક (થશે) અને તે અપોનો^૨ તેમજ દ્રવદેનો સર્વથી મોટો ઠગ^૩ (નીવડશે); નવશીરવાન લશકરોનો સરદાર^૪ (અને) પ્રાણીઓ, તે પ્રાણીઓ જેઓ અપો છે, તેઓને ઉંચ પંકતી ઉપર મુકનાર (અક્રાજ) થશે, જેથી તેઓ^૫ પોતાના રવાનને અમગ^૬ બનાવવાને કાજે પોતાના ખરે કામે જશે; કારણ કે સઘલાં સાચાં કાર્યોનો મદાર,^૭ અને રાસ્ત જવાબો ઓચરનાર નવશીરવાન (પાદશાહ) છે.”

૨૯. અને ઇરાન સરજમીનની પાદશાહીના અને દીનના તારાજ કરનારાઓના આવવાની ઇધાની માટે એક નામીથો મોજેજો થયો હતો, (જે વીશે) તે આ પણ કહે છે:—“ત્યારે, અએ ઝરથુશ્ત્ર! જ્યારે દેશને ખરાબ કરનારના (આવવાની) પહેલી નીસાની જાહેર થાય છે, ત્યારે દેશમાં જીલમ-ગારો વધુ કીનાથી મારનારા અને અક્ષમાવાન^૮ થાય છે; અને તે સખખને

૧. કેસરા નવશીરવાન યાને નવશીરવાન આદેલને માટે અતરે ઇસારો લાગે છે. એ પાદશાહેથી દીનની ઉન્નતિ માટે ઘણું કરીઉં હતું.

૨-૨. યશરૂખ-ગન.

૩. હુએનાદાર; અવં હુએના, સૌં સૈના, “લશકર.” એ શબ્દ ખએનાદાર, “રીનગારનાર”, “સુધારક”, “પ્રકાશ લાવનાર” થી વાંચી શકાય. અવં ખન “પ્રકાશવું.” ડોં વેસ્ત એને અયુખતાર, “કાણુ રાખનાર” વાંચે છે.

૪. યાને, દુનીઆના લોકો.

૫. અનઓષગ-રૂખાં (અમગ^૬ રવાનવાલો); એ નવશીરવાન નામનું પંહલવી રૂપ છે; એ શબ્દ એ અર્થ દેખાડે છે.

૬. પતવસ્તાર, “સાથે જોડનાર”, “સંબંધમાં લાવનાર.”

૭. આપણા વીચાર પ્રમાણે ગુનાહની મારી અખશવી એ એક ખરો પાદશાહી ગુણ છે.

લીધે જેઓ દેશને ખરાબ કરનારા (છે) તેઓ ઘરને, ગામડાંને, શેહરને તથા દેશને અને હરકોઈ જગ્યા જેમાં દેશના ખરાબ કરનારને કાંઈ પણ શીક્ષણ મળે, તેને ઇબ્ન પોંહુયાડે છે; અને તેથી તે શખસ જે દીધ્ દ્રષ્ટિવાલો^૧ અને હોશિયાર (છે), તે તેની દેશની ઉપર તપાસ રાખે છે, જેથી કરીને તેના બુદ્ધિબળથી દેશને જ્ઞાન મળે.

(૩૦) ત્યાર પછી જ્યારે દેશના ખરાબ કરનારના (આવવાની) ખીજી નીસાની બહાર થાય છે.....^૨.

(૩૧) ત્યાર પછી જ્યારે દેશના ખરાબ કરનારના (આવવાની) ત્રીજી નીસાની બહાર થાય છે, ત્યારે આયોરનાન વર્ગ^૩ વગર સમજે^૪ તાહેલું^૫ કરે છે [યાને કે, તેઓ કાંઈ પણ ચીજ અકલથી બોલતા નથી]; તે સખખ-સર^૬ તેઓ (લોકો) તે (આયોરનાનો) કબુલ રાખતા નથી, અને, તે પણ, જ્યારે તેઓ સાચું બોલતા નથી ત્યારે; (પણ) દેશના ખરાબી કરનારાઓ તેઓ ઉપર એતેકાદ રાખે છે; અને એ કારણસર જેઓ દેશને ખરાબ કરનારા (છે) તેઓ ઘરને, ગામડાંને, શેહરને તથા દેશને, અને હરકોઈ જગ્યા જ્યાંથી તે દેશના ખરાબ કરનારને, કાંઈ પણ શીક્ષણ મળે, તેને ઇબ્ન પોંહુયાડે છે; અને તેથી તે શખસ જે દીધ્ દ્રષ્ટિવાલો અને હોશિયાર (છે), તે તેની ઉપર તપાસ રાખે છે, જેથી કરીને તેના બુદ્ધિબળથી દેશને જ્ઞાન મળે.

(૩૨) ત્યાર પછી જ્યારે દેશની ખરાબી કરનારનાં આવવાની ચોથી નીસાની બહાર થાય છે, ત્યારે ઇ'જેલા આતશો^૭ અનદીથ થઈ જાય છે^૮ અને પરહેજગાર પુરૂષો પણ (તેમજ) થાય છે, જેથી તેઓ તે આતશો ઉપર, ચોકી રાખતા નથી; તેઓ રદ્દ^૯ આગલ પવીત્ર આખજ લઈ જતા નથી; તેઓ (કે જેઓ) દેશની ખરાબી કરનારા (છે), તેઓ (બેર) પકડવા

૧. વીનાગ, “જેવું” ; અવ૦ વિન, ફારસી ખીનીફન, “જેવું.”

૨. અસલ નકલમાંથી એ ફકરો જતો રહ્યો છે. એ ફકરામાં નાશ કરનારના આવનારની ખીજી નીસાનીનો અહેવાલ આપેલો હશે. દો. વેસ્ત ધારે છે જે એ નીસાની રચએસ્તાર યાને લડવધયાઓની ખરાબીની હોવી જોઈએ.

૩. અ-વિચીદાર, “અવીવેક્રી.”

૪. હના રાએ મા, બોલેબોલ અર્થ “આ કારણથી કે

૫. અવખરીશનીહ; અસલ ફારસી, અવખાર, “લશમ કરી નાખતો આતશ.”

૬. અવસ્તા ધાતુ વઝ, “ઉડવું.”

૭. યાને, દીનનો ધર્મગુરૂ, પૃથ્વી ઉપર બોદાનો પ્રતિનીધી.

૮. ઝએસ; અવ૦ ઝએસ, “પાણી, કુદ વીગેરે જે યઝદોની ક્રીયામાં મુકી તેઓને અર્પણ કરવામાં આવે છે.”

થકી^૧ રહેને આશોદાદ આપતા નથી; અને તે સખખસર વલી તેઓ કે જેઓ દેશના ખરાબી કરનારા (છે) તેઓ ઘરને, ગામડાંને, શહેરને તથા દેશને, અને હરકોઈ જગ્યા જેમાંથી તે દેશના ખરાબ કરનારને કાંઈપણ શીક્ષણ મળે તેને, ઇજા પહોંચાડે છે; અને તે શખસ જે દીર્ઘ દ્રષ્ટિવાલો અને હોશીઆર (છે) તે તેની ઉપર તપાસ રાખે છે, કે જેથી કરીને (તેના) ખુદ્ધીબળની મદદ વટે દેશને જ્ઞાન મળે.

(૩૩) ઇરાની રાજ્યની પડતીને^૨ માટે પણ તે આ પ્રમાણે કહે છે કે:—“અએ અરથુશ્ત્ર! તે બદીનો કરનાર^૩ પોતે તે દેશના લોકોને ગુમરાહીની^૪ હાલતમાં મેલશે, જેથી કરીને તે મજબુત પાદશાહતની હસ્તીથી (હર્ષિત) જેઓ જીવે છે તેને તે તદ્દન દુકડા કરી નાખશે; અને ત્યારે^૫ તે પરજગાર પુરૂષોનો સંપુર્ણ મારનારો છે, ત્યારે^૬ તેઓનો તે પોતાની મરજી પ્રમાણે પાયમાલ કરનાર છે. (૩૪) અએ અરથુશ્ત્ર! તે બદીનો કરનાર વલી ત્યાર પછી લાંબો વખત જીવશે નહીં^૭; તે ઉપરાંત, તેના વંશવેલાનો પણ અંત આવે છે^૮ [એટલે, તેઓ પાયમાલ થાય છે]; વલી, અંધારી દુનીઆ જે લયાનક^૯ દોજખ છે, તેમાં તે રવાન પડે છે; અને ખુદ તેઓના^{૧૦} (બદ) કર્મોને લીધે, (અને) સમુલ્લસુ^{૧૧} પોતાનેજ લીધે, જ્યારે તેઓ તે આશ્રવન^{૧૨} જે મીનોઈ સરદાર (છે), જે લપકાદાર વક્તા^{૧૩} (છે), જે સાચા સખુન ઓચરનાર (છે), જે અશો (છે), તેને કખુલ રાખતા નથી, ત્યારે તેઓના શરીરને નહીં વર્ણુવી શકાય તેવું^{૧૪} દુઃખ ખમવું^{૧૫} પડે છે.

૧. ખરા વળીદુન, “જેર પકડવાને માટે;” “આખ જોરની કીયા કરવાને માટે.”

૨. જુનચપિશન. ૩. મર.

૪. ઓલ વદ્ગ; અવ૦, વરેત “ઉલટું કરવું.” ૫-૫. “અદીન...અદીન.”

૬. લા દેર આખર દેર-ઝીવેદ, “ત્યાર પછી લાંબો વખત, તે લાંબો વખત જીવતો નથી.”

૭. નસેન્દ, અવ૦ નસ, “કાહવું.”

૮. આદ્ગ; જુવો બાબ ૫ મો, ફકરો ૭ મો, નોત ૭ મી.

૯. એટલે, જેઓ જુરાઓ છે તેઓના. ૧૦. હુરવિસપીન.

૧૧. આસ્રવન; અવ૦ આશ્રવન. વેસ્ત એને અસ્રેન, “અંદીખાતું” વાંચે છે.

• પહલવી અસ્રેનતન, “ખાંધવું.” ૧૨. પૂર-ગૂફતાર.

૧૩. અદાદ, અસલ અર્થ “આગળ નહીં અપાયલું” યા જાહેર થયલું”. વેસ્ત એનો અર્થ “કદંગો દેખાવતો” કરે છે. અસલ નકલમાં અરત જેવો આકાર છે; એની પછી અપાદીહુ શબ્દ આવે છે તે લખવામાં લખનારે ઠાપ ખાધી હોય અને પછી તે શબ્દ પાસે ખરો લખીઓ હોય અને એ ખોટો આકાર છેડી નાખતાં ખુલી ગયો હોય એમ બનવા જોગ છે. એ શબ્દ વગર પણ અર્થ એસે છે.

(૩૫) તે બદીનો કરનાર, અએ અરથુસ્ત્ર ! આ તમામ હાદમંદ દુનીઆની દુન્યવી અને મીનોઇ સરદારી, જેને માટે હું આટલો સરસ રીતે લાયક છું^૧, તેની તરફેણમ્^૨ તે^૩ હીમતથી (ફ્રાજ) સામને થાય છે; (વળી) દુષ્ટ (અને) ખોટા ઉભા કીધેલા ધમોને પસંદ કરવા યા કબુલ રાખવાની સામે તે થાય છે; તથા (સઘળા) દાદખાહો^૪ જેઓ દોષીત હોય યા નીરદોષ હોય^૫, જેઓ ગામડાંઓમાં^૬ (પોતાના) અસલ સગાંવહલાંઓને દુર વસવા દઇને તેઓને ઘણાં ગરબઉ^૭ અને કંગાળ બનાવે છે, તેઓના છુટકારાની^૮ સામને (તે છે.)

(૩૬) અને જે દેશ ઉપર વહી અહરેમન ભટકે છે, તે દેશના લોકોને તે દરદ અને ખીજી મુસીબતોથી નાશ કરે છે; અને વળી (ખરા) તે દેશ નઝદીક કંગાળ અગડો, વળી, શુનાહલરી ખુત પરસ્તી, (અને) વળી, દુષ્ટ નાલેશી ઉત્પન્ન થાય છે. (૩૭) અને જ્યાં સુધી^{૧૦} તે (દેશના લોકો) તે કે જે (તેઓનો) મીનોઇ સરદાર, વક્તા, સાચો ઉપદેશક તથા અશે છે, તેને પોતાના આયોરનાન તરીકે (ઓલ) કબુલ રાખે^{૧૧} નહી, ત્યાં સુધી તે દેશમાંથી તે કંગાળ અગડો, અથવા શુનાહલરી ખુત પરસ્તી અથવા દુષ્ટ નાલેસી નાખુદ^{૧૨} થતાં નથી; અને જ્યારે તેને (એમ) કબુલ રાખે છે, ત્યારે તે દેશો જ્યારે તેઓ માગે ત્યારે છુટકારો મેળવે છે, અને, અએ અરથુસ્ત્ર ! ખીજી તેઓ તરફની કોઇ ગેર^{૧૩} રીતે (તેઓને એ છુટકારો મલતો) નથી.”

(૩૮) અને (ઉપર) કહેલું છે તે એક વર્ણન છે^{૧૪} કે જેમાં ઘણી ચીજો (છે) જે ખેદકારક^{૧૫} (છે), (અને) જે વીશતારૂપના (જમાના) પછીથી તે ઇરાની રાજ્યની

૧. અમ્મલ લિ શપીર શાયીમ. જુવો ફાર્સી શાયીદન, “અધખેસતુ થવું,” “લાયક થવું.”

૨. પવન, અસલ અર્થ, “માટે.” ૩. એટલે કે, ઉપર કહેલો મીનોઇ સરદાર.

૪. દએના-તાશિરનીહ વિચીર કર્દન વદ, ખોલેખોલ તરજુમો, “જે દીન દુષ્ટ છે તેની બનાવતની પસંદગી.” હયાં તાશીરનીગની વડી તાશીરનીહ બુલથી આજ્યો છે; અવં તશ, “આકાર આપવો,” “બનાવવું.”

૫. પતકારદારાન, “દાદખાહ.” ૬. દ્રવન્દાનીચ યશરૂખાનીચ.

૭. દુર-હુસ્તીશન વિસ, પોતાનાં કુટુંબથી દુર રહેતા તાલેવંત લોકોને આ શબ્દ લાગુ પાડીઓ છે. જેઓ પોતાના સગાવાહલાંથી દુર રહી, તેઓ સાથ સંબંધ રાખતા નથી, અથવા તેઓને મદદ કરતા નથી.

૮. દુનીયાઝાનિચ વખીફનાન્દ. ૯. ખરા-દહિરનીહ.

૧૦. પીશ મિન ઝક વદ અમત. ૧૧. ચેહુબુન્દ પદીરિશન.

૧૨. અવિસાહહેદ, અસલ અર્થ, “નાશ પામે છે.”

૧૩. આમનીનગી મિન ઝક. ૧૪. નિસંગ-ઇ.

૧૫. નિક્રીહેત; ફાર્સી નક્રી, “શ્રાપ”.

પુસ્તક ૭ મું, ઝરથોશ્ટ-નામાંનો આખ ૬ થો, ક. ૩૫-૩૯; આખ ૭ થો. ૬૭

ધરાન સરજમીન ઉપર પડતી તુલીકના અરસામાં, અવસ્તા પ્રમાણે (બનતી) આવી છે;^૧ દેખઈતું છે કે જે કંઈ તેમાં લખવામાં આવ્યું છે તે દુનીઆના લોકોની જાણમાં આવ્યું છે. (૩૯) અને ઉપર (કહ્યું) તેની આ પણ ઉંચ ગવાહી^૨ છે:—“ અને વીશતાસ્પના (જમાના) પછીથી તે ધરાની રાજ્યના છેડા લગી જે બનાવેા બનીઆ, કે જે અવસ્તામાં જાહેર કીધા છે, તે જ ન બનીઆ હોત, તો અવસ્તા ઉપરનો એતેકાદ, જે પણ વળી હાલના વખત સુધી આવેા એક ખજનો (ચામુન) હતો, અને (હવે પછી)ખી ખચીત (મિમજ) રહશે, (અને) જેમાંથી વીશતાસ્પના (વખતથી) આગળ ચાલતાં પાદશાહો અને દસ્તુરોમાં પાયમાલી અને નાશ વીશે તેને ઘટતે ઠેકાણે જાહેરાત છે, તેનો (હાલ) સુધી આપણ સાથ સીલાસીલો રહ્યો હતો નહી.^૩

આખ ૭ થો.

ધરાની સલતનતની ધરાન દેશમાં પડતી પછીથી તે ઝરથુશ્ટ્ર સુધીના હજારના અંત, અને ઝરથુશ્ટ્રના^૪ નખીરા હોશેદરના^૫ પેદા થવા લગી જે મોજેજઓ ખુલ્લી રીતે (પએદાગ) જાહેર થયા હતા, તેઓની અજાયબીતું (ખયાન આ બાબમાં આપીયું છે).

૧. પવન ચેહુવૂનેદ ચેહુમતૂનિશન.

૨. ગઓકાસ, ગઓ-આકાસની વટી; અવ૦ ગૂપ અને કસ; ફાસી^૬ ગવાહી

૩. એ વાક્યની મતલબ આ કે ઝરથુશ્ટ્રના મરણ પછીથી તે લખનારના જમાના સુધી એક પછી એક થઈ ગયલા મહાન પુરોષોને લગતી અગમચેતીઓ ખરી પડી છે, અને તેથી ખાતરી થાય છે કે હવે પછીના બનાવો બાબે ઝરથુશ્ટ્રે જે ભવીશ્ય દરશાવ્યું છે તે પણ ખરું પડ્યું જોઈએ.

૪. ઝરતૂહશ્તાન (જમ સ્પીતમનો સ્પીતમાન થયો છે), એટલે ઝરથુશ્ટ્રના

• ખાનદાનનો, તેમ આ શબ્દ બંનીઓ છે, માતા તરફથી તો હોશેદર ઝરથુશ્ટ્રથી ઉતરી આવેલો કહેવાય એ નીચલાં લખાણ ઉપરથી સીદ્ધ થાય છે.

• ૫. યેગમઅર સાહેબને તેઓની જીંદગી દરમયાન ૩ ખેટાઓ હતા અને તેઓ પાછલ તેઓ ખીજ મેલી ગયા છે તેમાંથી ૩ ખેટાઓ હવે પછી અવતરશે. એ છેલ્લા ત્રણમાંનો પેહલો હોશેદર છે.

(૧) એક તો જ્ઞાન માટેના એતેકાદનો^૧ ચમતકાર હતો જે અવસ્તામાં અરબોથી (ધરાનને), તામે કરવાની અગાઉના (હજારાની) નવમી અને દસમી સદીથી જે બનાવ બન્યા હતા તે વીશે જાહેર છે.) (૨) તે હાલનો દેખાવ છે જે (ધરાનની ચાલુ) હાલતનો દેખાડનાર છે; જેવો કે, ધરાન દેશમાંથી ધરાની સલતનતની નાબુદી, અને છુટા વાલવાલી (ખજા)^૨ ના તથા ઉંચા હુનરવાલા ક્રીસ્તીઓના^૩ રાજ્યથી ધરાનીઓના સઘલા કાયદા^૪, કાનુનો અને રીતી-ઓનું નાશ પામવું. (૩) અને વલી (જેવી કે) (તે) સાથ કાયદાઓની ભેલમ-ભેલ^૫, અને તે માન્યતાવાલા ધર્મો^૬ જેઓ બળવાન^૭ છે તેઓનો એકમેક સાથનો સમાગમ^૮; અને તેઓની સાથ દુરાચરણીઓ^૯ તથા હલકા^{૧૦} તથા સીહા^{૧૧} અને તે વખતના જખમી થયલા^{૧૨} આદમીઓનું આવવું, અને તે વખતમાં સારાં કુટુંબનાં^{૧૩} તથા પ્રખ્યાત^{૧૪} લોકોનું નાશ પામવું અને પાયમાલ થવું.

(૪) ડહાપણની ખસલત, જે દીનની સાચાઈ તથા શરમાલપણ, અને નીમકહલાલી તથા શાંતપણ, અને સખાવત એ વતરોગેના બીજા સદગુણો દેખાડે

૧. વાપ્રીગાનીહુ, “આસથા,” “વીશવાસ.”

૨. વિખર્દ વર્સ; આ બાબના ૪૭ માં ફકરામાં એએને તુર્કી યા અરબ દેવો કહ્યા છે. તેઓ પૂર્વ દીશા તરફથી ધરાનમાં આવ્યા હતા. બહમન યક્ત, બાબ ૨ જો, ફકરા ૨૨, ૨૪ અને ૨૮, અને બાબ ૩ જો, ફકરા ૧, ૬ અને ૧૩ માં જણાવ્યું છે જે દીનના પહેલા હજારમાં તેઓ ધરાન ઉપર ચઢાઇ લઇ આવશે.

૩. રોમની પૂર્વની શહેનશાહતનાં ક્રીસ્તીઓની હયાં વાત છે.

૪. રસ્તગ; ફાર્સી, રસ્તહુ, “રસ્તો”, “કાયદો”.

૫-૫. અગવીન હમદાદગીહુ વ પતવનદીહિય. ૬. વાવરીહસ્તન.

૭. એલ અવરતર પાછગ. આ ચાર દીન દોઠ વેસ્તના ધારવા પ્રમાણે જર-ચોસ્તી, ખસલામી, ખ્રીસ્તી અને યાહુદી યાતો બુતપરસ્તી હોવા જોઇએ. હાલ ધરાનમાં બીહાઇ ટોલો છે તેવો કોઇ ટોલો અસલ થઇ ગયલો હોવા જોઇએ કે જેમાં જુદા જુદા ધર્મ પાલનારાઓનો ભાઇચારો કરવામાં આવતો અને જુદા જુદા ધર્મોના સીધા-તોની ભેલસેલ કરવામાં આવતી.

૮. જુવો ફાર્સી કંવન યા કુવન, “કુકર્મ કરનારો”. ૯. ખૂર્દગાન.

૧૦. જુવો ફાર્સી તીરેહુ, “અધારો”, “અનજાણો”, “ગદલો”, “સંકટમાં સપડાયલો”.

૧૧. આઝીદગાન; જુવો ફાર્સી આઝીદન, “ઇજા કરવી”, “ભોકવું”.

૧૨. ખૂનીગ, “ઉંચા કુટુંબ યા તોખમના”. ૧૩. પએદાગ, “જાણીતું”.

(છ)¹, કે જે લોગવવાએ ઉંચ દહાપણની ખસલતને સણગાર છે, તેનું ઇરાન દેશ તરફથી ખીજા પારકા મુલકો તરફ જવું². (પ) અને અધર્મી³ પણું અને જુઠાઈ, અને ઠગાઈ, અને નાલેશી, અને ઝગડો,⁴ અને દોંગાઈ, અને નીમૂકહરામી, અને અશાંતી, અને કંજુસાઈ અને એ વતરોગેના ખીજા દુરગુણો, જેના જોડાયથી માણસની ખસલત⁵ હલકી પડે છે⁶, અને આતશ, પાણી અને જમીનના અમશાસપ⁷ દોની સંભાલ મુકી દેવામાં⁸ છે તેઓના વધારો અને જોર⁹. (૬) અને અધર્મીⁱ⁰ પણાⁱ¹ તથા યુતપરસ્તીનો જુલમ, અને છુટાપણાનું ઝોછુંⁱ² થવુંⁱ³, અને માણસના તનમાં લોભનું પુશકલⁱ⁴ વધવું, અને જાહુના બાબમાં નાસ્તીક વીચારોનોⁱ⁵ ફેલાવો,ⁱ⁶ અને ખુદાનીⁱ⁷ દીનને દાબી દેવાનીⁱ⁸ લોકોની પુશકલ મરજીⁱ⁹.

(૭) માણસોની એક ખીજા ઉપરનીⁱ¹ સત્તાનો નાશ, શેહરોનુંⁱ² ભારે સંકટથીⁱ³ પાયમાલ થવું, અને પારકા મુલકોના દુષ્ટ રાજકરતાઓ, જેઓ એક ખીજાની સામને છે, અને (તેઓનું) ભારે જખમી કરવુંⁱ⁴; ગાયઢોરોનું મારીઆ જવું (ઝનિશન); અને ઇરાની દેશોમાંથી ખુશી ખુરમીના મીનોનું હડી જવું,ⁱ⁵ અને તે સરજમીન ઉપર શોક અને રૂદન (શીવન વ મુઠ) તથા વીલાપ (સ્નઓદીયાન) અને ધીંગાણાનો ફેલાવો; અને અનહદⁱ⁶ અજ્ઞાનપણⁱ⁷.

૧. નિમૂદન. ૨. ફૂંદ વશતન.

૩. સરખાવો ફાસીⁱ સિતુર્ગ, “તોજર,” “મારામારીખોર,” “ઝોડું,” “જુસ્સાવાણું.”

૪-૪. ખવારદન ઇ હુએમ. ૫. શેદફના પાહરીજીહ.

૬. કબ્દીહ વ ચીરીહ, “પુષ્કલતા અને સખતાઈ.” વસ્ત એને કબ્દી (ઇ) વિચીરીહ વાંચે છે, “પુષ્કલ ચુકાદાઓ.” ૭. અક-દએનીહ.

૮. વાંચો: કમીહ ઇ આઝાદગીહ. ૯. વેશ પાતક્ષાએઇહ.

૧૦. જવીત દાદિસ્તાનીહ. ૧૧. પૂરીહ.

૧૨. ચઝદાન, “ખુદાઈ હસ્તી.” ૧૩. મદમ સ્તૂળીહ: ફાસીⁱ સ્તૂહ.

૧૪. કબહ ગિરાયિશનીહ. ૧૫. અએવગ મદમ તનિદ.

૧૬. જવાગાન રસ્તાગાન, “વસ્તીવાલી જગ્યાઓ.” ૧૭. મૂસ્તી-ચઈ ગિરાન.

૧૮. ગિરાન રએષ.

૧૯. પઝદીગીહ, સરખાવો અવં પઝદુ, ફાસીⁱ પઝદિ, “કાડો.” એ ઉપરથી, “ખવઇ જવું,” “નાશ.”

૨૦-૨૦. અવન્દિશન કઉદનીહ; સરખાવો ફાસીⁱ કઉદની, “મુરખાઈ;” વસ્ત એને અવન્દિશન કદીહ “તહી મયે એવું કદ,” વાંચે છે.

અને શારીરીક નબલાઈ^૧ અને કમનસીબી^૨ અને માણસોની જીંદગીનું ટુંકું થવું. (૮) અને (વલી) એકમેકથી ઉલટી ક્રીસમના કાયદાઓનો^૩ વધારો,^૪ અને બલેમગારોથી^૫ નાસતીકોની પસંદગી, અને (તે બલેમોથી) ઉંચી ખસલતના અને દાનેશમંદ પુરૂષોનું રદ થવું, અને ગરીબાઈ^૬ તથા મરકી તથા ખીજાં સંકટોનું જલદીથી અને ઘણું આવવું,^૭ અને ભાગતુટ^૮ તથા ગુચવાડાભરી હાલત જે ઇરાની રાજ્યના અંદરના પરગણાં અને (તેને) લગતા ભાગોમાં ફાવી નીકળે છે. (૯) અને ખુદાની દીન તરફ નાસ્તીકપણું રાખવું;^૯ લલી દીન પાલનારાઓની નાફોવતી^{૧૦} અને દુખ^{૧૧} અને નાલેશી, અને દીનના ફેલાવો કરનાર લોકનું રડવું^{૧૨} અને જખમ થવું,^{૧૩} અને ઇરાન દેશના મોટા ભાગમાંથી ભલાં કામોનું મોટે ભાગે ખીગડી જવું તથા નાશ પામવું. (૧૦) ખીજું ઘણું દુખ જે આ બે સદીઓના અરસામાં પડેલું^{૧૪} અવસ્તામાં વણુંવામાં આવ્યું છે, જેમાંનું (કેટલુંક) પસાર થઈ ગયું છે, (કેટલુંક હાલ) નજરે પડે છે, અને જેમાંનું (કેટલુંક), જેમ દેખાઈતું (પએદાગ) છે, તેમ આવે છે.

(૧૧) અને આ પણ તેઓ માટે વર્ણન (છે), જેને માટે દીન આ પ્રમાણે કહે છે:—“એ જમાનો છે જે લોખંડ સાથે ઘણો મીશ્રીત છે [યાને, હરકોઈ તરફથી નજર કરીએ^{૧૫} તો એ લોખંડનો છે], કે જેમાં જોરમંદ^{૧૬}

૧. નસીત જૂરીહ; વેસ્ત: “હસ્તી ન ધરાવતું જોર.”

૨. અસલ અર્થ “નસીબ કે જેને ફટકો પડીઓ હોય;” વેસ્ત: “કરમાયણું નસીબ.”

૩. આધન ઇસરાફગ સરાફગ; અસલ અર્થ, “જુદી જુદી જાતના;” આધનની વીતી ખીજુ વાંચન વેસ્ત સુચવે છે, હુએન “લશકર.”

૪. કખદીહ. ૫. અસલ અર્થ, “વચમાં,” “માંહે.”

૬-૯. જૂદ જૂદ રસિશનીહ ઇ નીયાજ (જુખમરો); વેસ્ત જૂદની વીતી ઝખોત વાંચી “જોતીનું તંગીમાં આવી પડવું” કરે છે.

૭. સરખાવો અવં શકપ યા અપ, “ભાંજવું.” ૮. વફર્ગ તારિશનીહ.

૯. આઝન્દીહ દાશતગી; સરખાવો અવં ઝન્દ, “અવસ્તાનો ખોટો ખુલાસો કરનાર,” “નાસ્તીક.”

૧૦. અવં નિ-ઝધરિન, ફારસી નિઝાર, “દુખનું થઈ ગયલું.”

૧૧. સરખાવો, ફારસી ગદી, “કમનસીબી.”

૧૨. ખુસગીહ; અવં ખુસ, “ખુશ પાડવી.”

૧૩. ખુસ્તૂગીહ; અવં ખદ, “ખોડવું;” સરખાવો ફારસી, ખુસ્તાન, “નાશ કરવો.”

૧૪. મખીતૂત યેગવીમ્નેદ. ૧૫. ફુસ્તગ, અસલ અર્થ, “ખાણું,” “ખોરદું”

૧૬. સૌં સુરા “સ્થુલ.” સરખાવો ફારસી, સૈતુર્ગ, “જાડું,” “મજબુત શરીરવાળું.” વેસ્ત એનો અર્થ “મજબ” કરે છે.

આરબુમંદ^૧ નાસતીકો તેઓમાં^૨ જનમ લેશે. (૧૨) તેઓનું જોર આ છે કે બન્ને શીક્ષણ તરફ તેઓની કબુલાત^૩ આંધલી છે;^૪ તેઓની આરબુમંદી આ કે જ્યારે પણ તેઓને ફાવે ત્યારે તેઓ કોઈ પણ બીજા (માણસ) ને ઇજ્જત કરે છે; જ્યારે જવાન^૫ માણસોની સંક્રમાં^૬ કોઈ જઈક મરદ દેખાવ દીએ છે, ત્યારે તે (જવાનીઆઓ), તે દુષ્ટ જમાનો, કે જેમાં તે (જઈક) આદમી જે એક દાનેશમંદ પુરૂષ^૭ છે તેને જનમ લીધો છે, તેની પુરાઇને લીધે, તેની સાથે દુશ્મનાઈ રાખે^૮ છે [યાને કે, એક (ઝરથોસ્તી) ધાર્મિક મંડલના^૯ વડા દસતુરો તરફ તેઓ મીત્રાચારી રાખતા નથી].

(૧૩) “તેઓ (લોકો) ખુશામદીભરીઆ સખુનો બોલે છે^{૧૦} [યાને, મીઠા શબ્દો વાપડે છે], તેઓ પુરા છે^{૧૧} અને ગુચવાડાભરી^{૧૨} ભાષા વાપડે છે, જેમ કરી તેઓ મોબેદો અને દસતુરોના શીક્ષણ (ઉપર શંકા ઉત્પન્ન કરી) તેઓને રદ કરે છે; અને તેઓ દુન્યવી સત્તાને ધાર્મિક સત્તાથી છુટી પાડી નાખે છે^{૧૩}, અને પાદશાહી તથા મોબેદીના (પેશાઓ)ને તેઓ દુષ્ટ હોય એમ કલંક લગાડે છે, પણ (જ્યારે તેઓ બંને) છુટા હોય ત્યારે તેઓને સારે નામે^{૧૪} ઓળખે છે. (૧૪) જે કાંઈ તેઓ બોલે તે હમેશા^{૧૫} ખુર^{૧૬} છે; અને તે દેશ

૧. જવાસ્તાર. ૨. અશ ખએન. ૩. પસંદ.

૪. અવીનિશન કોલા ૨ આધનનગ; વેસ્ત, “એવાનું કબુલ કરવું એ બન્ને શીક્ષણો (આધનગ) ઉપર આધાર રાખતું નથી”.

૫. સરખાવો અવં વર્શિર્.

૬. વાંચો: કર્કુ, જુવો અવં કર્કુ, “ટાણું,” “સલા; અથવા ફાર્સી ગુરોહ, “ટાણું.” વેસ્ત ગલગ “ટાણું”.

૭. ક્રિઝાનગ અવં ક્ર અને ઝન, “જાણવું.”

૮. અ-ફસ્ત; અવં ઝુશ, “ચાહવું.”

૯. વાંચો અએર્પતિસ્તાન દસ્તોખરાન; અત્રે અએર્પતિસ્તાન શબ્દને દખી-રિસ્તાન, “જ્ઞાન મેળવવાનું ખાતું” એનેથી ખાસ છુટો પાડીએ છે.

૧૦. આઝાદ ગુબિરનીહ; આઝાદીહ, “વખાણ,” “છુટાપણું.”

૧૧. સરખાવો ફાર્સી ચર્ખ ઝખાની.

૧૨. પૂરદગીનીદાર; સરખાવો ફાર્સી પરદક, “ગુચવાડાભરેલા સખૂનો.” એ પૂર્તગીનીદાર બી વાંચી શકાય, અવં પોઉર અને તક “વેહવું,” જે ઉપરથી “શુભાખીત.”

૧૩. સિગૂન્દ, હુઝવરેશ ધાતુ સિગ, “કાપવું.”

• ૧૪. હૂ-નામ; વેસ્ત અવો હુમ વાંચે છે, “(જેવો) છુટા (હોય), તેઓને સાથે (અવો હુમ) લાવે છે.”

૧૫. સરખાવો અસલ ફાં હુકરમચીય. ૧૬. અગીહ; વેસ્ત, “ખરાબી.”

કે જ્યાં એક ધનસાક્ષી કરનાર હતો^૧ તેને તેઓ નાશકારક^૨ ચેહ^૩, (એટલે) હોજખ, તેમાં ફેંકી દે છે, અને તેમાં જેથી તેઓ કરે છે તે તેઓ^૪ સઘલાઓ માટે એક ધન છે; જ્યાંસુધી તેઓ પોતાની (પુરી)^૫ દીનના સ્મરણથી પોતા ઉપર અત્યંત (બરા) પુરાઈ આણે છે ત્યાંસુધી, તે (બન્ને), એક તો તે કે જે નાસ્તીકની પુરાઈથી પેદા થયેલી^૬ દુષ્ટ પ્રજા છે, (અને) બીજા તે કે જે સર્વથી બદ વરૂ, સંકટ^૭ તથા નાશથી ભરપુર છે. (૧૫) તેઓ જાં (આ દુનીઆમાં) એક બીજાને મારશે, એક મીત્ર બીજાને (મારશે) જે તેનો મીત્ર (છે); તેઓ તે (તે મીત્રની) પાસથી તેના કામો (બદલો) લુચાઈથી ખુચવી લીએ છે^૮ [એટલે કે, જ્યારે તેઓથી બને ત્યારે તેની માલમતા લુટી લીએ છે], અને જે કોઈ તેના બદલામાં તેને પુષ્કળ આપે^૯ તેને તે (માલમતા) અર્પણ કરે છે; અને જ્યારે (તેઓ તેમ કરતા) નથી, ત્યારે કોઈ ચોરીમાં હમશરીક^{૧૦} થાય તેને બોલાવે છે અને તેની પાસે (ઝકે ઝકાય) તે દરવીશ માણસને લુટાવે છે, જેથી તેઓ તેની માલમતા (ખવાસ્તગ) ઉપર ત્રાપ મારે, અને જ્યારે તે ફરીઆદ કરે ત્યારે તેને હાંકી^{૧૧} કાઢે છે.” (૧૬) (અને વળી લખવામાં આવ્યું છે કે):—“તારે માટે હું (અહુરમઝદ) હયાં (આ દુનીઆમાં) એક મીત્ર છે તેને માટે (આવો) મીત્ર, એક ભાઈ છે તેને માટે ભાઈ, એક પીતા છે તેને માટે બેટો, અને બેટો છે તેને માટે પીતા

૧. દાદોખર. ૨. ગનરાગની વટી, અવં અંઝ, ધાતુ, અંગ, “હુઃખ દેવુ”

૩. વર, અવં વરંઘહુ, “વર નીરંગ.”

૪. વાંચો: હમ-અશાન. વેસ્ત અમીયાન, “અચકીઆ વગર.”

૫. પવન અઉશમૂરિશન મદમ યેગવીમૂદ; બોલેબોલ તરબુમો, “ધાર્મિક અંદગીઓ (યા મંત્રો) જે ઉપર તેઓ ભરસો મુકે છે તેઓની મદદથી” એટલે જે તેઓના દુષ્ટ ધર્મોના ફરમાનો મુજબ ચાલીને.

૬. દૂષવિકૃત; વિકૃતન, “બી નાખવું.”

૭. વોઇધેન, અવસ્તા હરૂં આ શબ્દ લખીઓ છે: અસલ અર્થ “આફત.”

૮. વાંચો: ઝખ્નેન્દ; આગલ દસ્તુરે ઝખ્નેન્દ વાંચતા હતા. ખાલદી ભાષામાં ઝખ, “ખરીદવું,” “લુટવું.” અસલ નકલમાં ઝીવેન્દ છે, અવં દિખ, ફાસી, ઝીવ, “કુગાઈ,” “કોંગાઈ.”

૯. પતિશન, “પુષકલ ખોરાક,” તેની ઉપરથી એ નામસાધીત ક્રીયાપદ થયો છે.

૧૦. નિશીન-જન યા નિશીન-જૂન; વેસ્ત નિશીન-જૂન વાંચે છે. નિશીન-જન, “એટલે મારવામાં સામેલ” ફાસી નિશીન.

૧૧. રીવીનેન્દ; અવં ધાતુ રિચ “નાખી દેવું,” “છોડી દેવું” એને રીજીનેન્દ બી વાંચી શકાય; જુવો અસલ ફાસી, રીઝીદન, “છુડાવું,” “ભાગીને ટુકડા થઈ જવા,” “કાઢવું.”

પણ પેદા કરીશ નહીં;^૧ મારી સલાહ લઈ અને મારામાં એતેકાદ રાખી તેઓ ઈચ્છવા લાયક જગ્યાઓમાં રહે^૨ [યાને, જ્યાં તેઓને (રહેવું) જોઈએ ત્યાં તેઓ રહેશે], અને જે પોષાકમાં^૩ તેઓએ ચાલવું જવું જોઈએ તેમાં તેઓ ચાલશે; અને પોતાનો માર્ગ છોડી^૪ તેઓ એતેકાદનો રસ્તો પકડશે, અને મારી ઓલખમાંથી નીકળેલાં વૃદ્ધિ કરનાર (અવજૂન) જ્ઞાનને તેઓ જાહેરાત આપશે.

(૧૭) આ^૫ જે આપણું વૃદ્ધિ કરનાર જ્ઞાન છે તે આપણે હલકા માણસ (કસ)ની સરસાઈ અને મોટાઓના પડવાને લીધે તે હસ્તી ધરાવતું પીછા-ણીએ છીએ; મોટો કેળવણીને લીધે ગરીબો^૬ કરતાં વધારે મોટો છે, જેથી તે (ગરીબ માણસ), તેટલાં માટે, હરેક વાટે^૭ જીવમગારોના હાથ હેઠલ દબાયલો^૮ રહે છે. (૧૮) મીનોઓને માટે વીચારવાએ કરીને^૯, એક માણસ મીનો થાય છે, જીવમગારની માફક (વરતવાએ) તે કવી^{૧૦} થાય છે, દેવોની ખસલત તરફ ઢલવાએ માણસ દેવ થાય છે, અને કવીના ગુણો ધરાવવાએ તે યુરાઈની પુઠે ચાલનાર થાય છે^{૧૧}.”

(૧૯) ત્યાર પછી, જ્યારે નેક ખમ્મલત અને હહાપણ ઈરાન દેશમાંથી દુર થાય છે [યાને, તેઓ નાબુદ થાય છે], ત્યારે પાયમાલી^{૧૨} અને વલી શીઆલો, જે દેવોની પેદાયશ છે, જે દેવોને પુજનારાઓ છે, તે ઈરાન સરજ-મીન ઉપર મુસીબતો (વોઈઘન)ની નઝદીકીમાંથી એકદમ ધસી આવે છે, અને તેથી વરસાદ થોડો પડશે, તથા છુપી રીતે આગલ ચાલતું અને છાનુમાનું હલલો લાવતું દરદ, એટલે જે, મરકી વધશે; એ પ્રમાણે ગુમરાહ બુદ્ધીવાલા

૧. વ લા. ૨. માનિશન ચેહૂવૂનેદ.

૩. ઝરહામગ; સરખાવો ફાસી^૧ ઝર હમ કર્દન, “સાથે મુકવું.” “પેહરવું.”

૪. સરખાવો ફાસી^૨, ‘ઝસારદન’, “છોડી દેવું.”

૫. ફકરા ૧૭ અને ૧૮ માં આવેલું લખાન અદુરમઝદનાં શબ્દો હોય એમ લાગતું નથી. ૬. કસ.

૭-૮. પવન ફોલા મન્દવમ-ઇ પવન પાએ ઈઓલા સાસ્તાર ચેહૂવૂનેદ. ઓલેઓલ તરબુમો, “દરેક ચીજમાં તે જીવમગારના પગ આગલ (ખડો) રહેશે.”

૯. મધનૂગ માનાગ.

૧૦. અસલ એ એક પાદશાહી ખેતાળ હતો; કયાનીઆન પાદશાહો એ નામથી ઓલખાતા હતા; પાછલથી જેઓને મીનોઇ અધાપો હોય તેઓને એ નામથી ઓલખવામાં આવ્યા.

૧૧. ઓલ ફૂમન હુખ્તેદ. ૧૨. લેવીત-મન્દવમાહ, “પાયમાલી.”

આદમીઓ જેઓ પાપી છે, તેમજ દુરાચરણી નાસ્તીકો, સાથીઓ તરીકે^૧ ધસી આવે છે. (૨૦) દેવોના) લસવાની પેઠે તેઓ આ પ્રમાણે બરાડા મારે છે:—“અઓ રાબા!^૨ લશમ કર અને નાશ કર, કારણ જે લશમ અને નાશ કરવું એ તારું (કામ છે); (પવીત્ર) આતશનો^૩ નાશ કર અને સ્ત્રીઓ-વરેઝને^૪ જેઓ બચાવે છે, તથા અષો પરહેજગાર હરવીશ આદમીને રસતો દેખાડે છે, તેઓના તું ખોરાક મીસાલ લશમ કર.” (૨૧) એટલે જે, તેઓ તેઓને (ખીબાઓથી) સમુલગા છુટા પાડે^૫ છે, અને તેઓને ખરાબ કરે છે; તેઓનું જ્ઞાન જે તેઓની દોલત તે તેઓ લઈ જાય છે; બધું^૬ જે જ્યારે તેઓની દોલત તેઓ પાસથી લુટી લીએ છે, ત્યારે તેઓનું જ્ઞાન જતું રહે છે.^૬

(૨૨) “અને, અઓ સ્પીતમ ખાનદાનના સાચા^૭ અશો નર! તે જમાનામાં મારી ઇચ્છા તારા આવવાને માટે^૮, યા રવાનના (પેલી દુન્યામાં) જવાને માટેની માન્યતા પંથરાવા માટે નથી; એટલે જે, એક સાચા વકતાને^૯ લાવવાની અને તેને રસ્તો દેખાડવાની (તે વેલા) જરૂર નથી; તે હલકા ખવાસના^{૧૦} નાસ્તીકો (તે જમાનામાં) આ તારો શબ્દ, જે અવસ્તા અને અંદ છે, તેનો નાશ કરશે [યાને કે, તે (શબ્દો) ને અશકત કરી નાખશે;^{૧૧}] તે હલકા ખવાસના નાસ્તીકો દુન્યવી ભંડાર જે તેઓએ પેદા કીધો તેના પયારને માટે તે પોતાના આતમાને ઈબ્દ દેશે.”

૧. પવન હુમ-હુખગીહુ, અવ૦ હુખ, “મીત્ર.” સરખાવો ફાસી^૧ હુમ--ખાહુ, “હમ શહેરી.” ૨. યાને, દેવોનો શાહ.

૩. એ પવીત્ર પાક કીધેલો આતશ છે કે જે આતશ કહેણોમાં રાખવામાં આવે છે.

૪. પતેત કરાવનાર યા તાબેદારી કાવનાર આથોરનાનને એ એકકાળ લાગુ પાડ્યો છે, અથવા તો “તેઓ જેઓને અહુરમઝદ તરફની તાબેદારી (સ્ત્રીઓ-વરેઝ) એક રક્ષક સમાન છે.”

૫. ફૂશગાફતન; જુવો અવ૦ શકપ યા ચપ; ફાસી^૨ શિકાફતન, “ભાંજવું;” “ફાડી નાંખવું.”

૬. અશાન ખૂત્ર ખોદ^૩ ચેહૂવૂનેદ, અસલ અર્થ “તેનું ડાહપણ લઈ જવામાં આવે છે.”

૭. સરખાવો ફાસી^૪ ફૂસ્ત-ધ-વીઝહુ, “એક સાચો મીત્ર.”

૮. યાતૂનિરન, “આવવું.” ૯. મિત્રોગ, “પ્યાર તથા મીત્રચારીનો વકતા.”

૧૦. ફૂદગ; જુવો ફાસી^૫, ફૂતાહુ, “હલકું.” વસ્ત એને કુદગ વાંચી “સંપુર્ણ” અર્થ કરે છે. અવસ્તાનો ખરો ભાવાર્થ ઉધો વાલનારા, ખીબા ધર્મના હલકા ખવાસના શીક્ષકોને માટે અત્રે એ ઇસારો છે.

૧૧. નિઝાર, “પાતકું;” “દુખલું.”

(૨૩) અને નવમી અને દસમી સદીઓ માટે તે આ પ્રમાણે જાહેર કરે છે:—“અમે સ્પીતમ ઝરથુશ્ત્ર ! જ્યારે તે જમાનો ચાલુ રહેશે, ત્યારે એમ બન્ને કે^૨ ઘણા થોડા નાસ્તીકો રહો અને દસતુરોની અશોધ વીશે, અને થોડા (દેવોની) ખુરાઈ વીશે, ઉપદેશ કરશે^૩, અને (એવું ખોટું ડાલ ઘાલી) તેઓ પાણીઓ સુકવી^૪ નાખશે, અને ઝાડપાન કરમાવી નાખશે^૫ અને તમામ સંપત્તી જેનું જાહેર થવું અશોધથી છે તેનો નાશ કરશે.^૬”

(૨૪) તેને, ઝરથુશ્ત્રે, ત્યાર પછી ફરીને તેને આ પ્રમાણે પુછીઉં:—“અમે ઝરથુશ્ત્ર ! જ્યારે તેઓ પાણી સુકવી નાખે છે, અને ઝાડપાન કરમાવી નાખે છે, અને તમામ સંપત્તી જેનું જાહેર થવું અશોધથી છે તેનો નાશ કરે છે, ત્યારે તેમ (કરવા)થી^૭ તેઓને તેઓ શું આપે છે?” (૨૫) અહુર-મઝ્દે તે ઉપરથી (તેને) જવાબ આપીઓ:—“અમે ઝરથુશ્ત્ર ! આ (ચીજો) તેઓને તેઓ આ પ્રમાણે આપે છે, જ્યારે તેઓ (પોતાનાં) છોકરાં બચ્ચાં માટે તથા સગાંઓ માટે કાંઈ ચીજ વધારે મોટી જાહેર કરે છે^૮, જેવી (તેઓ) પોતાના આત્મા માટે (ધરતી, જમીન) તેઓ પોતા માટે, [ચિટલ, તેઓના પોતાના આત્મા માટે] પુષકલ બદલાની તરફેણમાં બોલે છે^૯. (૨૬) તે ઉપરાંત, તેઓ કવીઓ^{૧૦} અને કરપનો^{૧૧}, (તેમજ) ખેડુત જે જીવ્યારત કરનાર (છે)^{૧૨}, તથા તેજ ઘોડા ઉપર સવાર થયેલા પુરૂષ જે (તેઓમાં) એક લડવધયા તરીકે જાણીતો^{૧૩} (છે) તેને તે બદલો આપે છે. જેવી^{૧૪} રીતે કે આપણે આ દુનિયામાં જે

૧. કહ્યું, અસલ અર્થ, “જે તેઓએ કીધું.”

૨. બોલેબોલ તરજુમે, દીન “આ પ્રમાણે કહે છે.” પહેલવી ફકરો આ પ્રમાણે વંચાવો જોઈએ: અમત ઝક અવીબામ સાતૂનેદ, હુના ચેહમતૂનેદ, સ્પીતામાન ઝરથુશ્ત્ર! અધધ કબદ અહુરમોગ રદીહ વ દસ્તોખરીહ યશરૂખીહ ચેમલેહૂનેદ.

૩. ચેમલેહૂનેદ, “બોલશે.”

૪. સરખાવો ફાસી, નાસીદન, “કુબલું થવું,” “કોહી જવું.”

૫. જુઓ ફાસી, ખૂસીદન, “સુકવી નાંખવું,” “સોસાઈ જવું,” અથવા ખૂસીદન, “કરમાઈ જવું,” અવં હુશક, “સુકકું.”

૬. અવં નસ, “કોહી જવું.” ૭. પવન ઝક.

૮. નકુશાઆન, એ શબ્દ ખવીશાનને અર્થે વપરાયેલો છે.

૯. તેઓ, યાને ખોટા મીનોઈ ભોમીઆઓ અને દસ્તુરો, તેઓની ખુશામદ કરે છે, અને એવી રીતે તેઓના જજમાનો પાસથી પોતાની આશાદાદ કઢાવી લીએ છે. મોખેદી ટોળાંની પડતી માટે આ ઇસારો હોય એમ લાગે છે.

૧૦. મોખેદો પોતાનું લવાજમ કઢાવી લેવા સૂઘલું બોલે છે અને નહીં કે પોતાના બેહદીનોના રવાનના ફાયદા કાઢે.

૧૧-૧૨. એઓ મીનોઈ રીતે “આંધલાં” અને “બેહરાં” છે.

૧૩. અનશૂતા-પાહ; પસુ, ફેણ; અવં ફેણયંત, “કરકસરીયું;” ફેણ, “વધારો કરવો.”

૧૪. અએવાજહ ની વડી અએવાજ-અએ. ૧૫. ચીગૂન.

(આપણા કરતાં) મોટો છે તેને ગોસ્તનો કડકો વેંદુચીએ છીએ (એવા વીચારથી) કે તેઓ આપણને સત્તા (શરીતાઈ) બક્ષે; જેમ આપણે તેને અત્રે (આ દુનીઆમાં) ગોસ્ત (લેટ) આપીએ છીએ કે જેને આપણે બહુ ચાહીએ છીએ.”^૧

(૨૭) અએ ઝરથુસ્ત્ર! બીનશીખેલા^૨ લોકોમાં, વલી એક પાપી પુરુષની દોલત, અત્રે (આ દુનીઆમાં) ઘરમાં^૩ એક બુલંદ સણગાર^૪ છે, [(બાણુ^૫ બેઠાં) કે, આપણે મુસ્તકીમ મતો ધરાવ્યે છીએ^૬, કે જેનો અંગીકાર ઘણાજ બહેર કરવામાં આવે છે^૭, જે પ્રમાણે એક બીનદોલતવાલો પરેહજગાર સખશ, એક લાયક અશો પુરુષ, જેની બહેર પવિત્રાઈ ફરજ અને શુભ કર્મોને માન આપવાની છે^૮, તેને તોલ કરે છે (તે પ્રમાણે)].”

(૨૮) તેને (ઝરથુસ્ત્રે) ફરીને મને આ પ્રમાણે પુછીઉં:—(“અએ અહુર-મઝદ!) શું અત્રે (આ દુન્યામાં) તે જમાનામાં અહુરમઝદ પરસ્ત ધર્મનું શ્રેષ્ઠ રીતે બહેર થવું કેટલું પણ થશે? [એટલે કે, શું કોઈ પણ શખસ ખરેખર અહુરમઝદ પરસ્ત ધર્મ પાલશે?]^૯”

(૨૯) અહુરમઝદે જવાબમાં આ ઉપરથી કહ્યું:—(હા) થશે, અએ ઝરથુસ્ત્ર! એવાં ઉંચ તબેહના^{૧૦} (માણસોળી) તે આદમીઓમાં હયાં થશે જેવા કે બોલીદરાજ દીન ચાશીદારો, અને તેઓ વલી આ હાડમંદ દુનીઆમાં ખરેખર કમ (ખૂટ) દોલતવાલા^{૧૧} આદમીઓ થઈ ગયા છે; અને હું તે

૧. એ આખા ફકરાઓનો અર્થ સમજવો કઠણ છે. ઝરથુસ્ત્રે પુછેલા સવાલનો જવાબ જે અહુરમઝદ અત્રે આપે છે તે બંધબેસતો નથી. મતલબ એમ લાગે છે કે ભેટો ઘણી ખરી એવા પુરુષોને આપણે આપીએ છીએ કે જેઓને આપણે ચાહીએ છીએ અથવા જેઓનું ધ્યાન આપણી તરફ એવવા માંગીએ છીએ. આ ખે સદીઓ જેઓ મોટે ભાં લખાણ છે તેમાં લોકો બીનદોલતની ખુશામદ કરી ભેટો મેલવશે. આવા ગુનાહભરીયાં કામથી પાણીનું સુકાઈ જવું, ઝાડપાનનું કરમાઈ જવું અને આતશનું યુગ્મન જવું થશે.

૨. અન-આરાસ્તન, અસલ અર્થ, “ અસ્વચ્છ ”; સરખાવો, પહલવી આરાસ્તન, ફાર્સી પએરાસ્તન, “સણગારવું.”

૩. વાંચો: પવન મીયાન માનિશનીહ, જે આપણે એને પવન મીયાન મીનિશનીહ વાંચીએ તો એનો અર્થ, “મધ્યમ વીચાર-પ્રમાણે” થાય.

૪. બુલંદ વએરાઇશનીહ.

૫. દીનાઈસ્તવ્રવ ખદ્દનીમ. ૬. ધ પતીરિશિન ગ્રબિશનતર.

૭. ફનામિશન; અવં ફ-નમ, “ વાંકુ વલવું.” ૮. હુમ્મત.

૯. અસલ અર્થ, “ અહુરમઝદ પરસ્ત દીનનું શું કોઈનામાં રેહવું થશે.”

૧૦. મદમ. ૧૧. એ અનદગોગ ખવાસ્તગ “ થોડી દોલત ” વાંચીયું છે.

જાહેમગાર શખસો તેઓને પણ મરકી લાવનાર અને મોત ફેલાવનાર, ધન અને જાદુગરીથી (ભરપુર તરીકે), કહે છે; અએ ઝરથુશ્ત્ર ! તારા સીવાય, તેઓ અધોધને, સર્વથી વધુ, સર્વથી ચીવત રીતે, અને સર્વથી મકમપણે જે બાપે છે. (૩૦) તારી સાથે જે દરજ્જે સમાગમમાં છે, અને જેઓ જાહેમગારોથી અનેજાણા છે, તેઓ આંધલાં છે; અને જે દરજ્જે તેઓ સાથ સમાગમમાં છે, અને સમજણથી વીચાર કરે છે, તેઓ દેખતા છે; અજ્ઞાન તે નાસ્તીકો છે, જેઓ નઝદીક રહીને, તેઓની સામે દુશમનાઈ ઉભી કરે છે, જેથી તેઓ આમ કહે છે: ‘તું જે જાહેર કરે છે તે હમને દેખઈતું છે કે, તું તે જાહેર કરે છે તેમ નથી;’ તેને વીશે તેઓ આ પ્રમાણે કહે છે કે: ‘તાડું જે કામ છે તે માડું નથી [એટલે, મારેથી તે થવું જોઈએ નહીં], ને વલી એ તાડું પણ (કામ ખરેખરું જોતાં તો) નથી [એટલે જે, તારે પણ તે કરવું જોઈએ નહીં], કારણ કે તે અધોધ નથી [યાને, તે લઘું કામ નથી].’ (૩૧) કારણ કે, અએ સ્પીતમ ઝરથુશ્ત્ર ! તે (શખસ) કે જેને માટે તું ને પણ ખબર છે, તે આ તારા સખુનો અને વીચારો માટે પેદા કરવામાં આવ્યો છે, હયાં જેની કાંઈ હોય તેનો વીચાર કરનાર હોશેદરનું તે ચીત્ર, છે સખબ કે પોતાના આત્માના (ખાકી) મલી જવાએ કરીને તે પુરૂષ જે અધો છે યા તે કે જે એમ નથી તે જાહેરમાં આવે છે.”

(૩૨) અને એમ પણ તે કહે છે કે:—“અએ સ્પીતમ ઝરથુશ્ત્ર ! હું તને જાહેર કરું છું કે તેઓ કે જેઓ નવમી અને દસમી સદીઓમાં જનમ^૩ લીએ છે,^૩ તેઓ લોભના દરજ્જે થશે, (અને) તે (દેવી)ના ગર્ભસ્થાનમાં તેઓ આકાર લેશે, તેઓ કે જેઓ દુરાચરણીઓને પોતાની મોટાઈથી સર-દારીમાં અથવા તેઓના ચેલા (પસો પાએઈહ) થવામાં પોતાની કીર્તિથી મદદ કરશે.”

(૩૩) તેઓને માટે એમ પણ તે જણાવે છે જે:—“તે માણસો મારવાને માટે વધારે લાયક છે; અહુરમઝદે તેને^૪ આ પ્રમાણે કહ્યું:—‘તે (દેખઈતા) અશો આદમીઓ, જેઓ મારાં દરેક (પ્રાણીને તેઓમાં રોગ ફેલાવી) મારી

૧. અર્વાન્દાગ-આઓમન્દીહાતર; સરખાવો અવન્મઉર્વન્ત, “લડવઈઓ.”

• ૨. યોલેયોલ તરણુમો, “જેઓ સાથ તેઓ વહેવારમાં છે તેઓનો જ્ઞાનથી વીચાર કરે છે.”

૩-૩. અસન્ન અર્થ, “આવડું.” ૪. ઝરથુશ્ત્રને.

નાખવા કાજે દુનીઆમાં? નસો લઈ જાય છે, તેઓ ઇબ્નકાન્ક (છે); તેઓ આતશો અને ઉંઠાં, પેહતાં પાણીઓનો નાશ કરે છે; તેઓના શરીરો પણ પાણીના ખાઓથી (છે), જેઓ કમકમાત ભરીઆ દેખાવના (છે, અને) દશ દેનારાઓને તેઓ વધારે મહદગાન વધ પડે છે; તેઓ કે જેઓ નસો પકડનારા (દ્રવંદ) છે. (૩૪) તેઓને માટે હું તને, અએ સ્પીતમ ઝરથુસ્ત્ર ! કહું છું કે એ પેલી નવમી અને દસમી સદીઓમાં તેઓ જનમશે કે જેઓ દુબની ઓલાદ છે, અને ગનામીનોના ખુરા સાથીઓ છે; દસ દેવચરનો કરતાં તેઓમાંના એકનેથી મારવો એ વધારે સબવાર છે; અને તેઓ પણ મારી (પોતાની પેદાયશ)ના, મારા પોતાના દીનનાઓને મારી નાખે છે, કે જેઓના નાશ ખાએ તેઓ આ પ્રમાણે કહે છે:—“જે તેઓ માટે જીવવું અવશ્યતું હોય, તો (તેઓએ) હમારી રીત પ્રમાણે (જીવવું), પણ (વ) તેઓ દુષ્ટ છે, અને મોટાઈમાં ઓછા થતા જાય છે.” (૩૫) વધુ ખરાબ (ચીજ) તો વલી એ (છે) કે, મોટા અને નાનાઓને (પેલી નાખવાનો) તેઓ ગુનાહ કરે છે; જેઓ તને ગના (મીનો) જેવો (ખુરો) ચીતારે છે, અએ અશો ઝરથુ-

૧. વાંચો: પવન કોલા નસ્તન (અવં નસ) ઈ લા. વેસ્ત: પવન કોલા દસ્તૂર, “દરેક વડા દસ્તૂર પ્રમાણે.”

૨. નસા અથવા મુરઝાને ખરોખર ક્રીયા વગર લઈ ન જવું એ અસલી ઇરાનીઓમાં મોટા ગુનાહ સમાન લેખાતું હતું. વંદીદાદ પ્રમાણે એવા ગુનેહગારને કાર મારવામાં આવતો. ૩. ગીરાન તચિશન.

૪. દો. વેસ્ત પણ એને મયા-વખદૂન વાંચે છે, ફાર્સી આખ-ગીર “પાણીના ખડદા”.

૫. પેહમતૂન્દ, અસલ અર્થ, (આ દુનીઆમાં) “આવે”, “પોંહવે.”

૬. રેશગાર, “મારી નાખનારા”; અસલ અર્થ, “જખમ કરનારા”; સરખાવો ફાર્સી રેશગાર, રેશ, “દુષ્ટ”; એટલે, “ખુરાં કામ કરનારા”. દો. વેસ્ત એને રેશગાર, “જખમ ઉત્તપન કરતા” વાંચે છે. ૭. ઝનિશનતર.

૮. ઝનિશનાઓમન્દીહુ, અસલ અર્થ, “નાશ”. ૯. કાહેન્દ.

૧૦. વદતરીહુની વડી વતરીહુ. જેમ આગલ ચાલતાં સમજવવામાં આવ્યું છે તેમ એ પેશુપાએઈહુ અને પસુપાએઈહુના ગુનાહ તે મોટાઓ તરફ તોછડાઈ અને હાથ હેંકલનાઓ તરફ ખરાબ વર્તણૂંક હોવાં જોઈએ.

૧૧. ગત્રાગ-વારગ; વારગ, સરખાવો ફાર્સી, વારેહુ, “મલતું આવતું”, “માફક”: એટલે, અહરેમનને મલતું આવતું જનાગ હુલગ, “મારતો (અને) નાશ કરતો” ખી વાંચી શકાય; હુલગ, સરખાવો ફાર્સી, હુલક, “નાશ કરતું”, “પાયમાલ કરતું” દો. વેસ્ત એને ખલકો, “એક નીરજીવ ચીજ” વાંચે છે અને તરજીમો કરે છે: “તે ગુનાહ જે તુંને મારે છે, તેને તેઓ નિરજીવ (ખલકો) કહે છે”.

શ્ત્ર! તારા અહુરમઝદ પરસ્ત ધર્મ પાલનારાઓને જેઓ મારી નાખે છે તેમને તેઓ મરદાનળીવાલા^૧ તરીકે પીછાણે છે. (૩૬) અએ ઝરથુશ્ત્ર! તને (નામથી યાદ કરીઆ) વગર^૨ તેઓ મારી યસ્ન અને નીયાયશની કીયાઓથી કરે છે^૩ અને (વલી), અએ ઝરથુશ્ત્ર! તારી આ યસ્નને સર્વથી ખુરી અને તારી આ નીયાયશને સર્વથી દુષ્ટ ગણે છે; તારા આ બે આશીરવાદ, અવસ્તા અને ઝંદ, જે હું મીનાઓમાં સર્વથી વધુ વૃદ્ધિ કરનાર છું તેને તને બહાર કીધા, તેને પણ સર્વથી બદ તરીકે ગણે છે. (૩૭) સર્વથી ખુરી કાપાકાપી, (યાને) હદ વગરની^૪ ખુનામ-રકી,^૫ માણસોને માટે સર્વથી શ્રેષ્ઠ કાર્ય હોય એમ તેઓ ઉતેજન આપે છે^૬, જેઓ એવાં કમકમાતભરીઆં કામથી ખુશાલીનું (ઉત્પન્ન થવું છે) એમ બહાર કરે છે;^૭ મીનાઇ મકાનોના (સુખનો) પણ (પોતા માટે) તેઓ નાશ કરે છે;^૮ પોતાના રવાનને પણ તેઓ પાયમાલ કરે છે;^૯ આ દુનીઆંની શારીરીક હસતીઓનો તેઓ નાશ કરાવે છે; પોતાના આતમાને માટે તેઓ વીલાપ^{૧૦} પેદા કરે છે; અને વલી દીન, જેની ઉપર^{૧૧} લલી દીન પાલનારાઓ, જેઓ તેજ જમાનાના સર્વથી દુષ્ટ થોકા સાથે લેલાયલા છે, તેઓને રસતો દેખાડવાની^{૧૨} રીતી^{૧૩} રચાયલી છે, (તેનો તેઓ નાશ કરે છે.)”

૧. નીવાગ; નેવ, “પેહલવાન”, “હિમાયતી”. વેસ્ત એને વ જનાગ, “અને તે મારનાર”, વાંચે છે.

૨-૨. બરા મિન લક ઝક-ઘચ ઈ લિ યઝિશન વ નીયાઇશન આફ્રીનેન્દ. અસલ લખાણ વાક્યને અંધખેસ્તું કરવા મેં સુધાયું છે. વેસ્ત એને બરા મીન લક ઝક-ઘચ ઇ લગાન વનદિશન આઝારીનેન્દ, વાંચી અર્થ કરે છે: “તેઓ તે (ફરજી)નેખી હરકત કરે છે, જે તારા થોકાએ (લગાન) અભવવી જોઇએ”.

૩. સરી-તર. ૪. અવં રએશ. ૫. સરાયેન્દ, અવં શ્રા, “પોપણ કરવું”.

૬. અમતની વટી મૂન. ૭. એન્ચીનેન્દ.

૮. એટલે, દોજખમાં શીક્ષાને તે પોતે આધીન થઇ બેહશ્તમાં પોતાના રવાનના સુખનો તેઓ નાશ કરે છે.

૯. ખ્રસિશન, અવં ખ્રૂધ, યા ખ્રુસ, “રડવું”.

૧૦. મદમ મા, અસલ અર્થ, “જેની ઉપર (છે).”

૧૧. રાયીનીદન, ૧૨. આઇનીનગ.

(૩૮) અને આમ પણ તે કહે છે કે:— “ઝરથુસ્ત્રે અહુરમઝદને આ પ્રમાણે પુછીઉં:— ‘જેઓ લશકરી તાલીમને લાયક ન હોય તેઓને માટે હમારે શી ચીજ ફરમાવવી જોઈએ, યાને કે, તેઓ પાસે લડાઈના હથીઆર^૩, સીપાહો, અને કેઈ બંચાવ કરનારા નથી, અને તેઓને દુઃખ દેનારાઓ પુષકલ છે (તેઓને શું કરવું જોઈએ)?’ (૩૯) અહુરમઝદે આ પ્રમાણે જવાબ આપીઓ:— ‘તે મજબુત મનશકતીવાલા^૪ પુરૂષો જેઓની અંદર બુદ્ધિબલ વગરનું થવાની^૫ ખાસીઅત^૬ છે, જેઓ લશકરમાં જોડાઈ શકે તેવા છે^૭, જેઓના દુઃખ દેનારાઓ પુષકલ છે, તેઓનું તાકાત તારે ખીલવવું જોઈએ.’”

(૪૦) અને તે વખતના યુરા માણસો પાસથી સતાના ચાલી જવા વીશેળી આ પ્રમાણે તે જાહેર કરે છે, કે:— “ઝરથુસ્ત્રે આ પ્રમાણે પુછયું: ‘અએ અહુરમઝદ! તે કએ યા કરપન, જે સર્વથી ખરાબ રાજકરતા છે, તે શું ફરીથી ભલાઓ સાથે મલી જાય છે?’ (૪૧) અહુરમઝદે જવાબ આપીઓ: ‘(હા), અએ ઝરથુસ્ત્ર! તે પણ (મલી જાય છે).’ (૪૨) ઝરથુસ્ત્રે તેને આ પ્રમાણે પુછયું: ‘અએ અહુરમઝદ! તે (શખસ) કે જે ભલી પાદ-શાહીનો છે તે શું ફરીથી કએસર^{૧૦} અને ખાકાન^{૧૧} જેવા ભલા (શાહ-

૧. દીન.

૨. બોલેબોલ તરબુમો, “હથીઆર ફેરવવામાં”, પવન દાર-સ્નેશ (સ્નેશ દારીહની વતી); પવન કાર ઈ દએનીહ બી વાંચી શકાય, “ધાર્મિક પ્રાક્રમો માટે;” અથવા દાર ગદ્દઈહ, સરખાવો ફાર્સી દાર કદ્દ, “એક થાંબો જેની ઉપર કાંઈ સોના રૂપાંની નીશાનો લટકાવી તીર અંદાજેને ટાંકવા કેહતા અને પછી જો તીર લાગે તો ઇનામ દાખલ તે આપતા.” એ ઉપરથી દાર ગદ્દઈહ એટલે “લશકરી કસરતો યા પ્રાક્રમો” થઈ શકે. વસ્તુ: પવન દ્રિગૂશ, “ગરીબ હોવાને લીધે.”

૩. અવઝાર. ૪. તોશત મીનિશન; સરખાવો અવ૦ તેવિધિ; તોશીન મીનિશન વાંચવું વધુ ઠીક દીસે છે.

૫. પવન હૂશ મૂન લા હુધત. ૬. દક્ષગ, અસલ અર્થ, “ઇધાની.”

૭. પવન રૂપાહ તૂબાનીગ હવા-અન્દ. બુદ્ધિબલ ન હોય તો ચોતાથી બનતું કરી શારીરિક બલનો વધારો કરવો. ૮. અફશાન કબ્દ બીશીદાર.

૯. એટલે, “શું તે આખરે મુધરી સારા રાજકર્તાઓની સંદ્ધમાં આવે છે.”

૧૦. એ પૂર્વ રોમની શાહનશાહતનો “કેસા” યા “સીઝર” નો મહાન એલકાબ્ય ધરાવનાર રાજા માટે ઇસારો છે.

૧૧. એ અસલની મોટી ચીનાઈ શાહનશાહતના રાજાનું નામ છે. મતલબ એ કે ખરાબ રાજકરતાઓ પાછા સુધરશે કે, અને ધરાવના સાધારણુ નાના રાજકરૂતાઓ છે તે પાછા “કએસર” તથા “ખાકાન” મીસાલ મોટા થશે કે ?

નશાહો) સાથે મલી બય છે?" (૪૩) અહુરમઝદે જવાબ આપીઓ '(હા) અએ ઝરથુસ્ત્ર! તે પણ (મલી બય) છે'."

(૪૪) તેજ ખુરાઓને માટે એમ પણ તે કહે છે:—"જ્યારે તેઓ સુધ્ધીમાં હોય છે અને (જ્યારે) તેઓ સમજે છે, ત્યારે તેઓ અષોઘના (સખુનો) કરતાં ગુચવાડો ઉત્પન્ન કરનારા વચનોને^૧ વધુ પસંદ કરે છે, એટલે કે, ભલું કામ અને પરહેજગારી કરતાં (તે કામ યા સદગુણનો) બદલો^૨ તેઓને વધુ ઠીક દીસે છે; રોશની કરતાં અંધારું તેઓને બહુ ગમે છે,^૩ અને (બેહશ્તની) ઉંચી જેહાન કરતાં (દોજખનો) ઉંડો ગાર તેઓને (વધુ ગમે છે); તેઓ મુશકેલી ઉભી કરે છે. (૪૫) તેઓને માટે, પણ, હું તુને કહું છું કે: 'ઉછલતો' સર્પ^૪ જે વરૂ અને સીહની પેઠે (છે) તેનાં કરતાં તેઓ વધુ મારવા લાયક છે; જ્યાં સુધી^૫ તે શખસ, જે અષો ચીત્રો-મયાન^૬ (છે), તે (પોતાની) ફતેહમંદ શુરૂજ^૭ સહીત આવે નહી ત્યાં સુધી, તેઓ કીના અને કપતમાં ચાલુ આગળ વધશે. (૪૬) તે (ચીત્રો-મયાન) ત્રણ (ગણા) પચાસ^૮ માણસો સહીત કુચ કરી આવે છે, જેઓ (તેના) શાગેરદો (છે), જેઓ મજબુત,

૧. જુવો ફકરા ૩૭ થી ૩૯.

૨. ગોર્મગ; સરખાવો ફાર્સી કોર્મક, "ઉખાણું," "ગુચવાડા ભરીઉ લખાણું." વેસ્ત એને ગલીમગ, વાંચી "કહેવતો" અર્થ કરે છે. આ માણસો કાયદો બાણે છે, પણ બદ નિશ્ચાયી તેનો ખોટો અર્થ કરે છે.

૩. પારગ; સરખાવો ફાર્સી પારેહુ યા પારેહુ, "લાંચ," "બદલો."

૪. અવાગીનેન્દ, "મદદ કરવી." ૫. શસ્પ, જુવો ફાર્સી શસ્પ, "ક્રદ્વું."

૬. ગઝ; સરખાવો ફાર્સી ગઝા, " કરતો સર્પ." ૭. અમત.

૮. એ નામ જુદી જુદી રીતે લખવામાં આવે છે. દૌં વેસ્ત સુચવે છે કે અસલ રૂપ ચીત્રો-મેહાન છે, અવં, ચિત્રો-મએથનેમ, "પ્રજ્ઞના ધરવાણો," એ એલકાય કંગદેઝમાં વેહતી એક નદીને તથા તે દેશના વડા ધર્મગુરૂને લાગુ પાડવામાં આવ્યો છે. પેશાતન, તે વીશતારૂપના એક ખેટાનો, એ એલકાય છે. એમ માનવામાં આવે છે કે એ અમર્ગ છે અને કયામતને દીવસે પાછો આવશે તથા ધરાન દેશમાં તેનો દીન ફરીથી જારી કરશે.

૯. વઝર, સરખાવો અઝં વઝર.

૧૦. એટલે જે, ૧૫૦. આ આંકડો બહુમન યસ્ત, બાબ ૩, ફકરા ૨૭, ૨૯ અને ૪૨ માં આપવામાં આવ્યો છે. વ ક્રાજ સાતૂને પેધો-તનૂ ઇ ખામીક લેવતા ૧૫૦ ગણા ઇ યશરાએ મૂન હાવિશત ઇ પેધો-તનૂ હવા-અઝદ, પવન સિહા સમૂર જામક પવન મધનૂગ શપીર યઅસેનન્દ. વેસ્ત તરજુમો કરે છે: "પચાસ ત્રગડીઓ." અસલ અર્થ, "પચાસ ત્રગડીઓ."

બુલંદ, પોતાની ફરજો અને ધાર્મિક મતો ઉપર ચોકાસી રાખનારા (છે), જેઓ પોહલાં ખલાં, મજબુત બાબુવાલા અને ઘણા લોકપ્રીય (છે),^૨ જેથી કરીને કાલાં (રૂવાંતાવાલાં પોષાકમાં સજ થયલું) તેઓનું બહુ કદ (છે),^૩ જેને લીધે (અધધ) તે દેવો અને ગુનેહગારો તેઓથી ખીટિ છે. (૪૭) અને તે પેલા ખુરા ગનામીને, તેની ઓલાદ^૪ કે જેનો તે પીતા^૫ છે તેની સહીત, તે લોભનો દેવ, કે જેને, જેમ દેખઈતું છે તેમ, તે દુજ સંપૂર્ણ પરસ્તેશથી પુજે છે, તેને તે (ચીત્રા-મયાન) મારે છે; અને (તેના ચેલાઓ) માંના તેઓ, જેઓ ઘોડેસ્વાર થઈને પોતાની ઉમદા નોકરી ઉપર આગળ વધે છે, તેઓ છુટા વાલવાલા તુરકી દેવને^૬, આરખોને તથા કીસ્તી રૂમીઓના શેદારૂપનેથી^૭ મારે છે.

(૪૮) “અને મોટે ભાગે માણસોને તે (તેઓની) ફરજ બાબે શીક્ષણ^૮ આપે છે, સંતોશી અને અસંતોશી (એ બંનેને); તે જે વીચાર બહિર

૧. અસલ અર્થ, “કામ,” “ધર્મો.”

૨. ક્રાપ્ત-સૂપત; અવ૦ સુપ્તિ; સૌ૦ શુપ્તિ; સરખાવો ફાસી સૌક્ય, “ખાંધ.”

૩. કબ્દ મિલીઆ; સેમીતીક શબ્દનો અર્થ, “લોકપ્રીય,” “પ્રમુખીય.”

૪. સિહાકગૂનીહની વડી સિહાકગૂનીહ છે; અસલ અર્થ “કાલા રંગમાં.” દો. વેસ્ત એને કબ્દ મિલીહ વાંચી, “ઘણાં વાલવાલા” અર્થ કરે છે. પણ વાલનું વર્ણન થોડા બોલ પછી બુદ્ધિ આવે છે.

૫. સ્તવ; એ અવસ્તા શબ્દ છે; વેસ્ત: “ખરલચક.” ૬. દામાન, “પ્રાણીઓ;”

૭. અખ; “પીતા” પહલવીમાં સાધારણ રૂપ અખ છે. દો. વેસ્ત એને ૩ અખ, “ત્રણ દાંખલીઓ” વાંચે છે. એ ત્રણ તે, “તુરકી દેવો,” “અરખો” અને “શેદારૂપ”; ફાસી અખ, “દાંખલી.”

૮. યજેદ પવન અગવીન યજિશન. ૯. બુલંદ પીશગીહ.

૧૦. તુરકીઓને એ પ્રમાણે કહેવામાં આવતા હતા; એઓ અસલ તાતાર દેશના રહીશ હતા જેઓ પછવાડેથી યુરોપ જઈ વસીઆ. હાલના “ઓતોમન” તુરકીઓ હજી હસ્તીમાં આવ્યા હતા નહીં.

૧૧. બહુમન યશત, બાબ ૩, ફકરા ૩, ૫, ૮, ૨૧ માં એ નામ શેદારૂપીહ તરીકે લખવામાં આવ્યું છે. એમ ધારવામાં આવે છે કે કોઈ બાઇ. એનતાઇન શેઉનશાહ યા સરદાર, જેને ધરાનીઓને હરાવ્યા તેના નામનો આ ખોટો ઉચ્ચાર છે. એ શેઉનશાહ થીઓદોઝીઅસ હોય એમ સુચવવામાં આવ્યું છે. પુર્વ બાણીના રોમનોને ધરાનીઓ ફિરાસીયાકીગ નામથી ઓલખતા હતા.

૧૨. આખિજિશન, અવ૦ હુઅ, “સ્તો દેખાડવો;” અસલ આહુચીદન “શીખવવું.”

કરે છે તે વીચાર સાથ જે શખસ એકમત થતો નથી તેનેથી તે^૧ ખુશી થતો નથી; (પણ) જે શખસને, અએ ઝરથુસ્ત્ર! તે દીન (ઉપર એતેકાદ) આપી શકે છે તે સંતોષથી જીવે છે.^૨ (૪૬) તેજ (પુરૂષ)ને (દીનની) શુરૂજથી તે બુદ્ધિ^૩ કરે છે, તે તેજ^૪ (શખસ) છે જે (પોતાનાં) હાથોએ સુખી થાય છે,^૫ (જેનું) સુખ તેને પોતાની મજબુત બાબુઓ વડે તથા પોતાના જવાનીનાં ભેરે^૬ કરીને રાખવાનું છે. (૫૦) અહુરમઝદની દીનને લીધેજ (ખરા) કૌવત અને ફતેહ હોય એમ તે બહેર કરે છે, અને તે કૌવત અને ફતેહને લીધે સમલા (લોકો) તેને માન આપે છે^૭; જ્યારે તે (માહન પુરૂષો) આવશે જેઓ ઝરથુસ્ત્રના (હવે પછી જનમનારા) બેટાઓ^૮ છે, જેઓ દુનીઆને ફરીને સજીવન કરશે, (જેઓ) મોત વગરના તથા અમર્ગ આદમીઓ પેદા કરશે, જેઓ હંમેશે હમેશના (વખત) લગી ભુખ અને પચાસ વગરના થશે.”

(૫૧) અને ઝરથુસ્ત્રના એક હઝારામાં દસ સદીઓનું ભવીષ્ય^૯ તથા ઝરથુસ્ત્રના બેટા હોશેદરના (આવવાની) ખબર વીશે એમ પણ તે બહેર કરે છે, કે:—“જ્યારે તે સદી કે જે અહુરમઝદ પરસ્ત દીનની પેહલી છે), (અને જે) જ્યારથી ઝરથુસ્ત્ર (અહુરમઝદ) સાથની ગોફતેગો માટે આગલ (ફાજ) વધીઓ ત્યારથી શરૂ થાય છે તે પુરી થાય છે, ત્યારે (તે પેહલી સદીને માટે) શું સરજેલું^{૧૦} છે? (૫૨) ત્યારે અહુરમઝદે જવાબ આપ્યો: ‘સૂર્ય (થોડો વાર) ઉભો રહે છે.’^{૧૧} (૫૩) એ પછી આવતી ખીજ, ત્રીજ,

૧. એટલે, તે શરૂ. ૨. બોલેબોલ અર્થ, “સંતોષથી ચાલે છે.”

૩. મસીનેદ; સરખાવો અવં મસુ, ફાસી મહુ; જે ઉપરથી, “મોહું કરવું.”

૪. હના-હમ.

૫. ખ્યારીહેદ ખ્યાર દારતન; સરખાવો, અવસ્તા ખાથ્ર, “આસાયશ.”

૬. જીવો અવં તેવિધિ, “તાકાત.”

૭. ફ-નામેદ, “નમે છે,” “માન આપે છે.” અવં નમ.

૮. એ ત્રણ છોકરા તે હોશેદર, હોશેદર માહ અને સોપીઓસ, જેઓ દુનીઆને સજીવન કરવા ઝરથુસ્ત્ર પછી દર એક હજાર વર્ષને અંતરે આવે છે.

૯. ખરીનગ; સરખાવો ફાસી ખરીન ફરહાંગ, “ફાલ,” “એક ભવીષ્યા પોથીનું” નામ જે તેહમુરસ્તે લખી હોય એમ ધારવામાં આવે છે.”; ખરીન દાયર, “આકાશ”, “ગૃધ્રનો ગોલો.” દો. વેસ્ત એનો અર્થ ખરીનગ, “જુદા પડવું” કરે છે.

૧૦. ખરીન; જુઓ ઉપલી નોટ.

૧૧. ખીજે અર્થ, “સૂર્ય પોતાને છુપાવી દીએ છે.” સરખાવો ફાસી શખ નીહમખીદન, અર્થ “ઉજું રહેવું,” “ફાંડી દેવું,” “સંતાડવું.”

ચોથી, પાંચમી, છઠી, સાતમી, આઠમી, નવમી તથા દશમી સદીઓને માટે શું સરજેલું છે? (૫૪) ત્યારે અહુરમઝદે જવાબ આપીઓ: ‘સુર્ય ઉભો રહે છે.’

(૫૫) “ત્યાર પછી, જ્યારે દસમી સદીના (આખેરનાં) ૩૦ વર્ષ પૂરાં નહીં થાય? [યાને કે, જ્યારે ત્રીસ વર્ષ અધુરાં રહે (લખવાર) છે], ત્યારે એક કન્યા જેનું (નામ) શેમીગ-અબુ છે તે પાણી તરફ આગલ વધે છે; તેણી, જે તે પ્રખ્યાત હોશેદરની માતા છે; ઉર્વીજને પેટે અવતરેલા, અરથુશ્ત્રના ખેટા ઇસદવાસત્રના કુટુંબ સાથે સગપણ ધરાવનાર ક્રાન્થના (ખેટા) વોહુરઓચથી તે ઉતરી આવેલી છે. (૫૬) ત્યાર પછી તે પાણીમાં બેસે છે અને તે પીએ છે; અને તેણી પેલાં ઉંચ પ્રકારનાં (મદમ) બીજ પોતાના

૧. દસમી સદીની નીસાનીઓ તો હવે પછી વર્ણુવામાં આવી છે.

૨. અ-રાન્દગની વડી અ-રાનગ; અર્થ, “પસાર નહી થયલું.”

૩. શેમીગ-અબુ યાને “જાણીતા બાપ વાલી છે;” એટલે જે અવારિશ નામના પ્રખ્યાત બાપથી ઉતરી આવેલી. અવં સૂતદ-ફેદ્રિનું એ પહલવી ૩૫ છે.

૪. કાંસુ સરોવર તરફ.

૫. ક્રવરદીન-યશત, ફકરા ૧૨૯ માં એને ઉપશ્યત એરેત “(ગુજરેલાંનાં) હાડકાંને પાછા ઉભાં કરનાર,” “સજીવન કરનાર” કહેલો છે. જે કન્યાને પેટે એ અવતરે છે, તેનું નામ સુતદ-ફેદ્રિ, યાને “જાણીતા બાપ વાલી” છે. સદદર ખૂનદહિશનમાં એનું નામ બદ્દ આપેલું છે. એમ કહેવામાં આવ્યું છે જે કાંસવ સરોવરમાં સ્નાન કરતાં અરથુશ્ત્રનું છુત, જે ત્યાં સચવાઈ રહેલું છે, તેથી તેને ગર્ભ રહે છે અને તે એક ખેટાનો જનમ આપે છે.

૬. દેખઈતી રીતે અરથુશ્ત્રની ત્રણ બાયડીઓમાંની એક એ છે. અરથુશ્ત્રની બાયડી હવેલી તે ક્રપઓશ્ત્રની ખેટી હતી. તેનું નામ ક્રવરદીન-યશત, ફકરા ૧૩૯ માં આવે છે. એ સીવાય અવસ્તામાં પેગામબર સાહેબની બીજી કોઈએ બાયડીનું નામ આવતું નથી. વિજરગદ-ઇ-દએનઇગ નામની કેતાબમાં બીજી બે બાયડીઓના નામે ઉર્વીજ અને અનીજબરેદા આપીયાં છે. ઘણું ખરું તો અત્રે દીનકર્દમાં અઉર્વીજ નામ છે તે એ બેમાંની પહેલી બાયડીનું હોવું જોઈએ અને તે ઇસદવાસની માતા હતી. ઇસદવાસને એક ખેટા હતો જેનું નામ અરનિજ-ઇ-બીરાદાન હતું.

૭. અરથુશ્ત્રની જીંદગીમાં તેને જે ત્રણ પુત્રો અવતરીયા હતા તેમાંના સર્વથી વડાનું નામ ઇસદવાસ. તે આથોરનાતેનો વડો હતો અને મોખેદાન મોખેદ થયો હતો. ત્યારે દીન ૧૦૦ વર્ષ તુલીક પૃથ્વી ઉપર ચાલી ત્યારે તે મરણ પામીઓ. અરથુશ્ત્રના બીજા બે ખેટાઓમાં અઉર્વતદનર, ખુરજીગર અને ખુરશીદચીહર, લગ્નવધઓ હતો.

૮. ક્રવરદીન-યશતમાં જણાવેલા ક્રાન્થના ત્રણ ખેટાઓ માનો તે એક છે. તે ઇસદવાસના ખાનદાનનો છે.

શરીરમાં ગ્રહણ કરે છે^૧, (તે બીજ) કે જે અષો ઝરથુશ્ટ્રે નાંખીઆં તેનાં છેલ્લાંનો ત્રીજો ભાગ હતો; અને તે છોકરો પેટમાં રહ્યો કે જેનું નામ વક્ષીનીદારે ઇ યશરાએઈહ, “અષોઈનો વધારો કરનાર”^૨ (છે). (૫૭) જોકે તે માત્ર ૧૫ વર્ષની છે^૩, તો પણ તે કન્યા મરદના સમાગમમાં આવી નથી^૪, અને ગર્ભ રહ્યો ત્યાંથી તે પેલો (હોશેદર) જનમીઓ ત્યાં સુધી પણ (મરદના સમાગમમાં આવી નથી).

(૫૮) જ્યારે તે (માહન) પુરૂષ ત્રીસ વર્ષની ઉંમરે પોંહયે છે, ત્યારે સૂર્ય આસમાનની વચમાં ૧૦ દીવસ અને ૧૦ રાત્ર લગી સ્થીર ઉભો રહે છે,^૫ અને અસલ (ક્રાજ) પેદાયશના (વખતમાં) જે જગ્યા ઉપર તેને પેદા કરવામાં આવ્યો હતો^૬ તે જગ્યા ઉપર પાછો ફરીને આવે છે, જેથી કરીને ચાર સ્થળોમાંથી^૭ એક સ્થળમાં તે રહે છે, અને સાતે કેશવરો ઉપર (પોતાની) બલતી રોશની ફેંકે છે. (૫૯) અએ ઝરથુશ્ટ્ર! તેઓને માટે, પણ, એમજ છે; એવી હાલતોમાંથી^૮ તેઓનું જાહેર થવું છે, જેથી કરીને તેઓ (લોકો) જાણે કે આ તે હજારો છે જે તેઓને માટે ઠેડવવામાં^૯ આવ્યો છે જેઓ આ ઉંચ (મદમ) દીન સાંભલવાએ કરીને જાણીતા થયલા^{૧૦} છે; આમ તેઓ પણ (છે) જેઓને માટે તે વેળાએ લોકો જાણીતા નથી^{૧૧} કે તે એક અજાણ્ય જેવી ચીજ છે^{૧૨}.

(૬૦) ત્યાર પછી, જ્યારે તે (માહન) પુરૂષ ત્રીસ વર્ષની ઉંમરે પુગે છે, ત્યારે લલી પાદશાહીવાલા અને ખરી ઉદારતાવાલા^{૧૩} અમણસપંદો

૧. ફ્રેજે; જુલો, ક્રૂખતન યા અક્રૂખતન, “સલગાવવું.”

૨. વક્ષીદાર-ઇ-યશરાએઈહ; અવસ્તામાં આવવું ઉશ્યત-એરેત નામનો એ ખીગડેલો આકાર છે.

૩. એ “ઉંમરે પુગવાનો વખત” તે વાર ધારતા હતા. પંદર વર્ષની ઉંમરે એક માણસ પુર ખીલેલો આદમી તરીકે ગણાતો.

૪. લેવતા ગખરાઆન ખરા વિક્ર્યીદ પ. ખરા યેગવીમૂનેદ.

૬. ક્રતૂમ ક્રાજ ખરહીનીદ,

૭. યોલેયોલ તરજુમો, “ચાર આંગલમાંની એક આંગલ.”

૮. તાપેદ. ૯. મિન અએદુન. ૧૦. ખરીન.

૧૧. પવન વશમમૂનિશન વશમમૂનત.

૧૨. જ્યારે આ નીશાનીઓ ન દેખાય, ત્યારે લોકોએ જાણવું જે એ ફ્રેજેઈદ જ્ઞાનાના આવવાનો ખરો વખત હજી આવ્યો નથી.

૧૩. મ-દવમ-ઈ ઇ જવીતર હઈત.

૧૪. ફ્ર-દહુગાન; અવ૦ ફ્ર-દાઓ; સરખાઓ અસલ ફ્રાસી ફ્રેજે.

સાથે તે ગોફતેગો કરે છે; તે બીજે દીવસે^૧, જે એક પ્રકાશિત દીવસ છે, ત્યારે આ બહિર થાય છે કે બહુ, શારીરિક દુન્યાં (અર્થ) સંકટથી રહીત^૨ અને કવી^૩ તથા કરપનોથી છુટી છે [યાને કે, યજ્ઞદાનને લગતી બાબદોમાં બેહુરી યા આંધલી નથી], અને સંકટ વગરની^૪ (છે) [એટલે જે, યજ્ઞદાનને લગતી ચીજોથી તેને પોતાને છુટી-કીધી નથી], અને તે છંદગીથી ભરપૂર થાય^૫ છે [એટલે જે, તે વરષાદવાલી થાઇ છે], અને ભલી દાઘતિ નદી^૬ ઉપર આવેલાં ઇરાનવેજમાં જુદે જુદે સ્થળે પાણી^૭ ફરીને દેખાવ દીએ છે^૮.

(૬૧) નવમી અને દસમી એ બન્ને મોટી સદીઓની આ ખાસીઅતો છે; જે બનાવો બનવાના છે તે વીષેની ભવીષ્ય વાનીઓનું ખરાંપણું, જે બનાવો (દેના) બની ગયા છે તે ઉપરથી નક્કી થાય છે; અને એ બે મોટી (સદીઓ)માં બનવાના બનાવો જે નજદીક આવી પુગા છે તે ઉપર વર્ણવામાં આવ્યા છે તેઓ વીષેની (ભવીષ્ય વાનીઓની,) શાબેતીઓ (આપણી પોતાની) આંખે નજરે પડે છે.

બાબ ૮ મો.

મોજેબ કે જે ઝરથુસ્ત્રના હજારાના ખતમ થવા, અને હુશેદરના આવવા પછીથી, તે હુશેદરના હજારાના ખતમ થવા તુલીક (થયા હતા), તે વીશેનું (બયાન) તે વખતના^૧ જ્ઞાનમાંથી (આ બાબમાં આપવામાં આવ્યું છે.)

૧. ક્રદાગ; એટલે જે, તેની ૩૧ મી સાલગરેહના દીવસ ઉપર; “ક્યામતના દીવસની સહવાર.”

૨. અમૂસ્ત. ૩. અનસહોનિશન.

૪. પૂર ખયાદાદીગ ચેગવીમૂનેદ; દો. વસ્ત એને પૂર ખયા દાદીગ વાંચે છે, “છંદગીથી ભરપૂર પેદા થયેલો.”

૫. ઇરાનવેજની એક નદીનું એ નામ છે; અવસ્તામાં એને વંધહુ દાઘતિ, એટલે “ભલી પેદા કીધેલી” કહી છે.

૬. મયા. ૭. ચેગવીમૂનેદ. ૮. ગઓકાસ; ફાર્સી ગવાહ, “સાક્ષી.”

૯. મિન આગાસીહુ ઇ હુમ ઝિમાનગ.

પુસ્તક ૭ મું, અરથોશ્ત-નામાંનો આખ ૭ મો, ફ. ૬૧, આખ ૮ મો, ફ. ૧. ૮૭

(૧) હુશેદરના અમતકારો શારીરીક આકારમાં (તેના) જનમ વેલાએ, (તેનો) પ્રકાશ અને વચનો અને કાર્યો;^૧ દસ દીવસ સુધી 'આકાશના મધ્યમાં ખોરશેદનું' રેહવું;^૨ ચાર લય'કર^૩ જાતોના દરજ્જેનું નાશ પામવું;^૪ ઝાડપાન માટે વાદલ વીનાનાં^૫ ત્રણ ઝરાઓનું ઉત્તપન થવું;^૬ બદફેલી અને ખામી^૭ તરફના શોખનું નબલું થવું^૮; જોડાનના^૯ બ'હોનું મજબુત થવું; પારકા મુલકોની ભલી મીત્રાચારી ભોગવવી^{૧૦}; દીનની ફીલસુફીમાં પુષકલ વધારો થવો^{૧૧}; અને માઝહયસ્ની દીનની સંપત્તિની મોટાઈની ખુલ્લંદી પામવી,^{૧૨} (જે દરવંદીને) હોશેદરથી મારવા કાજે કેટલીક જાતના શીક્ષા કરવાના કોરડાઓ^{૧૩} (છે.)

૧. વેસ્ત: “જનમ માટે, તનનો પ્રકાશ, વચનો તથા કાર્ય”.

૨. વેસ્ત: “ખડો રેહતો”.

૩. સરખાવો ફાસી^૧ જન્દહ, “લય'કર”, “ફૂટ”; વેસ્ત એને ઝંગ વાંચે છે, અવસ્તા અંગ્ર, “પગ”; અસલ નકલમાં ૪-અંગ છે, “ચોપગ”.

૪. વાંચો: અન-અવર-ગીરીહ, અવ૦ અમ્ર અને ગમર્ય; સરખાવો ફાસી^૨ બ અમ્ર ગિરિકૃત, “વાદલાંવાલું”; એ ઉપરથી આખા શબ્દનો અર્થ “વાદલાં વગરનું”.

૫. ફેહી-જૂત વ અમળી-જૂત, સરખાવો અવ૦ જુહતિ, “મુતિ”^૩; અસલ અર્થ “અતીખતાની મુતિ અને બદીની મુતિ”^૪. વેસ્ત: “પુષકલતા અને તંગી”.

૬. નિઝારીહસ્તન, સરખાવો અવ૦ ઝર, “જુહું થવું”; ફાસી^૫ નિઝાર, “ફૂબલું”, “ફૂકાલીયું”.

૭. પતમાન, ફાસી^૬ પએમાન; એટલે, “શાંતીનો વધારો.”

૮. રામીહસ્તન, “મોજ લેવી”; કદાચ “અન-આર્થ દેશોને ભલી મીત્રાચારીને મોજ”.

૯. મેહ-વક્ષિસ્નીહ, અસલ અર્થ, “(વીલામાં) પુષકલ વધ”.

૧૦. મઝૂનીહા ઇ આરાન, જુવો અવ૦ મઝેન (મઝ, “જુલંદ”) “મોટાઈ”, અને ફાસી^૭ ચાર જે લા-ચારમાં આવે છે.

૧૧. માર-જન, સરખાવો અવ૦ અમ્રત્રાંમ-મધરીમ, “ગુનેહગારોને શીક્ષા કરવાનું હથિયાર”. હોશેદરે પોતાનાં દીનીક હથિયારોથી ગુનાહ અને બદીને ફૂનીઆ-માંથી મોરી કાઢીઆં.

(૨-૩) તેજ હજારાની પાંચમી સદીમાં સાત સાલના મહરૂખ (નામના) બદગરનું^૧ બહેર થવું (હતું); તે બહુવાઝેગ^૨ સાલમાં આ સઘલાં કેશવરો જે સાત છે તેમાં મહરૂખના શયાલાનું આવવું અને નઝદીક

૧. અવ૦ મહરૂખ (જુલો વેસ્તરગાર્દનાં છુટાં મલેલાં અવસ્તાના લખાણોનો સંગ્રહ ૮, ફકરો ૨). પહલવી મરૂસ શબ્દ નીચલાં લખાણોમાં મળે છે:-વંદીદાદનો પહલવી તરજુમો, ફગર્દ ૨, ફકરા ૨૨ વગેરે; મીનો ખેરદ, બાબ ૨૭, ફકરા ૨૪ થી ૩૩; ફાદીસ્તાન-ઇ-હીતી, બાબ ૩૭, ફકરા ૯૪ થી ૯૬; અને એ ઉપરાંત અવાર-નવાર દીનકર્દમાં મળે છે. મોટી જીતદહિસ્માં તેને માટેનું લખાણ આ પ્રમાણે છે:-

અમત હુઝારગ ઇ અઉષીદર રોએષા ચેહુત્તેદ, મરૂસ સીજ-ચીહરીહ મિન તએાખમગ ઇ તુર-ઇ-આતુગરએષ. ઇ ખુનીહ ઇ ઝરતુહશર ચેહુત્ત, આલ પએદાગીહ ચેહુમતૂતેદ; પવન યાતૂગ દએન-ઇહ વ પરીગ-કામગીહ સહમગૂન મત્રા, ઇ મરૂસાન કરીતૂતેદ, વખીદુતેદ; ડ-શનત પવન ઝિમિસ્તાન ઝક ઇ સર્દ, વ પવન હુમીન ઝક ઇ ગર્મ, લેવતા અમર વર્ડ વ તકર્ગ દહિશનીહ અવસા-ઈનીદાર; આનગૂન હુમાગ મર્માન અચારગ આતાશ અવિસાએનદ; વ આખર લખચાર આરાયિશનીહ ઇ મર્મ મ વ ગઓસ્પેનદ મીન વર-ઇ-યિમ-કર્દ ચેહુત્તેદ, દેના કારરાએ પવન નીહૂફતગીહ કર્દ યેગવિમૂતેદ. અર્થ:-“જ્યારે હોશેદરના હજારાનો છેડો આવે છે, ત્યારે ઝરતુશરના ખુની તુર બરાદરગ-રએપનાં કુટુંબનો (નખીરો), મરફીના દેખાવવાળો (નાશકારી) મરૂસ દેખાવ દેશે; જાદુગરોની દીનથી અને જીતપરસ્તીથી તે સખત વરસાદ વરસાવશે, જેને તેઓ મહરૂસાનના નામથી આલખે છે; ત્રણ સાલ લગી બરફ અને અવાયલા વરસાદના ચાલુ પડવા સાથના થઈ શયાલાઓ તથા તપતા ઉનાકાઓથી તે પાયમની કરનારો થશે; આ પ્રમાણે તમામ માણસો ગરમીના તપોટાથી લાઇલાજ મરણ પામશે, અને આખરે માણસગત તથા ગાય દોરનું ફરીને સમારવું વરે જમ કરે થી થશે; આ સખત સર તેને એક છુપી (જમીનની સપાટી હેઠલની) જગ્યાએ બાંધવામાં આવ્યો છે.”

પહલવી મરૂસાનને ખાલદી મલકોસ, “પાનખર રતુનો વરસાદ” ઉપરથી નામ સાધીત વીશેષણ તરીકે આવેલો ધારવામાં આવ્યો છે, અને સેમીતીક લોકોની જગરેલની દંતકથા સાથ ધરાની લોકોની શીયાલાથી દુનીઆ નાશ પામવાની કથાની સરખામણી કરવાની કોશિશ કરવામાં આવી છે. આ વીચાર સામને મોસીઓ હાલેવી તરફથી બે વાંધા ઉઠાડવામાં આવ્યા છે: એક આ કે, “મલકોસ” એ મૂલેજ હીચુ શબ્દ છે, અને એરેમેક નથી; અને બીજો આ જે, “મલકોસ” નામથી જણાયેલો વરસાદ ફાયદાકારીક છે અને તે રતુની પછવાડે પડે છે; જે ક્રિયામાં એ વરસાદ આવતો જહેર કીધો છે તેમાં કીરતારનો આભાર માનવામાં આવ્યો છે કે તેને એ વરસાદ પેદા કીધો. એ વરસાદને જગરેલ સાથ સીધો યા આડકતરો સંબંધ નથી. વસી સર્વથી મોટો વાંધો તો આ છે કે ધરાની કથામાંતો મહરૂસ એક આદમી યા જાદુગરનું નામ છે જે ત્રાસદાયકે શયાલાઓમાં કરાં તથા બરફ વરસાવે છે.

૨. અએન શનત ઝક ઇ સૂખ (સૂખ એટલે “જાણીતું”, અવ૦ સૂ, “સાંભળવું”)

પોહયવું, ત્રણ શયાલામાં અને તે ચોથામાં, મહરૂષ બદ્ગરના^૧ પેલા શયાલાઓની સખતીથી^૨, માણસ જાત તથા ગાય ઢોરોનું માટે ભાગે મારીઆ જવું^૩; અને લલા યઝ્દોની^૪ બરફતથી તે ચોથા શયાલામાં મહરૂષની મરદ^૫ ઓલાદનું^૬ મરણ પામવું (હતું.) (૪) જમશેદના વરતું^૭ ઉંઘડવું^૮, તેમાંથી^૯ માણસ જાત તથા ગાય ઢોર (જનવરો)નું બાહર આવવું, અને (એથી કરીને) માણસ જાત તથા ગોસપંદોનું ઘણીજ સરસ રીતે^{૧૦} તેઓ-માંથી^{૧૧} તમામ^{૧૨} સજીવન^{૧૩} થવું.

૧. અત્રે યાત્રુગ-ઈની વડી યાત્રુગીહ વપડાયો છે. અસલ નકલ પ્રમાણે વાંચીએ તો તરણુમો આ પ્રમાણે થાય: “મહરૂસની જાદુગરી (માંથી નીપજતાંપરીણામ)નું.”

૨. રકૂતીહ. ૩. અવિસાધજન.

૪. દહુમાન આફ્રીનનો એ બોલેબોલ તરણુમો છે. “દહુમાન આફ્રીન વલી એક ફાયદેમંદ લણુતરનું” નામ છે, જે બીજી રીતે આફ્રીને અમશાસ્પંદને નામેથી ઓલખાય છે.”

૫. એને ગૂસ્ન બી લખવામાં આવે છે, અવં વશિન (“નર પ્રાણી”), ધાતુ વરેશનો એ ઘણો ખરો પહલવી તરણુમો છે.

૬. વાંચો: ઝાગાન, સરખાવો ફાસી, ઝાગ ઉ ઝીક, “છોકરાં બચ્યાં” અસલ નકલ પ્રમાણે એને ઝાધરન, “જનમ” બી વાંચી શકાય; પહલવી ઝાદન; અવં જન, “જનમ” આપવો.

૭. અવસ્તા વંદોદાદ ફરગદ બીજી, ફકરા ૨૫ થી ૪૨ માં એ વરને માટે લખાનથી બ્યાન આપીઉં છે તે વાંચો. એ લખાનમાં અહુરમઝદ યમ (જમશેદ) ને એક “વર” બનાવવા કાળે નીચે મુજબ હુકમ કરે છે:—“આઅત તેમ વરેમ કેરેનવ, ચરેતુ-દ્રાજે કેમ-ચિત પધતિ ચથુષનાંમ, હથ તઓખમ ઉપ-બર પસ્વાંમચ, સ્તઓરનાંચ, મખ્યાનાંમચ, સૂનાંમચ, વયાંમચ, આઘાંમચ સુખ્રાંમ સઓચેન્તાંમ. આઅત તેમ વરેમ કેરેનવ ચરેતુ-દ્રાજે કેમ-ચિત પધતિ ચથુષનાંમ, નરાંમ અઘવિ-ક્ષોધથને; ચરેતુ-દ્રાજે કેમ-ચિત પધતિ ચથુષનાંમ, ગવાંમ ગાવયનાંમ.....” અહુરમઝદ જમશેદને એક સાવર્ત્રી જગતની મુસીબત જે લવીખ્યમાં બનવાની છે તેને માટે સાવચેત કરે છે, કે જે મુસીબત માણસોના પછાત ભાગને આ દુનીઆમાંથી સાફ કરી નાખશે. એટલા માટે માણસો, જનવરો, ઉરવરો વગેરે જેઓ સખત શયાલાઓથી નાશ પામશે તેઓની જગ્યા રાખવા લલી પેદાયશના ચુંટી કાઢેલા નમુનાઓ રાખવા કાળે આસરા તરીકે એક વર બાંધવાને જમશેદને હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો.

૮. અખૂમખિશન; પહલવી ખૂમખિશન, “એક બરણીમાં (ખૂમખ) ભરવું” અથવા સંતાડવું.”

૯. એટલે જે, તે વરમાંથી. ૧૦. અવીરતર.

૧૧. મિન ઓલા-શાન ચેહવૂતન. ૧૨. પૂરી, પૂરીગતી વડી.

૧૩. રૂખિશનીહ, “પથરાવવું,” “ફેલાવવું,” “આગલ વધવું.”

(૫) એ શયાલાઓ પછી ગોસપંદોના દુધ ખાએ^૧ પુષકલ અને પુરતો વધારો^૨, અને (તે) દુધમાંથી માણસને મોટા જથ્થામાં ખેરાકતું^૩, પોંદ્યવું^૪, અને ગોસપંદોના તનમાં દરદતું^૫ નહીં થવું^૬, ફુનીઆતું^૭ લરપુર થવું^૮ અને ફરાખી^૯, અને એક થઈ ગયલી^{૧૦} માણસ જાતની કીર્તી^{૧૧}, તથા સખાવતતું^{૧૨} બુલંદ (રખા) વધવું (હતું). (૬) અને માણસ જાતમાં તંગીતું^{૧૩} ઘટવું (નિઝા-રીહ) (હતું), જે પ્રમાણે દીન જાહેર કરે છે, કે:—આ પ્રમાણે, વહી, અએ ઝર-થુસ્ત્ર! તે (માણસ), જે પોતાની લેટોને કબુલ રાખનાર^{૧૪} (છે) તેના કરતાં બેકે (અમત) વધારે કમનસીબ^{૧૫} હોય, તોપણ તે બખશેશના કરનાર જેવો છે કે જે, હાદમંદ ફુનીઆમાં, પોતાની લેટોથી (ખરા) સખા-વતમાં આટલો આગલ (છે); તે (પુરૂષ)ને યાદ કરવામાં આવે છે.”^{૧૬}

(૭) અને આ પણ, તે (દીન) જાહેર કરે છે, કે:—“ત્યારે તે શયાલો ખતમ થશે,^{૧૭} જેને માટે કહેવામાં આવ્યું^{૧૮} છે કે તે ભારે ઝાંકલથી લરપુર^{૧૯} થશે અને નાશકારક^{૨૦} (નીવડશે), ત્યારે આમતેમ ભટકતાં^{૨૧} અને કાળા રંગના વેહશી જાનવરો^{૨૨} માઝહયસ્નો તરફ આગલ વધશે, અને તેઓ એમ ખયાલ

૧. મદમ ઝક ઇ.

૨. કબલ વ રખા અવઝૂન; વેસ્ત: “પુષકલ અને મોટો વધારો.”

૩. બુવો અવં શ્રા, સૌં ત્તા “ઉછેરવું,” “પોષણ કરવું.”

૪. ખૂજિનગીહ, સરખાવો ફાસી ખૂચીદન, “વીલાપ કરવો.”

૫. કમ; “થોડું,” “ઓછું.”

૬. ફાખૂંહ, બુવો ફાસી ફરાખ, “ખોહવું,” “પુષકલ.”

૭. હમખાજીદગ, સરખાવો ફાસી હમ-ખાજ, “સાથી;” અસલ અર્થ “માણસ જાતનો ગોથીઓ.”

૮. ખનીદીહ, અવં ખન “પ્રકાશવું.” ૯. પતીરફતારતર.

૧૦. ફશત વખત-તરની વટી ફશ-વખતર, ફાસી બદ-ખખત-તર.

૧૧. ઝક પવન મીનિસ્ત કચૂનેદ, અસલ અર્થ, “તે મન યા વીચારમાં રહે છે.” અસલ નકલ પ્રમાણે ઝક પવન માનિસ્ત કચૂનેદ, “તે મકાનમાં રહે છે.”

૧૨. સચેદ, અવં સચ, “જવું,” “ગુજર પામવું.”

૧૩. વસ-તકગ, “ઘણાં ઝાંકલવાણું,” “ટીપાતાં બરફથી લરપૂર;” સરખાવો વંદીદાદ, ફગદ ૨, ફકરા ૨૨ નો પહલવી તરબુચો: મદમ ઓલ અહીં ઈ અસ્તાઓમંદ ઝક ઈ સરીતર ઝિમિસ્તાન ચેહમતૂનેદ, મૂન મિન ઝક સ્તહમગીહ ઝીઅશ વસ-તકગ મૂતગ ઝિમિસ્તાન. એનો અસલ અવસ્તા વાકય આ પ્રમાણે છે:—આવ અહૂમ અસ્તવન્તેમ અધેમ એમો જંઘહેન્તુ, યહમત હય સ્તઓ ઝૂરો ઝયાઓ.

૧૪. મરેન્ચીનીદાર, “નાશ કરનાર,” અવં ઝૂરો. ૧૫. ફાખૂ-રફતાર.

૧૬. હાદમ વાંચવો વધુ દરોઅસત દીસે છે; સરખાવો ફાસી હદ.

કરશે કે હવે પછીથી માઝદયસ્નો હમને વધુ વાર ધીકકારશે નહી, (પણ) એક કે જે તેઓનું પોતાનું ફરજદ^૧ (છે) તેની માફક, એક બેટા માફક, માઝદયસ્નો આ પ્રમાણે ગોસપદોને ઉછેરશે^૨ કે જેઓ ઘણા (ખોરાક) આપનાર અથવા ઉપયોગી, (તથા) ધીકારથી રહીત પયાર સહીત^૩ છે.

(૮) “તે પછી, (બેહિસ્તના) સર્વથી ખુલદ લાગમાંથી, અરદીબેહસ્ત (અમશાસ્પદ) માઝદયસ્નોને માટે સાદે બોલાવશે^૪ અને (તેઓને) આ પ્રમાણે કહેશે^૫ :—“તમે માઝદયસ્નો (અહુરમઝદને પુજનારા) છો^૬; (તમારામાંનો) કેઈ જેમ ગોસપદોને અગાઉ જખે કરતો હતો તેમ હવે કરશે નહી. (૯) યજ્ઞોને સારી ભેટો અરપન કરવા તમારે સલાહ આપવી જોઈએ^૭, તે પુરૂષને માટે તમારે કીર્તિની સલાહ આપવી જોઈ;^૮ તમે માઝદયસ્નો થઈ^૯ ગોસપદોને જખે કરો છો? (અને) જેઓથી તમને ફાયદો થાય છે^{૧૦} તેઓને તમે કાપો છો? (અને) તે^{૧૧} તમને આ પ્રમાણે કહેશે [યાને કે, તમારી મદદને લીધે તે તમને આ પ્રમાણે કહેશે]:—“તમે માઝદયસ્નો છો, તમારા (તનની) સુખાકારી માટે મને તમે (માત્ર) તેજ (વખત) અગાઉ ખાશો, કે જ્યારે^{૧૨} મને દેહકાઓ અને લોહીઆર ગીલોરીઓ^{૧૩} ખાશે.”^{૧૪} (૧૦)

૧. ઝાક, જુલો ફાસી ઝાક. ૨. મદમ દેધ્નદ.

૩. હ્-દાગ, એટલે દુધ વીગેરે જેવી દુનીઆંને ફાયદો આપનારી ચીજોને પુષકલ પેદા કરનાર.

૪. અકીનીહુ સૂશારમ, “કીનાના સેજ પણ અંશ વીનાનો પ્યાર,” સરખાવો અવં કએના અને ઝએમાશ.

૫-૫. મદમ ધરા કરીતૂનેદ વ અએદન ચેમલેદૂનેદ.

૬. વેસ્ત: “તમે અહુરમઝદની પરસ્તેશ માટે છો.”

૭. વાંચો: વહુ-દહિશન પવન ચેઝત. અસલ નકલ પ્રમાણે વક્ષિશન પવન ચેઝત, “યજ્ઞો માટે વધારો.” વેસ્ત: વક્ષિશન પવન દાત, “ભેટોમાં વધારો.”

૮. સરખાવો અવં અહુમાઈ તન્વો વઝદવરે, “તેનાં તનને માટે કિર્તિ યા પ્રકાશ;” અવં ધાતુ વંધહુ, સૌં વસ, “પ્રકાશવું.”

૯. માઝદયસ્ન હવા-ઇતની વટી માઝદયસ્ન-ઇત.

૧૦. ઝક, મિન ઓલા-શાન ઓલ લકૂમ અધયયારીનીદ.

૧૧. એટલે જે, સઘલાં દોરોની જાત.

૧૨. યાને કે, જેહરી સર્પો મને ખાવાનું શરૂ કરે તે અગાઉ.

૧૩. ગઝ વ ખૂન-કૂઝા, “વીધુ તથા લોહીયાર ગીલોરીઓ;” સરખાવો. અવં વઝગ, અને કહુપુ, ફાસી ગઝ અને કખૂ.

૧૪. જુલો અવં ગંધ, સૌં ઘસ, “ખાવું,” પોતાના હજારોની પાંચમી સદી પછી હોશદર દુનીઆંને નવી કરવાને શરૂ કરશે, જ્યારે દોરોનું માથુસોથી જખે થવું અટકશે, તથા દોરો પોતાને ખુદરતી માટે મરશે, અને તેઓના મુરદાં માથુસો ખાશે નહી, પણ પૃથ્વી ઉપરના જેહરી સર્પો તેઓનો ભક્ષ કરશે.

તમે (માઝહ્યસ્નો તરીકે) લડી લેટો આપવાની સલાહ આપો છે, (તનને માટે) સુખાકારીની સલાહ આપો છે અને માઝહ્યસ્નાનો તો ગોસપંદોને જળે કરે છે, અને તેઓમાંના જેઓથી તમને ક્યારે હાંસલ થાય છે તેઓને પણ તેઓ કાપે છે; તમે માઝહ્યસ્નો છે, (તમારા તનની) સુખાકારી માટે મને તમે (માત્ર) તેજ (વખત અગાઉ) ખાશો કે જ્યારે મને દેહકાઓ અને લોહીઆર ગીલોરીઓ ખાશે.”

(૧૧) માઝહ્યસ્નો ખુશીથી^૧ ઢારોને કાપે છે, અને માઝહ્યસ્નો ખુશીથી ઢારોને જળે કરાવે છે^૨, અને જ્યારે તેઓ^૩ (તમને) જળે કરે છે ત્યારે તે ઢારો (પોતાની હાલત ઉપર) સંતોષથી (રહે છે)^૪; અને માઝહ્યસ્નો વગર આંચકીએ ગોસપંદોને લક્ષ કરે છે, અને જ્યારે તેઓ તેમને લક્ષ કરે છે ત્યારે ઢારો સંતોષથી (રહે છે.) (૧૨) અને ત્યાર પછી જ્યારે લલા ચઢે (ધનસાક્ષ માટે) ઉભા રહે છે^૫, ત્યારે, જળે કરનારા અને જેથી કાંઈ તેઓએ જળે કરીયું હોય તે, તથા ખાતકીઓ અને જેથી કાંઈ તેઓએ કાપીયું હોય તે, તથા લક્ષ કરનારા અને જેથી કાંઈને^૬ તેઓએ લક્ષ કરીઓ હોય તે સઘલાંનો (તેઓથી) સામતો ધનસાક્ષ^૭ કરવામાં આવે છે.”

(૧૩) અને આ પણ તે જાહેર કરે છે, કે:—“તે સદી જે પાંચમી (છે) તેનો છેડો^૮ આવશે, ત્યારે માઝહ્યસ્નોના ધર્મને માટે, બીજા હજારમાં, જેઓ ધરતી ઉપર તે વેલા જીવતા^૯ હશે તેઓમાંના સઘલા, દુષ્ટ^{૧૦} તેમજ અશો બન્નેમાંથી, ધરાન દેશના બે ત્રતીઆંશ ભાગ^{૧૧} જેટલા અથો થશે, અને એક ત્રતીઆંશ ભાગ જેટલા દુષ્ટ રહેશે, અને તે પ્રભાણે તુરાનીઓ પણ જેઓ ધરાનની આસપાસ (છે), અને ધરાનની આસપાસના જે લોકો ધરાનીઓ નથી તેઓ પણ રહેશે^{૧૨}; (જેઓ) હાદમંદ દુનીઆમાં

૧. ખુસંદીહા.

૨. ખૂરીનેન્દ, અવં બર “કાપવું,” “નાકું પાડવું;” ફાસી^૧ ખૂરીદન.

૩. એટલે, મઝહ્યસ્નીઓ. ૪. ખુસંદ.

૫. ચેહવુંદ. ૬. મૂન-ચેશ, “કંઈપણ ચીજ.”

૭. પાચીદ, જુવો ફાસી^૨ પાચીદન, “તપાસવું,” અથવા પાય, “પહવી,” “પગથીઉ.” વસ્ત: “(તેઓથી) તપાસવામાં આવે છે.” ૮. બરા સચેદ.

૯. વાંચો: અરૂધગ; અરૂધ જે અસલ નકલમાં છે તે કદાચ અરૂ ધ અસ્તાઓમન્દની વડી હોય.

૧૦. એને દ્રવન્દાનીચ વાંચવો વધુ દરોબસ્ત દીસે છે.

૧૧. સરખાવો અવં દ્વ-થિથ. ૧૨. એટલે જે, તેઓ હાલ છે તેમ તેઓ રહેશે.

(હસ્તી લોગવશે) તેઓના રેહડાણોમાં અત્રે^૧ જે વધારો^૨ (છે તે) હાલ-નીજ પેઠેજ એક સરખો રેહશે.”

(૧૪) અને આ પણુ તે^૩ બહાર કરે છે, કે:—“તે હબરો કે જે માઝ-દ્યસ્નોની દીનને માટે પેહલો છે તેનો છેડો આ છે, ત્યારે (તેની) પહેલી સદીની અ ખેરીઓ^૪ શું સરજેલું છે^૫ ? (૧૫) તે ઉપરથી અહુરમઝદે કહ્યું કે:—‘ખોરશેદ ઢંકાઈ જશે’, (૧૬) અને ખીજ અને ત્રીજ અને ચોથી, પાંચમી, છઠ્ઠી, સાતમી અને આંધમી, નવમી તથા દસમી સદીને છેડે શું સરજેલું છે? (૧૭) તે ઉપરથી અહુરમઝદે જવાબ આપીઓ કે:—‘ખોરશેદ ઢંકાઈ જશે.’

(૧૮) જે વેલા દસમી સદીના (છેલ્લાં) ત્રીસ સાલ^૭ બાકી રહે છે, ત્યારે એક કુમારીકા^૮ જેનું (નામ) શપીરઅણુ (છે), યાને કે, તે (કે જે) ભલા હુશેદર માહની માતા (છે), તં પાણી તરફ આગલ ચાલે છે વોહુ-ક્રયાનનો ખેટો વોહુ-રઓચ,^{૧૦} જેનો ઇસહવાસતરનાં કુટુંબ^{૧૧} સાથ સંબંધ

૧. આ દુનીઆમાં. ૨. મસ-અવઝૂનીગીહ.

૩. દીન. ૪. આખર, એટલે જે, “(પહેલી સદી) પછી.”

૫. જુવો દીના-ઇ-મખ્તુગ-ઇ-અતૂ, આખ ૨૭, ફકરો ૧૦:— પવન ખરીહ વ જિમાનગ વ વચેર ઇ ખરીન સાતૂનેદ. પહલવીમાં ખરીન નો અર્થ “ખુદા,” “નસીબ,” “સરજત,” “ખુલંદ,” થાય છે.

૬. મદમ નિહૂએદ, આ અસલના દસતુર સાહેબોનું વાંચન છે; જ્યાં-સનાશીને આધારે હાલ એને નિ-ખૂમ્ખીત વાંચવામાં આવે છે, અવ૦ ખૂમ્ખ, “ખરણી.” પોલ હોર્ન એને નિહૂમ્ખીદન અથવા નૂહૂમ્ખીદન વાંચી, નિહૂતનમાંથી નીકલેલો ધારે છે.

૭. અસલ અર્થ “ત્રીસ શીયાલા.”

૮. અ-રાન્દગ, “રહયું હશે” ની વડી અ-રાનગ આવેલો છે; વસ્ત “પસાર નહી થઇ ગયલાં”. સરખાવો ફાર્સી રોઝ રાન્દન, “દીવસ પસાર કરવા.”

૯. એ કુમારીકા અત્રે જણાવેલી અવસ્તમાં જણાવેલી વંઘડું-ફેદી છે, જેનાં નામનો પહલવીમાં શપીર-અખૂ તરજુઓ કીધો છે, ફાર્સીમાં તેણીને વેહુ-પદ અથવા વંહુ-અદ નામ આપવામાં આવ્યું છે. એ અવસતા નામનો અસલ અર્થ “સારાં માળાપતી” થાય છે. એમાં ફેદી શબ્દ પતર, પિતર, “પીતા”ની નારી ભતી છે. શપીર-અખૂનો અસલ અર્થ “એક ભલા પીતાવાલી”. વંઘડું-ફેદી તે ઉદ્યત-ને મઘહ (પહલવી અઉશીદર-માહ)ની માતાનું નામ છે, જે ભવીષ્યના ત્રણ પેગમખરો જેઓ દુનીઆને નવી કરવા જનમશે તેઓમાંનો એક છે. (જુવો ફવરદીન યસ્ત, § ૧૪૨.)

૧૦. વોહુ-રઓચો ઇ કહ્લાનીઆન, જેને ફવરદીન યસ્ત, ફકરા ૯૭ માં ક્રયાનના ખેટા વોહુ-રઓચહુ તરીકે જણાવવામાં આવ્યો છે. ક્રયાનને જે ખીજ ખેટા પણુ હતો, જેઓના નામો અશો-રઓચ તથા વરેસ્થો-રઓચ છે. ચોઇશત (ગોશત, ક્રયાન) પણુ તેજ કુટુંબનો હતો. એઓ દીનના પેહલા શીખવનારાઓમાંન. હોય એમ લાગે છે. ૧૧. વાંચો: ઇ અએન દદગ.

છે, જે (ધસદવાસતર) અરથુસ્ત્રનો બેટો (છે), અને જે (પેગામબર સાહેબની બાઈડી) અઉર્વિન્જથી^૧ ઉતરી આવેલો છે તેનેથી તેણીની ઝોલાહ ઉતરી આવી છે^૨ (૧૬) ત્યાર પછી તેં પાણીમાં તેણી બેસે છે અને તે^૩ પીએ છે; તેણી (પોતાના) તનમાં^૪ પેલું ઉંચ (મદમ) ખીજ સારી પેઠે ગ્રહણ કરે છે જે હવેલીને^૫ માટેના તેના છેલ્લાં ખીજ, જે પવીત્ર અરથુસ્ત્ર બાહર કાઢી નાખે તેમાંનું ખીબુ^૬ છે^૭; અને તે (ખીજ તેના)માં^૮ તે બેટો પેદા કરે છે જેનું નામ વક્ષીનીદાર ધનિયા-યિસ્ન (અહુરમઝદની “આરાધનાનો ખીલવનાર”) છે, [યાને કે, (ખોદા માટે) બેટો^૯ (ત્યારે) વધે છે]. (૨૦) બે કે તે ૧૫ વર્ષની ઉમરની છે,

૧. અરથુસ્ત્રને તણુ બાઈડીઓ હતી, જેઓના નામો, ઉર્વિન્જ, અર્નિન્જ અને હવેલી હતાં; એમાંની પેહલી તથા છેલ્લી પાદશાહુ ઝન હતી, અને ખીજ ચકર ઝન હતી. ઉર્વિન્જ, જે એક પાદશાહુ ઝન હતી તેનેથી ધસદવાસતર જનમીઓ હતાં એ તણુ બવીખનાં પેગામબરોનાં ચમતકારીક જનમો વીશે પહલવી ખૂન્દહિરન મોટી આવૃત્તિ)માં બાબુ ડર, ફકરા ૮ માં નીચલું લખાણ મલે છે:—અદીન ડ બરા (બેટાઓ) અરતુહરન, ચીગૂન અઉરીદર, અઉરીદર-માહુ વ સઓગશાનસ, મિન હવેલી ચેહલૂનત; ચીગૂન ચેમલેલૂનેદ અધધ: “અરતુહરન ડ યાવર ઝોલ નઝદીગીહ હવાવી નીશા હમાધ વઝલૂનત, કોલા યાવર ઝક તઓખમ ઝોલ ઝિમીગ વઝલૂનત; નધયોસંગ ચેઝત રૂશનીહુ વ ઝૂર ધ ઝક તઓખમ ચેકખલૂનત, વ પવન નિગાસ દારિશનીહુ ઝોલ અનાહીત ચેઝત અવિસ્પાદ; અવગામ નકશા ઝોલ માતર ગુમીજેન્દ; ડલ્ડલ્ડલ્ડ ક્રવાહુર ધ યશરોખાન પવન પાનગીહુ ગુમાદ પેગવીમૂન્દ (જુવો S. B. E., પુસતક ૫ મું, સફે ૧૪૪), સરખાવો દીનકર્દ, પુસતક આઠમું, બાબ ૧૪ મો, ફકરો ૧૩ વીગેરે).

૨. ક્રાજ-તઓખમગ, “આગલ થઈ ગયલું વંશ”.

૩. એટલે જે, કાંસવ સરોવરના પાણીને.

૪. મદમ લાલા પડ-તણુ મૂન ચેહલૂનત, સરખાવો અવ૦ ૫૩, “બરપૂર” તથા તણુ; પડ-તન, “હમેશ્વદાર”. અથવા ઝક શૂસ્ત (જુવો અવ૦ કુદ) મદમ લાલા ક્રવદ, “(અરથુસ્ત્રના) સુલદ ફરોહરને લગતાં પેલાં ઉંચ ખીજો તેણી પીએ છે.” વેસ્ત પ્રમાણે: ઝોલા ઝક શૂસ્ત મદમ લાલા ક્રૂનત. “તેણી તે તોખમો બહુજ પ્રકાશાવે છે.”

૫. અશ ઝોલ હવાવ ખૂન; અત્રે હવેલી એ અરથુસ્ત્રની પાદશાહુ-ઝન (હકદાર બાઈડી)નું નામ છે. વેસ્ત: અશ ઝોલ અવો ખૂન ઝક ક્રાજ શેહગૂનાં, “(તે) અસલ નાંખતો હતો.”

૬. અત્રે ક્રાજ શેહકૂનેદની વડી ક્રાજ શેહકૂનાં આવ્યો છે.

૭. ખએન ચેહલૂનેદ. અત્રે આ સધલાં દીનને લગતાં લખાણો તથા આગાહી-ઓમાં બવીખ કાલની વડી ઇતિહાસીક વર્તમાન વાપડીઓ છે.

૮. રાદીહુ; એની સાથે અવસ્તા રાધતિ શબ્દનો અર્થ સરખાવો.

તોપણ આદમી જાત સાથે તે કન્યાએ તે વખત અગાઉ સોજત કીધી નથી^૧; તે વખત પછી પણ, જ્યારે તેણીને હમેલ રહે છે^૨ ત્યારથી તે તેણી જનમ આપે છે ત્યાર પછી પણ^૩ (તેણી તેમ કરતી નથી).

(૨૧) “જ્યારે તે પુરૂષ ત્રીસ વર્ષની ઉંમરનો થાય છે, ત્યારે વીસ દીવસ તથા રાતની દરાજી^૪ સુધી ગગનનાં^૫ મધ્ય ભાગમાં ખોરશેદ સઘલાં કેશવરો (ખંડો) જે સાત છે તે ઉપર પોતાની બલતી રોશની નાખતો સ્તંભ ખડો રહે છે.”

(૨૨) આજ^૬ પ્રમાણે વલી જેઓ આ ઉંચી દીન ઉપર ધયાન પુગાડવાએ કરી જાણીતા થયલા છે તેઓનું જાહેર થવું છે^૭ [યાને કે, (હોકોએ) જાણવું જોઈએ કે (તેઓ માટે) એક હજારો સરજેલો છે^૮]; આજ પ્રમાણે, વલી, તેઓ^૯ જેઓને માટે (છે), ત્યારે (હોકોએ) જાણવું જોઈએ કે એ એક જુદી ચીજ છે^{૧૦}.

(૨૩) “જ્યારે^{૧૧} તે પુરૂષ ત્રીસ વર્ષની ઉંમરનો થાય છે, ત્યારે અમ-શાસ્પદે સાથે^{૧૨} મીજલસમાં બેસે છે, જે લલી પાદશાહીવાલા ખરા ઉદાર^{૧૩} છે; બીજો દીવસ^{૧૪}, જે એક પ્રકાશીત દાહડો છે, તેમાં જાહેર છે કે જાણે^{૧૫} તનોમંદ હુનીઆ ગુચવાડાથી રહીત^{૧૬} અને કીક તથા કરપનની^{૧૭} (હાજરી) વીનાની છે [યાને કે, યજ્ઞદાનને^{૧૮} લગતી ચીજો તરફ આંધલા તથા

૧. વંચિ : લેવતા ગબરાઆન ખરા વિપરીદ; સરખાવો અવં ધાતુ વિષ.

૨. આપૂસ્તન; સરખાવો અવં આપુથ, અપુથો-જન; ફાર્સી આખસ્તન “હમેલદાર.” ૩. પીશ મિન ઝક વદ અમત ઝક લાલા ઝરખૂનેદ.

૪. પવન ખાલેસ્ત ઇ ઝક આસીમાન, ખોલેખોલ તરજુમો, “આસમાનના સર્વથી ઉંચાં ભાગમાં;” અવં ખરેઝીશત, તથા આસમાન. ૫. ખરા પેગવીમૂનેદ.

૬. દીનમાં આગમજથી જાહેર થયલા લવીખ્યના ત્રણ પેગામખરોનું જાહેર થવું અને જનમવું.

૭. અત્રે, ફકરા ૨૨ માં, વેસ્તનો તરજુમો તદન જુદોજ છે.

૮. હુઝનઘૌગ-ઝિમ ખરીન. ૯. લવીખ્યના પેગામખરો.

૧૦. એટલે કે, તેઓનો જન્મ જે એક જુદીજ ચીજ છે, (યાને બીજા શબ્દોમાં) જે એક ચમતકારીક બનાવ છે.

૧૧. અત્રે “આ પણ તે (દીન) કહે છે કે :-” લખવામાં આવ્યું નથી.

૧૨. હમ પૂર્સેદ. ૧૩. ફ-દાગાન. ૧૪. ફદાજા ખએન ચોમ.

૧૫. પએદાગ ખરા અમતની વડી ખરા પએદાગ અમત.

૧૬. અ-મૂસ્ત, એ કદાય અ-મસ્ત હોય; સરખાવો અવં મરેદ, “દાખવું,” અથવા ફાર્સી મૂસ્ત “કંગાલ.”

૧૭. એટલે જે, હમનખરદો, દુશ્મનો. ૧૮. મનદવમ ઇ યજ્ઞદાન.

બેહરા^૧ (માણસો વીનાની છે), અને સંકટ વીનાની^૨ [યાને કે, ચઝદાનને લગતી ચીજોથી તેને^૩ પોતાને છુટી કીધી નથી], અને જીંદગીથી ભરપુર થાય છે^૪ [યાને કે, તે ઉપર વરસાદ વરસતો થાય છે]^૫, અને ઇસન-વેજ, ન્યાં ભલી દાઇતી નદી (છે), તેમાં ફરીને જુદી જુદી જગ્યાએ પાણી (આવે છે)^૬.

બાબ ૯ મો.

જે મોજેબઓ હોશેદરના હજારાના ખતમ થવા અને હોશેદર માહુના આવવા પછીથી, તે હોશદર માહુના હજારાના ખતમ થવા તથા સોશીઓ-સના આવવા તુલીક બનીયા હતા (તેનું બયાન) તે જમાનાના જ્ઞાનમાંથી (આ બાબમાં આપવામાં આવ્યું છે.)

(૧) હોશેદર માહુના શારીરીક આકારમાં (તેના) જનમ ^૭ વેળાના ચમત-કારો, (તેની) કીર્તિ તથા શાહો તથા કાર્યો, વીસ દીવસની દરાજી સુધી આકાશના મધ્યમાં ખોરશેદનું રેહવું; ^૮ અને ઢોરોમાં સર્વથી મોટા પ્રમાણમાં^૯ દુધનું^{૧૦} આવવું^{૧૧}, જે પ્રમાણે તે (ફકરો)^{૧૨} કહે છે કે એક હજાર આઠ મીઓ માટે માત્ર એકજ નાની ગાયને^{૧૩} દોહવામાં આવશે [યાને કે, એક હજાર આસામીઓને (પુરું પડે) એટલું દુધ તે આપશે]; અને બુખ અને તરસની તંગી માટે તે કહે છે કે માત્ર એક પીણામાં^{૧૪} ત્રણ શત સુધી એક

૧. લા ફૂર વ લા કર, સરખાવો ફાસી ફૂર તથા કર; અવ૦ કુ, કેવીતા અને કરેન. ૨. અ-નસહોનિશન. ૩. હાદમંદ દુનીયાં યા તનહોમંદ હસ્તી.

૪. વ પૂર ખયા દાદ ચેગવીમુનેદ; ખોલેખોલ તરજુમો, “અને જીંદગીઓ મોટી સખીઆમાં પેદા કરવામાં આવે છે.”

૫. વેસ્તનો તરજુમો આ પ્રમાણે છે: “કે તે ખોહલુ થયું છે, અને ધરાનવેજ જ્યાં ભલી દાઇતિ નદી છે તેમાં જુદી જુદી જગ્યાએ ફરીને મોટું થયું છે.”

૬. જુવો પુસ્તક ૧૩ મું, સફે ૫૮, નોટ ૨.

૭-૭. જુવો બાબ ૮ મો, ફકરો ૨ જો, ફૂતનોટો. ૮. ઓલ અવરતૂમ અવઝૂન.

૯. સરખાવો અવ૦ પએમન, પયથહ; ફાસી પીમ.

૧૦. ચેહમતૂનીદન. ૧૧. દીનનો.

૧૨. અઝે, સરખાવો અવ૦ અઝિ (વંદીદાદ, ફરગદ દ, ફકરો ૩૭, અઝેયાઓ), ધાતુ અઝે, “ચરવું”; પહલવી શરેહ મુજબ એનો અર્થ “ત્રણ વર્ષની ઉંમરની ગાય” થાય છે.

૧૩. વખિ: પયન, અવસતા પિ, “પીવું,” “પોષણ કરવું”; અથવા પિશન, “ખાણું”, અવ૦ પિથવ.

(શખસ) સંતોશ પામે છે^૧; (અને) જેથી કોઈ એક સીના (છાતી)ના^૨ કદનો માંસનો કડકો ખાય તો તેને માટે તે ત્રણ દીવસ અને રાત્ર સુધી જોઈએ તે કરતાં પુરતો છે. (૨) બુદાપાની^૩ નખળાઇતું ઓછું થવું, અને જીંદગીની લાંબાઈ યા વધારો^૪, ઉમરાવી ખવાસ (અઈરીહ) અને શાંતીતું વધવું^૫, તથા દુનીઆમાં સખાવત અને ખુશાલીની જોશતાઈ.^૬ (૩) જે પ્રમાણે દીનનો આ (ફકરો) કહે છે, કે: “તારા છેલ્લા હજારમાં પેહલાં દસ સાલ^૭ ગુજરશે, ત્યારે અહુરમઝદની લકિત કરનારા એક ખીજને^૮ આ પ્રમાણે પુછવાને લલ-ચાશે; ‘ગોસપ’દો કે જેઓ સારી રીતે પેદાયશ આપે છે તેઓને લીધે આપણે આગલ હતા^૯ તેનાં કરતાં શું’ (હાલ) આપણને આપણે વધારે લાંબો વખત સુધી ટેકવી રાખીએ છીએ^{૧૦}, જેથી આપણને થોડા ઊંચા અને વધારે ઓછા (કમ) લુગડાંની અગત પડે છે? આ ઠારોને લીધે, આપણે આગલ પ્યાર (અહણ કીધો) હતો તેનાં કરતાં શું’ (હાલ) વધારે સંપૂર્ણતાથી^{૧૧} મેલવ્યો છે? બુદાપાને લીધે (વાળ જે) આગલ ઉગી ગયા હતા (તેમાંના) કરતાં વાળ જે (હાલ) ઉગ્યા છે તેમાં શું આપણે વધુ ઉદાર (છીએ)? શું આપણી બાઇડીઓ તથા છોકરાંઓના વીચાર અને વચનો અને કાર્યો આગલ હતાં તેના કરતાં હાલ વધારે નીરમલ^{૧૨} (છે)? (૪) અને શું એવી પણ એક ચીજ હતી કે જે કોઈ સ્વચ્છ કાર્યોને માટે તૈયાર છે તે (પોતાનાં) બાલકની કેળવણીમાં પછાત

૧. સીર ચેહૂવૃનેદ. ૨. સીનગ મસાએ; ફાર્સી સીનહ, “છાતી”.

૩. વાંચો: કમીગીહ ઝરમાનીહ, બોલેબોલ તરજુમો, “બુદાપાનું ઓછું થવું”.

૪. વેશીપ. ૫. જુવો અવં વહિશત, “સર્વથી શ્રેષ્ઠ”.

૬. અસલ અર્થ “શયાલા”. ૭. ખરા સચેદ, અવં સચ, “આગલ વધતું”.

૮. અવો હમપ્રસીનેદ, બોલેબોલ તરજુમો, “તેઓને એકમેકને પુછાવવામાં આવશે”. ૧૪ ચીગૂન પાશ ચેહૂવૃત.

૯. દર-વરેસ્પતતરની વટી દર-વરેસ્પતર લખીઓ હોય તેમ વાંચો; સરખાવો અવસ્તા દરેધો-વારેથમન; વારેથમન એટલે “હાલ” યા “બંચાવતું સાંધન”, ધાતુ વર, “બંચાવતું”; એ ઉપરથી એ શબ્દનો અર્થ “લાંબો વખત બંચાવ આપતું” થાય છે; પહેલવી વરેસ્પત એટલે “બંચાવનો ધણી.” એ વાક્યનો બોલેબોલ અર્થ આ જે: “આપણે આગલ હતા તેનાં કરતાં જીંદગીને લાંબા વખત સુધી બંચાવના શું વધારે સારા ધણીઓ છીએ”. વેસ્તનું વાંચણ: સર-વસિ ચતર, “વધારે વાળવાળા માથાંના”.

૧૦. ખૂદગતર, “વધારે સંપૂર્ણ રીતે”.

૧૧. ફરહીહાતરની વટી, અસલ અર્થ, “વીચાર શક્તિ તથા મોટાઇથી ભરપૂર”.

૧૨. અવીઝ-કાર (અવીઝગ-કારની વટી) અમારોહુદ.

પડી ગયો છે^૧, અને (તે માટે તેની) શીક્ષા ઈડવવામાં આવી છે? શું (હાલ) કોઈ (શખસ) એક કરપનને દુબની^૨ પેઠે ગણે છે; (તે કે જે) અષોઘ વગર, અષોઘના કાંઈ પણ ખ્યાર વગર (છે), તેને તેની સર્વથી ખુરી મનશકિતને લીધે શું કોઈ મારી નાખે છે? (૫) જેમ સાચા સખુન બોલનારા^૩ અસલી અહુરમઝદ પરસ્તો તરફથી સાંભલવામાં આવ્યું હતું^૪ તેમ, શું અત્રે આ જગતમાં નઝદીકમાંથી (નઝદ) મરકી દેશે^૫ થશે? (૬) અને હવે જ્યારે આપણામાંનો મોટો ભાગ^૬ પણ આ શીક્ષણના^૭ આટલા બધા ટેકા આપનારા^૮ છીએ, ત્યારે શું આપણે અષોઘને^૯ સર્વથી વધુ દ્રઢતાથી^{૧૦} તથા સર્વથી વધુ ઉતકથાથી^{૧૧} પવિત્ર રાખીએ છીએ [યાને કે, શું આપણે ધાર્મિક અને ખુબીવંત કાર્યો કરીએ છીએ]?

(૭) તે^{૧૨} આ પણ જાહેર કરે છે કે જેઓને તેઓ માંચડા^{૧૩} ઉપર ફાંસી ચઢાવી મારી નાખશે તેઓ સીવાય^{૧૪}, તથા જેઓ ખુદાપાને લીધે મરી જશે તેઓ^{૧૫} સીવાય કોઈ પણ (મા) તે છેલ્લા હજારમાં (આ દુનીઆમાંથી) શુજર પામશે નહીં (લા). (૮) જ્યારે તેનાં હજારના ત્રેપણ વર્ષ બાકી રહે છે, ત્યારે દુધ અને તરકારીમાં મીઠાશ અને ચરબી એટલાં સંપૂર્ણ^{૧૬} છે કે માણસોને માંશની^{૧૭} કાંઈ પણ જરૂર ન પડવાને લીધે, માંશ ખાવાતું છોડી^{૧૮} દેશે, અને દુધ અને તરકારી તેઓનો ખોરાક થશે. (૯) જ્યારે ત્રણ

૧. સરખાવો અવસ્તા ઉરઝદ, “ગંદીલાઈ”.

૨. દ્રુજ-આધનીનગ; અથવા દ્રુજના વર્ગનો.

૩. રાસ્ત ફ્રાજ ગુફતારાન. ૪. પવન વસ્તમુનિશન વસ્તમૂન્ત.

૫. અ-સીજગીહુ યેહુમતૂનેદ, બોલેબોલ તરબુમો, “મરકી વીનાની હાલત આવી પોંહયે છે”.

૬. મરક, “સખીઆમાં”, અવ૦ એરે, “ગણવું”; ફાર્સી મર.

૭. હાદિસ્તાન.

૮. મસ-દાસ્તાર, “જેઓએ દીન ટેકવી રાખવાને સર્વથી વધુ મેહનત કીધી હોય તેઓ”. ૯. યશરાએઘહુ યશરાયીનમ.

૧૦. વાંચો: અરૂશગ-આઓમંદીહુતર; જુવો હુઝવરેશ શબ્દ અરૂજ અથવા અરૂશ, “દ્રઢ,” “મજબ.” વસ્ત એને અરૂશગ-આઓમંદીહુતર વાંચી “વધારે ગડબડયા” અર્થ કરે છે.

૧૧. ત્વક્ષાકીહુતર, સરખાઓ અવ. થવક્ષ, “મેહનત કરવી.” ૧૨. દીન.

૧૩. દાર-સ્નેશ, સરખાવો અવ૦ દાઉરૂ તથા સ્નેઘથિશ. એનો અર્થ “ભોક્-વાના હથીઆરથી” અથવા “ભાલાઓથી (અવ૦ દાઉરૂ, ‘ભાલો’) ભોક્તો.”

૧૪. ઝકાએ મિન ઝક. ૧૫. મૂન મિન એરમાનીહુ બરા વદીરેન્દ. “

૧૬. સ્પૂરીગીહુદ. ૧૭. અસયા “ગોસ્ત,” “માંસનો ખોરાક.”

૧૮. શેહયૂનાન્દ.

વર્ષ બાકી રહે છે, ત્યારે દુધનો ખોરાક પણ તેઓ તણ દેશે, અને તેઓનો ખોરાક અને પીણું પાણી અને તરકારી થશે.

(૧૦) અને તેના તે હજારના અરસામાં ઝોહાકનું^૧ બંદીખનામાંથી છુટવું^૨, ઝોહાકને ઠાર મારવાને માટે કેરસાર્પનું ઉઠવું,^૩ (જગતને) નવી કરવાના કાર્યમાં^૪ સોશીઓસને મદદ કરવા સાડું કબ્જેખુસરો તથા તેના સાથીઓનું આવવું, અને ગાથામાં^૫ જાહેર કીધેલા ખવાસ અને કાયદાથી માણસ જાતનું મોટે ભાગે સુધરવું^૬; અને બીજા કેટલાક ચમતકારો અને અબળબીઓ કે જેનું તેના તે હજારમાં પ્રગટ થવું જાહેર કરવામાં આવ્યું છે^૭ (તે સઘલું થશે).

(૧૧) અને આ પણ તે જાહેર કરે છે, કે: “જ્યારે તે હજારો, કે જે માઝદયસ્ની દીનને માટે^૮ બીજો છે, તેનો છેડા આવે છે, ત્યારે તેની પેહલી સદીને છેડે શું સરજેલું છે? (૧૨) તે ઉપરથી અહુરમઝદે આ પ્રમાણે કહ્યું કે: ‘ખોરશેદ ઢંકઈ જશે.’ (૧૩) અને બીજી અને ત્રીજી અને ચોથી અને પાંચમી, છઠ્ઠી અને સાતમી અને આઠમી, નવમી તથા દસમી સદીને છેડે શું સરજેલું છે? (૧૪) તે ઉપરથી અહુરમઝદે કહ્યું કે: ‘ખોરશેદ ઢંકઈ જશે.’

(૧૫) અને જ્યારે તેની દસમી સદીના ત્રીસ સાલ બાકી રહે છે ત્યારે તે કુમારીકા જેનું (નામ) ગૂબાક-અબુ^{૧૦} છે, જે (દીનનો) ગવાહી આપનાર^{૧૧} સોશીઓસ છે તેની માતા છે, એટલે જે (તે) રસ્તાનો દેખાડનાર

૧.-૧. રાનગ બંદી ઇ દહાગ, સરખાવો ફાર્સી રાન, “હાંકનું,” “બાહેર કાઢવું.” જુઓ અંદ ઇ વહૂમન યશ્ત, બાબ ૩ જો, ફકરા ૫૫ થી ૬૧; ખૂન્દ-હિશ્તન, બાબ ૨૯ મો, ફકરા ૭ થી ૯; દાદિસ્તાન ઇ દીનીગ, પુર્વેશ ૩૬ મી, ફકરા ૯૭ મો; એ ફકરાઓમાં ઝોહાક, કેરસાર્પ વીગેરેને લગતું લખાનથી બચાવ આપ્યું છે.

૨. સરખાવો અસલ ફાર્સી ઉઠપતતા; અવ૦ ઉઝ તથા પત.

૩. પવન ક્રષ-કેરદીહ કેરદારીહ; અવ૦ ક્રષો-કેરેતિ, “સજીવન કરવું.”

૪. ગાસાનીગ, “ગાથામાં આવેલું” યા ગાથાને લગતું.”

૫. નીવારિશન, “શણગારવું”; અવ૦ નિ-વર, “સોભાયમાન કરવું.”

૬. પએદાગ. ૭. પવન દએન મઝદયસ્નાન.

૮. ઘરા સએદ, “સપુણું રીતે પસાર થઈ જાય છે.”

• ૯. અ-રાનગ, “નહી પસાર થયલું,” “રહી ગયલું.”

૧૦. અવ૦ અરેદત-ફ્રેમિ, “ગવાહી આપનાર પીતાવાહી”નો આ પહેલવી તરજુમો છે. જુઓ વેસ્તનો તરજુમો, સફે ૧૧૫, નોટ ૧. ૧૧. ગૂબાર.

છે ^૧ જેથી તે એખના બખશનારનું સામે થવું ^૨ તદન દૂર થાય છે ^૩, તે પાણી તરફ આગલ ચાલે છે; તેની ઓલાદ ^૪ ક્યાનોથી ઉતરી આવેલા વોદરઓચથી (છે), જે ઝરથુસ્ત્રનો (ખેટો ઇસદવાઝ) જે (પેગામબર સાહેબની ખાયડી) અઉર્વીજથી પેદા થયેલો છે તેની સાથે સંબંધ રાખે છે. (૧૬) તે કુમારીકા, જેનું નામ જબરદસ્ત ^૫ છે, તે એટલી તો જબરદસ્ત છે કે એક પ્રસવથી ^૬ તેણી તેને જનમ આપે છે કે જે સઘલી ચીજોને જેરદસ્ત કરે છે, (જેવી કે) માણસ જાત તેમજ ^૭ દેવે તરફની ઇબા.” (૧૭) ત્યાર પછી જ્યારે તે કુમારીકા પંદર વર્ષની (ઉમરની) થાય છે ત્યારે તે પાણીમાં તેણી બેસે છે, અને તે ^૮ તેણીને તે આપે છે ^૯ કે જેનું નામ ^{૧૦} ફૂતેહમંદ ફાયદો કરનાર (છે), વલી (તેનું) નામ શરીર બનાવનાર પણ (છે) ^{૧૧}; એવો ફાયદો કરનાર કે જે તમામ તનહોમંદ જીવોનું લહું કરે છે, અને એવો શરીર બનાવનાર કે જે તનહોમંદ આદમીઓને માટે, શરીર ધરાવતાં અને જીવવાલાઓને, એકસરખી

૧. નિમૂદાર, “એક કામ કેમ કરવું તે “દેખાડનાર;” યા “બતાવનાર.”

૨. અઘબ-દત પદત્યારગ.

૩. બરા બુદ્દન, “તદન યા સંપૂર્ણ રીતે લઇ જવું”.

૪. અફશ ક્રાજ તઓખમગ, બોલેબોલ તરજુમો, “તેણીની આગલી વંશાવલી.” જુઓ ખાખ ૮ મો, ફકરા ૧૮-૧૯, ફૂતનોટો.

૫. હુર્વિરુપ તરવીનીદાર, સરખાવો અવ૦ વીરુપ તઉર્વઘરિ, “તમામ નાશ કરનાર,” જુવો અવસતા ફવરદીન યસ્ત, ફકરા ૧૪૨:—કન્યાઓ અરેદત ફૂદ્રેયો અપઓન્યાઓ ફવષીમ યઝમઘદે, યા વીરુપ તઉર્વઘરિય નામ; અવથ વીરુપ તઉર્વઘરિ યથ હા તેમ ઝીઝનાત, યો વીરુપ તઉર્વઘાત દએવા-અતય તખએશાઓ મપયાઅતય, પદતિશતાતએ જએ-કર્ષ તહે તખએશંઘહો. દીનકર્દમાં જે પહલવી લખાન આ ફકરામાં મલે છે તેમાં અવસતાના છેલ્લા ત્રણ શબ્દોનો અર્થ કાઢી નથી.

૬. પવન ઝેરખૂનિશન, અસલ અર્થ, “જનમ આપવાએ કરીને.”

૭. ઝક-ઘચિ..... વ ઝક-ઘચ. ૮. પાણી.

૯. ઝક બએન દહેદ, “તે (કન્યા)માં દાખલ કરે છે.”

૧૦-૧૦. સરખાવો અવસતા ફવરદીન યસ્ત, ફકરા ૧૨૯: યો અંઘહુત સઓ-ખ્યાંસ વેરેથ્રજ નામ, અસ્તવત-એરેતસચ નામ. અવથ સઓખ્યાંસ યથ વીરુપેમ અહૂમ અસ્તવતેમ સાવયાત; અવથ અસ્તવત-એરેતો યથ અસ્તવાઓ હા ઉશતનવાઓ અસ્તવત-ઘથેજંઘહેમ પદતિશતાત.....વલી જુઓ વંદીદાદ, ફરગર્દ ૧૯, ફકરા ૫ મો. તનુ-કેરદાર, એ અવસતા અસ્તવત-એરેતો ને માટે છે

પુ૦૭મું, ઝરથોસ્ત્રનામાંનો બાબટ મો, ક્ર. ૧૬-૧૯ અને બાબ ૧૦ મો, ક્ર. ૧. ૧૦૧ રીતે^૧ મોટી^૨ ફરાખી^૩ ઇચ્છે છે^૪. (૧૮) તે વખત અગાઉ^૫ અથવા તો ગર્ભ રહ્યા પછી, અથવા તો તેણી જનમ આપે છે તે. અગાઉ, તેણીએ માણસો સાથે સંબંધ રાખીઓ હતા નહીં.^૬

(૧૯) જ્યારે તે પુરૂષ (સોશીઓસ) ૩૦ વર્ષની (ઉમરનો) થાય છે, ત્યારે ખોરશેદ આસમાનની સર્વથી ઉંચી ટોચ ઉપર ત્રીસ દીવસ અને રાત સુધી સ્તંભ થઈ ઉભો રહે છે, અને તે જગ્યા જે તેને માટે સરજેલી છે ત્યાં તે પાછો આવે છે.^૭

બાબ ૧૦ મો.

હોશેદર માહના હજારાના છેડા અને તે ફાયદેમંદ ફૂટેહ મેલવનારનાં આવવા પછીથી, તે સોશીઓસનાં^૮ ૫૭ સાલ સુધી, અને દુનીઆમાં ક્રષો-ગર્દની^{૧૦} બખશેશ (થઈ ત્યાં) સુધી, જે મોજેબઓ થયા હતા (તેઓનું બયાન આ બાબમાં આવેલું છે.)

(૧) સોશીઓસના મોજેબઓ તેનાં તન, પ્રકાશ અને કીર્તિ બાબે તે^{૧૧} આ પ્રમાણે કહે છે:—“જ્યારે હોશેદર માહના જમાના (સાલો)ની ગર-દેશોમાંથી છેલ્લી ગરદેશનું^{૧૨} બનવું (મોબુદ થાય છે), તે વેળાએ તે શખસ સોશીઓસ જનમશે^{૧૩}, જેનો ખોરાક મીનોઇ થશે, જેનું તન ખોરશેદના

૧. ચીગૂન હુમ. ૨. મદમ.

૩. અ-સિજહુ, અસલ અર્થ, “ખલલ વીનાનું,” “છળ વીનાનું,” એટલે સેહલાઇ યા સુખ.

૪. ઉપર જે અવસતાનો ફકરો ટાંકીઓ છે તે પ્રમાણે એ તમામ શારીરિક પ્રાણીઓના નાશની સામે થશે, અને તેઓની ખાકી તેમજ મીનોઇ સંપત્તિ આગલ વધારશે. ૫. તેણી કાંસવ નદીના પાણીમાં ખેડી તે અગાઉ.

૬. જુઓ બાબ ૮ મો, ફકરો ૨૦, ફૂતનોટો.

૭. અસલ અર્થ, “જે સરજતથી નકકી થયું હોય તે.”

૮. સૂતાઓમંદ પીરૂજગર.

૯. દુનીઆની કેઆમત તથા ક્રષોગર્દ કરનારા ત્રણ પેગામબરોનો છેલ્લો.

૧૦. અવ૦ ક્રષો-ફેરેધતિ જેને વીશે ફવરદીન યસ્ત, ફકરા ૫૮ અને યશન હા ૬૨, ફકરા ૩ માં ઇસારો છે. ૧૧. દીન. ૧૨. વર્દિશનીહ.

૧૩. એટલે કે, બાબ ૯, ફકરા ૧૫ થી ૧૯ માં સુચવેલી તારીખ કરતાં ૨૮ સાલ પછી.

જેવું (થશે) [યાને કે, તેનું શરીર જેટલો ખોરશેદ પ્રકાશીત છે તેટલું પ્રકાશીત થશે]; આ પણ, કે “તે સઘલી બાબુએથી છ આંખોથી જુવે છે, (અને) દુજથી (ઉત્પન્ન થયલાં) સંકટોનો ચારો તે આબાહ પામી જાય છે.”

(૨) અને આ પણ, કે “તે કયાની ખોરેહ ધરાવશે, જે ફતેહમંદ (છે), અને જે બાહદુર ફરેહન^૪ જ્યારે તેને ઝોહાકને^૫ મારીઓ ત્યારે ધરાવતો હતો;” અને ફ્રંચસ્યાન તુર^૬ (અફરાસીઆબ)ને જ્યારે તેને મારીઓ ત્યારે ક્યો ખોસરો^૭ તે ધરાવતો હતો; અને દ્રવે ઝઆનાગાગને^૮ ફ્રંચસ્યાને મારીઓ ત્યારે તે (ફ્રંચસ્યાન) તે (ખોરેહ) ધરાવતો હતો; (અને) અશોઈ કે જેની મદદથી અશોઈની દુનીઆમાંથી દુજને ક્યો વીસ્તાસ્પ^૯ હાંકી કાઢશે તે (અશોઈ)ને તે સંપૂર્ણ રીતે વલગી રહેશે^{૧૦} ત્યારે તે (ક્યો વીસ્તાસ્પ) તે ધરાવશે.^{૧૧}

(૩) અને આ પણ, કે “તેના ૫૭ સાલમાં બે પગવાલી જાત^{૧૨} તથા બીજાઓની આહરેમંદીનો^{૧૩} નાશ થશે, અને માંદગી તથા બુઢાપો, મોહત તથા દુખ^{૧૪}, અને જીલ્લાત, નાસ્તીકપણ તથા ખુરાઈના બીજા સઘળાં સંકટોનો નાશ^{૧૫} (થશે); તાજી તરકારી^{૧૬}, (અને) તમામ જગતમાં ખુશાલીનો ચાલુ વધારો થશે; સત્તર વર્ષ સુધી તરકારીનો ખોરાક, ત્રીસ વર્ષ સુધી પ્રવાહીનો ખોરાક તથા દસ વર્ષ સુધી મીનોઈ ખોરાક ખાધામાં આવશે.”

૧. એટલે કે, સાધારણ માણસજાત કરી શકે તેનાં કરતાં ત્રણ ગણું વધારે પૂરતી રીતે તે જોઈ શકે છે.

૨. આ, પણ, દીન જાહેર કરે છે.

૩. લેવતા ચેહુવનેદ, બોલેબોલ અર્થ, “સાથે થશે.”

૪. જીવો દીખાઓ, ફકરો ૨૫. ૫. જીવો દીખાઓ, ફકરો ૨૬.

૬. જીવો દીખાઓ, ફકરો ૩૧ અને ૩૯. ૭. જીવો દીખાઓ, ફકરો ૩૯.

૮. મોટી બુન્દહિશન, બાબ ૪૧ ના દાર્મસ્તેતેના તરજુમા પ્રમાણે “તે એક અરબ સરદારનું નામ છે કે જેને અસલના વખતમાં ઈરાન ઉપર ચઢાઈ કીધી, અને જ્યાં સુધી ઈરાનીઓએ તેનો નાશ કરવા અફરાસીઆબને બોલાવ્યો નહીં ત્યાં સુધી તેને ઘણાઓને દુષ્ટ નજરથી મારી નાખીઆ.” (જીવો વેસ્ત, સફા ૧૧૫-૧૧૭).

૯. જીવો દીખાઓ, ફકરો ૪૧. ૧૦. હુખ્તેત.

૧૧. જીવો ઝમયાદ યશત. ફકરો ૯૨-૯૩.

૧૨-૧૩. દોઝંગાન તઓખમગ ફૂજહ.

૧૩. અન-આવિશન, અસલ અર્થ, “પ્રકાશ વીનાનું;” અથવા “અસકત થયણું.” સરખાવો ફાર્સી આબ, “ઝલકાટ,” હીરાનું “પાણી.”

૧૪. અવં તિમશ, “દુખ દેવું.” ૧૫. હુમીશગ અફિર્ અરીન વાફિશન.

(૪) અને જેઓ વીખ્યાત, કીર્તિવંત તથા શક્તિવાલા હતા તે સઘ-
લાઓની મોટાઈ, કીર્તિ તથા શક્તિ તેમાં ભેગી મલશે કે જે તેઓ કરતાં^૧
ઉંચે દરજ્જેનો થશે, અને તેઓમાં કે જેઓ તેના (થશે); જ્યારે ઘણાં
ધનસાક્ષી^૨ અને કુશળ (પુરૂષો)ને આગલ મદદ કરવામાં આવશે^૩ અને
(તેઓને) ઝલકતા તથા શક્તિમંદ (બનાવવામાં આવશે); અને તેઓની શક્તિ
તથા કીર્તિથી તમામ દુએ અને (તેઓનાં) પેહલવાનોને^૪ હરાવવામાં આવશે.^૫
(૫) દાદારની મરજી પ્રમાણે, તેના^૬ (સોશીઓસના) કરમાન મુજબ
અને તેના હુમશરીફોની મદદથી^૭ સઘલી આદમ ભત એક્યતાના એખલા
પાયા ઉપર^૮ ઉભી રહશે.

(૬) (તે) ૫૭ સાલને છેડે, નાપાક અહરેમનનો નાશ થશે, અને
ભવીખ્યની તનહોમંદ હસ્તીનો ક્ષોગર્દ થશે.^૯ (૭) તમામ ભલી
પેદાયશો અશોષ અને પૂરતાં સુખથી^{૧૦} ભરપુર થશે.^{૧૧} (૮) જે
પ્રમાણે દીન બહેર કરે છે, કે, જ્યારે તે હબરો પુરો થશે કે જે
અહુરમઝદ પરસ્તોના દીનનો ત્રીજો છે, ત્યારે તે અહુરમઝદ પરસ્ત,
જેનું નામ ફતેહમંદ છે, તે શ્રેષ્ઠ ખસલત,^{૧૨} સદગુણી હાલત^{૧૩} (તથા) ભલી

૧. ઇ મદમ આન. ૨. સરખાવો કંઈ, “ન્યાયી,” “નીરદોષ,” “ઉમદા.”

૩. ફ-સોચીહસ્ત, અવં સચ, “આગલ વધવું.”

૪. ગૂર્દ-અશ, સરખાવો ફાસી ગૂર્દ, “પેહલવાન.”

૫. વાનીહુદ, અવં વન, “જીતવું.”

૬. ઓલાની વટી અત્રે ઓલ વપડાયલો છે. ૭. અવઝારીહ.

૮. મદમ અએવગ હુમીહ ચેગવીમૂન્દ. અએવગ હુમીહ, “એક્યતા.”

૯. ક્રષકેરેત તતુ-ઈ-પસીન ચેહૂવનેદ. ૧૦. અવં પોઉરૂષએત.

૧૧. નિવારી-હેન્દ, “સણુગારથી યા આભૂષણથી ભરેલું થશે.”

૧૨. પવન વંદ હુએમની વટી પ વન્દ હુએમ વાંચીઓ છે; બોલેબોલ તર-
બુઓ, “ફતેહમંદ ખસલતવાલું.”

૧૩. વાંચો: નોગ વરિચ, સરખાવો ફાસી બર, “દેખાવ.”

ચાલચલનવાલા^૧ એક હબર હમશરીકો તથા કુમારીકા^૨ સહીત કાંસુ (નદી) ^૩ માંથી આગલ ચાલશે; જે ભુરા માણસો તેઓ ઉપર બસતી ગુબારે છે અને તેઓને પાયમાલ કરે છે તેઓને તેઓ મારશે.

(૬) “ત્યારે તે અહુરમઝદ પરસ્તો મારશે, અને તેઓનો કોઈ મારનારો નહીં (થશે). (૧૦) ત્યારે તે અહુરમઝદ પરસ્તો દુનીઆમાં ક્રષોગર્દના (થવા) માટે તતપર થશે^૪, હમેશ લગી જીવતા (થશે), અને હમેશ વૃદ્ધિ કરનારા (થશે). અને તે સાહેબ^૫ માટે હમેશાં આતુર (રહેશે). (૧૧) ત્યારે હું જે અહુરમઝદ છું તે (મારી) મરજી મુજબ દુનીઆમાં, અમર્ગ, હમેશ વૃદ્ધિ કરનાર અને દાદારને માટે આતુર ક્રષોગર્દ કરીશ.

પુસ્તક ૭ મું પુરું.

૧. હૂરાસ, અસત્ર અર્થ, “લગ્ન રસ્તાનો.”

૨. વાંચો: બેગર, સરખાવો અરબી બેગર યા આગરહુ, “એક કુમારીકા.”

૩. એક દરીઆનું નામ છે જેને સીસ્તાનમાં આવેલા હામૂન દરીઆ સાથે સરખાવવામાં આવ્યો છે. જુવો ખૂન્દહિશન, બાબ ૧૩, ફકરો ૧૬; બાબ ૨૦, ફકરો ૩૪; બાબ ૨૧, ફકરો ૬-૭. ૪. કામગ ચેહૂખૂન્દ. ૫. અહુરમઝદ.

- ed to himself," "એ પોતાજ તે;" comp. Av. *gāô-âkâsîh* or *gāô-âkâsîh* (see Yasht V, § 62.)
- khûnîshma* (khûnîshma), Bk. VII, Chap. VI, § 15, p. 53, l. 2; *adj.*, "murderous," "ખુની;" Pers. *khûn* "blood."
- khun-karbâ* (khun-karbâ), Bk. VII, Chap. VIII, § 9, p. 87, l. 7; *n.*, "bloody-lizards," "સોલિયાર ગીસોડીએ;" Av. *karbâ* Pers. *karbâ* (karba).
- khûshînd* (khûshînd), Bk. VII, Chap. VII, § 23, p. 71, l. 9; *v.*, "wither," "કરમાવી નાંખે છે;" Pers. *khûshîdan* "to wither;" comp. Av. *dry* "dry."
- khûn-nûshag* (khûn-nûshag), Bk. VII, Chap. III, § 5, p. 3, l. 6; *n.*, "relations," "સગા વહાલ;" lit., "those who had sucked the breasts of of women of the same family." Pers. *khûn* "blood and *nûsh* (nûsh), "to drink"
- khûp-gasht* (khûp-gasht) Bk. VII, Chap. III, § 90, p. 35, l. 2; *v.*, "much perverted," "ધણે જુરસામી આવી ગયે;" comp. Pers. *khûb* "much" and Av. rt. *gasht* "to turn."
- khshûft* (khshûft), Bk. VII, Chap. III, § 90, p. 35, l. 1; *v.*, "disturbed" "વમાસણમી પડીએ;" Av. *khshûft* "to decay."
- gâôkâsîh* (gâôkâsîh), Bk. VII, Chap. V, § 13, p. 46, l. 4; *n.*, "evidence," "witness," "ગવાહ;" originally *gâô-âkâsîh*, Pers. *gavâhi* (gavâhi)
- gardîhêl* (gardîhêl), Bk. VII, Chap. III, § 76, p. 29, l. 2; *v.*, "tumbled down," "became dizzy," "ગાયડી પડીયે," "બેચુદ થઈ ગયે;" comp. Pers. *gardîdah* (gardîdah), "revolved;" Av. rt. *gasht* "to turn."
- zad* (zad), Bk. VII, Chap. III, § 19, p. 8, l. 4; *adv.*, "possessed of the devil," "આગમી આરેલ;" comp. mod. Pers. *zad-bûdan* "to be possessed of the devil."
- zirih regalâ* (zirih regalâ), Bk. VII, Chap. III, § 54, p. 19, l. 4; *n.*, "shoe," "ઝેર;" comp. mod. Pers. *zir-pâ* (zir-pâ), "a shoe," Av. *zir-pâ* and *gasht*
- zâyâs* (zâyâs) Bk. VII, Chap. 3, § 54, p. 19, l. 5; *v.*, "thou shouldst produce," "તારે પેઠ કરવું જોઈએ;" comp. Av. *zây* "to produce," Pers. *zâyidan* (zâyidan) "to bring forth."
- jadyim* (jadyim), Bk. VII, Chap. III, § 50, p. 17, l. 10; *v.*, "solicit," "મગ્ન;" comp. Av. *zây* "to request;" Pers. *justan* (justan) "to seek."
- tâkhal* (tâkhal), Bk. VII, Chap. III, § 90, p. 35, l. 2; *adv.*, "bitter" "કડવું" "કુપ દાયક;" comp. mod.

GLOSSARY OF SELECT WORDS.

- Pers. **تالک** (*talkh*). "bitter"; probably from Av. **تالک** "sharp."
- تیشتر** (*tvishitar*), Bk. VII, Chap. III, § 23, p. 9, l. 7; *n.*, "vigorous," "تیشتر قوت"; comp. Av. **تیشتر** "strength," "vigour;" *rt.* **تیشتر**, "to be strong."
- دیر-وایسپاتار** (*dêr-varespatar*), Bk. VII, Chap. IX, § 3, p. 92, l. 11; *adv.*, "longer-preserving," "دیر وایسپاتار"; Av. **دیر-وایسپاتار**, in which **دیر** means "a shield,"
- دیشرفت** (*dûshrift*), Bk. VII, Chap. VII, § 14, p. 68, l. 6; *v.*, "disseminated," "دیشرفت"; Av. **دیشرفت** "to emit seed."
- دیبزگتار** (*dibzagtar*), Bk. VII, Chap. III, § 73, p. 27, l. 6; *adj.*, "more deceitful," "دیبزگتار"; comp. Av. **دیبزگتار** "fraud," *rt.* **دیبزگتار**, "to deceive."
- دیش-وایلاگکاش** (*dûsh-vailagkash*), Bk. VII, Chap. III, § 68, p. 25, l. 1; *adj.*, "evil-vindictive," "دیش-وایلاگکاش"; comp. mod. Pers. **دیش-وایلاگکاش** (*vail-kash*) "a vindictive person."
- نافتاگان** (*naftagân*), Bk. VII, Chap. VI, § 18, p. 54, l. 2; *n.*, "offspring," "نافتاگان"; Av. **نافتاگان** "descendants;" **نافتاگان** "origin;" Sans. **नाम**.
- نافتان** (*nâfân*), Bk. VII, Chap. VI, § 18, p. 54, l. 2, *n.*, "descendants;" "نافتان" "نافتان"; Av. **نافتان** "descendants;" **نافتان** "origin;" Sans. **नाम**.
- نیشین-گن** (*nishîn-gûn*), Bk. VII, Chap. VII, § 15, p. 68, l. 10; *n.*, "an associate," "نیشین-گن" Pers. **نیشین** (*nishîn*) "to sit."
- نیر-وای** (*nîrvâg*), Bk. VII, Chap. VII, § 35 p. 76, l. 6; *n.*, "champions," "نیر-وای" Pers. **نیر** (*nîr*) "a hero."
- نیریدیشنا** (*nividishna*), Bk. VII, Chap. VII, § 3, p. 2, l. 6; *n.*, "request," "نیریدیشنا"; comp. Av. **نیریدیشنا** Skr. **निरिदिष**, "to invite," "to request the company of" (see Yasna I §§ 1-19).
- پاتاک** (*patâc*), Bk. VII, Chap. III, § 69, p. 25, l. 11; *n.*, "a guardian," "پاتاک"; comp. Pers. **پاد** (*pad*) "a guardian," Pahl. **پاتاییدن** (*patâyi-dan*), "to protect." Av. **پاتاک** "to protect."
- پاتادن** (*patâdan*), Bk. VII, Chap. III, § 69, p. 25, l. 9; *v.*, "to fall," "پاتادن"; Av. **پاتادن** "to fall," comp. Pers. **پاتادن** (*ôftâdan*) or **پاتادن** (*fatâdan*) "to fall."
- پاشاردان** (*pa-fshârad*), Bk. VII, Chap. VI, § 27, p. 57, l. 4; *n.*, "applies pressure," "پاشاردان"; Pers. **پاشاردان** (*fashârdan*) "to press."

𐭯𐭥𐭭 (parnân), Bk. VII, Chap. III, §
28, p. 11, l. 8; *adj.* "mouldy," 𐭮𐭥𐭭𐭥𐭭;
𐭮𐭥𐭭𐭥𐭭 comp. Pers. پرنان (parnân)
"mouldiness of bread".

𑀧𑀸𑀓𑀾𑀢 (mārjan), Bk. VII, Chap. VIII,
§ 1, p. 84, l. 9; n., "scourges,"
"𑀧𑀸𑀓𑀾𑀢," 𑀧𑀸𑀓𑀾𑀢. Av. 𑀧𑀸𑀓𑀾𑀢
𑀧𑀸𑀓𑀾𑀢 "an instrument for punish-
ing criminals."

॥३ (parūn), Bk. VII, Chap. III,
 § 53, p. 18, l. 10; *adv.*, "closely,"
 "॥३३३३३३३," "३३३३३३३," comp.
 Av. ॥३३३, ३३३३३३३ "abundant,"
 "much." Pers. ३३ (*pur*) "full."

𐭥𐭥𐭥𐭥 (pas-darislina), Bk. VII, Chap. III, § 83, p. 31, l. 11; n., "defeat," "𐭥𐭥𐭥𐭥;" Pahl. 𐭥𐭥𐭥𐭥 (daristan) "to tear;" Pers. 𐭥𐭥𐭥𐭥 (*dari-dan*), Av. rt. 𐭥𐭥𐭥𐭥 "to tear."

پستان (*pistân-pân*), Bk. VII,
Chap. III, § 56, p. 19, l. 10; n., "a
bosom protector," "**ਪ੍ਰਿਥੀ ਅੰਗੁ-
ਵਾਤੁ ਸਿੱਖਣ.**" Av. **𐬨𐬁𐬭𐬀𐬎𐬌𐬭𐬀**,
mod. Pers. **پستان** (*pēstān*) "the
breast," and **پان** (*pān*), **بان** (*bān*)
"protector."

𐭠𐭣𐭥𐭥 (fragardag), Bk. VII, Chap.
III, § 10, p. 40, l. 5; n., "mixtures,"
𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥; comp. Pers.
𐭠𐭣𐭥𐭥 (fragardah) "mixture;"
Pahl. 𐭠𐭣𐭥𐭥 (a-fragart) "unmix-
ed" (used in the Dinkard, Bk. IV,
§ 12).

𑀮𑀺𑀢𑀺𑀓 (frājyāṇḍ), Bk. VII, Chap. III,
 § 41, p. 14, l. 11; v., "lifted up,"
 "ઉઠે કરજું;" from Pahl. 𑀮𑀺𑀢𑀺𑀓 (frā-
 jitan), 𑀮𑀺𑀢𑀺𑀓 (frāj-dāt) "gave
 back," "put forth."

ⲙⲟⲩⲥ (mazûniha), Bk. VII, Chap. VIII, § 1, p. 84, l. 10; n., "greatness," ⲙⲉⲗⲓⲧⲏⲩ; Av. ⲥⲁⲗⲁⲧⲏ: exalted.

𐎧𐎠𐎢𐎡 (frānīd), Bk. VII, Chap. III,
p. 15, § 44, l. 9: v. "passed away,"
"𐎧𐎠𐎢𐎡 𐎧𐎠𐎢𐎡," "𐎧𐎠𐎢𐎡 𐎧𐎠𐎢𐎡;"
comp. Av. rt. 𐎧𐎠𐎢𐎡 "to go or pass
away."

𑀧𑀺𑀓𑀭𑀸 (*bagatar*), Bk. VII, Chap. III, § 25, p. 10, l. 5; *adj.* "a better God," "વધારે સારો ખોદા;" Av. **𐬠𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀**, old Persian *bagā*; Av. rt. **𐬠𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀**, "to divide," Sans. **भज**.

uy (bâj), Bk. VII, Chap. III, § 77,
p. 29, l. 8; *n.*, “tribute,” “ṣṣ,”
“ṣṣ,” comp. Pers. ṣṣ (buj va sāv); probably from Av.
rt. ṣṣ “to divide.”

ܒܝܬܐ (bâtâr), Bk. VII, Chap. III, § 60, p. 21, l. 8; *adv.* "behind," "ܡܝܬܬܐ," Chaldaic, *bâtîl*, "behind," Arabic *bâtin*, "interior."

𐬠𐬀𐬎 (*Bâbir*), Bk. VII, Chap. III,
§ 72, p. 26, l. 11; n., "Babylon,"
"𐬠𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎;" comp. Av. 𐬠𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎
"Babylon," Yasht V § 29, and
Yasht XV § 19.

بَاسْتَان (bāstān), Bk. VII, Chap. VI, § 27, p. 57, l. 4; *adv.*, "certainly,"

"*બાસતા*;" comp. Av. *બાસતા* "most assuredly," Pers. *بَاسْتَان* (bāstān). "in olden times."

بَکْهَدْر (bikhedra), Bk. VII, Chap. III, § 70, p. 26, l. 3; *n.*, "an ungelded bull," "*બસી નહિ કીધેલો ઘોડો*;" comp. Av. *બુકેદ્ર* Pahl. *બુકેદ્ર* (bûkhedrak) "not castrated."

پَر تَگِ نِدَار (pâr-tagîniḍâr), Bk. VII, Chap. VII, § 13, p. 67, l. 11; *adj.*, "enigmatical," "*પ્રચલિત ભરીયા*," Pers. *پَر دَک* (pardak) "an enigma," or comp. Av. *પૂર્ણ* "full," and *પ્રવાહ* "flowing," i.e., fully flowing," or "very eloquent."

بار (bar), Bk. VII, Chap. VI, § 25, p. 56, l. 6; *n.*, "young woman," "*જવાન સુખી*;" Pers. *بار* (bar) "a young woman," probably, from Av. *بار*

بارْهَامَگ (barhâmag), Bk. VII, Chap. VII, § 16, p. 69, l. 4; *n.*, "garment," "*ધોવાડ*;" Pers. *بار کردن* (barham kardan) "to put on together," "to wear."

بِگار (bigar), Bk. VII, Chap. X, § 8, p. 100, l. 4; *n.*, "maidens," "*કુમારિયા*;" Arabic, *bigar* "a maid"

پَر تَنُو (parû-tanu), Bk. VII, Chap. VIII, § 19, p. 89, l. 12; *n.*, "conceives in her body," "*ધોવાન સુરી*."

મગિ ઘણું કરે છે." Av. *મગિ* "full of."

مَنگ (mang), Bk. VII, Chap. III, § 85, p. 32, l. 12; *n.*, "narcotic," "*કેદી વસતુ*" "*ભીંગ*;" comp. Pers. *مَنگ* (mang), Av. *મંગ*

મયા-વકહદુન (mayâ-vakhdûn), Bk. VII, Chap. VII., § 33, p. 75, l. 9; *n.*, "cesspools of water," "*પાણીના બાંધાચી*;" comp. Pers. *آبگیر* (âbgir).

مُشْهَد (mûshêd), Bk. VII, Chap. III, § 53, p. 18, l. 19; *v.*, "laments," "*સંતાપ કરે છે*;" see Vol. XIII., Bk. VI., E., Chap. XLV, § 21, p. 35, l. 10; mod. Pers. *مُوش* (mûsh) "grief," "lamentation."

યાનમિગ (yaonamig), Bk. VII, Chap. III, § 83, p. 31, l. 11; *adv.*, "continuously," "*બાલુ*," "*હંમેશ્વર*;" comp. Av. *યાનમિગ* "constantly" from rt. *યાન* "to last."

યાના (yâna), Bk. VII, Chap. III, § 80, p. 30, l. 7; *n.*, "gift," "offering" "*ભેટ*;" comp. Av. *યાના* "a blessing."

સુપ્ત (sûpt), Bk. VII, Chap. VII, § 46, p. 79, l. 5; *n.*, "shoulders," "*બાણી*," Av. *સુપ્ત* Pers. *سُفْت* (sôft), "shoulder."

રાસ્ટાગ્તુમ (rastagtûm) Bk. VII, Chap. III, § 78, p. 29, l. 12; *adj.*, "most liberal," "most unpreju-

GLOSSARY OF SELECT WORDS.

diced," " ਝੁਲੀ ਜੀਅਰਾਜ਼," ਐਕ ਨਰਖੀ
 . ਨਹਿ ਰੇਝੁ comp. Pers. رستم (*rastah*)
 "liberal;" Av. rt. است "to give."

੩੬੪੪੪੪ (*raspatag-âômand*), Bk.
 VII, Chap. III, § 11, p. 5, l. 6; *n.*,
 "glutton;" comp. ਝੁਲੀ used in
 Vol. XII., Cl., Chap. IX, p. 57;
 Pers. رس "a glutton."

ਵਾਢ੍ਯਾਮਸ (*vaḍ-jamās*), Bk. VII, Chap.
 III, § 72, p. 26, l. 10; *n.*, "vicious
 delusion," " ਝੁਰਾ ਘਯਾਯੋ;" comp.
 Pers. بدجاماش (*bad-jamāsh*) "evil,"
 "wicked."

ਵਾਜ਼ਿਰਦਾਰ (*vajir-dār*), Bk. VII, Chap.
 III, § 5, p. 3, l. 6; *n.*, "obedient
 ones," " ਨਿਯੋਗਦਾਰ;" lit., those who
 abide by decisions or orders; in
 other words, "staunch followers."

ਵਾਸ਼ਗਰਦਸ਼ਤਿ (*vashgar-dasht-i*), Bk.
 VII, Chap. III, § 49, p. 17, l. 4; *n.*
 "desert-plain," " ਵੇਰਾਨੇ ਜੰਗਲ;" ਵਿਸ਼ਕਰ
 (*vishkar*) "a jungle," see Bk. VI,
 E, Chap. XXX, § 11, p. 18, l. 3;
 Vendidad, Frag. VIII, § 95.

ਵਾਜ਼ (*vâz*), Bk. VII, Chap. III, § 85,
 p. 32, l. 8; *adv.*, quickly," ਜਲਦੀਯੋ;"
 comp. Av. ਵਸਤ "strength"
 "quickness," from rt. ਵਜ "to
 carry" Sans. वह, L. *veho*.

ਵਿਰਾਕਤ (*virakht*), Bk. VII, Chap. III,
 § 5, p. 3, l. 5; *v.*, "fled away."
 " ਨਿਰਾਸੀ ਗਯਾ;" comp. Pers. گراخت
 (*gurākht*) "fled."

ਸਾਖੁਨਚਾਰ (*sakhun-châr*), Bk. VII, Chap.
 III, § 30, p. 12, l. 1; *n.*, "those who
 follow one's words," " ਭੀਓਨੀ ਸਾਖੁਨ
ਮਾਯੀ ਆਖਨਾਰੀ;" Av. ਸਾਖੁਨ "to
 pass," "to proceed on;" Pers.
ساختن (*sakhûn*) "word."

ਹੁਦਾਹਾਗਨ (*hû-dahagan*), Bk. VII, Chap.
 VII, § 60, p. 83, l. 4; *adj.*, "sincere-
 ly liberal," " ਘਰੀ ਢਿਲਾਈ," " ਭੋਲਾਈ;"
 Av. ਹਿਦਾਹ old Pers. *hidadh*.

ਸਾਕ (*sâk*), Bk. VII, Chap. III, § 77,
 p. 29, l. 8; *n.*, "offerings," " ਭੇਡੀ
ਘਾਧਯੋ," comp. Persian ساک و ساق
 (*bâj va sâv*.)

ਸਾਰਿਹੱਦ (*sârîhêḍ*), Bk. VII, Chap.
 III, § 5, p. 3, l. 4; *v.*, "fell upon;"
 " ਭੋਰ ਗੁਰੀ ਪਤੀਆ;" comp. Av.
ਸਾਰ "to torment," "to break into
 pieces."

ਸਾਰਦਾਗ (*sârḍag*), Bk. VII, Chap. III,
 § 14, p. 6, l. 1; *n.*, "excitement,"
 " ਭੋਰਦਾਰਾਗ;" comp. Pahl. ਸਾਰਦਾਗ;
 see Vol. XII, Bk. VII, Chap. I,
 § 9, p. 23, l. 4; and the glossary
 s. v.

ਸਰੁਬਦਿਸ਼ਿਗ (*srûb-disig*), Bk. VII, Chap.
 III, § 70, p. 26, l. 7; *n.*, "sacred
 text," " ਪਵਿਤਰ ਟੱਖਾਮ;" comp. Av.
ਸਰੁਬਦਿਸ਼ਿਗ "sacred text," and ਸਰੁਬ,
 Sans. दीक्ष, "to show."

ਸ਼ਾਕਬਾਹੋਨਾਸਤ (*shakbahônast*), Bk. VII,
 Chap. III, § 87, p. 33, l. 4; *v.*, "lay
 down," " ਸੁਰ ਜੋੜ," " ਪੜ੍ਹ;" Semitic

shakbak "to acquire," Av. 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌

"he lies down," rt. 𐬀𐬎𐬌 "to lie down."

𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*shkast-sân*), Bk. VII, Chap. III, § 30, p. 12, l. 3; *adj.*, "broken," "𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌;" comp. mod. Pers. شکست (*shikast*), "broken," and 𐬰𐬀𐬎𐬌 (*sân*), "back."

𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*haenîgdâr*), Bk. VII, Chap. VI, § 28, p. 57, l. 12; *n.*, "leader of armies," "𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌;" Av. 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌, Sans. सेना "army."

𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*han-chaptan*), Bk. VII, Chap. IV, § 4, p. 37, l. 9; *n.*, "the fall," Av. rt. 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌 or 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌 "to break down."

𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*hikhrasuft*), Bk. VII, Chap. III, § 60, p. 21, l. 8; *n.*, "hard *nasâ* matter," "𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌;" comp. Av. 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 and Pers. سفت (*suft*) "hard."

𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*hû-paḍag*), Bk. VII, Chap. III, § 11, p. 5, l. 7; *n.*, "guided to-

wards," "𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌;" comp. Pers. 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌 (*pad*) "guardian."

𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*hâ-pargûn*), Bk. VII, Chap. III, § 58, p. 21, l. 1; *n.*, "front," "𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌;" comp. Av. 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌, "before," "in front of."

𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*ham-akhagih*), Bk. VII, Chap. V, § 7, p. 44, l. 6; *n.*, "companionship," "𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌," "𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌;" Pahl. 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌 (*akh*) "brother;" Pers. 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌 (*ham*) and 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌 (*akh*).

𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*ham-bâd-dîd*), Bk. VII, Chap. V, § 4, p. 43, l. 2; *adv.*, "simultaneously," "𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌;" comp. Pers. 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*ham-bûdeh ast*) "has come together."

𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*ham-ayâvag*), Bk. VII, Chap. VI, § 6, p. 49, l. 5; *adj.*, "all desolating," "𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌;" comp. Pers. 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*yâvagi*) "loss."

𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*hu-vakhsh*), Bk. VII, Chap. III, § 49, p. 17, l. 5; *n.*, "sun-riso," "𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌;" comp. Av. 𐬰𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌

20382

ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL LIBRARY

Author.....

Title *Jinkard - vol. 14.*

Call No. *295 D. 586. S*

Date of Issue	Issued to	Date of Return

Library of the
ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL
Call No. *295 D. 586. S*
Accession No. *20382*